

သရက်သင်္ဂြိုဟ်။

DR. T. THANBYAH, M. A.

၇၇၂၂၅

၇၇၂၂၅

၇၇၂၂၅

၇၇၂၂၅

၇၇၂၂၅

၇၇၂၂၅

ပြိုင်ပွဲစစ်

ယခုအခါအခွဲ၊ နိပဗ္ဗာန်အသီး၊ တာဝန်ပေးလှူဒါန်း၊ တာဝန်
တိုးထိုး ဤဘဝ စားသောက် ထိပ်သပ်စွာ၊ M.A.D.D. အ
သားသမားပွားလဲတော်တဂါအစဉ်အလာ အကစားကွဲပတ်တော်ဝဲထွာ
အစုအဝေး၊ အထိပတ်မေးအမျိုးအစား၊ လာအတော်ကွဲနဲ့
ဘဝဆီကတိုအသားပဲရော် တဟာလဲအဆီထိပ်စွာလဲ၊ ယ
နာယတော်ကွဲအံ၊ တထာ တပွဲ၊ တဝါဘဝ၊ မှီနာသကဲ့၊
ယဘဝတော်နာထိယလဲနဲ့၊ ခဲအံ၊ နိပဗ္ဗာန်၊ ဟာကီးထိပ်လာပွာ
ရော်ကနာအသီး၊ တာဝန်ပေးအစီအစဉ်သကဲ့၊ ပွာရော်ကနာအတော်
ကီးထိပ်အကလုာ်နဲ့၊ တအိပ်ဆီက တိုအိပ်ထိပ်အိပ် အိပ်
ထိပ်ဘဝ။

သရုပ်လှူဒါန်းပွာ နိပဗ္ဗာန်အံ၊ စားထိပ်လဲ အကဲထိပ်စာရုံး
အချိုးနဲ့အတော်ကွဲအသီးနဲ့၊ အပတ်ပတ်အသားလဲ အ
ကမာပွားပွားအစီ၊ (လာရော်ကီး၊ လံအတော်စာ စားအချိုး တ
ကွဲအစုအဝေး) ယှဉ်ရှုစာရုံးတဂါအတော်မလဲနဲ့ထိ၊ အပတ်ထိအ
ကလုာ်အိပ်အကစားတဂါအကတော်တစုထိ၊ အကစားအိပ်စံး "ယ
သားရည်လဲ၊ ယကမာ ကစားအတော်မလဲ၊ ပဲယထိပ်နဲ့လံတ
ဘဝဂု၊ တဘဝဂု၊ ဘဝစားအိပ်စံးတံ၊ တံထိနဲ့ တာဝန်
လှူနဲ့ယမာနဲ့ဖားအိပ်ကီးဘဝစားလဲ၊ ယလဲ၊ နိပဗ္ဗာန်သရုပ်တ
ဖန်အတော်ကတိ၊ သကီးလံစီအစုအဝေးနဲ့ရည်ယသားအိမ်မလဲ၊
ထာယတော်မလဲခဲလဲ အကျိုးနဲ့ယမာ လဲလံစီအကတော်
အံ၊ ရည်ကတော်ထိ၊" အတော်မလဲစံးလဲ၊ လဲပွဲလဲ၊ ဘဝဆန်နိပ
ကစား ယှဉ်ရှုမာ လိပ်အချိုး အတိတ်တဖန်လဲ အတော်အိပ်စိး
တော်ယယရူရှုလှုပ်ထူထိလဲ၊ သားစီအစုအဝေးလဲ၊ မာဘဝစား
ထိပ် အသီးနဲ့၊ သရုပ်အကစား နှစ်စံးအိပ်စိးစံးပဲခဲစံးစတော်
နဲ့ထူထိလဲ၊ အတော်အိပ်စိပ်ကီးကိပ်ကားအိပ် ပတ်စုအိပ်ထာယူ
လိဂထိ၊ ၁၈၇၄ နှစ်အနံ၊ နဲ့ထိ၊ (အဆာ ၁၀)

လာသရဉ်ထံ၌ သပ်ပွဉ်အတၢ် ကွဲးကွၢ် အသးသမုအဂ္ဂါ န့ၣ်ပွၤဖးတၢ်တနီၤနီၤဘဉ်တဘဉ်ကဆိကမိၣ်ဝဲလၢ အဝဲတကိး ထီၣ် အဝဲတကၢ် အဂ္ဂါဘဉ်အဃိကမၤအသး နိစီၤထံၤ မသ့ မ့ၢ်ပွၤ ကးဂြါအဃိစီၤ ပီလူးကိး ထီၣ်ထဲအမိၢ် ဒီးအဖဲအမံၤ ဖိၤလၢ အတၢ်ပရၢတဖၣ်အပူၤ န့ၣ်ထီၤ ၵါဒိဒါနီၢ်ဂံၢ် ၂၄, က ထျံးပၤ, ၂၀၂, ၁၉၂၀ န့ၣ်န့ၣ်စံးဝဲဒၣ် “အဝဲပုၤပံၤယီၤ ဝဲးဝဲးတ ဂၤ” န့ၣ်ထီၤ. ယတၢ်သ့ၣ်နီၢ် မ့ၣ်တကမၣ်ဒီးပွၤဖးတၢ်ဖိမ့ၢ်အိၣ် ဒီးဒိကလုာ်တၢ်ပရၢလၢ ၁၈၉၉ န့ၣ်တဖၣ်မ့ၢ်ကွၢ် ဆုဖးဒီးက ထီၣ် ဝဲဒၣ်သရဉ် သပ်ပွဉ် အတၢ် ကတိၤဒၣ်ဝဲလၢ အခံးဝဲ ဒၣ် “မ့ၢ် အသ့ၣ်ဆုၣ်န့ၢ်ယၤ ဇါ.” တၢ်န့ၣ်မ့ၢ်ပွၤကညီသးဝဲၣ်တၢ် တဖုကိးထီၤ အသးလၢ အမ့ၢ်ပွၤကညီဝဲးဝဲးလၢ ၵါကုၢ်ကုၣ်ဝဲး အတၢ်ပရၢအပူၤအဃိထီၤ.

နိပွၤ ကွဲးတၢ်ဆုၣ်န့ၢ်ပၢ် ဒီးသ့ၣ်ညါဝဲန့ၣ် သရဉ်သပ်ပွဉ်မ့ၢ် ပွၤမၤထီၤ ဂၢ်အသးဒီးစီၤ ပီလူးတခါထီၤ. စီၤ ပီလူးတကိးထီၣ် အဝဲအမံၤလၢလံာ်တၢ် ကွဲးစီဆုၣ်အပူၤ ဘဉ်. လံာ်စီၤ ပီလူးအသး သမုအဂ္ဂါတဲပွၤ, “မ့ၢ်လၢစီၤပီလူးတဘဉ်ကျးလၢအတၢ်မၤလၢ အကစၢ်ဃာ်း အဂီၢ်, လၢအဝဲအတၢ်ဆုၢ် အိၤ နိတမံၤဘဉ်အ ဃိ, အဝဲတကိးထီၣ်အဝဲအမံၤဘဉ်” န့ၣ်အသိးသရဉ်သပ်ပွဉ် တယၢ်ထီၣ်အဝဲအမံၤ ဘဉ်န့ၣ်မ့ၢ်လၢ အတထံၣ်ဒီးသ့ၣ်ညါ ခုၣ်လဲာ်အဝဲအမံၤလၢအတၢ်သံသဒၣ်တၢ်အိၤဖဲသရဉ်သပ်ပွဉ်အသး အိၣ်ခဲးထဲဃုလၢဖိၤ အခါန့ၣ်ထီၤ. နိသရဉ်အကစၢ် ဒၣ်ဝဲတဲပွၤ ကွဲးတၢ် (လၢအလဲၤသကိးတၢ်ဒီးအိၤ လၢတၢ်အိၣ်ဖျိၣ်အကျါတ ကျးဘျီန့ၣ်) “လၢသါမိၢ်သါပၢ်မ့ၢ်ပွၤ ကညီအသ့ၣ်ဆုၣ်မးထီၤ. မ့ၢ် သါပၢ်န့ၣ်ပံၤယီၤ မၤ ကျၢ်အိၤလၢ အနီၢ်ခံး အခါလံာ် လံာ်, ထီၤဂၢ်နီၣ်သဉ် ဗျုၣ်တဘျီအသိးန့ၣ်, မ့ၢ်သါမိၢ်တဲသါထီၤ. မ့ၢ်ပံၤယီၤန့ၣ်သါပျီၢ်အတၢ်ကမၣ်ယၢ် ဘဉ်ဆဉ်သါသးပွၤ. နီၢ်ပံၤယီၤလၢအမၤအၢမၤန့ၣ်ပွၤကညီန့ၣ်တသ့နီၣ်တဘျီဘဉ်”.

ဖဲပွၤကွဲးတၢ် ကွဲးတၢ်ကတိၤလၢ ညါတၢ်ဃးဒီးသရဉ်သပ်

ပွဉ်အဂ္ဂါန့ၣ်တသးပွၤ နီၣ်စ့ၢ် ကိးမုၢ်ဂၢ်အံၤ စတၢ်လၢ အဘူး အတၢ်ကိးအိၤလၢနီၢ်န့ၣ်ဘဉ်. မုၢ်ဂၢ်ဒီးအဒိပုၤဝဲၢ်အဂ္ဂါန့ၣ်လၢ သရဉ်အကစၢ်ဒၣ်ဝဲကွဲး မျါဝဲ အမဲာ်ညါန့ၣ်ပွၤ ကွဲးတၢ် အမိၢ် တဲအိၤလၢ မုၢ်ဂၢ်နီၢ်အဂ္ဂါ န့ၣ်တဲကဒီးဝဲနီၣ်ထီၤ. “မုၢ်ဂၢ်, မၤ နီၢ်စ့ၢ်ပွၤ ခၢၣ်သးအိၣ်ဒီးအပုၤတဂၤ, ဝဲၢ်တဂၤ” အမိၢ် ဒီးအ ပၢ်သံသဒၣ် အဝဲထုၣ်သထုၢ်ကလၢဝဲလၢ ဖဲအိၣ်ယံၤ ဝဲဒီးအ ဘူးအတၢ်အခါ, ပံၤယီၤ သးပျီၢ်ကိၣ်ရွှၢ်သါဒီးမိဝဲခဲၣ်, အဝဲ သ့ၣ်မ့ၢ်မုၢ်ဂၢ်နီၢ် အဝဲအသိၣ်အဂ္ဂါတဂၤ, ကွၢ်ဖိၣ်ဃဲက့ၤပွၤ ဒီပုၤဝဲၢ်သၢၤဂၤန့ၣ်ထီၤ” ပံၤယီၤသးပျီၢ်န့ၣ်အိၣ်ဖဲသဝီပွၤ ကိးအ မံၤလၢအကျိၣ်, ဘူးဒီးတနူးဖျုၣ်လၢ မုၢ်န့ၣ်တခါန့ၣ်ထီၤ. ပွၤ ကွဲး တၢ်အမိၢ်တဲကဒီးဝဲ “ဖဲပွၤလဲၤဃုက့ၤ မုၢ်ဂၢ်နီၢ်ဒီးအဒိပုၤဝဲၢ် တဖၣ်န့ၣ်ပံၤယီၤ သးပျီၢ်ဒီမိဝဲခဲးဝဲ ‘သါထီၣ်အဖိမ့ၢ်နိသိး သါဖိ အသိးအ ဃိသါ တုၣ်က့ၤပွၤ တကဲဘဉ်’ မ့ၢ်ဘဉ်တုၣ်ထီၤ က့ၤဝဲလၢ တၢ်မဲာ်ထံမဲာ်နီၣ်အပူၤထီၤ. လၢခဲန့ၣ်မုၢ်ဂၢ်နီၢ်လဲၤအိၣ် သကိးခဲးပံၤယီၤ သးပျီၢ်န့ၣ်တကျးဘျီလၢတၢ်သ့ၣ်နီၢ်က့ၤတၢ် ကျးတၢ်ဖျိၣ်အဃိထီၤ.”

သရဉ်သပ်ပွဉ်နိပွၤ တဖျါ တဂၤအသိးဟးအိၣ် တဖျါလၢ ထီၣ်ခိၣ်ချၢအံၤလၢထံကိၢ်တကျးပူၤအခါန့ၣ်စံးဝဲဒၣ်အသးအိၣ် လဲၤဟးကွၢ် ကိတၢ်ဆူကိၢ်ပံၤယီၤ ထးဒိတဘျီထီၤ. အဂ္ဂါဒီးအံၤ ဝဲးဝဲဒၣ်ကိၢ် တဘုၣ်အံၤမုၢ်ပံၤ ယီၤအိၣ်လဲၤလိာ်န့ၢ်မၤဝဲနီၣ်ထီၤ တယျီၢ်ခဲးဝဲအသိး “သပ်ကိၢ်ကွံထူးပျီၢ် ထံထီၤ. ပံၤ ယီၤအိၣ်လဲၤလိာ် ပကိၢ်” အသိးန့ၣ်ထီၤ. မုၢ်လၢတၢ်မုၢ် ထုဒီးယၢ်ခဲၣ် ပကဘဉ် လဲၤကတဲာ်ကတိၤတၢ်ထီၢ်တၢ်ကျဲးလၢပွၤတကျၢ်ဖိကလဲၤ အိၣ် ဖျိၣ်ကဝုၤဂၢ်အဂီၢ် န့ၣ်ပကိးထီၣ်အိၤဒီးဒီး ထီၣ်ထုၣ်မ့ၢ်အူလၢ လၢ အိၣ်ကူးဖဲထီၤ, ၁၉၂၀ န့ၣ်ဒီးပထုၤ မါတလုလၢ ရုထီၣ်က တဲာ်ကတိၤအနံၤထီၤ. တနံၤဃိန့ၣ်လၢ မုၢ်ခါထီၤ. ထဒိအဝဲဒၣ် လဲၤ ဟးကွၢ် ကိတၢ်မိတလုၤနီၢ် ဒီးမိတလုကစၢ် န့ၣ်ထီၤ. ဖဲအ

လဲ၊ ထိုကွက်တော်လ၊ မါတလုကစာ် ထီးနှင်ထံဘဉ် ဝဲဒဉ် တၢ်ဂီၤစီးပျး အသးတရၢ န့ၣ်အဝဲ ဒဉ်ကတိၤ ထီၣ်ဝဲဒဉ်ထံး တးထးစီးပၤဖိအဂ့ၢ်လၢ တၢ်စံးပၢ်အိၤလၢအတဘဉ်ထံၣ်ဘဉ် တၢ်ပနီၢ်လွံၣ်မံၤ န့ၣ်ဘဉ်၊ မ့ၢ်ထံၣ်စီး ကကဲထီၣ်ယွၤ၊ နးဒူးဒး ဘဉ်သၣ်အတၢ်ထီၣ်တၢ်ထီၣ်စံးဝဲအထီၣ်လၢလိၤ။" ကတိၤ ဝဲဒီး တဲက့ၤတၢ် တဲအံၤလၢအကျဲဒီးဘိညါလိၤ။

သရၣ်သၣ်ပွၣ်အတၢ်ကက့ၤဆူထးနှၣ်လိၤဂၢ်တၢ်ပနီၢ်အိၣ် လၢ အဂီၢ်အါဘျီဒ်အတၢ်တဲယၤ အထီးနှၣ်လိၤလိၤဆီဒဉ်တၢ်၊ တၢ်မၤအသးဒီးအိၤ ဖဲအိၤကူးလၢ၁၂ သီ၁၉၂၀နံၣ်လၢဂီၤဂီၤန့ၣ် စံးယၤ။ "သရၣ်ဒေၤန့ၣ်ဂီၢ်တဲလုၤက့ၤယၤတုၤလၢပံၤ ထီးစိၤပၤ အဂ့ၢ်ဒိၣ်၊ အဒိၣ်ထံးတဖျၢၣ်အံၤ၊ ဒီးယအာၣ်လိၤလံၤအိၤလၢယက က့ၤဒီးအိၤလိၤ" တၢ်န့ၣ်မၤ အသးဖဲပအိၣ်တမံၤလၢဂ့ၢ်ရွှဲၣ်ထီၣ် ဖဲသရၣ်ပါစံၣ်အိၣ်ဟံၣ်အပူၤန့ၣ်လိၤဖဲဝဲၣ်ရွှဲၣ်ထီၣ်ဝဲၣ် ပူၤန့ၣ်ပွၣ် ကွဲးတၢ်မ့ၢ်ပွၣ်လဲၤ အိၣ်ညါန့ၣ်တၢ်ဖဲန့ၣ် တဘျီအပိၤလဲၤ ဒူးဒဲၣ် အိၤလၢစိၤပၤအထီၣ်ဖယါအတုၤဖိအထီၣ်လၢ အထီၣ်ဂၢ်ဒီးစိၤယိၤ သးမၤဝဲလၢအဲၤကုပထူးအထီးန့ၣ်၊ တုၤဖိအထီၣ် ခဲဖျၢၣ်၊ ဒီးအထီၣ်ဖ ယါအသ့ၣ်ဒိၣ် ဒီးအကမါဖးဒိၣ်ကိးဝဲလၢ (ကၢ်တိၣ်က့ၢ်) န့ၣ်လိၤ ဖဲကမါဖးဒိၣ်အကတၢ်န့ၣ်တၢ်ကွဲးအသးလၢ လၢဂီၢ်ဘဉ်ဘဉ်အ လိၤအိၣ်လၢပံၤယိၤအကျိၣ်တခါပွၣ် ကွဲးတၢ်ဖးန့ၢ်အိၤဒီးအဝဲက န့ၣ်ကန့ၣ်ဝဲဒီးစံး ဝဲဒဉ် "စိၤပၤတဂးဒိၣ်န့ၢ်ရၢ်စါ(နး) ဒီးဟ့ၣ် လိၤမးဝဲအကလုၢ်လၢ ရၢ်စါကဘဉ်အိၣ်ဒီးအက မါဖးဒိၣ်လိၤ ဒီး။"

စးထီၣ်လၢသရၣ်မံၤမိၣ်တၢ် န့ၣ်လံၤလံၤ ယကွၢ်အဂီၢ်အဘါ လိၤစာ်ဘဉ်ယၤလိၤပုၤတဲက့ၤတုၤ ဝဲတက့ၣ်စံးပလဲၤကီၣ်ကး လၢခးထံးယၢ်ဝံၤပမၤ လိလံၤစိဆံၤထီၣ် ဘဉ်တဂီၤန့ၣ်မ့ၢ်ဝဲဒဉ် အိၤကထီၣ်ဘဉ် (မ့ၢ်လံၤဘဘဉ်လၢကိၤလၢရၢ်ဘဉ်စားဒီးပွၣ်ဘါ တၢ်လၢရၢ်န့ၣ်တဂၤကွဲးဝဲလိၤ) ၂၁ထီၣ်၊ အဝဲန့ၢ်ဘဉ်လံၤလၢတၢ်

ပရၢထား တဒိအဖိဒိၣ်တၢ် ကွဲးအသး (Insured for Rs fifty) တၢ်အုၣ်ဒိၣ် အသးလၢကြး အပွၣ်ဝဲလဲၤဆံးဘးလိၤ ဘဉ်န့ၢ်အ တိၤလၢယလဲၤစိၣ်န့ၢ်အထွဲဒီးမၤ ထီၣ်မးဝဲဒဉ် "ဆံးမ့ၢ်ဒေၤက့ၤ ဟံၣ်န့ၣ်ဆံးဆဲၣ်ဟဲဆုၣ်ဝဲဒီးထွဲၤသရၣ်ထုလးဒိၣ်နံၣ်ဝဲသၢၣ်"။

ကတိၤတၢ်န့ၣ်ဝံၤဒီးမၤ ယမၤ တၢ်လၢ အဂီၢ် ဘဉ်စားဒီး တၢ်ပရၢတဘျီန့ၣ်လိၤ လၢအဖျၢၣ်န့ၣ် ထဲပလဲၤ တထီၣ်လဲၤထ ထီၤတၢ်လၢတၢ်ပရၢ တဘျီအဂ့ၢ်န့ၣ်ဖျါဘဉ်ယၤလၢ အထီၤ ဘျီဒိၣ်မးလိၤ ဘဉ်ဆဲၣ်ပတုၤ က့ၤဟံၣ်ဒီးလၢရၢ် ယုၣ်လိၤတ န့ၣ်ရံၣ်န့ၣ်ပလဲၤ ထီၣ်မၤလိက့ၤတၢ်၊ ဒီးတဟါလိၤန့ၣ်ပတၢ်မၤ လိပျၢ်လိၤ ရၢ်ဆုၣ်ထီၣ်အိၤကထီၣ်ဘါ ၂၂ သီအနံၤလၢ ရၢ် ယုၣ်လိၤ တဒိအဝဲဒဉ်လဲၤ ဆူဖျါပူၤဝံၤဟဲက့ၤတုၤတနးလိၤန့ၣ် ဆါထီၣ်ဝဲတုၤအက့ၤအိၣ်က့ၤဆိးဝဲလၢအာၣ်လိၤထးန့ၣ်လိၤ။

တၢ်ပရၢထားယကတိၤလၢ အဂ့ၢ် တဘျီန့ၣ်အိၣ်လိၤထဲၣ် လၢသရၣ်အစိၢ်နီၤ ဒိၣ်ဒီးလံၤလၢ အပၢ်ပၢ်ဝဲန့ၣ်န့ၢ်န့ၢ်ပၢ် ယၤ လၢမ့ၢ်တၢ်ကစံးဆၢ က့ၤလံၤတဘျီန့ၣ်လိၤ ဘဉ်ဆဲၣ်တကွဲး ဆၢ ဘဉ်ဝဲဒီးဘဉ်ပွၣ် ကွဲးတၢ်မ့ၢ်န့ၢ်တၢ်အဆၢဝဲၤ ကတိၢ်ဘဉ် ကစံးဆၢက့ၤတၢ်လၢသရၣ်သၣ်ပွၣ်အဂီၢ်လၢအဖိဒိၣ်တၢ်ဖျါ ထုအမံၤလိၤ။

ဒိသရၣ်အတၢ်ကွဲးဒဉ်ဝဲဒူးန့ၢ်ပၢ်ပွၣ် ကွဲးတၢ် ဘဉ်စားဒီးအ သးသမူအဂ့ၢ်န့ၣ် လိၤဂၢ်အကွဲးဝဲတုၤလၢမ့ၢ်တဟါလၢအဆါ ထီၣ်န့ၣ်လိၤ စံးဝဲဒဉ် "ခဲကန့ၣ်အံၤ ဖဲယကွဲးတၢ်တဘျီအံၤ ယအိၣ် တူးထီၣ်ဒီးန့ၣ်ဆံးပီးန့ၣ်လိၤလိၤ" ဒိပစံးတၢ်အထီးတပွဲၤ ထီၣ်ရဂ န့ၣ်ဘဉ်န့ၣ် ထီၣ်ထဲန့ၣ်ထီၣ်လိၤလိၤ အတၢ်အိၣ်မူလၢ ဟီၣ်ဒိၣ်အံၤဒိ ပွၣ်တမံၤ တဂၤအထီးမ့ၢ်ဝဲဒဉ်ရဂန့ၣ်၊ ဝဲထီၣ်၊ ၂ န့ၣ်ရံၣ်ဒီး ၄၀မံးန့ၣ် လိၤ။

အတၢ်ကတိၤ ဒီးယလၢ တၢ်ကွဲးဒီးတၢ် ဒူးဒဲၣ်စုလၢ ခဲက တၢ်မ့ၢ်ဝဲဒဉ် "ယဲယလဲၤမါတလုကဝဲရှၢၣ်အတၢ်အိၣ်ဒိၣ်တတုၤ

လေးဘက်-နဘက်လဲ၊ သပ္ပာယ်ကတော်ဒီး၊ မဒေလိာ်လ၊ ယတုဉ်လီ၊ နှုးတဖဉ်အသီး၊ တာ်ဘဉ်စား ဒီးတာ်အိဉ်ဗြိဉ်ပဉ်ဇုဉ်တာ် ဘုဉ် တာ်ဘဉ်န့ဉ်၊ ဘဉ်တဘဉ်ပှၤဂၤတဆၤထၤ ဉ်ဘဉ်-နဘဉ်ဆၤထၤန့ဉ် လီ၊ ဆီဇဉ်တာ်လၢ တက့ဉ်အတာ်အိဉ်ဗြိဉ်အဂီၢ်၊ ပှၤဂၤတဆၤ ထၤဉ်ဒီးန့ဉ်ဘဉ်ဆဉ်၊ သရဉ်ဗိဉ်ဗိဉ်လၢ ဟီကတးကဆၤ ထၤဉ်လၢ နသီးလီ၊ "အတာ်ဒုးန့ဉ်အစုလၢ ခံကတၢ်န့ဉ်၊ ယစံးဘဉ်အိဉ်ဇုဉ် နံးပှၤယဲာ်ထီဘၢယဲာ်န့ဉ်ရံဉ် န့ဉ်ယကဒီးထီဉ်လ့ဉ်စ့ဉ်အုဒီးလဲယဲ ဆုမၤတလ့ထီ၊ အဝဲဒုးန့ဉ်အစုယဲာ်ထီဒီးဒုးန့ဉ်လီ၊ အသးလၢအ ကက့းဝဲဆုထးတဒီလီ၊"

သရဉ်သဉ် ဝှဉ်ကွဲးပဉ် အသးသမုအဂ့ၢ်ဒီးလံာ်လၢ အကွဲး တုာ်တဖဉ်ပမၤ အါထီဉ်အိဉ်မ့ၢ်ဂ့ၢ်၊ ပမၤစ့ၢ် လီ၊ မ့ၢ်ဂ့ၢ်၊ တသ့ ဘဉ်-တာ်ကွဲးတဖဉ်လၢပွဲးဇဉ်အတာ်လီ၊

တာ်လီလးတမံလၢ ပှၤအိဉ်ဒီးအိဉ်ခံဂၤ အတာ်အုဉ်အသး န့ဉ်ယလဲးကပဉ်ကွံဉ်လၢ တာ်ကွဲးအပူၤအံးတသ့ဘဉ်၊ မ့ၢ်အဖိ ဗိဉ်လၢ အဆဲးဝဲအဖိဉ် ကတၢ် ခံဂၤ အတာ် အုဉ်အသးလီ၊ အဝဲသ့ဉ်အတာ်တဲယးတဂၤဒီးတဂၤ၊ တမ့ၢ် တဘျီဗီဘဉ်-မ့ မ့ၢ်တာ်တဲလီ၊ ပလိာ်အသးလၢ တာ်ကတိးကိးဗျၢဉ်ခဲးလၢ ယ တာ်ကွဲးနီၢ်အပူၤလီ၊ စံးဝဲဇဉ် "တုၤသရဉ်သဉ်ပှဉ်လီ၊ ဂဉ်အသ့ဉ် ညါလီ၊ အသးလၢအဆၤ ကတိာ်ဘဉ်လဲ န့ဉ်ကိးအဖိအလံး လၢ အအိဉ်လၢ ဟံဉ်တဖဉ်ခဲလၢဉ်ဝဲ ဒီးဟံးန့ဉ်အတာ်ဟ့ဉ်ထါတဖဉ် ဒီးဟ့ဉ်လီ၊ ဝဲတဂၤဒီးတဂၤစုာ်စုာ်ဝဲဒီးထူးက့ၤအစုအစိဉ်ဒီးစုဉ် ထီက့းအသး ဂၢ် တပၢ်ဒီးတကတိးလၢ၊ တာ်ဘဉ်-ကွဲးထီဉ် တာ်ဆုမုဉ်ဉ်ဂၢ်ထပၢ် ဒီးအခါ ဖဲန့ဉ်အနီၢ် ဝဲအက့ၢ်အဂီၢ် လဲ လိာ်အသးတလီ၊ ဂဉ်ဒီးသရဉ် သဉ်ပှဉ်နီတစဲး၊ တုၤလၢ အမဲာ် ဘဉ်လီ၊ အသးဒီးသါလၢခံကတၢ် တဘီန့ဉ်မဉ်အက့ၢ်အဂီၢ်လီ၊ ဂဉ်က့ၤလၢအံးတဒီန့ဉ်လီ၊"

ဒုယထံဉ်ဒီးသ့ဉ်ညါသရဉ်တဂၤအံးအဝဲမၤတာ်လၢကဝုရှၢဉ် အဂီၢ် တဘျီန့ဉ်၊ ဒီးကိာ် တက့ဉ်ဟီမ့ၢ် ရှၢဉ်အဂီၢ် တဘျီန့ဉ် အတိာ်ပှၤ န့ဉ်တအိဉ်ဘျီအိဉ်သါလၢ အတာ်မၤဘဉ်-ဖဲယနီၢ်ဆံး သးစံးအခါ-တဘျီယထံဉ်လၢအဝဲမ့ၢ်ပှၤအဲဉ်ယုဒီးအဲဉ်မၤထဲအ တာ်န့ဉ်မ့ၢ်ပဉ်ဗိဉ်ဗိဉ်လၢသ့ဉ်ပှၤတဒီ၊ အခါဖဲန့ဉ်မ့ၢ်ဝဲဇဉ်ဗိဉ်စၢ၊ တုထာ်ဉ်- (သစံးတဝၢဝနီ(ကြီး) ကတိးတာ်ဒီးအိဉ်လၢအဝဲမ့ၢ် န့ဉ် မၤတာ်လၢ သ့ဉ်တဒီကန့ၢ်ဘဉ်တလါတလါအဘူးအလဲးစးထီဉ် လၢ ဂုဝဝဘးဒီးဆုအဖိဗိဉ်လီ၊ မ့ၢ်အဲဉ်ဒီးမၤ ဝဲန့ဉ်အဝဲဇဉ်ကမၤ န့ဉ်အိဉ်လီ၊ ဘဉ်ဆဉ်သရဉ်စံးဆၤ အိဉ်တာ်န့ဉ်တမ့ၢ်ယတာ်တီဉ် ပာ်ယသးဘဉ် ယတီဉ်ပာ်ဒီးလျာ်ထီဉ်ယသးလၢယုၤအဂီၢ်န့ဉ်မ့ၢ် "တာ်ဒီးတာ်ပာ်ဂုလၢ" လၢယကစၢ်စာရံးအဂီၢ်လီ၊

ဘဉ်တဘျီန့ဉ်ပဉ်ဖဲန့ဉ် အခါမဟဉ် မံကံ့ဃု အိဉ်လၢ သ ရဉ်စံး တုဉ်ခံဂၤတဂၤလၢ အကကဲပဉ်ဗိဉ်လီ၊ ဘဉ်ဆဉ်သရဉ် (ထံဉ်-သဉ်ပှဉ်) အကစၢ်ဇဉ်ဝဲတဆဲး ဒီးတီဉ်ဗိဉ်အတာ်လၢက ပီ၊ ဘဉ်-

ပှၤကွဲးတာ်မၤသကိး၊ ယိးသကိး၊ ပကစၢ်အတာ်မၤလိးန့ဉ်၊ ဒီး လျှံဉ်လါအတိာ်ပှၤန့ဉ်ယထံဉ်န့ဉ်အတာ်မၤလၢ အကဒုးစၢ်လီ၊ ယဂံာ်ယဘါလၢ တာ်မၤဘဉ်- အတာ်ကတိးလၢ အကတိးဝဲဒီး ယလၢယသးပှၤ နီၢ်တသ့န့ဉ်မ့ၢ်ဝဲဇဉ် "ဖဲတာ်အဆၤကတိာ်တ ဘဉ်ဘဉ်န့ဉ်ယပျာ်လီ၊ န့ၤ ဆုသးပှၤဒီးနမၤအိဉ်၊ အိဉ်ဒီးတာ်မၤမံပှၤ လၢနဖိဗိဉ်အသးတုၤလၢနီၢ်ပၤရၢ်ဝဲးတီရံၤအၤမၤလၢကပီ၊ န့ၤလၢ မံးတလၢဉ်လီ၊ ဆီတဗျၢဉ်လၢ ယတထံဉ်ပှၤ ဟီဉ်ဗိဉ်ဖိန့ဉ်ဝဲနီတ ဂၤနဲးဘဉ်-ဒီးလၢန့ဉ်အမဲာ်ညါမၤလၢကပီန့ၤလၢ တာ်ဆံးအလီၢ် တုၤလၢပှၤစံဉ်ညါ ကွဲးအလီၢ်ဘဉ်ဆဉ်န့ဉ်ဒီးမၤ နကစၢ်အ တာ်အါန့ၢ်ဟီဉ်ဗိဉ်အတာ်ဒီး နစံဉ်လီ၊ ဇဉ်နဲဒီးယဖိဉ် ထီဉ်က့ၤ ကဒီးန့ၤလၢတဉ်ကျါလၢတာ်မၤပးဒိဉ်အံးအပူၤန့ဉ်ယဆၤ ထံဉ် ဘဉ်နမၤအိဉ်တုၤလၢတာ်လၢတာ်ပှၤအလီၢ်န့ဉ်လီ၊"

ယဇ္ဇိယသီလဝိသုဒ္ဓိတထွဋ်အံးကကထိဋ်ပွဲဖးတၢ် တဖဋ်အ
သရဋ်ဒီးပွဲဖးတၢ်ဖိကမၤ ထီၤဂၢ်အသးဒီးသရဋ်လုၢ်ဒိဋ်ပွဲဒိဋ်
တဂးအံးလၢအဝဲမ့ၢ်ပွဲ၊ နဲဋ်တၢ်ကူဋ်တၢ်ကူဋ်သ့၊ မ့ၢ်ပွဲနဲဋ်အ
ပွဲကလုၢ်ဒိဋ်ဝဲ၊ ဂုၢ်ကျဲးစးမၤတၢ်လၢ အပွဲကလုၢ်အဂီၢ်တုၤအ
သးသမူထီၣ် ဝဲန့ၢ်မ့ၢ်တၢ် နဲဋ်လၢ အဖိခွဲဒီးအဖိဇုၢ် တဖဋ်
အမဲၣ်ညါန့ၢ်လီၤ.

ထ.စ.
၁၂-၆-၂၁

တၢ်ဒုးန့ၢ်တၢ်အဂီၢ်ဒိဋ်ပွဲ.
အဆၢ-၁.
အတၢ်အိဋ်ပျဉ်ထီၣ်-ကတျဲးပၤ.၂.
အဆၢ-၂.
အဖိသဋ်အခါ-ကတျဲးပၤ.၃.
အဆၢ-၃.
အတၢ်မၤလိဖဲအနီၣ်ဆံးအခါ,ကတျဲးပၤ.၁၆.
အဆၢ-၄.
တၢ်အိဋ်တၢ်ဆိးလၢကီၢ်ကူဋ်တၢ်ကူဋ်-ကတျဲးပၤ.၂၁.
အဆၢ-၅.
ဝုၢ်ပထံဋ်-တၢ်အိဋ်တၢ်ဆိး-ဒီးတၢ်မၤလိ,ကတျဲးပၤ.၃၃.
အဆၢ-၆.
အနီၣ်တဆံးလၢဝုၢ်တကူဋ်ပူၤ,တုၤအလဲၤဆူကီၢ်အမ့ၣ်
ကၤ၁၀၅၅-၁၀၆၅,ကတျဲးပၤ.၃၆.
အဆၢ-၇.
တဆံးန့ၢ်ဗၢဋ်လၢကီၢ်အမ့ၣ်ကၤဒီးတုၤက့ၤဝုၢ်တကူဋ်-က
တျဲးပၤ.၅၀.
အဆၢ-၈.
သၢနီၣ်လၢရှၢးတလုၢ်ဒိဋ်လုၢ်၁၀၆၅-၁၀၆၈ကတျဲးပၤ.၅၈.
အဆၢ-၉.
သၢနီၣ်လၢရီၤခွဲးစထၢဋ်ယုၤနံၤဝၢးစတံဋ်-၁၀၆၈-၁၀၇၁
ကတျဲးပၤ.၆၃.
အဆၢ-၁၀.
သၢနီၣ်လၢရီၤခွဲးစထၢဋ်သံဋ်အိဋ်ထီၣ်ကွဲးခဲဋ်ဖဲမန့ၢ်ရ-၁၀၇၁.
၁၀၇၄.ကတျဲးပၤ.၆၅.

(x)

အဆာ-၁၁.

ယထံယကီဉ်.၁၈၇၄-

အဆာ-၁၂.

ခိဉ်ဗုဉ် ဆီးဗုဉ်၄၁ နံဉ်, ၎ဃါ, ၎ဃိ.ဃ.န. ၁၈၇၄.န
နဉ်တၢဉ်ရဃိ-၁၉၁၆မၤ၄း၁၁ဃိ-ကဘျးပၤ.၈၇.

အဆာ-၁၃.

ထံကီဉ်အတၢ်လဲဃိဉ်-တၢ်ပၤတၢ် ပြး-မိနွံဂၤနွံစိ,ကဘျး
ပၤ.၉၃.

အဆာ-၁၄.

လံာ်ဃာယကွဲးဒီးပူဉ်နံးအိၤတဖဉ်.

A PILGRIM'S LIFE,

BY

T. THANBYAH, D. D.

1920.

ပွၤတၢ်လဲၤတၢ်တဂၤအသးသမူ,

ထံဉ်-ထံဉ်ပုဉ်,ခိဉ်-ခိဉ်-ဆဲဉ်မဆုဉ်.

၁၉၂၀

ပွားတဖွံ့လဲ၊ တၢ်တၢ်အသးသမ္မု.

အဆၢတၢ်.

ဟီၣ်ခိၣ်တၢ်ပျၢၤတၢ်အိၣ်ခိၣ်၊
ကပံၣ်လၢပျၢၤတၢ်အိၣ်ခိၣ်၊
အိၣ်ထီၣ်ထွဲထွဲဒိၣ်အခံၣ်၊
အိၣ်ထီၣ်ထွဲထွဲဒိၣ်အခံၣ်၊
ထီၣ်ထွဲထွဲအနီးနွံလံၤ၊
စီၢ်ထီၣ်ချၢၣ်ဖးဒိၣ်အခံၣ်.

“ယမ့ၢ်ပွားတဖွံ့လၢ ဟီၣ်ခိၣ်ချၢ အံၤထီၣ် သုတပၣ်ခူသ့ၣ်န
တၢ်မၤလိာ်လၢယမ့ၢ်ညါတၢ်ဝဲ” စံၤ၁၁၉:၁၉.

ယသ့ၣ် နီၣ်ထီၣ်ထီၣ်ယသး အဆၢကတၢ် တၢ်အိၣ်ခိၣ်မ့ၢ်ယ
အိၣ်လၢဟံၣ်ပူၤလၢပိၤလၢတတီၤထီၣ်. ပွားကညီအတံၢ်လၢညါ
တဝီၤန့ၣ်, ခဲကနီၣ်အံၤဒၣ်လဲၣ်လၢ ပွားဖဲးအိၣ်မၤ အိၣ်တၢ် တဖၣ်
အကျါန့ၣ်အိၣ်ခိၣ်ထီၣ်ထီၣ်. တတီးန့ၣ်အိၣ် ထီၣ်ထီၣ်ပွားကညီ
န့ၣ်န့ၣ်တၢ်မံၤအခါး တကပၤဖိးပၣ်တၢ်ဝဲတကပၤ လၢပွားတဖွံ့
ကမံၤအထီၣ်အဂီၢ်ထီၣ်. တၢ်အထီၣ်လၢခံတပူၤ အံၤဘၣ်တၢ်ကိး
အိၣ်လၢ “ပိၤခိၣ်” ထီၣ်. ခံတိၤတတီၤမ့ၢ်တၢ်မၤ ဖျၢၣ်ထီၣ်လၢဟံၣ်
မဲၣ်ညါတကဆူးထီၣ်ဆၢၣ်ဘၣ်တပျၢၤတထီၣ်ဖိးလဲၣ်ဒိၣ်တၢ်ဟံၣ်
ဒိၣ်ပျၢၣ်ညါထီၣ်. တၢ်ထီၣ်တတီၤ အံၤဘၣ်တၢ် န့ၣ်န့ၣ်ဝဲညါန့ၣ်ဆူ
ရၢ်န့ၣ်တဒိတကဆူးလၢ ဖၣ်ကပူၤ အဂီၢ်ထီၣ်. မ့ၢ်တမ့ၢ်မၤ လဲၣ်
ထီၣ်ဝဲဆူရၢ် န့ၣ်ဟံၣ်တကဆူးကဒီးလၢ တၢ်ဖိအိၣ် ခွဲးအိၣ်အ
ဂီၢ်ထီၣ်. တၢ်ထီၣ်ပျၢၤအဂၤလၢ ရၢ်ထီၣ် အဂၤတဖၣ်မ့ၢ်ပွားအိၣ်မ့ၢ်
အထီၣ်, တၢ်သူးရှီၣ်ချျၢၣ်ဒီးတၢ် ထါလျၢၣ်ထါထၣ်အထီၣ်ထီၣ်.
လၢတၢ် တတီၤအံၤ အရၢ်ထီၣ်ကတၢ် န့ၣ်မ့ၢ် ဗီၣ်ပိၣ်ထီၣ် အ
ထီၣ်ထီၣ်. ထံစီၣ်ခိၣ်အိၣ်လၢ ဗီၣ်ပိၣ်ထီၣ် အသးအသးရၢ်ဆူဟံၣ်
အမဲၣ်ညါဒီးလၢ ဖၣ်ကပူၤအသးရၢ်လၢ ဗီၣ်မံၤ ခံပိၣ်ထီၣ်အသး
အဖိလၢန့ၣ်ထီၣ်. တၢ်ထီၣ် တတီၤ အံၤတၢ်ကိးဝဲအမံၤလၢ “ပိၤ

လၢ်” ထီၣ်. တၢ်န့ၣ်မ့ၢ်ပိၤလၢလၢ ယသ့ၣ်နီၣ် ထီၣ်ထီၣ်ယသးန့ၣ်
ထီၣ်. ဝဲယအိၣ်လၢ ပိၤလၢန့ၣ်ယသ့ၣ် နီၣ်ထီၣ်လၢ ယထံၣ်ပွား
အိၣ်တကျါဂၤလၢထီၣ်. ပွား တဖၣ်န့ၣ်မ့ၢ် ပွား အနီၣ် ဆံးအါ တ
ကွၢ်ထီၣ်. ပွားတဖၣ်န့ၣ် အသးအနီၣ် ကအိၣ်လွံၢ် န့ၣ်, ယဲၣ်န့ၣ်,
ဘၣ် တဘၣ်ဆူန့ၣ်ထီၣ်. ပွားတဖၣ် အံၤဃ့ၢ် ထီၣ်ကွဲးလၢ ဗီၣ်
ခိၣ်ဆူအံၤဆူဘးဒီးနံၤမးဝဲတကရၢ်ထီၣ်. ပွားအိၣ်ကတၢ်အိၣ်
တဂၤမ့ၢ်သးပွားရၢ်လၢပွားစံးဝဲဒၣ်အမ့ၢ်ယမိၢ်အမိၢ်, ယဖဲထီၣ်.
ပွား ပိၣ်ရၢ်သးပွားကဒီးအိၣ်ခိၣ်တဂၤလၢ ပွား စံးဝဲဒၣ်မ့ၢ်ယဖဲအ
မိၢ်, ယဖဲဖးဒိၣ်န့ၣ်ထီၣ်. ယဖဲ, ယမိၢ် အမိၢ်တဂၤ, မ့ၢ်ဒိၣ်ပွားက
ညီဝံၢ်ပွားအနီၣ်ခဲကနီၣ်အံၤ န့ၣ်အသးအနီၣ်ကအိၣ်လွံၢ်ဆံ, မ့ၢ်တ
မ့ၢ်လွံၢ်ဆံယဲၣ်န့ၣ်ထီၣ်. ယဖဲဒိၣ်တၢ် အမဲၣ်သၣ်အဖဲး အိၣ်ပျါ
ဂ့ၤဒီးဆၢကစီၣ်ဒီးထီၣ်.

တၢ်လၢ ယသ့ၣ်နီၣ်ထီၣ်န့ၣ်ဟူတၢ် ကတိၤအထီၣ်တမံၤ တ
ဘီန့ၣ်မ့ၢ်တၢ်စံးဝဲလၢ ယမံၤဘၣ်ယသးဝံၤယပၢၢ်ထီၣ်ဒီးယထီၣ်
န့ၣ်, မ့ၢ်လၢ တၢ်သၣ်ဝံၤ ယသးအဃိယဖဲပိၣ်ယလၢ အရုတီၤ
ထီၣ်ဒီးတညးတညးယး ဒီးကမဲၤ မးဝဲတဒိတဒိန့ၣ်ထီၣ်. ယဲဒၣ်
တဒိယတသ့ၣ်နီၣ်ထီၣ်လၢယထီၣ်ဘၣ်ယသးဘၣ်. ယတသ့ၣ်
နီၣ်ထီၣ်လၢ တၢ်သၣ်ဝံၤယသးနီၣ်တမံၤဘၣ်-ယကွၢ်တၢ် ဒီးယ
ထံၣ်ယဖဲက့ၤ မိၢ်န့ၣ်ထီၣ်ယးဆူဒီးပူၤဝံၤ ဟံးန့ၣ်ညှိၣ်ဝါတဘျီ
ဒီးလဲၣ်ဘျးထီၣ်ဝဲၤ ဝဲလၢဟံၣ်မဲၣ်ညါဘျီပူၤန့ၣ်လၢ ဝဲတဘီအ
ထီၣ်ထီၣ်. လၢခံယသ့ၣ်ညါက့ၤတၢ်မၤန့ၣ် အဒိပညီလၢ ယဖဲဒီး
ယမိၢ်အတၢ်အာၣ်ထီၣ်လိာ်အသးအပနီၣ်စံးဝဲလၢယမိၢ်ဖဲအအိၣ်
လၢစံၣ်ပျီပူၤန့ၣ်မ့ၢ် ထံၣ်ကဒါက့ၤ ညှိၣ်ဝါဘျးထီၣ်. စ့ၤအသးလၢ
ကလံၤကျါလၢ ဘျီပူၤဒီးယမိၢ်ကသ့ၣ်ညါဝဲလၢ ယမံၤဝဲယဝဲၤ
ထၢၣ်ဒီးဖဲကိးက့ၤ ယမိၢ်အတၢ်ပနီၣ်ထီၣ်. တၢ်မၤ အသးဒိန့ၣ်အ
ထီၣ်ခံတယံၣ်ဘၣ်ဒီးယမိၢ်ဖဲက့ၤ တုၤက့ၤ ဒီးဒူးအိၣ်န့ၣ်ထံက့ၤ
ယထီၣ်. ယသ့ၣ်နီၣ်တၢ် ထဲန့ၣ်ဝံၤယသးပွားနီၣ်က့ၤကဒီးယသး
ထီၣ်.

ဟံဉ်လၢ ယသ့ဉ် နီဉ်အိဉ် အဆိကတၢ် တဗျၢဉ်-ဟံဉ်တဗျၢဉ်အံၤတလီၤ ဆီဉ်ဘဉ်ပှၤ ကညိမၤဟံဉ်လၢ ဝံဉ်ခိဉ်ဖျိပူၤ ဒီး သဝီပူၤ တဖဉ်ဖဲန့ဉ်အဆၢ အကတီၢ်ဘဉ်. မ့ၢ်တၢ်နိသီးပှၤ ကညိအဟံဉ်လၢပတဲအစါဒိဉ်, "စါလၢ" အိဉ်တဖဉ်န့ဉ်လီၤ. ဟံဉ်တဗျၢဉ်အံၤ အိဉ်ဒီးအထုဉ်တဖဉ်မ့ၢ်သ့ဉ် "သ္တီ"အတီန့ဉ်မ့ၢ်သ့ဉ်, အကျူတဖဉ်မ့ၢ်သ့ဉ်, အဒါတခါမ့ၢ် ဝဉ်ခိဘဉ်တၢ်နဲန့ၢ်အိၤလီၤ. အန့ဉ်မ့ၢ် ဝဉ်ထုအသးဂီၤပၤ လီၤ. ဟံဉ်တဗျၢဉ်အံၤအိဉ်ဒီးအထုဉ်ခဲဆဲး နပစံးတၢ် အသိး, အဒိဉ်စါၤ အထုဉ်အိဉ်လွံၢ်ထုဉ်, လၢဟံဉ်မဲာ်ညါထုၤလၢ ဟံဉ်လီၤခဲမ့ၢ်ယဲၢ်ထုဉ်လီၤ. ဟံဉ်အဒိဉ်ကစါလီၢ် ထီဉ်ဗျၢဒီးအိဉ်ဘဉ်တၢ် ဒုးထီဉ်အိၤလၢကဟံးလီၤ. လၢဟံဉ်အကပၤ ချီန့ဉ်တခါတၢ်ဒုးလီၤ တၢ်အိဉ်လၢ သုဖိကအိဉ်အဂီၢ်လီၤ. ဟံဉ်အတၢ်တီ, ကျူဗီးဒိဉ်, တဒိဒီး တဒိမိတဖဉ်ခဲလၢဘဉ်တၢ်သံဃာ်အိၤလၢ ဂျိဉ်လၢဂ့ၢ် တဖဉ်လီၤ. တၢ်ဖဲန့ဉ်အကတီၢ်န့ဉ်စတသ့ဉ်နီဉ်ထီဉ်ထီဉ်တၢ်ထးဘိလၢပှၤကိၢ်ဖိမ့ၢ်ဒဉ်တၢ်ပှၤ ကညိ, ကဒိကျူၤ အဟံဉ်အပီးအလီၢ်တတိတၢ်. ထးတၢ်တမၤအိၤ ဘဉ်. တၢ်မၤန့ၢ်ဆဲာ်, ကွါ, တပူဉ်ထါဝဲာ်လၢ ထးလီၤ. မ့ၢ်ထးဘိလၢ တၢ်ကဒိတၢ်တၢ်န့ဉ်တၢ် တမၤသဉ်ဝဲလၢပှၤ ကညိအကျါဘဉ်. ဂ့ၢ်ဒီးဂျိဉ်တဖဉ်မ့ၢ်တၢ်မၤဟံဉ်မၤစါလၢထးအထီၢ်လီၤ. ဟံဉ်အစါတခါမ့ၢ်သ့ဉ်ဒိဉ်တၢ်ကျိတဲာ်န့ၢ်အကတၢ်ဒီးဟံဉ်အဒိဉ်ကစါလီၢ်န့ဉ်, ဒီးပှၤ ကညိကျိပတီၢ်န့ၢ်အသ့ၤ တဖဉ်န့ဉ်လီၤ. ဟံဉ်အဒိဉ် ဗျဉ်ဒီးစါဗျဉ်စ့ၢ် ကိးနီဉ်သိးလီၤ. စါအံၤ ဘဉ်တၢ်ပီဉ် ထီဉ်တစ့အိၤ လၢစါလၢအချီထီဉ်တခါလီၤ. လၢစါလၢအမဲာ်ညါလၢ တၢ်တပူၤန့ဉ်မ့ၢ်တၢ်လိလီၤ. သူထီဉ်တၢ်ကျတၢ်ကၤ, ဒီးတၢ်လိလီၤ သူထီဉ်ထုလၢ တၢ်စုၤခါအကတီၢ်န့ဉ်လီၤ.

တၢ်လီၢ်တၢ်ကျ-ပတၢ်အိဉ်တၢ်ဆိအလီၢ်လၢ ယသ့ဉ် နီဉ်ထီဉ်သိးယသးန့ဉ်မ့ၢ်ကိၢ်ကျူဉ်တၢ်လီၤ. ကျူဉ်တၢ်အသဝီအိဉ်လၢကျူဉ်တၢ်ထံဖိကျိအစါအကၢၢ် ဒိဉ်. ဒီးပတဲဒဉ်ပဟံဉ် တဒိ

အိဉ်လၢ သဝီအကလံး စိးလၢပကိးဖဲန့ဉ်အဆၢ ကတီၢ်လၢ. "ဖီတီဉ်လျၢ"န့ဉ်လီၤ. တၢ်လီၢ်န့ဉ်မ့ၢ်တၢ်တိဉ်ဒီးဒိဉ်ဒိဉ်ဒီးထီဉ်အိၤအလီၢ်လီၤ. ဖဲန့ဉ်အဆၢ အကတီၢ်န့ဉ်ပှၤမ့ၢ်လၢ တၢ်ကိးဝဲ "ကျူဉ်တၢ်တီကွံ" န့ဉ်မ့ၢ်ပှၤမ့ၢ်တၢ်တိဉ်မးန့ဉ်လီၤ. တၢ်လီၢ် လၢပဝဲတဖဉ်ပအိဉ်တၢ်အကလံးစိးတခါန့ဉ်မ့ၢ်သ့ဉ်တိဉ်ပှၤပူၤ လဲၤသ့ထံယိဉ်တၢ်ခဲကျါလၢ တၢ်ပီၤ ချီတၢ်ပီၤ ဖါအကျါန့ဉ်လီၤ. လၢ ချီန့ဉ်ဖျါအကတၢ် တခါမ့ၢ်ထံကျိ "ကျူဉ်လမုး"လီၤ. လၢပအိဉ် အချီထီဉ်သ့ဉ်ပှၤ ဖးဒိဉ်တီကွံ, ကျူဉ် တၢ်တီကွံလဲၤ သုထဟဉ်ကျိဉ်လီၤ. လၢကျူဉ်လမုးအထံကျိကၢၢ်ခိဉ်ခိဉ်လၢ န့ဉ်. ချါဉ်ကိးကး, ပါဒီးန့ဉ်, လမုာ်, ဒီးသ့ဉ်အဂၤ တဖဉ်ဒီးဂ့ၢ်, လယာ်တဖဉ်အိဉ်ကတၢ်ထံကျိဒိတိညါလီၤ. ကိၢ်အဆၢဖိကိၢ်ဖိတဖဉ်. -လၢပန့ၢ်ဒၤ, ထီးဒၤ, ဆီဒၤ, ထွံဒၤ, အမဲာ်ညါန့ဉ်မ့ၢ်, ပန့ၢ်မဲာ်, တၢ်တီန့ၢ်, ဆၢဉ်, ကဆိ, ထီးမံး, ဘီဉ်သိဉ်, ဓ့ထ့, ခုစံဉ်ပိဉ်, ထွံဉ်မံး, တၢ်သ့, တၢ်ယုာ်, တၢ်စါ, တၢ်ပိဉ်, တၢ်ဟိးပစဲ, သ့ဉ်ဒီးတၢ်အစ့ၤ အစ့တဖဉ်မ့ၢ်တမ့ၢ်: တခူး, တရွဲ, ယိးတီဉ်, ချးကိး ချးတံဉ်, ချးစါ, ဂုာ်ထံ, ဂုာ်သိ, ဂုာ်သိသ့ၤ, တီထီဉ်ပှၤ, ကလီၤ, ဂုာ်သ့ဉ်လၢ. ဂုာ်ချးဖျါဒီးအဂၤ တဖဉ်, -ထီးတိး, ထီးတိးပအံၤသ့, ကွးစါ, တဆု, တၢ်ဒုးတၢ်သ့ဉ်, ဖျါဉ်, တၢ်တီကိာ်, လံဉ်ဂီၤ-လံဉ်ပအိ, ဒီးအဂၤတဖဉ်လီၤ. ဖဲတၢ်အဆၢအက တီၢ်န့ဉ်အပူၤ, ပှၤသ့ဉ်တသးပှၤခဲးဝဲလၢ အအိဉ်အါမး, ဒီးပးဒဉ် အတၢ်လၢ တၢ်ဖျါပူၤဒီးအိဉ်ဒဉ်တၢ်အဆၢလၢပန့ၢ်ဒၤအကျါလၢ ချီဆါဒိန့ဉ်လီၤ. တၢ်အဆၢအကတီၢ်န့ဉ်မ့ၢ်ပံးယိးစါပၤပၤဘဉ်တၢ်အစါန့ဉ်လီၤ. ပှၤပၤ ဘဉ်တၢ်ဖဲယသ့ဉ်နီဉ်ယသးန့ဉ်မ့ၢ် လၢပကတီၢ် (ဂုကံမး) အစါန့ဉ်လီၤ.

ယအိဉ်ဖျါ—ယအိဉ်ဖျါထီဉ်မ့ၢ်လၢ စါပၤသဉ်ရဉ် ဝထံဉ်အိဉ်န့ၢ်အဆၢ အကတီၢ်-ပံးယိး အနီဉ်မ့ၢ် ၁၂၀၄, သထံကျူး (ဆံးဆဉ်)လၢပှၤ တၢ်လီၤ ဇေထီ, ချီန့ၢ်ပူၤ ယဲာ်သိဂီၤ တခါလီၤ. တၢ်အံၤမ့ၢ်ဆၢအနီဉ် ၁၀၄၂, လၢအိးကတိတၢ်ထီဉ် ၂၀သိဂီၤ

တစ်ဘဝတစ်ခုနှင့်ရုံ၊ မှတစ်ခု၌ နှစ်ရံနှင့်လည်း ယအိပ်ချွန် ထိပ်အထိတစ်ခုတစ်ခု ဘဝကဲ့သို့တစ်ခုလည်း ယသွန်နှိပ်ထိပ်ယ သးနှုတ်ဘဝ-မှတ်တော် အထိလည်း ကပ်ကွဲတီးကိတ်ပူ တစ်လည်း နီး တော်အထိနှိပ်တော်ကိတ်လည်း “ကပ်ကွဲတီး” ထိပ်-ယအိပ်ချွန်ဝံအ ထိပ်ခံလေးနီး၊ တော်ခံဝဲဒင်လည်းယဖုနီးယပတ်တဖပ်သံသဒင်ကွိုင် ပွားလည်း-လည်း တော်မားအသးနှိပ် အထိယတတော်ဘဝဘဝ ယပတ် နီးယဖုတဖပ်ဘဝ၊ နီးပတသွန်နှိပ်ထိပ်ဘဝ အဝဲသွန်အကွဲအ ကွဲအံးနှိပ်နှိပ်တံးဘဝ-ယဖုနီးယပတ်သံအသး ယံဝဲလိပ်အသး တဲတထိဖိလည်း-မိတ်ခံဝဲဒင်-အသး အကတိတ် နှိပ်ယမိတ်အ နိပုဂံဝဲအိပ် ၉၀၊ နီးယမိတ်မိတ်အဝဲကိတ်လည်း တော်မား အသးနှိပ် အထိတူ၊ ယဖုနီးယပတ်သံသဒင်အိပ် နှိပ်၊ ယမိတ်ဘဝကဲထိပ်ပွား အခိပ်လည်းအပူ၊ နီးဘဝကွဲကွဲဟပ်ဖိ၊ ဗိဖိ၊ စပ်တဖပ် နီးတော်ဖိတော်လံးဘဝဗားနီးအခွန်နှိပ်ခဲလည်း၊ နီးဘဝကွဲကွဲအ ပုဂံတဖပ်နီးပံတဖပ်ခဲလည်းလည်း-မိတ်အနိပုဂံဝဲမားစားအိသုခိပ် ဒင်တော်ထဲထဝဲလည်းကပ်သရပ်စပုလည်း-

မိတ်အနိပုဂံဝဲတဖပ်- ဝဲယသွန်နှိပ်ထိပ်ယသးနှိပ်ယမိတ် အ နိပုဂံဝဲ တဖပ်၊ မှတ်-ယမိတ်တဂ၊ စပု(ပကိတ်လည်း၊ ကပ်ဘဝ၊)စ မူး၊ စကျား(သရပ်ကျားဖိလည်းတိအု) နရပ်၊ တဒါ၊ ရှိပ်ကျွဲနီး၊ စံး ကဲတဖပ်လည်း နရပ်သံရပ်ကနီး၊ ရှိပ်ကျွဲသံဖိပ်သပ်ခွါ၊ စံးကဲ သံဝဲအသးအိပ်နှိပ်၊ ဗိးနှိပ်စပ်စပ်နှိပ်လည်း စကျားလည်း စပ်တဲ၊ တဲလည်းတော်သးအကစိပ်ကိတ် တိအုနီးထိပ်ပွားနီးပွား ကိတ်ဖိရပ် ဝဲနှိပ်နီးအဖိအိပ်တကျားလည်း၊ ဝဲအဝဲဒင်လည်း ဟားစပ်တဲ၊ တဲ လည်း တော်နီးအိပ်သကိတ်တော် အိပ်ဖိပ်တဖပ်နှိပ် အဝဲဒင်ဘဝတော် ဆါနီးသံလည်း အထဲတော်လည်းကျွဲနှိပ်နီးဘဝတော်ရပ်လည်း ကွိုင်အိပ် လည်းသဝီရံခပ်ခံအတော် သွန်ခိပ်အထိ နှိပ်လည်း စပုအဖိအိပ် တကျားလည်းနီးသံဝဲနီးဘဝတော် ရပ်လည်းကွိုင်အိပ်လည်းအအိပ်တော်အ ထိ ဆပ်တပ်ဖိယဖိ(အမိတ်)သံနီးဘဝတော် ရပ်လည်းကွိုင် အိပ်နှိပ် လည်း-ယမိတ်တဂ၊ ဟဲအိပ်သကိတ်ယလည်း ပုဂံတကျွဲအပူဝံးကျား

ကျားသုအပုဂံဝဲ ရပ်၊ ရပ်ဂံဒါ၊ အိပ်လည်း ဆပ်တပ်နီးဆါနီးသံဝဲ လည်းဝဂဂဇနံ၊ နီးဘဝတော်ရပ်လည်းကွိုင်အိပ် ဝဲတော်အထိလည်းအ မိတ်(ယဖိ)နီးအပုဂံဝဲတော်စပုကျား အိပ်ဝဲလံအထိနှိပ်လည်း-ယဖိ တော်ကပ်သရပ်စပုသံလည်းဝဂဝနံနီးဘဝတော်ရပ်လည်း ကွိုင် အိပ်လည်းပွားကညိအတော်သွန်ခိပ်လည်းပုဂံတကျွဲ၊ ကွဲနှိပ်တပ်၊ ယိ၊ အိပ်အထိ အသရားနှိပ်လည်း-ယ၊ ယနိပုဂံဝဲ အိပ်ထဲခံလည်း-ယဝဲရပ် အဝဲအိပ်၊ နီးအိပ်နီးအဖိတဖပ်၊ နီးအဝဲလံသဒင်အိပ်ဝံးအ ဝဲအကစိတ်ခပ်ဝဲသံလည်း ပုဂံတကျွဲအပူဝဲအသးအိပ် ၆၀ နှိပ်အ ဘျော်တဲးနီး ဘဝတော်ရပ်လည်းကွိုင်အိပ်လည်းအဖိတော်ကပ်သ ရပ်စပုအသရားဖိအတဂွါ၊ သရပ်ကျားဖိအဖိရပ်နိတ်ဆပ်မတ်အိပ် ဝဲလံဝဲနှိပ်လည်း-

လည်းယဖိသပ် ဝဲယသွန်ညှိထိပ်ထိယသးလည်း ကျွဲတပ်ပီ ပီပီလျှော်နှိပ်ပွား အိပ်သကိတ်သကိတ် နီးပွားလည်း ပတပ်တကျွဲဗိအ ပူနှိပ်မှတ်၊ ပဖိဖိနိပ်(ရပ်သုးကိတ်ယဖိအမိတ်)ပဖိ၊ ဝဲ၊ ဖိအပုဂံဝဲရပ် ထာပကိတ်လည်း “ဖိတ္တ” နီးအဖိရပ် “နိတ်ပူးလူး” ရပ်ဂံဝဲတိပ်ဝဲကွဲ (မိတ်အတဂွါရပ်)၊ ဖိအပုဂံဝဲခွါ၊ ဖုထုတဖိးနီးအမိတ်နီး အဖိရပ် နိတ်ယဖုကျွဲနီးအဖိခွါ၊ စပု၊ တဖပ်လည်း ယဖုကျွဲနီးစပုနီးစံးကဲ တဖပ်သံလည်း မိတ်သံအမိတ်ညှိတကျားနှိပ်ဝဲလည်းပအိပ်လည်းကျွဲ တပ်-ပီပီလျှော်နှိပ်လည်း- ဖု ထုတဖိး အဖိရပ်လည်း ခံအိပ်ကနီးတ ဂ၊ ပကိတ်အမဲလည်း၊ နိတ်ခိပ်ရပ်လည်း၊ ဖုထုတဖိးအမိတ်သံဝဲ နီးအ ဝဲဒင်နှိပ်ကျားကနီးအမိတ်အထိတဂ၊ နီးဟားပးနီးပွားလည်း၊ မှတ်အဖိ ရပ်တဂ၊ အိပ်နီးပွား နီးအိပ်ဝဲကျားအနိပ်ထိပ်ထိပ်ပွားနီးလည်းပးနီး ပွားလည်း-ရပ်ဂံဒါအိပ်လည်းထဲလည်း အဝဲက ဝဲသံသရပ်စပု၊ အ ထိခံတယံဘဝနီးသံနီးဘဝတော်ရပ်လည်းကွိုင်အိပ်လည်း သဝီကစံး အတော် သွန်ခိပ်နှိပ်လည်း- အဝဲ၊ ဖိတော်စပ်ထုသံလည်း အမိတ်ညှိ ထဲလည်း ထိနီးရပ်ဂံကျား ပိတ်အခံနီးဘဝတော်ရပ်လည်း စပုတပူ ဗိလည်း-

အဆာ-ခံ-

ယသွန်ညှိထိပ်ယသးဒီးယထံယသကီးထံယရွတနီ၊

“ထံထံကနဲရှင်ကီဉ်နံ၊
ကီဉ်ထံကနဲရှင်ကီဉ်နံ၊
စခိဉ်ဗျာဉ်လံစဖိသဉ်၊
စဆိဗျာဉ်လံစဖိသဉ်၊
ခံဂံထံဖးထံခံကွံ၊
သုတပျိုယံပျာတဖွံ၊”

တၢ်အဆာအကတီၢ်ထံယသွန်နီဉ်ထိပ်ယသးဒီးထုအံၤတဒိ
အံၤန့ၣ်ကတီၢ်ဂၢ်ယအိဉ်ထဲခံနံၣ်သွဉ်သွဉ်ထီၤ၊ ယသွန်နီဉ်ဝံၤ တ
ဘျီဘျီထဲၤကဟံၤယံ၊ ဝံၤယသွန်နီဉ်ကွဲၤဒီးအါထိပ်တုၤ ယသး
သွဉ်ညှိတၢ်ထီၤတဘျီယသွန်နီဉ်ထိပ်ထီၤထံၢ်ထီၤဆဲးထံၢ်ယံ
ဒီးယဒိၤပလဲး ဟးထီၤကွဲၤလံၤရၢ်ဘဉ်ထီၤ န့ၣ်တၢ်ဘျီယသးဒီး
ယဒိၤမိၣ်ကွဲၤယံလံၤ အရုတီၤထီၤထီၤ၊ ဘဉ်တဘျီလံၤရၢ် ဘဉ်
ရၢ်ကတီၢ်န့ၣ်တုၤဒီးရၢ်အခံအိဉ်ဖျါဂီၤဂီၤ ဘီဘီန့ၣ်ယဒိၤဒီးယံ
ပဆုဉ်နီၤအိဉ်တပူၤဗီၤန့ၣ်ယဒိၤ ကွဲၤတၢ်ဆူရၢ် ကတီၢ် န့ၣ်ရၢ်
န့ၣ်ဒီးကတီၢ် တၢ်ဒီးယံလံၤ အကတီၢ်ကတီၢ်ကတီၢ်ထီၤသ့ၣ်ထီၤ
သးန့ၣ်ထီၤ ထဲတဒိယသံကွဲၤအိၤလံၤယပၢ်အဂ့ၢ် (ယတကံၣ်တ
သွဉ်ညှိယပၢ်နီတဘျီဘဉ်) န့ၣ်ယဒိၤခံးဆးယံခံးဝဲဒဉ် ယပၢ်
အိဉ်လံၤမူခိဉ်ဆူရၢ် အတၢ်ကပြီၤကပြီၤလံၤ မူကတီၢ်ထီၤထီၤ ရၢ်
ထီၤန့ၣ်တဒိန့ၣ်ထီၤ ယဒိၤတကတီၢ်တၢ်အါအါလံၤ ဘဉ်ယခံး
အိၤလံၤတၢ်မိၣ်ထိပ်ဘဉ်ယသးလံၤ ယပၢ်ဒီးအဝဲဒဉ်ထဲဘဉ်ယ
ထံၢ်ထီၤတံးလံၤ ဘဉ်ထီၤ ဂၢ်အသွန်နီဉ် ထိပ်ယပၢ်ဒီးအ
သးထီၤ တကံးမးန့ၣ်ထီၤအမံၤထံအိဉ်လံၤ အမံၤခွဲးပူၤထီၤနိသိး
ယကသးပုၤနီဉ်ကွဲၤတၢ်လံၤယသံကွဲၤအိၤန့ၣ်ဒီးဒူးသွဉ်နီဉ်ထီၤ
ဒီးမၤ သးသယုၣ်အိၤလံၤ အတၢ်ဆဲးန့ၣ်အဃိအဝဲၤ ထံၢ်ကံး
ယံဒီးပလဲးဟးသုထီၤအဂၤထီၤ တၢ်န့ၣ်ဝံၤဒီးတၢ်ထီၤ ကထဉ်

ကဒီးထီၤ တၢ်န့ၣ်ထံယံၣ် ဘဉ်အထီၢ် ခံယသွန်နီဉ်ထိပ်ယပုၤ
ဂၢ်နီၤရၢ်ဒီးအတခွဲး စီပုၤဒီးနီၤ ယုၤပုၤတဖၣ်ထီၤ ရၢ်ဂၢ်
နီၤရၢ်တဂၤမ့ၢ်ပုၤ ကွဲၤပနၢ်ကံးနံၣ်ဒဲးထီၤပဖါတံၢ်ကျဲးဖိဘဉ်
ဆဉ်မ့ၢ်ပုၤကွဲၤပနၢ်ထီၤ မ့ၢ်ရၢ်ဂၢ်ကွဲၤအါတကွဲၤထီၤပုၤအိဉ်
ထံၢ်ပဆးတဖၣ်မ့ၢ် ဖုထုတဖိး အထီၢ်ပးဒိဝဲဉ်ကီဉ် ဒီးအပုၤ
ဟံၣ်ဖိဒဲးအဖိခွဲး စီထံၢ်ခၢၣ် စီရွှံၣ်အိဉ်စီပုၤကွဲၤစီထံၢ်
ကွဲၤနီၤထီၤဖိတဖၣ်-သရၢ်ကွဲၤအပၢ်၊ ရွှံၣ်ညှိဒီးအဒိပုၤဝဲၤစီ
ကီဉ်စီဉ်ဒီးနီၤ မၤယဉ်ဒီးရွှံၣ်ညှိအဖိခွဲး ကွဲၤကီဉ် (ပုၤကံးကွဲၤ
လံၤစီတဘီ ဒီးရွှံၣ်လူးကွဲၤတဖၣ်ယသွန်နီဉ်ထိပ်ထီၤကံးဒဲးထီၤ
မ့ၢ်ပုၤအိဉ်တပူၤဗီၤဒီးမ့ၢ်ပုၤသူးသူးတံၢ်ထံၢ်ဗျာဉ်ဒီးပုၤထီၤ

ပနၢ်တဖၣ်-တၢ်အဆာအကတီၢ်ဖဲန့ၣ်ပဝဲဒဉ်ပဖံအဒုဉ်တ
ဒုဉ်ဒီးအဖိတဖၣ်ပအိဉ်ဒီးပနၢ် အဒုအါကတၢ်ထီၤ ကျိၢ်ဖဲန့ၣ်
လံၤကီဉ်ကွဲၤတၢ်အပူၤန့ၣ်တထီၤဂၢ်အအိဉ်နီတဒုဘဉ် ပပနၢ်
အဒုထီၤဂၢ်အိဉ်ထံၢ် အကယံ ဆူအဖိခိဉ်တဒိထီၤ ဘဉ်တဘဉ်
ကအိဉ်ခံကယံဒုအထျှံၣ်ဒဲးထီၤ အဝဲသွဉ်အိဉ်အဆဉ်လံၤ ပျီပူၤ
လံၤ ရၢ်ဆါဒီးန့ၣ်ပကွဲၤထီၤ အိဉ်ဖျါမးသုသုဂီၢ်ရၢ်သကူ ပျီပူၤ
န့ၣ်ထီၤ ယနၢ်ယုၤအါဘျီလံၤပုၤတသွန်ညှိဝဲဘဉ်တဖၣ်တုၤ အထိပ်
ပနၢ်ဂီၢ်ရၢ်ထဲန့ၣ်ညှိဒီးသံကွဲၤဝဲထံၢ် ‘ပနၢ်ဂီၢ်ရၢ် တကရၢ် န့ၣ်
မ့ၢ်မတးအပနၢ်တဖၣ်ထဲဉ်? တၢ်ခံးဆး အိၤလံၤ အကံးထီၤမိၣ်
အမံၤထီၤ ပုၤသံကွဲၤကဒီးတကရၢ် ဒီးတၢ်ခံးဆးဒဲးထီၤထီၤ
ပနၢ်တဖၣ်အိဉ်အါဒု ဒီးပနၢ်ဖါလံၤ အကီဉ်ထီၤ နပစံး တ
လျီၤ’ န့ၣ်ဘဉ်ဆဉ်ပုၤ တထုဘဉ်ဝံၤလံၤအိၤတပုၤအဂ့ၢ်ဒဲးထီၤပနၢ်
အဂၤလံၤအဒိဉ်န့ၣ်အိၤဒီးန့ၣ်တၢ်မၤန့ၣ်အိဉ်လံၤ အိဉ်ပုၤလံၤအဃိ
ထီၤပနၢ်မိၣ် အိဉ်ဒီးအဖိ ဆဲးတဖၣ်န့ၣ်ပုၤ တမၤအမၤ တၢ်မၤ
ဘဉ် ထဲပနၢ်အဒိဉ်ဒီးတၢ်မၤလံၤ တၢ်ထုဝံၤ တၢ်ထူးသ့ၣ်ထူး
သုသုကစီဒီးန့ၣ်အိဉ်အါကံၣ်ဆိးလံၤတၢ်မၤအဂီၢ်ထီၤ

လံၤတၢ်ထုဝံၤထုပုၤ အထီၢ်တဒိပုၤလံၤ အမၤတၢ်မၤသုမ့ၢ်
မ့ၢ်နီၤနီၤန့ၣ်မ့ၢ်ယဖါတံၢ်၊ စဂုတဂၤထီၤ၊ စမုတဂၤ သ့ထီၤပ

ကြိုင်ပကြိုင်လီ၊ ယမိဝါသးပျာ်ကတၢ်ဒီးဘဉ်မၤစၢၤ ယပၤ
 တံၢ်လၢ အဖံးအဖိုင်ဘဉ်ဒီးကြိုင်ဖုဒ်းလီ၊ ယမိဒီးမုၢ်ဂၢ်၊ တိၣ်ဝဲ
 ကွံ (မိၢ်အတၢ်ခွါရၣ်) နိၣ်ထီၣ်ပနၢ်ဂီၢ် (ပနၢ်အဖိဆံးအိၣ်တဖၣ်
 ပၣ်တၢ်ဝဲ) ဒီးနိၣ်ကြီးယီၢ်ဟီၣ်ခိၣ်တကတီးဝါဒီးဒီးတဂၢၤ န့ၣ်၊ န့ၣ်၊ န့ၣ်
 ညဉ်အုၣ်တဝုၤ၊ မ့တမ့ၢ်တဝုၤအဘျဉ်၊ ဒီးဟီၣ်ခိၣ်တကတီးန့ၣ်လီ၊
 ကလဲဒီးတပံၢ်တမၤလီ၊ ကလဲကဲထီၣ်ကပံၢ်လီၤလူပူၤ အသိးလီ၊
 လၢတၢ်န့ၣ်အဃိ ဖါတံၢ်တဖၣ်ထူကွးကွၢ် အိၣ်လၢကြၢ် န့ၣ်မုၢ်
 တၢ်ညိးဒီးနိၣ်လီ၊ လၢပဆၣ်ဖိကီၢ် ဖိဒ်ပနၢ်တဖၣ်အိၣ်အိၣ်အဃိ၊
 ပဖံးအုၣ်၊ ယမိအဒိပုၢ်ဝဲၢ်တဖၣ်မၤတၢ် ကဲထီၣ်ဒီးမၤတုၢ်အါ
 န့ၣ်ပူၤလၢအအိၣ်ဘူးဒီးပူၤတဖၣ်ဒီးပူၤ အါဂၢၤညိးန့ၣ်ပၣ်ကဲပူၤလၢ
 ပမ့ၢ်ပူၤအုၣ်လၢ အမၤသ့အိၣ်ဘဉ်တဖၣ်လီ၊ ပနၢ်တဖၣ်အိၣ်
 အိၣ်အဃိပနၢ်ဖါတမၤလၢ အကီၣ်ထူထီၣ်၊ ခဲလျှံ၊ လၢပူၤမၤ
 အိၣ်လၢတၢ် ထူဝံၣ်သ့က စီဒိတဒုန့ၣ်အပူၤ အိၣ်ဒုၣ်တၢ် ထဲစ့ဝါ
 ၅ဘးဒီးလီၤထူအဝုၤ ၁၀၀တိၣ်န့ၣ်အပူၤ အိၣ်၊ စ့ဝါ၊ တရွဲ၊ တ
 ရွဲ၊ ထဲၢ်ဘးလီ၊ ညဉ်ပံးယီၤလုၣ်အညဉ်ဝုၤ၊ ဒီးအလွဲၢ်ဂီၢ်ဒီးအိၣ်
 ဖျါစံးလၢတဖၣ်န့ၣ် တဘျဉ်တဘျဉ် အပူၤမုၢ်ထုၣ်၁၀ တိၣ်ထုၣ်
 ဆံတိၣ်လီ၊ ထီး၊ ဆီ၊ ထီၣ်ခုၣ်တဖၣ်အပူၤ အကလံၤတဖၣ်ခိၣ်ဘဉ်
 နီတမံၤ ဘဉ်၊ ပဃုအိၣ်ပူၤဂၢၤ အတၢ် ဒီးအဝဲဟ့ၣ်ပူၤ၊ ပူၤ ဂၢၤဃု
 အိၣ်ပတၢ်ဒီးပဟ့ၣ်အိၣ်အိၣ်လီ၊

ပနၢ်ဝါ - ယသ့ၣ်နိၣ်ထီၣ် ယသးတဘျီန့ၣ်မုၢ်မုၢ်နီၢ်နီၢ်လီ၊
 ပပနၢ်အိၣ်အိၣ်ဘဉ်ဆၣ်မုၢ် ပနၢ်အလွဲၢ်သုကိးဒုဒ်းလီ၊ လၢပနၢ်
 ဖါအကျါဝုၤဝုၤ၊ လၢပနၢ်မိၢ်အကျါဝုၤဝုၤပနၢ်အဝါတအိၣ်ဘဉ်
 နီတဒုဘဉ်၊ မ့မုၢ်ပနၢ်မိၢ်ပျာ်ထဒုဒ်း ထီၣ်ဒီးပျံးလီၤန့ၣ်အဖိအဝါတ
 ဒုလီ၊ ပနၢ်ဖိတဒုဒ်း ဖဲယသ့ၣ်နိၣ်ယသးန့ၣ်မုၢ် ပနၢ်ဖါတမၤ၊
 အကီၣ်ထူထီၣ်တလျှံ၊ ခဲလျှံလံလီ၊ ဖဲန့ၣ်ပရၢ်ဂီၢ်နီၢ် မုၢ်မုၢ်ပူၤ
 ကွၢ်ပနၢ်တဂၢၤလီ၊ ပနၢ်ဝါတဒုဒ်းလီ၊ ဆီန့ၣ်ပနၢ်အဂၢၤတဖၣ်
 လီ၊ ပနၢ်ဝါဒိၣ်တၢ်အကွၢ်အဂီၤမၤ အသးကဲ၊ ကတီးဒီးအနၢၤ
 အိၣ်ဖျါမးစီးတဟီၣ်ခိၣ်လီ၊ ပနၢ်တဒုဒ်း အနီၢ်ခိၣ်န့ၣ် ပနၢ်အ

ဂၢၤလၢ အကီၣ်ထူထီၣ်ဒီးအိၣ် န့ၣ်ကိးဒုဒ်းလီ၊ နိၣ်န့ၣ်ပနၢ်အ
 ဂၢၤတဖၣ်ဒီးဆၢ ထၢၣ်အကတီးထီၣ်ထီၣ်န့ၣ်အဂီၤ မိၣ်တဖၣ်လီ၊
 ပနၢ်ဝါအနၢၤ ခိၣ်သ့ၣ်ထံးန့ၣ်ပူၤသးပျာ် ယိၣ်ခိၣ်တုၢ်လၢ အခိၣ်
 ညါသးန့ၣ်အိၣ် မးခိၣ်တယီၢ်ညါလီ၊ အနၢၤ သူစိတဒိတဒိက
 အိၣ်တတၢၤ၊ တတၢၤ စဉ်စဉ်ဒီးအနၢၤ တဖၣ်ပူၤမးလီ၊ ပူၤ
 လၢအထံၣ်အိၣ် တဖၣ်ဆိကမိၣ်ဝဲလၢပနၢ်ဝါကဟဲလီလၢ ပနၢ်
 ဖဲအအိၣ်လီ၊ အဝုၤဒ်အံၤ၊ ဖဲန့ၣ်အဆၢအ ကတီးန့ၣ်၊ ကျဲၣ်တၣ်
 ပျာ်ဒီးခိၣ်အပူၤ အိၣ်ဒီးပနၢ်ဖဲအဖုအဂီၢ် အဃိလၢပူၤထူဝံၣ်ဝဲ
 ပူၤပျာ်မံကွံၣ်ပနၢ်ထုပျာ်ရၢ်ပူၤခဲလီလၢ လၢန့ၣ်ပနၢ်မံ ဒီးပနၢ်ဒၢ
 အိၣ် ကျဲၣ်ကျဲၣ်လီၤအသးလီ၊ ပနၢ်ဝါတဖျါပူၤ ကညိးနီတ
 ဂၢၤဘဉ်၊ တဖျါ တၢ်တၢ်ဒုတၢ်ယီၤဒ်တိၣ်ထီၣ်၊ ခုထွတဖၣ်ဘဉ်၊
 ပနၢ်ဝါပျါဒုၣ်တၢ်ထဲရၢ်ဂီၢ်နီၢ်မုၢ် တဂၢၤလီ၊ တုၤရၢ်ဂၢၤကွၢ်
 စါအိၣ်တဘျီဝုၤတဘျီဝုၤန့ၣ်ပနၢ်ဝါကျိၣ်လီ၊ အခိၣ်အိၣ်အဆၣ်
 ထဒိတဒိဒီးဟဲက့ၤက့ၤဒ်ရၢ်ဂီၢ်နီၢ်အိၣ်အသိးလီ၊

ပဘူးပတံၢ် သရၣ်စီၤတုၤအဖါတံၢ်၊ ကိၣ်န့ၣ် အပနၢ် ဖးဒိၣ်
 အိၣ်တဒုလၢအကိးန့ၣ် ဝဲအမံၤလၢ ဘဉ် ကံလီ၊ ပနၢ် တဒုဒ်း
 ဒိၣ်မးဒီး အဂီၢ်အဘါထုၣ်မးလီ၊ အနၢၤတကတီးဘဉ်၊ မ့မုၢ်လီ၊
 တီးတၢ်ခဲလီလၢလီၤဂၢ် သ့ၣ်ဒုဒ်းဒိၣ်တယီၢ်လီ၊ အသး တဖၣ်
 လီ၊ ဘဉ်ကံလီ၊ တၢ်တဘဉ်ပူၤ ဂၢၤဘဉ်ဘျဉ်ဝဲမုၢ် ဘဉ်န့ၣ်
 ဘဉ်လၢအဂီၤမိၣ်အဖိဘဉ်ခိၣ်န့ၣ်လီ၊ အဝဲမးနၢၤ ပနၢ်အဂၢၤန့ၣ်
 မုၢ်လၢ အဂီၢ်အဘါအတဟီၣ် ထုၣ်အဃိတး ဆါအဂီၤ မိၣ်ဒီး
 အတၢ်ဘဉ်ဃုၢ်ကွံၣ်လၢ အမဲၣ်ညါလီ၊ ဘဉ်ကံလီထုၣ်ပပနၢ်ဂီၢ်
 အကျါဒီးလူၤဃုၢ်ကွံၣ်ပပနၢ် ဖါတဖၣ်ဝဲအိၣ်လၢ ပပနၢ်ဂီၢ်အ
 ကျါလီ၊ ပနၢ်ဝါဘျဉ်ဆၢအိၣ် တဘျဉ်ဘဉ်အဃိ၊ ပနၢ်ဝါဘဉ်
 ဟးအိၣ်အဆၣ်တဒုဒ်းလၢသ့ၣ်ကျါ၊ တပိၢ်ကျါတယံၤတဘူးတ
 ယံၤတဘူးဘဉ်ဒီးအဂီၢ်ခိၣ်ဝဲန့ၣ်လီ၊ နိၣ်ထီၣ်ပနၢ် ဝါကဘျဉ်ဆၢ
 ဘဉ်ကံလီ၊ အဝဲဒုဒ်းဟးမံသ့ၣ်ထုပျာ်ပူၤဒီးအိၣ်ဒုၣ်တၢ် အဆၣ်
 ထဒိဒီးလၢရၢ်ဆါလၢရၢ်န့ၣ်လီ၊ ပနၢ်ဝါအိၣ်ပူၤထုၣ် အဆၣ်နီန့ၣ်

အိပ်မေးလိသောဘုရားတော် ယိုးဒယျာတို့ကား ဟိမဝန္တာတောင်တန်းတို့၌ ဝိသုဒ္ဓိတော် ကျမ်းတော်၊ ဝါတော်၊ စတုပတ်ကံအိမ်၊ လာအပန်းဒီးလဲ၊ စိန်ကွပ်ပန်းဝါ တဘျီတဘျီတော်၊ မှုမ့်တု၊ အသိကလဲ၊ မေးတု၊ ပန်းဝါနုပန်းဝါ သိကလျှံ၊ ဘျှင်အိမ်တော်၊ ထဲတဘျီနုပန်းဝါတော်၊ အသး တမုတ်ဘုရား ဒီးခးဘုရားပန်းဝါအမဲတ်လဲ၊ ချွဲအပျိုဒီး အတော်တဲကွ၊ ကျေဆု ဟံပတ်တော်၊ တော်အံ၊ အထိခံအပန်းဝါဟးအိပ်ခူသွပ်ကဒီး အဆပ် ထရုဒီးတော်၊ ထဲရုဂ်ဂ်နီရုဂ်တဂ၊ ဝါလဲ၊ အလဲ၊ ကွပ်အိမ်ဒီးဒိပ် အိမ်၊ ပူးလဲဒီးအိမ်၊ ထိပ်ဒီးအိမ်နုပန်းဝါလဲ၊ အိမ်တော်၊ ပန်းဝါသွပ်ညှိ ရုဂ်ဂ်အကလျှံ၊ သွပ်ညှိရုဂ်ဂ်အမိတ်တော်၊ ရုဂ်ဂ်နီကွ၊ နီလဲ၊ ပန်းဝါညှိကီးဘျီဒီးတော်၊

ဘုရားတော်၊ ပြုပျိုမံပန်းဝါလဲ၊ ထုစံတ်ဝံ၊ အထိခံလိသောဘုရား တု၊ လာကူးထုဒီးပြုကထူးကွ၊ တုကဒိပ်နုပန်းဝါလဲ၊ နိပ်ထိပ်ကွ၊ ပန်းဝါဂိတ်တဖပ်တော်၊ ဝါတော် တဖပ်ကတဲတ်ကတိကွ၊ ပန်းအက ရုဂ်ဂ်လဲ၊ နီတဲကွ၊ ပန်းဝါဂိတ်တော်၊ ရုဂ်တဟါနုပန်းဝါ ဂိတ်တဲကွ၊ သူဟံပတ်ဒီးပန်းဝါ၊ သွပ်ကွဲဟဲ ဗုတ်လဲ၊ အကျိတ်တော်၊ သွပ်ကွဲတပျို၊ ဘုရားပြုကညီနီတဂ၊ ဘုရားအဂ၊ ဘျှင်ဆာအိမ်၊ တသွပ်ဘုရား နီတဒုဘုရား၊ တု၊ ပန်းဝါဂိတ်နုပန်းဝါ၊ ဆုကရုဂ်ပူ၊ နုပန်းဝါ၊ သွပ်ကွဲသိက နုပတ် ပန်းဝါဂိတ်အခဲနုပန်းဝါ၊ ဝဲတြိတတြိအိမ်၊ ဘုရားလဲ၊ တော်နုပန်းဝါ အမိတ်အဝဲ ဒပ်ကတိတ်တော်၊ ကွပ်ဝဲတြိထုဒီးလဲ၊ နုပန်းဝါ မံနီဂံတ်အ ဆပ်လဲ၊ ပန်းဝါဂိတ်အကျိတ်တော်၊ တော်အံ၊ ကဘုရားလဲ၊ ဟါလွင်္ဂီနုပန်းဝါ ယိန်နုပန်းဝါအဆာကတိတ်တော်၊ ပဝဲဒပ်ဒိသွပ်တဖပ်ပသးလဲ၊ ပ ထံပန်းဝါတဖပ် နုပန်းဝါပစံတ်တော်၊ လူကွ၊ ကိမ်း အိမ်တော်၊ ပန်းဝါတ ဖပ်အိပ်ဘုရားအဆပ်ဝဲ၊ လိသောဘုရားအသွပ် နုပန်းဝါဒီးထိပ်မေးပျိုက နုပတ်ဒီးဒီးတော်၊ ပဲပကွ၊ ကိပ်ပန်းဝါဂိတ်အဖျေအံ၊ ပန်းဝါတဲကွ၊ ပဟ် ထိပ်လဲ၊ ပြုအသရု၊ ထံလဲ၊ ပန်းဝါဂိတ်တဲကွ၊ ထိပ် အကျိတ်နုပန်း ဝါတော်၊ အဝဲတဲကွ၊ တဒိတ် ဒီးတော်တဒိတ်တော်၊ မိန်ဒီးဝါတော် တ ဖပ်ထိပ် စိမိတ်ပန်းဝါလဲ၊ အထံ၊ နုပန်းဝါသွပ်ညှိပတ်ဝဲလဲ၊ ပန်းဝါက တဲကွ၊ ဘျှင် ဆာဘုရားတော်၊ ဒီးအဝဲသွပ်ကီး ထိပ်ကွ၊ ပြု ဆု

ဟံပတ်ပူ၊ လာအချွတ်တော်၊ ပန်းဝါတဲကွ၊ တု၊ ထိပ်ဟံပတ်၊ ကဘုရားတော်၊ ဝံပန်းဝါအဝဲဒပ်ဒီးဒီး တော်တြိတြိ၊ ဝဲတဲကွ၊ ကျေဒိ အတဘုရား တန်တဲမံအထိတ်တော်၊ ပြုသး ပြုတဖပ်ဒီးအကမ၊ စာ၊ ပ နုပန်းဝါနုပန်းဝါကျွဲနီတိတ်လဲ၊ အကတိတ် ဗုတ်ကွပ် သွပ်ကွဲအဝဲ သွပ်ကဘျှင်ထိပ် အသးနုပန်းဝါ၊ ပန်းဝါတဲကွ၊ တု၊ ထိပ်ဒီးက ထံ၊ တဲကွ၊ အမိတ်အနု၊ သူပန်းဝါဂိတ်အိမ်ဒီး ပန်းဝါဂိတ်ဝဲ၊ ထာပတ်၊ ဟာပတ်ကနုဒီး ကွပ်တော်သူပန်းဝါ အအိပ်တော်၊ သွပ် ကွဲနာဘုရား ပန်းဝါအမိတ်တဘျီတော်၊ အဝဲဒပ်ဝဲ၊ ထာပတ်လဲ၊ သူပန်းဝါဂိတ်အမိတ်ညှိ ဒီးအိပ်ဒီးထာပတ်ပန်းဝါအမိတ်တော်၊ မှုမ့်ပန်းဝါတဒိတ်တပတ်သွပ်ညှိ ဘုရားအသးဘုရားတဲကွ၊ ဒေပ်တော်တော်၊ ပန်းဝါတဲကွ၊ တု၊ ထိပ် ဒီးဒီးဒိပ်တဂ၊ ဒီးဝံပတ် ထာပတ်အမိတ်တော်၊ တု၊ မှုမ့် အနုပတ်ဘျီနုပန်း ဘုရားကွဲဘျှင်ဒီးတော်၊ ဒီးပန်းဝါကျွဲဒီးတော်တော်၊ ပန်းဝါတဲကွ၊ သွပ် လာဘုရား ပန်းဝါခဲဒုတရံးလိတ်အသးကအိပ် မံဆွဲခဲဘုရားဒီးဘုရား ကွဲသွပ်သဒ္ဓိလဲ၊ အပြုဒီး သိကတား ပန်းဝါတော်၊ ပန်းဝါတဒိတ် တသွပ်ဘုရား မှုမ့်ကွဲတရံးအခဲ၊ ချွဲတော်၊ အစုဒီး ဒီတော်အမိတ် တော်၊ သွပ်ကွဲတား ပန်းဝါအမိတ်နုပန်းဝါအထိပ်ဟုမေးတု၊ လာဟံပတ်ပူ၊ နုပန်းဝါထိပ်မေး “ထုတ်” ကနုပတ်တော်၊ ပထံပပ်ကမူပတ် အရပ်ထိပ်မေး “ဝါကနုပတ်” တော်၊ သွပ်ကွဲတားတော်ဝဲ၊ ထူးကဒိတ်ထိပ် ကွဲအမိတ်နုပန်း ဝါခွဲတဲမိတ်ဘုရားကွဲဒီး အနုပတ်ဝဲဘုရားကွဲအကိတ်ဆာပတ်ထံး ကနုပတ်မေးတဲမိတ်ညှိတော်၊ သွပ်ကွဲနုပန်းဝါတဒိတ်တော်၊ ထွေလဲ၊ ပန်းဝါ အဖိတ်အသရု၊ နုပန်းဝါတော်၊ သွပ် ကွဲသွေးကမိတ်ထိပ်အသးတော်၊ အ အံ၊ တဘျီယံ၊ တဲမိတ်တော်၊ သွပ်ကွဲသွပ်တလျှံလဲ၊ အပြုဒီးတား က ဒီးပန်းဝါတော်၊ ပန်းဝါဒိတ်အဝဲတဘျီအထိတ်ချွဲတော်၊ အစုဒီးဒီတော်အ မိတ်တော်၊ တော်ထိပ်ဟုကဒီး “ထုတ်” ကနုပတ်ထိပ်ကမိတ် လဲ၊ ပန်းဝါ အကိတ်ကကံချွဲ အသးမုတမုတ်အမိတ်သွပ် ဗံကသဘျီ ကွဲ တော်၊ တကံချွဲဘုရား တသဘျီကွဲဘုရား အနုပတ်ဘျီပန်းဝါခဲဒုနုပန်း ဘျှင် ခဲနုပတ်လိတ်အသးကဘုရား မံညှိအရပ်တဂ၊ ဒီးသွေးကမိတ် ထိပ်အသးနုပန်းဝါခွဲတဲမိတ် သွပ်ကွဲဒီး ဘုရားဝဲဘုရား ကွဲအနုပတ်

သကဲ့သို့ပေးပို့ပေးတတ်သည့်ပျိုးတွဲပန်းဝါထူးထိုက်ကဲ့သို့အနားအခံနဲ့ထီး၊ တူးမှိုအနံ့ တာဘျီတုန်ကဲ့သို့ကစီး ထိပ်အသီးဖိုး သူးကဲ့အ လိပ်ခဲတစ်ခုတစ်ခုတူး၊ အယံထိပ်ဖိုးကဲ့ကဲ့ထဲဆူအကစားအစိပ်၊ ဖိုးပန်းဝါတဲကဲ့နဲ့ကဲ့ ဆူပန်းဂီအကျိုး ဖံနီ၊ ဝံအဆင်ထီး၊ စးထိပ်လှ နှစ်တူး ဆူညါတစ်ခုတုန်ကဲ့ ဆူပန်းဂီအကျိုး တတုန်လှ၊ ဘန်နီတဘျီဘန်၊ ပန်း ဝါအဂ္ဂါကစိပ်ခဲ။

အဆာအကတိတ် ဖဲအံးမှိုပံ၊ ယီးစီးပေးချုသံ ကွါသံဖိုးကယိတ်တိတ်ထံးအဝါတဖန်ပန်း တဖန်ခဲလှ၊ ထီးဝါ၊ သီဝါခဲထာ၊ ပျာဖိပ်ရပ်ခိတ်တိတ်အညှိတ်ဝါတဖန်ဖိုးတံးနဲ့ကွံတ်ဝဲထီး၊ ပျာကညိတ်ပင်ဆူသွန်ကွံတ်တိတ်ကီးမံးဖဲလှ၊ ပန်း ဝါတရယဖါ တံးထိပ်ဆူအီးလှ၊ ကွီထိန်နုညါသနတ်ကဲ့၊ ပန်း ဝါကထိပ်လှဖူး အမံးနဲ့အမံးသပ်ပူးအိပ်ပျါခိတ်တိတ်ကီးကရုထီး၊ ယဖါတံးပပ်ဆူသွန်ခိတ်တိတ်အီး လှပျာပျာလှ၊ တဘျီပန်း ဝါ ထိပ်ထိပ်ပျာလှ၊ ပစာ၊ တဂ၊ အပန်း တရအတိတ်သိကဟဲဘျာ န်အီးထီး၊ ပန်း ဝါလှ၊ သဗြတဘျီထီးဘျာ န်ဘန်ပန်း တရနဲ့လှအမံးအဖိတ် ဖဲအခံပူးအခိတ်ထီးနဲ့ဖိုးနဲ့မးအနား၊ တတား၊ ဖိုးပန်း တရနဲ့ထံ တဘျီထီးထီး၊ ယမိတ်ဘန်ဟွန်လှအဂီပန်း ဖါ အကိတ် ထိပ်ခဲလှတရထီး၊ မကစီးတဘျီပန်း ဝါဘျာ န်ပျာတဂ၊ အပန်း တရတန်ဖဲအဟိတ်တဖိးနဲ့အနား၊ ဖးထံညါဖိုးအကစားထံး နှစ်လှ၊ ဖဲတုန်ပျာလှတတိတ်ဆန်ဆန်နဲ့တပျာတန်၊ ဖိုးပန်း တရနဲ့လှလှခဲထံးထံးကီးစားစားထံးနဲ့ထီး၊ ဖိုးမိတ်ဘန်ဟွန်ကး ပန်း တရထီး၊ ပန်း ဝါအဂ္ဂါကစိပ်ခဲ။

ယပာထိပ်တဘျီအံး ဆူအံးတစ်ထိထိထီး၊ ဖဲယထွန် ညါထိပ်ယသးမှိုမှိုနီနီနီနီယတပျာယနုထံးခဲဘန်၊ ယညိနီ လဲထိပ်ယမိတ်အံးလှအကူးဘုအကတိတ်ဖိုးယလဲးဖိုး ယဖါတံး (ကန်ဘန်ပညိနီကီးအိးနီနီ) လှအထူးကဲ့၊ တကစိတ်ဆူထထိပူးနဲ့ယမိတ်တဆဲနီသနတ်ကဲ့အစိတ်ဆဲနီဝဲဖိုးဖိုးယလှတရ

ကစိတ်အဖိမိပ်လှအထီးထီး၊ တူးအစိတ်ဆဲနီဖိုး ယလဲးထံးလှ အထီးနဲ့ယမိတ် တညိတ်နီတမံ၊ ဘန်-အာနီထီးဝဲကီး ဘျီခဲထီး။

ဘန်တဘျီနဲ့ယမိတ်ကူးဘုဖိုးယဖါတံးယရ်ဂ်တဖန်နဲ့ ယဖိုးယဖိတ်ရပ်ပလဲ၊ ဆူအစိတ်ဆဲနီထီး၊ ယဖိတ်လဲးလှညါ ဖိုးယဖိတ်အခံထီး-ပလဲးတံးနဲ့ပစိမီးဂ်တဂ၊ ခဲ ဂ၊ ဖိုးယဖိတ် ရပ်တုန်ဘန်တံးခွတဖားအတံးယူး ထိပ်ဆွန်အီးထီး၊ ယဖိတ် ယုတ်ကီးထံး၊ ဖိုးယထဲထိယယုတ်မိတ်အခံထီး၊ မိတ်ဆိကမိတ်လှတံး ဆွန်ဘန်ပျာတမံးမံးဖိုးဟဲလှ၊ သဂါပျာလှ၊ မုမှိုတစ်ခု ခိတ် တံးခွဆွန်ပျာလှ၊ ယ၊ တဂ၊ တံး ခွတဆွန်ဘန်ယ၊ နီတတုန် ဘန်၊ တံးနဲ့ မှိုတံးခွလှ၊ မိတ်ယဖိတ် အခံဖိုး ကနံယ၊ တချး ဘန်-ထီးဂ်နီနီထီး။

တံးအံးအထိတ် ခဲယထွန်နီထိပ်ယသးလှယဖဲဖိုးနီ၊ ယ ဖဲယမိတ်၊ ယရ်ဂ်၊ ယဖါတံးဖိုးဖဲဖိုးနီအဖိတ်ဝဲ ဖဲအဖိတ် ဝဲ ဖဲတဖန်ဖိုးဘျာ အသးလှ ထံလှ ကျုတ်တန်အပူး နဲ့ထီး- ပျာ ဖိုးဘျာ တံးတဂ၊ နဲ့မှို သရန် အိတ်ဖိတ်၊ လှကိတ် တကွန် ရှပ်ထိတ်အတံးအိတ်ပျာလှ အလဲးစံးဝဲ၊ တဲထီးတံးဖိုး သရန်နဲကွဲလှပါတနီခဲထံးယဖိတ်၊ ဖိုးလဲးတူးလှပစိတ်ကျုတ် တန်နဲ့ထီး- ဖဲနဲ့အဆာအကတိတ်နဲ့သရန်ထီး(အု၊ ခွအပပ်သ ရန်ရွှပ်ထိတ်)ကဲ့ကဲ့လဲးအပျာအထိတ်လဲးဖိုး၊ လှအစိတ်မှိုပျာအ ထိတ်ဖဲထိတ်ဘန်သတားဖိုးပျာ ကိတ်ရ်သးဝဲတံး လှပျာအကျိတ် ဆ၂၇၊ ဆ၂၈၊ ဖ၂ကစ၂ယူး-ယန၂၊ ထ၂၊ လှ န၂နီ၂၊ &၀ထီး၊ တံးသး ဝဲတယုတ်နဲ့ယထွန် နီအီးဖိုးသးဝဲလှ ပျာအကျိတ်လှအယုတ်(နီ)တဖန်ဘန်တူးခဲကနံအံးထီး၊ တံး ကီးဝဲလှကိတ်လှကျိတ်၊ မဲလရီ (Melrose) ထီး။

တံး ဘါကူးလှ၊ နီယထဲ ထံအထီးယ အိတ်ပျာထိပ်လှ ၁၈၄၂ နံနီနီတံးသးရကစိတ်ဟူထိပ်ထန် ကဲ့၊ သရန်သမာ တဟဲတူးအိတ်ဘန်ယ ဖဲယမိတ်၊ ယဖဲတဖန်နီတဂ၊ ဘန်၊ အစိတ်

ထွန် ဝန်ဆောင်ယခဲလောင်ပမ္မာ ပြုတတိယျာဖိန်းလီ၊ တာ်အိန်
 ထွန်းအိန်ခိးဒီးပရုန်ခိးလီ၊ မုမုယမိတ်ဝဲဝဲလ၊ ယဖုဒီးယပိတ်
 ဖန်နာ်ဟူတာ် အဂ္ဂါဒီးစံးဝဲခိန်မုတ်တာ် အဂ္ဂါတာ် အတန်ဒ်ပျာ
 ကညိအတိတ်ခိန်စိတ်ဝဲလီ၊ အဂ္ဂါဒီးလျှာ၊ အလိတ်တဖန်လီ၊
 အဝဲထွန်အသးအိန်ကဲကု၊ အပျှာ်အတိတ်ဒီးဒီးကျ၊ ကုးအသး
 သနပ်ကုတထိန်ဘန်ဘန်သရန်သမာနီတဂ၊ ဘန်ဒီးမ၊ ဝဲတ
 ချွဲး နှိုဘန်၊ မုမုမ၊ ထိတ်လ၊ ဖဲဒီးမိတ်တဖန်လ၊ အကတူ်လိတ်
 ဝဲလီ၊ လာ်တာ် မ၊ အသး နှုန်အပိတ်တု၊ ပကုးအိန်လ၊ ကျွန်
 တန်ဒီးတာ် စံးဝဲလီ၊ ထဲလီ၊ လာ် သရန်ဟဲတုးအိန်အိန်နှို၊ နိယ
 စံးလံအသိး၊ ယမိတ်ယဖဲဒီး၊ အပျာ်ဟံးဖိ၊ ဒီးအတုး အတိတ်ခဲ
 လာ်လ၊ ယဖဲတဒိတု် လိတ်ကု၊ တာ်သးရကစိန်ဒီးဒီးကျ၊ ကု၊
 အသးလ၊ ထံလီ၊ သရန်စိတ်တုးအမိတ်၊ အပါဒီး အတုးအတိတ်ခဲ
 လာ် မုတ်အတန်စားဒီးပျာ၊ ဒီးဒီးကျ၊ ကု၊ အသးလ၊ ထံလဲလောင်
 လီ၊ ထိန်ကိန်နံ၊ ထိန်ပါယွန်မုတ် ဖဲအတခွါဒီပု် ဝဲဒီးသ
 ရန်ကုအမိတ်တဖန်နှိုခဲလောင်လီ၊

တာ်နှုန်အထိတ်ခဲယထွန်နှို ကဒီးယသးလ၊ ယဖိတ်တိမု
 ဒီးဗျာ်အသး ဒီးအမာနီလီ၊ ပျာ၊ ဒီးဗျာ်အသးတတု်နှိုမုတ်ပိတ်ခွါ
 သ၊ ဂ၊ ဒီးပိတ်မုတ်သ၊ ဂ၊ လီ၊ ပျာတဖန်နှိုမုတ်ဖိတ်တိမု မုဒီးအ
 မ၊ ဖိတ်တိမု နှုန်အိန်ဒီးအမ၊ သပ်ကျွန်ဒီးအမိတ်တဖန်လီ၊

ယထွန်နှို ထိတ်လ၊ ပျာမ၊ တာ်အိန်တာ်အိန်ဒီးပျာ၊ အိန်မုအ
 ဆာကတိတ်နှိုယလဲ၊ စိတ်အိန်မု၊ ကိတ်တိလ၊ ပျာဖိန်လ၊ သပ၊
 ထးဖဲဒိန်အပူ၊ နှိုလီ၊ ပျာတဖန်အံ၊ မုတ်သရန်မတ၊ တဂ၊ ဗျာ်
 အိန်လဲန်နှိုယထွန်နှိုထိန်ကု၊ လာ်၊ ဘန်တတန်ကမုတ်
 သရန်ဖိနှိုလီ၊ ပျာတဖန်အံ၊ ဆုန်နှိုသယဲ၊ ပိတ်မုဒီးပိတ်ခွါ
 ခံဂ၊ ဒီးပျာဗျာ်အိန်လဲလောင်တတု်လီ၊ တာ်ဗျာ်မုတ်လ၊ တာ်ဒုးမိတ်
 အဖိတ်လီ၊ တာ်ဗျာ်ဝဲဒီးဖိတ်တိမုဒီးအမိတ်ခံဂ၊ ကု၊ အိန်လ၊
 အခဲသ၊ ဝဲဒီးပျာနှိုလီ၊ ယထွန်နှိုလဲ၊ သုအဝဲထွန်အခဲဒီးယမုတ်
 ဂါမးဘိန်ဟုန်ဒုးအိန်ယမုတ်တိတ်ပိတ်နှိုယထွန် နှိုကစိန်လီ၊

တု၊ အဝဲထွန်အဖိတ်ကိတ်၊ “နှုန်မုတ်” အိန်ဗျာ်ဝဲ၊ နှိုယမိတ်ဘန်ခိး
 ဖိတဂ၊ နှိုလီ၊

ယထွန်နှိုလ၊ ယလဲ၊ ပိတ်ယမိတ် အခဲသုသရိတ်လ၊ အဝဲလဲ၊
 တိယျာ်နှိုကိးဘျာ်ခိးလီ၊ ပျာတိယျာ်နှိုယတိအိန်၊ မုတ်မးဒီး၊
 ယထွန်နှိုထိတ်ယသးတတု်ဗိယထွန်ညါလ၊ ပတိယျာ်လီ၊
 ယထွန်နှိုလဲ၊ ဆုသရိတ်ဒီးယမိတ်လီ၊ ဖဲတာ်တိယျာ်၊ ဖဲသရန်စံး
 တဲ၊ တဲလီ၊ တာ် အဖ၊ မုတ်နှို၊ တာ်မုတ်သန်ဝဲ၊ ယသးလ၊ ယ
 နှိုထံဒီးယမိတ်ဒါ၊ နှိုယလဲ၊ အဆုကတ၊ ပျာ၊ ဒီးအိန်နှိုထံယလဲ
 လီ၊ ဖဲအဆ၊ အကတိတ်နှိုပျာကညိရန်တဖန်ထိး ဆုဖးဒိန်ဖး
 ထိန်ပျာကညိရန်အဆုလ၊ ညါကတိတ်တဝီနှိုလီ၊

ပျာလ၊ ယရဲခဲအံ၊ တဖန်—မုတ်ယဝဲ၊ ရှို၊ ယဖိတ်တိမု နှုန်ကျ၊
 ယဖိတ်တိမု စံးကဲတဖန်လီ၊ ဖဲထွန်အဖိတ်၊ နှိုပူ၊ လျှာ၊ တဂ၊ ပ
 ဆဲန်အိန်ဒိန်နှိုမးကိးဂ၊ ခဲး လီ၊ မုမုအမိတ်သံဝဲ၊ အထိတ်ခဲထ
 ထိတ်ဘန်ဒီးအဝဲခိန်သံဝဲကိးလီ၊

ပျာအနှို ဒိန်ဒီးမုတ်ကနီ၊ ဒိန်သန်ခွါတဖန်၊ မုတ်ယဖိတ်
 ယမုတ်ဂါဒိန်ယဲတဖန်၊ ယမိတ်အတခွါရန်နှိုယဖျာ်ဒီးအပု်
 ပိတ်ခွါ၊ စိတ်ပုန်၊ အဝဲထွန်အတခွါ၊ လာ်ခါန်၊ တုးကဲန်၊ ငဝ့်ကိန်၊
 နှုန်အိန်ဒီးနှိုထိတ်ဖိတ်တဖန်လီ၊ ပျာတဖန်အံ၊ ဆဲန်ပျာဒီးပျာ
 ကိးဂ၊ ခဲးလီ၊ မုတ်လ၊ တိတ်အိန်ဘုးဘုးအပိတ်၊ ဖိတ်တိမုကဲန်
 ထဂ၊ မုတ်ပျာဖးထံဝဲ၊ ယထွန်တိတ်နှိုဝဲအါနှိုတု၊ အဟဲအိန်
 သကိးလ၊ ပဟံန်နှိုအဝဲခိန် ဆဲန်ယလဲ၊ ဆိတ် တာ်ဒီးညိနှို
 စိတ်ယလဲ၊ အဖဲထံခိန်ဒီးဟး ယုတ်လှိုလီ၊ လာ် စိတ်ခိန် ဒီးရှူးပံ၊
 လီ၊ ထံ ကသံန်သရန်တဒိတ်လီ၊ ရှိုဂါယဖျာ်ထဂ၊ ဒိန်
 တာ်အညုတ်ဂါ၊ ဒိန်တာ်ဂုဒီး အိန်ဒီးအခိန်သုခိန်လန် ကပျာ်
 ထုးဒီးအသးဂု၊ မးလီ၊ အဝဲခိန်ဒီးအပု်စိတ်ပုန်ဒီး အတခွါတုး
 ကဲန်နှိုလဲ၊ ခဲသံလ၊ တာ်ဆါချတတု်ဗိယဖိတ်တိမု ဖဲကဲ၊ နှို
 လီ၊ ရှိုဂါယဖျာ်သံလ၊ ကျွန်ထမုး ထံကျိကာ် ဒိန်လ၊ ချာ်
 ကျဲဖဲဝဲယုန်အိန်ခူသုန်အဆ၊ ကတိတ်နှိုလီ၊ အပါထုတဖိး

ထိုကိစ္စအားသုံးပွဲ၊ နှိုင်းချှဲတော်ဆီဒီးဟိပ်ဖးဒိပ်မးလီ၊ ယုဇျှင်
ဗူးသံနှိုင်းဒီးကတိ၊ ချင် ထိပ်အဝ် အသးဝံ၊ မဲကဒီး အကတော်
တဘျီလကစါအပူ၊ လီ၊ ကဲလံအဖျါအဘိပ်လံလီ၊ လာယသး
စါနံး၊ ဒီးဖဲယသးပျါထိပ်ဘဉ်ဆဉ်တဘျီဘျီ ယမံဒိပ်ဘဉ်နံး
ချင်ဂါတဂ၊ အံ၊ ဒီးဟိပ်ဘဉ်ယသးအိ၊ လာ ယမံအကတော်နံး
နံးလီ၊ ချင်ဂါ နှိုထံ၊ ဒီးအမိဂါပကးလာဗျါ အကျိပ်၊ ဂ၂ ပးဒီး၊
ချင်ဂါဖး ဒိပ်တဖဉ်ခွါဗျါသနာ် ကတလီ၊ ဂ၂ အဘူး အတံ၊
အိပ်အါအါဘဉ်ဒီးအိပ်ဒီးယမိဂါလီ၊ လာခံချင်ဂါ နှိုထံနံးအဝ၊
ဒီးမိဂါအတခွါစီ၊ ကိ၊ လာလီ၊

တံ၊ အဆါအကတော် ခဲကနံးနံး - ပတံ၊ ဘဉ်ယိပ်တအိပ်
ဘဉ်နီတမံ၊ တဉ်၊ ပအိပ်ချင်ဘဉ်ပျါ ထိတ်လီ၊ ပဖိသဉ် ဒီးပ
တံ၊ ဆိကမိပ်ဘဉ် ယိပ်တံ၊ အိပ်စွါမးလီ၊ အာဉ်၊ ဖဲပဖိသဉ်နံး
အကတော်နံးပကအိပ်ဖိသဉ်တ ကျိ၊ ဟ့၊ သဘျီညိဆုသးဌာ်
အလီ၊ ဆိကဲနံးဆိး တဂ့၊ တံ၊ အဆါအကတော်၊ သးပျါ နှိပ်က
ဟဲတု၊ ဒီးတံ၊ သဘျီ၊ ဖိသဉ်သုဉ်ချင်၊ သးချင်၊ သုဉ်ဗွဲသး ညိက
လဲ၊ ပူ၊ ကွံင်လီ၊

“အိပ်ဖိသဉ်ပလဲ၊ တံ၊ ချင်
လဲ၊ ဒီးဒိပ်စုဒိပ်သလုဉ်”

အဆါ သာ၊
ယတံ၊ မ၊ လီ၊ လာယဖိသဉ်အဆါအကတော်၊

“မ့၊ ချင်အထံးမ့၊ တီ၊ ထိ၊
မ့၊ တီ၊ အထံးမ့၊ ချင်ထိ၊
လာခံမ့၊ ပျါသံဉ်ပျါဒါ၊
လာညါမ့၊ ပျါသံဉ်ပျါဒါ၊
မံ၊ တျါဒိပ်ဆါဖးတထိ၊
မိပ်တံ၊ ဖွဲ၊ သးတံ၊ ကတိ၊”
“ထိပ်ကမဲ၊ ခဲဘဉ်အံဉ်အု၊

ဆိကမဲ၊ ခဲဘဉ်အံဉ်အု၊
လာခံမ့၊ ပျါချင်ပျါမာ၊
လာညါမ့၊ ပျါချင်ပျါမာ၊
မံ၊ တျါဒိပ်ဆိမိဂါဒိပ်ပာ၊
ဒိပ်ထိပ်ရှီးဂု၊ နွဲကထာ၊”

ယပင်အဒိဂျိဝ်၊ အကျါဒီးယဘူး ယထံ၊ လာယပင်တဒိယ
တသုဉ်ညါ ဘဉ်အ ဝှ်အါအါဘဉ်၊ လာ ယဖိသဉ်အက တော်
တု၊ ခဲကနံးနံးယထံဉ်သာ၊ ဂ၊ ဖိလီ၊ အဂ၊ တဖဉ်ယတထံဉ်
ဘဉ်၊ အဝဲသုဉ်တသုဉ်ညါယ၊ ဘဉ်ဒီးယဲဒဉ်ယတသုဉ် ညါစု၊
ကီးဘဉ်အိ၊ တဉ်၊ ပျါတဖဉ်နံး မ့၊ ပျါ တကဲက့၊ တဉ်အဖျါအ
ဘိပ်တဖဉ် ဘဉ် အဆိပတသုဉ်ညါလိပ်ဘဉ်ပဝှ်၊ ပဖိနီတမံ၊
ဘဉ်၊ ယပင် အတခွါအူဝါစိပ်တဂ၊ ယသုဉ် ညါအိ၊ လာ ယနှို
ဆံးနံးနံးလီ၊ အဝဲဒဉ်တဂ၊ အံ၊ ကဲက့၊ အဖျါ အဘိပ်ဒီးအိပ်
လာပနာ်သံဉ်၊ ကိ၊ ပသံဉ်၊ နှိပ် လီ၊ ယပင် အပျါခွဲချင် ထာ ယ
ထံဉ်ဒီးသုဉ်ညါအိ၊ ချင်ဂါ နှိုထံ၊ ချင်တဂ၊ ယထံဉ် ဘဉ် နှိပ်
အိ၊ ထဲတဘျီဖိ၊ ဖဲပသးပျါ ထိပ်ဒီးအဝဲဒဉ် အဒိပ် ဝါလဲခဲထာဉ်
နံးလီ၊

ယမိဂါအထံး တဒိယသုဉ်ညါယဘူး ယထံ၊ ခဲထာဉ် စဉ်
စဉ်လီ၊ ပျါတဖဉ်အံ၊ မ့၊ ပျါသုဉ်ဖးလံဉ် ပျါသုဉ်ကွဲလံဉ်လာ ပျါက
ညိအကျိပ်ဒီး ပံ၊ လီ၊ အကျိပ်ဒီး အါဂ၊ နှို ပာ၊ ပံ၊ လီ၊ အလံဉ်
ကသံဉ်ကထိတဖဉ်လီ၊ ယဖုမ့၊ ပျါသုဉ်ပံ၊ လီ၊ အ လံဉ်ဒီးနာ်ပာ၊
ကသံဉ်ကထိအသုတဂ၊ တု၊ ပံ၊ လီ၊ ကသံဉ်သချင်ဒဉ်လဲဉ်ဘဉ်
ပင်ကဲအိ၊ လီ၊ ယဖုအဒိဂျိဝ်၊ ဝှ်ခွါဒဉ်ဝဲအိပ်တဂ၊ အမံ၊ မ့၊
“ပုဒိပ်ညဉ်” နှိပ်နာ်ပာ၊ ကသံဉ်ကထိကစီဒီးပျါ အိပ်ဘူးအိပ်
ထံ၊ ဒီးအိ၊ တဖဉ်ဘဉ်ကွါထိပ်အိ၊ လီ၊

ယမိဂါအဒိဂျိဝ်၊ တဖဉ်မ့၊ ပျါ သုဉ်ဖးလံဉ်၊ ပျါသုဉ်ကွဲလံဉ်ဒီးနာ်
ပာ၊ တံ၊ ဆူးတံ၊ ဆါအဝှ်၊ ဒီးကသံဉ်ကထိတဖဉ် ကီးဂ၊ နှိး

လိ၊ ယမိဝါမု၊ ပု၊ သုဗးသုက္ကွေပံယံ၊ အ ကျိကစိဒိတဂ၊ လိ၊ ပံယံ၊ အလံာ် ဒိဉ်လဲာ်ဒိဉ်တဖဉ် ယမိဝါနာ်ပာ် ဒီးသုနာ်အဒိပုာ် ဝဲာ်တဖဉ်ကိးဂ၊ ဝဲးလိ၊ ယမိဝါတိာ်လံာ်တဖဉ်နာ် နှာ်တသးပုနီာ် ဘဉ်ဝဲနီတဘျီတဉ်၊ ယနာ်ဟူယမိဝါ ရူးလံာ်သပံယံ၊ အကျိဉ် လာအကိးဝဲ၊ စဉ်တိစဉ်၊ ကမထါ၊ တဖဉ်နှာ်၊ မိာ်စးထီဉ်ရှူးလာ မုာ်ဟါလိ၊ ထီနှာ်ထူးလာ ဖးဖိမုာ်ဒီး မုာ်ကသုဉ်တုာ်နှာ် ဘဉ် ဆဉ်တကတာ် ဘဉ်ဝဲဘဉ်၊ ယမိဝါ တိာ်ဒိဉ်ဒီးသုဉ်နီဉ်ထီဉ်အဒိ ပုာ်ဝဲာ်အရဉ်အခွါဒီး အဖိဒဉ် ဝဲတဖဉ်၊ ဒီးအဖိဒိဉ်စဉ် လံာ်တ ဖဉ်အအိဉ်ဖျဉ်ထီဉ်အရဉ်နံ၊ မုာ်လိ၊ ဒီးအနံဉ်အထါတဖဉ် ကိး ဂ၊ ဝဲးလိ၊ တာ်နှာ်တသးပု၊ နီဉ်ဘဉ်ဝဲဘဉ်၊ တာ်လာယမိဝါတိာ် နာ်လံာ်မုာ်ဝု၊ ပု၊ အနံဉ်အလါမုာ်ဝု၊ ဒီးတသးပု၊ နီဉ်ဘဉ်ဝဲနှာ် ယကမာကမဉ်မးလာအဝုာ်လိ၊ လာယနီာ် ဆဲးဒီးဒီးယမံတခဉ် ယမိဝါအရုဉ်နှာ်ယမိဝါရှူးပံယံ၊ အလံာ်တဖဉ်နှာ် ယဒိကနှာ် ဒီးယတိာ်နှာ် တဘျူးယုာ် လိ၊ အသာအ ကတိာ် ဖဲနှာ် ယတ သါပု၊ နီဉ်တိာ်ဘဉ်၊ ယတိာ်တိာ်နှာ် ချွန်ယမိဝါအထိးလိ၊ လံာ် ဒိဉ်ထံးလာပု၊ ကညိအကျိဉ်မုာ်ဝု၊ ပံယံ၊ အကျိဉ်မုာ်ဝု၊ ယရှူး ဘဉ်သာယတချူးယုာ်ယနာ်ထံးဒီးဘဉ်နှာ်လိ၊ တာ်နှာ်မုာ်ယနာ် ဟူသာပု၊ တဖဉ်ရှူးအိးဒီးယတိာ်နှာ်လာ်ထူးမးလာ လံာ်အ ပွါတဖဉ်လိ၊ လံာ်တိဉ်ခိဉ်မုခိဉ်ဒီးကစဉ်ယုဉ်ရှူးအ တာ်ဘါထု ကဖဉ်၊ ဒီးတိာ်မာ လိာ်ဆဲးဆဲးထီဉ်တဖဉ်ယနာ် ဟူပု၊ ဂ၊ ရှူး ဒီးယတိာ်နှာ် အိးဒီးနှာ်လိ၊ တာ်နှာ်မုာ်လာယတချူးမး လိာ်ဘဉ် လံာ်လိ၊ လံာ်မဲာ်ဖျာ ဉ်တခီယထီဉ် ဒီးယတသုဉ်ညါ ဘဉ်လဲ ဘဉ်' မုာ်သနာ်ကွယတဲဆာ တာ်ဘဉ်ဒိးဒီးပု၊ မးလိဝဲတ ဖဉ် လိ၊

ဖဲယသးအိဉ်ယဲာ်နံဉ်နှာ်ယလဲမး လိလံာ်လာ ကျဉ်တဉ်အ တာ်အိဉ်ဖျဉ်အသရိာ်မး လိလံာ် ထဖျာ ဉ်အပူလိ၊ ကျဉ်တဉ် အတာ်အိဉ်ဖျဉ်အိဉ်ဒီးသရိာ်ခဲဖျာ ဉ်လိ၊ ထဖျာ ဉ်နှာ်မုာ်တာ်သုဉ် တာ်ဘါအသရိာ် သတးဒီးတာ် တဟ့ဉ်ပုလာ ဖိသဉ်အရဉ်အ

ရွါကမးလိတာ်လာအပူလာမုာ်ဂ၊ အနံ၊ တဉ်၊ မုာ်သရိာ်လာတာ် တုဉ်ပု၊ အခွဲးလာ ပကလဲ၊ ဘါတာ်လာ အပူမုာ်တဖျာ ဉ်လိ၊ သရိာ်ခဲဖျာ ဉ်တဖျာ ဉ်မုာ်တာ်မးလိလံာ်အသရိာ်လိ၊ ဆိဒဉ်တာ် လိ၊ ယမးလိတာ်နှာ်ကမုာ် ၁၀၄၇ နံဉ်ဖဲယသးအိဉ်ယဲာ် နံဉ်ဒီး လိ၊ မုာ်လာယတိာ်နှာ်ပာ်တာ်လာယနာ်ဟူတဖဉ်အါမဲ၊ အမိ၊ ယမးလိတာ်တသိာ်ဘဉ် ဒီးယဖးလံာ်ဘဉ်ဒီးပု၊ တဖဉ်အထိး လိ၊ တာ်အံ၊ မုာ်ယဘဉ်ကွာ် နီဉ်ကွာ်ထဲလံာ်မဲာ်ဖျာ ဉ် တဖဉ်ဒီး ကွဲးထိးကွဲးအိး ဒီးယဖးဘဉ်ကွဲးဒီး ပု၊ ဂ၊ မး လိလံာ်ခဲနှာ်သးနှာ် ဘဖဉ်အထိးလိ၊ ပု၊ မးလိသကိးလံာ် တဘျီနှာ်အိဉ်ပု၊ ဖဲဝဂ၊ ၇၀၀၊ ညါလိ၊ ပု၊ ဆဲးဒီးယတဖဉ်မုာ်၊ စိ၊ တု (သရဉ်တု) ဒိဉ် ကျဉ်၊ မုးနံ၊ စဉ်ဝဲ၊ အဲးတုဒိတ္တ၊ ရှုဉ်မိးပု၊ အဒိဉ်တဖဉ် မုာ်ယဖါ တာ်ကျူးဒီးဒီး သဉ်ပ၊ စိ၊ ပုဉ်ကုဒီးပုဉ်တုဉ်၊ ရဒု၊ ရှုဉ်ကျူးထူး ကဉ်ဒီးအဂ၊ တဖဉ်လိ၊ ပု၊ ဝါမုာ်တဖဉ်မုာ်ယဝဲာ်မုာ်၊ မုာ်ဂ၊ ဒါ၊ နီာ်အိဉ်ခဉ်၊ နီာ်မးထဲဉ်၊ နီာ်နံသဉ်ဒီးအဂ၊ တဖဉ်လိ၊ မုးနံဒီး ယဒီးဒိဉ်ထွ ရှုဉ်ထီ တဖဉ်ပမုာ်ပု၊ အဆဲး ကတိာ်စဉ်စဉ် တဖဉ်လိ၊ မုးနံဒီးယခဲဂ၊ ပရုလိာ်ပသးညိနှာ် ဒီး ပမးလိသ ကိးဘါကိးနံဉ်ဒီးထူး ပတူလာ ဝုာ်တကုဉ်ပု၊ ပု၊ ကညိတာ်မး လိပကိာ်ဝဲစရုလာ ၁၀၅၄ နံဉ်ဒီးမး လိဃုာ်တာ်ကု၊ မုးနံသံသ ဒဉ်ယလာ ၁၀၅၄ နံဉ်နှာ်လိ၊

ပသရဉ်မးလိပု၊ အမံ၊ မုာ်“ကိဉ်ပဉ်”လိ၊ အဝဲဒဉ်တဂ၊ မု တမုာ်ပု၊ သုလံာ်အါအါ သနာ်ကွဲးအမး ဝဲသုနှာ်မုာ်ပု၊ ထီဉ်ထီ တာ်သုဂု၊ မးတဂ၊ လိ၊ ဖဲယသုဉ်နီဉ်ထီဉ် ယသးနှာ်လံာ်လာတာ် မးလိအသရိာ်ပု၊ နှာ်အိဉ်ဒဉ်တာ် ထဲလံာ်ခိဉ်ထံးကး “အါကါခိဉ်” တဘုဉ်၊ လံာ်တိဉ်ခိဉ်မုခိဉ်တဘုဉ်၊ လံာ်ခဲဘုဉ်နှာ်လိ၊ ပု၊ သး ပုာ်တ ဖဉ်ကျိနှာ် သုဉ်ဘုဉ်ဘဉ် အထီ ကအိဉ်တ ပျာ်တထါ၊ အဒိဉ်မိာ်ကအိဉ်တ ထါအဲးဖျာ ဉ်ဒီးမးတု၊ ဝဲခံကပးလာ်လိ၊ တာ်အံ၊ ပလံာ်သုအိး လာသ့ဉ်လးကမုာ်၊ မု၊ ထံာ်ပလံာ်ထုထီဉ် ဒီးပကွဲးလံာ် မဲာ်ဖျာ ဉ် လာလာ် ဝါကသုး ထူးပံ၊ ယံ၊ ကိးဝဲ

ကားကျပ်ဆပ်နှစ်ထီး၊ သရုပ်ကွေးသီး၊ နှိုင်းပွားလိပ်အိပ်တကျိုး၊ ဝံ၊ ပ
 ကွေးဒီးကွေးဒီး၊ တီး၊ နှိုင်း၊ မှုတ်မှုတ်နှိုင်းနှိုင်း၊ ဝံ၊ နှူးအီး၊ သာသရုပ်အ
 မဲာ်ညါထီး၊ တာ်ကွေးဆဲလံာ်အံးထီး၊ မှုတ် တာ်ကီးနံးဒီးထီး၊ ပတ
 ဇိပ်ဘပ်လံာ်ထီး၊ ပရနီတ ဂ၊ ဘပ်၊ လံာ်အဂ၊ တအိပ်ဘပ် အိပ်
 ထဲသရုပ်အဂီ၊ နှိုင်းဆဲထုာ်ထီး၊ လံာ်ထီး၊ ပကွေးဆဲအီး၊ နှိုင်းပဘပ်
 တာ်နှိုင်းအီး၊ နှူး အီး၊ သာ သရုပ်အမဲာ်ညါထီး၊ တာ်ရှူးလံာ်အံး၊
 ကဘပ်ဘပ်ထီး၊ ထံာ်ထီး၊ ဆဲးကီးဘိဒီးထီး၊ ပရှူးလံာ်မှုတ်ကမာ်တ
 ဖျာ်နှိုင်းသရုပ်ဖျာ်ပလာ၊ အဝါဒိဘပ်၊ အရှုထပ်၊ တဘိဆါဆါ
 ထီး၊ သရုပ်တထဲ ဘပ်ကွေး ဘပ်တာ်အက မာ်နှိုင်းဘပ်၊ မှုတ်အ
 တာ် ထဲနှိုင်းမှုတ်ဒပ်တာ်ဖျာ်ပရှူးလံာ်ထီး၊ တာ်နှိုင်းအမဲာ်ညါနှိုင်းပကွေး
 လံာ်နှိုင်းလံာ်မဲာ်ဖျာ်တဘပ် ထိပ်ထီးနှိုင်းလံာ်နှိုင်း အဖိခိပ် ဆူအဖိ
 ခိပ်မှုတ်ဂွေးတဘပ်ထီး၊ သာအဖိလံာ်ဒီးတထိပ်ဘားဘားနှိုင်းဘပ်၊ မှုတ်
 ထိပ်ထီးဒီးသရုပ်ဖျာ်ပရှူး၊ မှုတ်တထိပ်ဘားဘားဒီးသရုပ်ဖျာ်ပရှူးလံာ်ထီး၊
 တာ်မ၊ အသးဒီးနှိုင်း အဃိ၊ ပဘပ်ကွေးလံာ်မှုတ်မှုတ်နှိုင်းနှိုင်းထီး၊ ပမ၊
 လိလံာ်နှိုင်းပတဆုာ်နီ၊ ဘပ်ဘပ်၊ ပဘပ်ထီး၊ ကီးထွာ်ဒီးချူးလံာ်ပရ
 ထီး၊ ပဘပ်ကိာ်ဆိဟုာ်ထီးဒီးဖေးထိပ်ထံာ်ထီး၊ ပစုာ်ဆုာ်နီ၊ နှိုင်းသရုပ်
 ဖျာ်ပရှူးလံာ်ထီး၊ ပဖေးလံာ်မှုတ်တထိပ်ဘားသရုပ်ဖျာ်ပရှူးကီးပရှူးထီး။

နီဉ်ဖျာ်-မှုတ်ဂွေးဒီးထိထဲစုရ်ကျာ်ပနာ်ကွပ်လူ အထိကအိပ်ခံ
 ဖျာ်တထိနှိုင်းထီး၊ တာ်နှိုင်းအမဲာ်ညါနှိုင်းသရုပ်မ၊ နှိုင်း ဝဉ် ထိအ
 ခိဘပ်အလံာ်ဘပ်တရုာ်ခိဉ်- အထိခံဖျာ် တထိဒီး ပာ်ဝဲထာ်
 အထီး၊ နှိုင်းပလံးနာ်ဘျာ်ထာ် တာ်ကွေးလံာ်အဂီ၊ ထီး၊ တာ်အံး က
 ထိပ်နှိုင်းဖျာ်ပလာ၊ သရုပ်ဖျာ်ပရှူးအဂီ၊ ထီး၊ သရုပ်ဖျာ်ပလာ၊ ပမ၊ လိလံာ်
 ဒီးပတိာ်တနာ်ဘပ်ထာ်ပကွေးလံာ် တဘပ်ဘားဒီးတာ်အဂုာ်အဂ၊
 နှိုင်းဖျာ်မ၊ ဝဲဒပ်ဆါဆါထီး၊ သာသရုပ်ဖျာ်ပရှူး အဃိ မိာ်ပာ် ထဖပ်
 တကထီး၊ ထာ်နီတမံ၊ တပာ်တာ်ကမာ်ထာ်သရုပ်အလီး၊ နီတမံ၊
 ဘပ်၊ အဝဲထုာ်အာ်ထီး၊ သာသရုပ်မ၊ တာ်နှိုင်း မှုတ်တာ် အဘပ်ခဲ
 ထာ်ထီး၊ ထာ်တာ်မ၊ အသးဒီးနှိုင်း အဃိပမ၊ လိထာ်ဖိထဖပ်ဘပ်
 ပထိာ်အသးဒီးမ၊ လိလံာ်ထုာ်အဘပ်ထီး၊ ပမ၊ လိထာ် မှုတ်ရုာ်၊ ခွါ

ခွါကိ ဂ၊ ဒီးဘပ်ချူး၊ သရုပ်ခိဉ်မ၊ ထီး၊ ပွားအိပ်သရုပ်ဒီးယူးထိပ်
 ပာ်ကအီးထီး၊ ထာ်တာ် ဖျာ်နှိုင်းဖျာ်အဃိပမ၊ လိထာ်ဖိထဖပ်ဂွာ်
 ကွေးစားထီး၊ နှိုင်းလံာ်ထီး၊ ဒီးကယဲာ်တာ် ထာ်အထိာ်နှိုင်းဝဲနှိုင်းတသး
 ပွားနှိုင်းဘပ်ဝဲညါကဒပ်ဘပ်၊ တာ်ထိာ်နှိုင်းအိပ်ဒီးအီးထီး၊ နှိုင်းအ
 သီးထာ်ဘပ်ဆပ် တာ်ထာ်ထာ်ထိာ်နှိုင်းထာ် သရုပ်တဂ၊ နှိုင်းအရပူ၊
 တဖပ်အိပ်ခံးဒီးယာ်ထုာ်ခဲကနံာ် အံးဒီးထီး၊ တာ်အံးခဲကနံာ် အံး၊
 အိပ်ထံာ် ခနံာ်(၁၉၂၀)လံာ်ထီး၊ ပမ၊ လိထာ်ကီးထာ်မှုတ်မ၊ ဒီး၊ ယ
 ဖေးလံာ်ထုာ်ထာ်ထာ်အိပ်ထဲထဲ နှိုင်းထာ် ပံးထီး၊ ပီပာ်ဘပ်တာ်အ
 စိ၊ နှိုင်းထီး၊ ထုာ်ထာ် မ၊ လိကဖျာ်တဘျီနှိုင်းထာ် မှုတ်ဘပ်ထီး၊ တခိ
 သရုပ်ဖိပျာ်မ၊ ပထိထီး၊ တဂ၊ တဂ၊ ကီးဂ၊ ဒီးဝံ၊ ဖျာ်ပလာ၊ ရှုထာ်
 ဘုာ်ဘားနှိုင်းတဂ၊ တဘိတဂ၊ ဘိကီးဂ၊ ဒီးရုာ် မှုတ်ခွါခွါထီး၊
 တာ်အံးတမှုတ်တာ် သးဒိပ်ဘားမှုတ် သရုပ်အလုာ်အလုာ်ထီး၊ ပွား
 စံးဝဲဒပ်ထာ်အဖျာ်ပရှူးနှိုင်းမှုတ်ဒီးထီး ပသုတသးပွား နီဉ်တာ်ထာ် ပမ၊
 လိဘပ်ထုာ် ထဖပ်နှိုင်းတဂ၊ ထီး၊ တာ်ထိပ်ထွဲတဂ၊ ဆါကီးထီး၊
 ဘပ်ဆပ်ပသးမှုတ်ကီးဂ၊ ဒီးထီး၊ တာ်နှိုင်းဝံ၊ ဒီးသရုပ်မ၊ ပလဲ၊
 ဆူသရုပ်ခဲမှုတ်ဆုာ်ကီး ဂ၊ ဒီးဝဲ၊ ဂီ၊ ထီး၊ မှုတ်ဆုာ်ထိပ်ပလဲ၊ ထုာ်
 တခိပထိပ်ဘားပွား သူာ်ကွေးသးပွား တဖပ်ကတဲာ်ကထီး၊ ဇိပာ်မှုတ်
 ဇိထံာ်ဖိ၊ ကသူထိပ်ဘားဒီး ထီးညဉ်၊ ညဉ်၊ ဆိညဉ်ဒီးဒူးအိပ်ပွား
 ထီး၊ ပအိပ်မှုတ်ဝံ၊ ဒီးထာ်စံးဘပ်ပလာထာ်မ၊ လိပျာ်ကွံာ် တနံာ်
 နှိုင်းထီး၊ ပထိထီး၊ ဖေးလံာ်ပသးတဂ၊ ဆူပဟံာ်ထီး၊ ယာ်တဂ၊ ယဖေး
 လံာ်ထုာ်ထိပ်ပကွေးလံာ်ထုာ်ထိပ် လံာ်ပွားကညိအ ကျိာ်ထံာ်ထီး၊
 တဘျီ သာသရုပ်၊ နါယာ်၊ စကီးထုာ်၊ ဖါထံာ်ကွေးဖိဒီးပွားဂ၊ တ
 ဖပ်လဲ၊ မ၊ လိလံာ်ထာ် သရုပ်အာ်ဘားအအိပ်ထာ် ဝှာ်ထိပ်ထွဲဝံ၊
 နှိုင်းအဝဲထုာ်ဟဲကွေးမိာ်လံာ်သးဝံ၊ လံာ်စိဆုာ်အထိထကကြူာ်တ
 ဘျားဘုာ်ဖဲအမိာ်ဝဲနှိုင်းနှိုင်းထီး၊ သရုပ်နါယာ်ဟုာ်ယမိာ် အလံာ်
 သးဝံ၊ တဘုာ်ဒီးလံာ်စိဆုာ်တဘုာ်ထီး၊ မှုတ်ထာ် ယမိာ်ဖေး ဘပ်ထဲ
 ပံးထီး၊ ကျိာ်ဒီး ဖေးလံာ်ပွား ကညိတဘပ် စံးဘပ်အဃိယဟံးနှိုင်း
 ပာ်ကအီးထာ် ယထာ်၊ ဒီးထာ် မှုတ်အိပ်ဘျားနှိုင်းနှိုင်းကီးနှိုင်း ယထဲ၊

စိတ်အီး ဆူသရိတ်ဒီး ကွမ်လံင်စိတ်အဆာလ၊ သရပ်စံင်ထဲထဲ
လီၤတၢ်န့ၣ်ဒီးသးဝံၣ်တၢ်လၢ သရပ်ကိးထီၣ်တၢ် သးဝံၣ်အနီၢ်
ဝံၣ်ဒီးသးဝံၣ်ဝဲန့ၣ်လီၤ၊ ယသးရလၢယချုလံၣ် အဆာတၢ်ဒီးသး
ဝံၣ်ယုၣ်တၢ်ဒီးသရပ်န့ၣ်လီၤ၊

တၢ်အံၤ အလီၢ်ခံပအိၣ်လၢ ကျဲၣ်တၢ် န့ၣ်တယံၣ် တဖၣ်ဒီး
တၢ်ဆါထူၣ်တၢ်လီၤ ဘၣ်သၢကီၢ်ပုၤဒီးတုၤလၢ ကျဲၣ်တၢ်အသ
ဝီၤလီၤ၊ ဖဲအံၤအကတီၢ်န့ၣ်ဒီးယစံး လံအသိး ပအိၣ်သၢပီၣ်လုၣ်
န့ၣ်ယဖါတၢ်စံးကဲသံဝံၣ်အဘၣ်၊ မုၢ်ဂၢ်ယုၣ်ဒီးပီၣ်ပုၣ်ဒီးတုၤ
ကဲၣ်သံဝံၣ် ကိးလီၤ၊ ပုၤအဂၢၤသံတဘျး ဂၢၤလၢ ကျဲၣ်တၢ်တ
လုးထီၣ်ဒီးပနံၣ်သံတဖၣ်လီၤ၊ လၢ ပယုၢ်အိၣ်ခုၣ်လုၣ်လၢထံကၣ်
နံၤလၢချၢၣ်ကျါအဖၢမုၢ်ဖဲမုၢ်ဂၢ်ယုၣ်သံအနံၤန့ၣ်ယမိၢ်အိၣ်တ
ဆုၣ်ဘၣ်၊ ယၤတဂၢၤယဘၣ်န့ၣ်တၢ်ဆါဒီးယသးကကတၢ်တၢ်
မးလီၤ၊ သီတဂီၤကျါ၊ ယဟၢဖၢလဲၤလီၤ၊ မ့ၢ်လၢမုၢ်ထုၣ်ပုၣ်
လီၤကုၤတခီယဟၢဖၢလဲၤအိၣ်ကတီၢ်ကုၤဒီးယကိညၣ်ထီၣ်ကုၤ
ယဲၤလီၤ၊ ယဖါတၢ်ကသံၣ်သရပ်စဂုတဂၢၤ တအိၣ် ဘျံးဘၣ်ဘၣ်၊
ပုၤကိးအီးဆူအံၤဆူန့ၤတကုၤ တၢ်ပုၤလီၤ၊ အဝဲလဲၤကွၢ် တၢ်
ဆါလၢမုၢ်ဆါမုၢ်န့ၤကိးနံၤနဲးဖဲတၢ်ဆါ အိၣ်ဝဲန့ၣ်လီၤ၊ တၢ်ဆါ
တဘျီအံၤအပုၤ၊ ယဖဲအပုၤပိၣ်ခွါဖုတၢ်မုၢ်၊ အမါဒီး ကဖိတဖၣ်
သံဝံၣ်ကိးလီၤ၊ အဝဲဒီးကဖိအဂၢၤတဖၣ်ဟဲကုၤအိၣ်ကုၤလၢပအိၣ်
လီၤ၊ တၢ်စံး ဝဲဒၣ်လၢတၢ်လီၤ၊ တလုးထီၣ်၊ တခီ န့ၣ်ပုၤ ကညီသံ
အဂၢၤဒီးပုၤ ယုၢ်သဒၣ်ထီၣ်အသးတုၤပုၤ တဂၢၤခံၣ်သံတုၤလၢ
ဟံၣ်ပုၤ၊ ဒီးပုၤသၢအကရုၣ်လီၤကွၢ်အီး တအိၣ်ဘၣ်ဒီးထီၣ်ဒိၣ်လီၤ
တၢ်အိၣ်ကွၢ်အီး၊ ဒီးထီၣ်ထီၣ်အိၣ်ကွၢ်တၢ် စိၣ်လီၤ၊ တၢ်န့ၣ်မုၢ်
တၢ်ပုၤတၢ်ဖုအလီၢ်လီၤ၊

တၢ်မၤအသးအံၤ အလီၢ်ခံတယံၣ် တၢ်ဒီးကျဲၣ်တၢ် အတၢ်
အိၣ်ပိၣ်လီၤ၊ ငြိၤဒီးအန့ၣ်တဘျီပဟးဖးလိၣ် ပသးလီၤ၊ ပဝဲ
ဒၣ်ပန့ၣ်၊ သရပ်နီၤယၣ်အန့ၣ်၊ စကီၤထုသၣ်၊ ကသံၣ်သရပ် မ့ၢ်
သၣ်ဒုဖုဒိၣ်ဖြဲၣ်၊ ဖုတၢ်မုၢ်ဒီးအဖိ၊ ဖါတၢ်ကိးလၢဒီးပုၤဂၢၤတဖၣ်

ပကူၤဟးအိၣ်ကုၤ ဆူကျဲၣ်လၢကျဲၣ်တၢ်ပုၤဒီးဒိၣ်အချၢက
လံၤထံးတခီသၢတၢ်ကိးကျဲၣ်လၢပုၤန့ၣ်လီၤ၊

အဆာလုၢ်၊

တၢ်အိၣ်တၢ်ဆါလၢကိၢ်ကျဲၣ်လၢလၢ၊
ယအိၣ်လၢကျဲၣ်လၢ ပုၤလၢ အဘျး အတၢ် ဒီးပုၤဒီး အိၣ်
လၢတၢ်လီၤအဂၢၤန့ၣ် 'မုၢ်ဖုလၢ မိၢ်တခီအဒီး ပုၤဝဲခွါ၊ ဝီၣ်
ညှိၣ်ဒီးအဖိမုၢ်နီၢ်ဆၣ် မၢ်ဒီးအဂၢၤ တဖၣ်လီၤ၊ မိၢ်အတခွါ၊
သီးကွၢ်၊ မ့ၢ်ပုၤ၊ မုၢ်နီၢ်၊ ခဲဖိ၊ စတုးဒီး အဂၢၤလၢ ကွၢ်ခွါတခီဝံၣ်၊
ဖါတၢ်ကိးလၢဒီး အမါမုၢ်ဂၢ်မုၢ်စု ကိးလၢ ဒီးအဝဲခွါ၊ ပြဲၣ်
ခံၣ်တဖၣ်လီၤ၊ လၢတလုး ထီၣ်ဒီးအထါ ကွၢ်တခီမုၢ်၊ မၢ်လုၢ်မိၢ်
သွၣ်ဒါ၊ ရွၢ်တံၣ်၊ သၣ်ဖဲ၊ ဒီးရွၢ် (သရပ်ဒီးရွၢ်) ဒီး နီၢ်ယွၣ်တဖၣ်၊
လၢ ကျဲၣ်တၢ်တခီမုၢ်၊ ဖိပံၣ်ကွၢ်၊ ဖိပနံၣ်ဒီး အဖိ၊ ဖုန့ၣ်ဒီးအ
ဖိ၊ ထုဖိ၊ ရွၢ်ကၣ်၊ နီၢ်ဝဲး၊ ဖိပံၣ်အပၢ်၊ ဝုၣ်လၢလီၤ၊ အမိၢ် နီၢ်မုၢ်တွဲ
အဖိနီၢ်မံး ထု၊ နီၢ်ဆီဆု၊ ဖိပံၣ်ပုၣ်သၣ်၊ ဖိပနံၣ်အဖိ၊ နီၢ်မုၢ်ဖိ၊ နီၢ်
ဖျၢၣ်မး၊ အဖိခွါ၊ မ့ၢ်ကိးဒီးတွဲမၢ်-နီၢ်ဝဲးအဝၢအမံး၊ ဖုလံး၊ အဖိ
တဖၣ်မုၢ်၊ မၢ်ထဲၣ်၊ နီၢ်နံၣ်သၣ်၊ အပိၣ်ခွါမုၢ်၊ မီးကဲၣ်၊ ဖိယါ၊ ဒီးဖါ
တၢ်အိၣ်မ့ၢ်ဒီးအပုၤရွၢ်လီၤ၊ ဝံၣ်မ့ၢ်ယုၣ်ယိၤဖိ၊ နီၢ်သဒါ၊ ပုၤလၢ၊
ရွၢ်ဆဲး၊ ပၣ်ရန့ၣ် (ယသရပ်ကိၣ်ဘၣ်) ဒီးအဝဲခွါခိၣ် တဖၣ်
လီၤ၊ လၢအဂၢၤခွါတခီမုၢ်၊ ဖိမ့ၢ်ခဲ၊ ဒီး အဖိကိၣ်ကွၢ်၊ နီၢ်ဆဲး၊ စအံၤဒီး
ရွၢ်ကံၣ်လီၤ၊ ဖိပံၣ်ကိၣ်မုၢ်ဖုထုတဖိအမါအဝဲခွါဒီးကဖိရွၢ်အိၣ်၊
ထၢၣ်ခၢၣ်တုးကဲၣ်ပုၤကွၢ်ဒီးနီၢ်ထီၣ်ဖိလီၤ၊ ဝံၣ်ဒီးလၢ အဂၢၤခွါထ
ဟၣ် ကျဲၣ်အသရၢ တခီမုၢ်ဖုကိၣ်နံၣ်၊ ဒီးကဖိ၊ ကၢၤနီၢ်၊ စၣ်ဒး
အဖိပုၤ ဝဲၣ်တဖၣ်၊ ရွၢ်ယုၣ်ဒီးအဖိတဖၣ်၊ သၣ်ခွါဒီး ကမါနီၢ်မံး
ရွၢ်၊ အဖိခွါဝဲမ့ၢ်စိၤတုၤစတီး၊ တဘျီဒီးနီၢ်မၢ် ကျဲၣ်-ဖုပီၣ်ပုၣ်
ဒီးအဖိခွါ၊ တၢ်ခံၣ်ဒီးအဖိပုၤဝဲၣ်တဖၣ်၊ ဖိအုၤခွါး သုၣ်ဒီးအဂၢၤတ
ဖၣ်လီၤ၊ ပုၤအိၣ် လၢပစၢၤ၊ လၢပီၣ်လုၢ်တခီမုၢ်၊ ရွၢ်ညှိၣ်ကိၣ်
စိၣ်၊ နီၢ်မၢ်ယၢ် ရွၢ်ညှိၣ်ကဖိခွါ၊ ကွၢ်ကီၢ် (ပုၤကိးကုၤလၢ၊ တ
ထီၣ်ကိၣ်စိၣ်အဖိခွါ၊ ရွၢ်လုးကဲၣ်တဖၣ်လီၤ၊ ဖုန့ၣ်ကွၢ်ကမါဖိ-အ

ဖိ၊ ရွှင် သာ၊ ဟိကုဉ်၊ ခွံဉ်ဘဲ၊ ကုဉ်ညိဉ်၊ ဖိတရဲ၊ နိမိတ်ရဲ၊ နိမိတ်
ဆုဒီး နိမိတ်ဆုထီ၊ လာကုဉ်ကုဉ်တံဉ်တံဉ်တံဉ်တံဉ်တံဉ် လိမီး
အဖိတပဉ်ထီ၊ ပပေဉ်ဆုးကိတ်အဖိခွါအိဉ်ခဲး တဂါအဖိ တ
ပဉ်မုာ်၊ မုာ်ဂါမုာ်နိာ်၊ ဟိတံဉ်နးမံ၊ မုာ်ဂါပံးမိဉ်မီးမာ်ညးမီးမုာ်
နိာ်အဖိ၊ ဝှးမိတပဉ်ထီ၊

ပထီပးလာတံဉ်ဆုးတံဉ်ဆါ အဆိဝံးမီး ပဝဲခဉ် ဖံအဖိတ
ရုဉ်၊ မုာ်ဖံပးမိဉ်အဖိ၊ ပဉ်ဆုဉ်မီး၊ ဖံဒုမဲဉ်မီးအဝါဖိကုဉ်၊ မီးကဖိ၊ မုာ်
ဂါစဉ်အု၊ မျှဲဖိ၊ ဝှးဖိ၊ မုဉ်ဆဉ်တပဉ်မီးစကီ၊ ထုသဉ်မီး အမိ
မီးအဖိပုာ်ဝဲတပဉ်၊ ဖုဒိဉ်ဖြဉ်မီးအဖိ၊ ဟိတံဉ် ကနံဉ် ဘဉ်၊ မီး
အဖိမုဉ်နိာ်ဂုးမီးအမိယာ် နိာ်သဒါဝံ၊ ပုးအဂါမုာ်၊ ဝှးကွီဉ်
မီးအမိမီး အပုာ်နိာ်မုဉ်၊ သဉ်တံဉ်၊ စဉ်ပံး၊ ဖိကမိမီး အပုးဟံဉ်ဖိ
နုဉ်ပကုးဟး အိဉ်လာကုဉ် လဉ် အဖျါ အမုဉ်ထီဉ် လာကုဉ်
လဉ်ထံကျိကားမိဉ်တမိထီ၊

ဖဲပတချးကုးအိဉ်ဖြဉ်ခဲး အကတိာ်နုဉ် ပအိဉ် လာ ကုဉ်
လဉ် ထံကျိအမုဉ်နုဉ်တမိထုး မီး ဗိဉ်ထီလံးထီ၊ ဖြိ တပျာဉ်
ထီ၊ ယမိဉ်ဘဉ်တံဉ် ဆါလာကုဉ်တဉ်နုဉ်ဆုဉ် ထီဉ် ကုး ဘဉ်
ဆဉ်အဂံာ်အဘါအိဉ်တအါဘဉ်၊ သရဉ်နာယဉ်မီးအဖိတပဉ်၊
နိာ်ခူအိဉ်၊ နိာ်ညိဉ်ဖိ၊ ဆဲးကွံ၊ နိာ်ဂါမိဉ်မီး အပုာ်ဆံး တပဉ် အိဉ်
လာကုဉ်လဉ်ထီမုဉ်နုဉ်လာ ထံကျိပနာ် သံဉ်အကားမိဉ်နုဉ် သ
ရဉ်နာယဉ် ဆဲဉ်ပမိာ်၊ ပဖါတံဉ်တပဉ်အါမးလဲလါမိာ်မီး ဟိတံဉ်
စဂုးပရုဉ် ဒီရုဉ်မာစာ၊ လျာ်အိဉ်အိဉ်မီးရုးမီး အိဉ်ဂုးကတား အ
ဗိထီ၊ သရဉ်နာယဉ်မီးဘာ၊ မီးကထုာ်နုဉ် လုးအဘဉ် နုဉ်ညဉ်
ကမိမီးအဝဲခဉ်မာအဖိခွါဆဲးကွံ (ပကီးဗိယွဉ်လဲလဲကဲသုဉ်ကွံ
ဆဲးကွံ) ယဲဆွာနုဉ်ပမိာ် အညဉ်တဘုဉ်တဘုဉ်ကီးဂါခဲးထီ၊ လာ
ဖျါခါဉ်သး နုဉ်ခမါ(ရုဉ်ကီဉ်)ပးမိဉ်အိဉ်တပျာဉ်ဘဉ်တံဉ် ခုဉ်နုဉ်
ဗဲးဗဲး လာတလာအဖိထီထီဉ် ပနာ် ကထီဉ်ညိဉ်နုဉ်ကပံဉ်ကီး
နံးခဲး လာအပူထီ၊ ဆဲးကွံယဲလဲ ဂါဂါလဲထွဉ်ကျိနုဉ်မုဉ်လာ
အပျါအပာ်အဗိယဲဒုနုဉ် ကိသး ထီ၊ မုဉ် တုးအယဲ တုးဝဲ၊

တမိခဲး ဝဲသါကုးကုးတဘုဉ်ဘဉ်မီး စဘဉ်လဲ၊ ဆွာကဒါကုး၊
အိဉ်ထီ၊ စလဲ၊ တုးလာအဘဉ်ဝဲ၊ စလဲကုးကုးတဂါဖိ၊ တဘုဉ်
ဘဉ်လာတံဉ်နုဉ်အဗိစညိဉ်နုဉ်လဲ၊ ဆွာအိဉ်တုးဖဲခမါနုဉ်မီး အဝဲ
အိဉ်လာခမါကမုဉ်နုဉ် ကားမိဉ်မီး ယဲစအိဉ်လာ မုဉ်ထီဉ်ကား
မိဉ်ဝဲ၊ ပဘုဉ်ဖြဉ်ခဲဆုပထံဉ်ထီ၊ ပနိာ်ဆံးခဲးထီ၊ စကီ၊ ထု သဉ်
အိဉ်ဘုးပုးတစဲးအ ဗိယရု လိဉ်ယသး မီးအ ဖိခွါ၊ စဉ်ဝဲထီ၊
စဉ်ဝဲတဂါပျါထီဆုဉ်မီး ဖိဉ်စခဲးစလဲ၊ တံဉ်ထုး လာလံာ်
နုဉ်ထီ၊ ပအိဉ်မုဉ်မးဒီထီအထိး ထီ၊ ပအိဉ်ဖဲတံဉ်အ ထီတ
ပူနုဉ်ယဘဉ် ကွါပနာ်မိာ် လာအဖိဆံးအိဉ် တပဉ်ခဲလား ၁၅
ဒုမီးအဖိခဲလားမုဉ် ၃၀ ဒုထီ၊ ယနိဉ်ထီ၊ အိဉ်လာ ဂါဂါ၊ ဆုအိဉ်
ဆဉ် အထီကီးဂါခဲး ဝဲယဲကုးနိဉ်ကုးအိဉ် ဆုတံဉ်ကီး ဟါခဲး
ထီ၊ ပနာ်ဂါပနာ်အဖိဉ် တပဉ် ယမုဉ်ဂါနိာ်မုဉ် မီးယဖါ တံဉ်
ရွှင်ကျူတပဉ်ကွါအိဉ် ထီ၊ လာပအိဉ် တံဉ်ပတံဉ်အ ကထံးမီး
ကဘဉ်စံဉ် တထီဉ်ဆဉ်ဆဉ်နုဉ် ဗိဉ် ထီလံးအ ထီအိဉ် တ
ပျာဉ်ထီ၊ ထံဉ်သုဉ်မီး သုဉ်အဂါမီးထီဉ်ဘာအိဉ်အတဝီ ကဘဉ်
သာထီ၊ လွံဉ်ထီတဖိးဆဉ်ဆဉ်ထီ၊ ဆဉ်မုဉ်တဟါ ကအိဉ်လွံဉ်
နုဉ် ရံဉ်ယဲဉ်နုဉ်ရံဉ်အဆာကတိာ်နုဉ်ယဟဲကုးနိဉ်ထီဉ်ကုးပနာ်
မိာ်မီးအဖိတပဉ်ဘုးမီးဗိဉ်ထီလံးကဘဉ်စံဉ်ခဲဂါ၊ နုဉ်ယထံဉ်
ဗိဉ်လုာ်ထီထီတထီထီ၊ လုာ်သုဉ်တထီအပံး အလွဲအိဉ်ပျါမးဘီ
ကဟဲးထီ၊ လုာ် သုဉ်တထီအံးယကနုဉ် အထီကအိဉ်မး ၁၅ ပျာ်
မီးအတဝီကအိဉ်မး လွံဉ်ထီ၊ ကထဲမးတံဉ်ထုဉ်ပးမိဉ်တကျိဉ်
ထီ၊ အဝဲခဉ်ဂံဉ်ထီဉ် အကိတ်လာသုဉ်ထံဉ် သုအတဝီဘဉ်
ယဲဉ်ထီထုထီတထံးအထီမီး အမဲဉ်တမိထုဉ် အသး လာဟီဉ်
ခိဉ်ထီလာကပံဉ်ကျိထီ၊ ယထံဉ် ဗိဉ်လုာ် သုဉ် အံးလာ အယံး
နုဉ်ယပျါအိဉ်နးမးထီ၊ ယလဲ၊ မးဘုး အိဉ်တဘုဉ် ဘဉ်မီးယနိဉ်
ကုးယပနာ်ပရုဉ်ပတုးဆုတံဉ်ထီ၊

ဖဲပအိဉ်တံဉ်အထီတပူနုဉ်ယမိာ်၊ ယဖါတံဉ်မီးယမုဉ်ဂါတ
ပဉ်ထုဉ်နုဉ်ဆုအါမး ထီ၊ ပံးထီ(တလာ) အိဉ်လာပတံဉ်က

လံးဖိးတခိစီရူး တမံးလးတဂါ အမံးပုၤတၢ်ကိးအိၤလၢဖိ
 ငးလံးလၢ အဆိၣ်တၢ်ဒီးစံးဝဲထီၣ်တၢ်ငးလံး ငးလံးအမံးတဂါ
 ထီၣ်ပံးထီၣ်တဂါအံၤအဖိဖိၣ်သ့ၣ်ခွါအိၣ်ခဲၣ်လၢဂါအဖိအမုၢ်
 ကနီၤအိၣ်ခဲၣ်လၢဂါဒီးထုၣ်ခဲၣ်န့ၣ်ဖးလဲၣ်ထီၣ်ပံးမုၢ်သ့ၣ်က့ၤအဝဲ
 ခဲၣ်ထဲ ဃုၤအိၣ်တၢ်ဒီးယထီၣ်ဘၣ်ဟ့ၣ်အိၣ် အထုၣ် ထီၣ်ထီၣ်လီၤ ယ
 သ့ၣ်နီၣ်ထီၣ်အဖိမုၢ်ကနီၤ တဂါ အမံးမုၢ်မးဖိး ဒီး ဖိၣ်ထီၣ်
 ဝဲၤကစီဒီထီၣ်ပၤအိၣ်တၢ်အထီၣ်န့ၣ် ခဲၣ်န့ၣ်သၢ နီၣ်ဝဲၤပသးပအိၣ်
 အထီၣ်ဒီးက့ၤအိၣ်ဖိၣ်သကိး လၢက့ၤညီၣ်လၢ ထံၣ်က့ၤကၢ်ခိၣ်လၢ
 ထးတစဲးလၢ ထံၣ်က့ၤကၢ် ခိၣ် မုၢ်ထီၣ် တခိလီၤ ပသ့ၣ် ထီၣ်
 ထံၣ်တဖၣ်ဒီးသရၣ်တၢ်ဘါယုၤ တဖျၢၣ်ဒီးသရၣ်နီၤယၣ်တဲက့ၤ
 အိၣ်ဒီးပုၤလီၤအအံၤ တဘျီယရၣ်လိၣ်ယသး အါတက့ၢ် မုၢ်ဆဲး
 က့ၤစၣ်ဝဲဒီးယထီၣ်လီၤ ချီၣ်ထီၣ်တဂါဆံး စံးထီၣ်လၢသ့ၣ်တၢ်ဒီး အပုၤ
 စၣ်ဝဲဒီး တဖၣ်မုၢ်ပုၤတဲက့ၤလၢ အူၤဒီးအဝဲၤမုၢ်က့ၤနီၤနီၤအမါ
 လၢစကီၤထုၣ်သ့ၣ်အပုၤဒုမုၢ်နီၤ မုၢ်နီၤန့ၣ်ပသ့ၣ်ညါ အိၣ်တဂုၤ
 တဂါလၢအအါဘၣ်ပအိၣ်ဖဲအံၤဒီးလဲၤကွါသကိး ပနီၤန့ၣ်မုၢ်
 မးထီၣ်ဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိနီၤထုၣ်တၢ်ထီၣ်ထီၣ်လီၤလဲၤန့ၣ်အိၣ် အါမးထီၣ်
 လၢမုၢ်အူၤအိၣ်တၢ်ဝဲၤတၢ်မုၢ်ထီၣ်ထီၣ်န့ၣ်ပုၤ လုၤလၢထွံၣ် န့ၣ်န့ၢ်
 ခဲၣ်တၢ်ကိးနံးနဲးထီၣ်ပုၤလဲၤချုၤဆဲးချုၤဆဲးတၢ်ထီၣ်လၢကျိတ
 ဒီခွါဆူက့ၤတၢ်တၢ်မုၢ်ဖးဒိၣ်အပူၤအိၣ်ပး ယံးန့ၣ်ထီၣ် ဘၣ်
 တဘျီန့ၣ်ယဖါတၢ် သရၣ် နီၤယၣ်စကီၤ ထုၣ်သ့ၣ်မုၢ်သ့ၣ်ဒုဒီး
 ယၢဆဲးက့ၤစၣ်ဝဲတဖၣ်ပလဲၤဟးချုၤဆဲး တၢ်ဆူပုၤဖး ဒိၣ်အပူၤ
 န့ၣ်ထီၣ်ယဖါတၢ်ခဲးန့ၢ်တၢ်ထီၣ်တၢ်တၢ်တၢ်ဒုန့ၣ်ပုၤက့ၤ တံၣ်အ
 ကိၣ်ယုၤသရၣ်နီၤယၣ်အိၣ်ဆူး အသ့ၣ်ဝဲၤက့ၤ ထီၣ်တၢ်ထီၣ် အ
 သ့ၣ်လၢအမဲၣ်ခွဲးပူၤ န့ၣ်ယဖျၢၤမး ထီၣ်ပအိၣ်ခဲကနီၣ်အံၤမုၢ်ဘၣ်
 ဗျးနးမးထီၣ်တၢ်အိၣ်တၢ်အိၣ်လၢလၢပွဲၤ ပွဲၤလီၤယတနၢ်ဟူ
 သ့ၣ် ညါဘၣ် ကိၤလၢဝါအမံးကိၤလၢ ဝါအဝဲၤဒီတဘျီဘၣ်
 မုၢ်ထဲလၢသ့ၣ်တိတဲပုၤစံး ဝဲခဲၣ်လၢသါအိၣ်ခဲး လၢအူၤဒီးန့ၣ်သါ
 ထံၣ်ဘၣ်ကိၤလၢဝါသရၣ်အိၣ်တးတဘျီဘျီန့ၣ်ထီၣ်ပံးထီၣ်တ

ဒီပပုၤ နီၣ်န့ၢ်အထိးထီၣ် ကိးနံးနဲးန့ၣ်ပုၤ တဲလၢပံးထီၣ်ချုၤဖိၣ်
 န့ၢ်ပုၤကညီဒီးကျိတဲၣ်န့ၢ်ဝဲအိၣ်ဒီးသ့ၣ်ထီၣ်အသးထီၣ် တၢ်န့ၣ်
 မးပုၤပုၤလီၤတၢ်န့ၣ်အမဲၣ်ညါန့ၣ် ပံးထီၣ်ပဖိၣ်တဖၣ် ဃုၤတၢ်
 အိၣ်အထွဲဒီးယဖါတၢ်ဒီးစကီၤထုၣ်သ့ၣ်စကီၤတဖၣ် အထိးဖိဝဲ
 အပၢ် စကီၤပုၤလဲၣ် ထီၣ်တဖၣ်ဘၣ်လဲၤ တ့ၣ်အိၣ်အထွဲခဲအံၤ
 ခဲအံၤထီၣ် စကီၤပုၤ လဲၣ်ထီၣ်တဂါ တဘျီဘျီမုၢ်လၢ အိၣ်အထွဲ
 တပွဲၤထီၣ်ဘၣ်ဒီးပံးထီၣ်ပဲးနဲးတိၢ်အိၣ်ဒီးထီၣ်လၢတၢ်ကိၢ်ကျါ
 ထီၣ်ပံးထီၣ်လၢပုၤကညီဒီးမးအဝဲအကလုၢ်ကလုၢ်ထီၣ်
 ယတၢ်မးထီၣ်လၢက့ၤလဲၣ်-တုၤပအိၣ်ဖိၣ်က့ၤနီၤန့ၣ်တပူၤ
 ဃီဒီးလၢတၢ်ပုၤလီၤန့ၣ်ပန့ၢ် ထီၣ်မးထီၣ်က့ၤလဲၣ်နီၤလၢက့ၤတၢ်
 အထိးထီၣ်ပသရၣ်တဖျၢၣ်အထုၣ်မုၢ်သ့ၣ်အခါန့ၣ်မုၢ်ဝဲတၢ်နဲ
 ဒီးအိၣ်မုၢ်တၢ်ဒုးကပံးထီၣ်ပကွဲးလိၣ်လၢသ့ၣ်ဘၣ်ဘၣ်နီၤအဂီၢ်
 ခိၣ်အထိးအထီၣ်လီၤ ပုၤမးထီၣ်တၢ်ဖိအိၣ်တဘျီပုၤ ဘၣ်တ
 ဘၣ် ၄၀ ဂါ ၅၀ ဂါလီၤယတဂါစဲးက့ၤစၣ်ဝဲၣ် ချီၣ်ထီၣ်မုၢ်
 ဂါဒါယဝဲၣ်မုၢ်ချီၣ်ကျဲၤနီၤအိၣ်ခုၣ်သ့ၣ်တိၤစၣ်ဝဲဒီးတူးကဲးနီၤ
 ဘျီၣ်မုၢ်ဂါနီၤဝဲၤဒီးပုၤဂါတဖၣ်ထီၣ်စီၤတုၤလၢက့ၤတၢ်န့ၣ်
 တဲမးထီၣ်စုၢ်ကိးတၢ်ထီၣ်ပသးန့ၣ်မုၢ်သရၣ်သ့ၣ် ပါလီၤအဝဲတ
 ဂါမုၢ်ပုၤလဲၤမး ထီၣ်စီၤဆုၤလၢဝဲၣ်ဖိၣ် လဲၣ်ဒီးတဲက့ၤန့ၣ်မး
 ထီၣ်က့ၤပုၤလီၤသရၣ်တဂါအံၤသ့ၣ်နီၤဒီး အသရၣ်ပသရၣ်ကိၣ်
 ဘၣ်လၢက့ၤတၢ်န့ၣ်ထီၣ်သရၣ် သ့ၣ် ပါမး အမဲၣ်တုၤကလုၤ
 ထီၣ်တအ့ၣ်ထီၣ်ပုၤသန့ၣ်က့ၤပပုၤအိၣ်နး မးထီၣ်အဝဲခဲဒုးန့ၣ်ပ
 လံၣ်န့ၣ်ထီၣ်တၢ်မးထီၣ်ယတဂါယသးတအိၣ်မးထီၣ်လိၣ်အဂါ
 ဘၣ်ယသးအိၣ် မးထီၣ်ထဲထံၣ်နီၤဂါငါလီၤယထီၣ် န့ၢ်တၢ်တ
 ပးတဖၣ် ထီၣ်တၢ်ထီၣ်ဆဲး ဒီးဒုးကနီၤကိးနံးနဲးထီၣ်ယသ့ၣ်နီၣ်
 ထီၣ်လၢယဒုးနီၤဂါဖး ထီၣ်ခဲၣ်ပုၤလီၤတဖျၢၣ်န့ၣ်လၢယ လၢလၢ
 ဝါဝါတုၤမုၢ်တၢ် တုၤမုၢ်ဘၣ် န့ၣ်ဃုၤနီၤဒီး ယဒုး ဘၣ်ထီၣ် ခဲ
 မုၢ်တဖျၢၣ်ယသးအဆၢ အကတိၢ်သၢနံၤ ညါလီၤတၢ်အံၤ
 တမုၢ်ဘၣ်တၢ်အကီၢ်ဘၣ် မုၢ်တၢ်ဂါအါထီၣ် ပာ်ဖိၣ်ထီၣ်ထီၣ်

ထီး၊ မှု၊ ငါး၊ ထဲတံ၊ အါဒီး၊ ယပပ်ဖွဲ၊ ကု၊ နှစ်၊ ကမပ်၊ တစ်၊ တစ်၊ နှစ်၊ ထီး၊ ယဝံ၊ အါထိပ်၊ တံ၊ တကမပ်၊ ဘဉ်၊ ချ၊ ဒီး၊ ဘဉ်၊ ထီး၊ ထာ၊ တံ၊ ကျွေး၊ စား၊ နှစ်၊ ဒီး၊ ထီး၊ ဂင်၊ အကဲ၊ တံ၊ မစား၊ ယ၊ သုည၊ ထီး၊ ထာ၊ ခံ၊ နှစ်၊ နီ၊ ဂံ၊ အချာ၊ န်၊ အါဒီး၊ ကိ၊ သနပ်၊ ကု၊ ယသး၊ တဟာ၊ ဂီ၊ တောင်၊ ယ၊ စွေး၊ ယစွေး၊ အိ၊ တု၊ အဘ န်၊ ကီး၊ ဘျို၊ ခဲ၊ ထီး၊ ယသု၊ နှစ်၊ ကု၊ လာ၊ ခံ၊ တ၊ ဘျူး၊ နှစ်၊ လာ၊ ဝှံ၊ တကု၊ န်၊ ပဒိ၊ န်၊ တံ၊ မ၊ လိ၊ အပူ၊ နှစ်၊ ယထိပ်၊ နီ၊ ဂံ၊ တ၊ ချာ၊ န်၊ ဒီး၊ ယစွေး၊ ခပ်၊ ယံ၊ နှစ်၊ ယိပ်၊ ဗု၊ ထီး၊ ဒီး၊ ယစွေး၊ အိ၊ ဘဉ်၊ ထီး၊ ထာ၊ တံ၊ နှစ်၊ ဒီး၊ နီ၊ ဂံ၊ နိ၊ ထီး၊ အိ၊ တမံ၊ ယိ၊ တဖပ်၊ ခဲ၊ လာ၊ ဂံ၊ ထိပ်၊ တံ၊ စွေး၊ အညိ၊ လာ၊ ယဂီ၊ ထီး၊

ယမ၊ လိ၊ ထံ၊ တု၊ လာ၊ တံ၊ ထိပ်၊ ထိပ်၊ ခိပ်၊ သချပ်၊ အပ်၊ ဘာ၊ တံ၊ ထိပ်၊ ထိပ်၊ ခိပ်၊ နှစ်၊ ဒီး၊ ယစွေး၊ အိ၊ တပ်၊ ခဲ၊ ထာ၊ နိ၊ သချပ်၊ ဒူး၊ နှစ်၊ ယ၊ အ၊ ထီး၊ ထီး၊

ယမှု၊ ဖိ၊ သပ်၊ နီ၊ ခံ၊ တဂ၊ သနပ်၊ ကု၊ ယကွ၊ နှစ်၊ တံ၊ မ၊ အ၊ သး၊ ထီး၊ ဆိ၊ တဖပ်၊ ဒီး၊ တိ၊ နီ၊ ပပ်၊ အိ၊ လာ၊ ယသး၊ ပူ၊ လိ၊ ဖဲ၊ နှစ်၊ အ၊ ဆာ၊ အကတိ၊ ဖဲ၊ ပအိ၊ ဝိ၊ သာ၊ ကျူ၊ န်၊ ထပ်၊ နှစ်၊ ပစဲ၊ ခပ်၊ တဖပ်၊ ပတန၊ ဟူ၊ သု၊ ညိ၊ ဘဉ်၊ ကိ၊ လာ၊ ဝါ၊ အတံ၊ ဒူး၊ သူး၊ တံ၊ ဒူး၊ သိပ်၊ အဂု၊ ဘဉ်၊ ကိ၊ လာ၊ ဝါ၊ မ၊ အသး၊ နိ၊ လဲ၊ နှစ်၊ ပတထိပ်၊ ပတသု၊ ညိ၊ ဘဉ်၊ ပစဲ၊ ဘဉ်၊ ပန၊ ဟူ၊ အမံ၊ လာ၊ တံ၊ တဲ၊ ငါ၊ ထီး၊ မှု၊ မှု၊ တံ၊ ပနီ၊ ထီး၊ လး၊ မ၊ အသး၊ တမံ၊ အိ၊ ဖျါ၊ လာ၊ ပကျိ၊ ထီး၊ လာ၊ တံ၊ တချူး၊ ဂူ၊ ထီး၊ နံ၊ ဘဉ်၊ နှစ်၊ ပထွဲ၊ ကွပ်၊ ပန၊ ဝံ၊ ပဟဲ၊ ကု၊ စာ၊ ကု၊ အိ၊ လာ၊ ဟာ၊ တခိ၊ ဝံ၊ နှစ်၊ ပစဲ၊ ပကျိ၊ ပန၊ ဖိ၊ သု၊ တဖပ်၊ ပညိ၊ နှစ်၊ နီ၊ လိ၊ ပသး၊ ခဲ၊ ငှိ၊ ဒီး၊ ကီး၊ ပမံ၊ လာ၊ ကိ၊ လာ၊ တဖု၊ ဒီး၊ “ပံ၊ ထီး၊” တဖု၊ ထီး၊ ပဒူး၊ လိပ်၊ ကွဲ၊ ထိပ်၊ ပသး၊ ထီး၊ ပတံ၊ ဒူး၊ လိပ်၊ ပသး၊ နှစ်၊ ဝှံ၊ ပကွပ်၊ ထိပ်၊ ပသး၊ ထာ၊ ထိပ်၊ ခိပ်၊ ကိ၊ ထီး၊ ပခး၊ ထိပ်၊ ကွဲ၊ ထိပ်၊ ပသး၊ ထာ၊ ထီး၊ လု၊ ထီး၊ ပမ၊ နှစ်၊ တဖိ၊ ဖိ၊ ဒီး၊ ပံ၊ ထီး၊ တဖု၊ ဟူ၊ ကွပ်၊ ဒီး၊ ကိ၊ လာ၊ တဖု၊ လု၊ ဝိပ်၊ အခံ၊ မ၊ နု၊ အိ၊ လိ၊ တံ၊ မ၊ နှစ်၊ ပျ၊ သု၊ ကု၊ သး၊ ပျ၊ တဖပ်၊ ထိပ်၊ ဒီး၊ နု၊ ပထိ၊ စံ၊ ဝဲ၊ လာ၊ ပဆာ၊ နှစ်၊ တံ၊ “ဝဲ၊ အာ၊ ကလာ၊ အာ၊” ထီး၊ တု၊ တံ၊ ဂူ၊ ထီး၊ ထီး၊ နှစ်၊ ပျ၊ လဲ၊ ကွပ်၊ ပန၊ တဖပ်၊ ပပ်၊ ထီး၊ အသး၊ ခဲ၊ ငှိ၊ ဒီး၊ ဝဲ၊ ထိပ်

ထိပ်၊ ခိပ်၊ နိ၊ ကိပ်၊ ဆိ၊ အသီး၊ ဝံ၊ အိပ်၊ ဝဲ၊ တခိ၊ တကပ၊ ပပ၊ ပံ၊ ထီး၊ တဖု၊ ဒီး၊ ကိ၊ လာ၊ တဖု၊ ဒီး၊ ကွပ်၊ လိပ်၊ အသး၊ လာ၊ ကပံ၊ ဝှံ၊ နှစ်၊ ထီး၊ ပံ၊ ထီး၊ ဟူ၊ ဒီး၊ ကိ၊ လာ၊ တဖု၊ လု၊ ကဒီး၊ အိ၊ ထီး၊ ပျ၊ သး၊ ပျ၊ တဖပ်၊ အု၊ ဝိပ်၊ ပျ၊ နှစ်၊ ပအိပ်၊ ဘျှပ်၊ ကု၊ တဖိ၊ တထိပ်၊ ဝံ၊ ပထိပ်၊ ကွဲ၊ တံ၊ ဒူး၊ သူး၊ ထာ၊ ကိ၊ လာ၊ ဒီး၊ ပံ၊ ထီး၊ ကဒီး၊ ထီး၊

ဘဉ်၊ တဟာ၊ ထာ၊ တံ၊ တချူး၊ ဂူ၊ ထီး၊ နံ၊ ဘဉ်၊ နှစ်၊ ယထီး၊ ထီး၊ သု၊ စကိ၊ တု၊ သပ်၊ အဟိပ်၊ သူး၊ ထာ၊ တံ၊ ကခဲ၊ တု၊ နှစ်၊ ယထိပ်၊ ဘဉ်၊ ထာ၊ အစဲ၊ ငှိ၊ ဝှံ၊ စကိ၊ ထု၊ သပ်၊ သပ်၊ ပါ၊ တူး၊ ကဲ၊ ဒီး၊ အပူ၊ အတ၊ စိ၊ မှု၊ ကျိပ်၊ တဖပ်၊ နှစ်၊ ထီး၊ တံ၊ ပူ၊ ထိပ်၊ တဖိ၊ ပျ၊ ဖေး၊ ထိပ်၊ တပူ၊ နှစ်၊ အစဲ၊ သု၊ ခဲ၊ နှစ်၊ သု၊ ထိပ်၊ သာ၊ တံ၊ ပူ၊ အဖိ၊ သပ်၊ ဝံ၊ အစဲ၊ သု၊ ခဲ၊ နှစ်၊ သု၊ တ၊ ဘျူး၊ ထိပ်၊ ဝံ၊ မ၊ တာ၊ ကု၊ ဝဲ၊ သာ၊ ထု၊ ထိပ်၊ ဒီး၊ ထိပ်၊ ခိပ်၊ ဝံ၊ ဂံ၊ ထီး၊ ဖု၊ တု၊ ပျ၊ လာ၊ တံ၊ ပူ၊ အဖိ၊ ခိပ်၊ ဒီး၊ မ၊ ပျ၊ ဝှံ၊ သု၊ ထာ၊ အဖိ၊ ခိပ်၊ ထီး၊ ယထိပ်၊ တံ၊ နှစ်၊ ယထိပ်၊ ဘဉ်၊ ယမိပ်၊ ထီး၊ ယမိပ်၊ စံ၊ ယလာ၊ ယတထပ်၊ ကိပ်၊ ပျ၊ ဂ၊ အတံ၊ မ၊ တပ်၊ ဒီး၊ ယအိပ်၊ ကု၊ ယဲ၊ စိ၊ ကနပ်၊ ထီး၊ ယထိပ်၊ ပျ၊ လိ၊ ဟူ၊ မှု၊ ဟူ၊ ထီး၊ ယတသု၊ ညိ၊ ဘဉ်၊ အဂု၊ အကျိ၊ ဖဲ၊ နှစ်၊ အဆာ၊ အကတိ၊ ဝှံ၊ ဝှံ၊ မှု၊ လာ၊ ခံ၊ နှစ်၊ ယသု၊ ညိ၊ ကု၊ လာ၊ ပျ၊ သး၊ ပျ၊ တဖပ်၊ ထီး၊ ဂင်၊ အဘဉ်၊ ယိပ်၊ တံ၊ ကကပ်၊ ဒီး၊ ပပ်၊ နု၊ သု၊ နှစ်၊ နှစ်၊ ထီး၊ သု၊ ဒီး၊ ထိပ်၊ မှု၊ ဟူ၊ တဖပ်၊ ထီး၊

ယဖိ၊ တံ၊ စဂု၊ အမိ၊ အိပ်၊ တဘျူး၊ နှစ်၊ ဘဉ်၊ ဆဉ်၊ အဖိ၊ တအိပ်၊ ဘဉ်၊ နီ၊ တဂ၊ ဘဉ်၊ အစဲ၊ ခပ်၊ ဆဉ်၊ ယဖိ၊ အထီး၊ နိ၊ ထာ၊ ယဖိ၊ သပ်၊ နီ၊ ခံ၊ ထာ၊ ကျူ၊ တပ်၊ အဆာ၊ အကတိ၊ နှစ်၊ ထီး၊ ယဖိ၊ တံ၊ သု၊ ဂျါ၊ သူး၊ ဂျိပ်၊ သူး၊ ဂျါ၊ ဒီး၊ ထု၊ ဘိ၊ ပူ၊ တံ၊ တု၊ နိ၊ တခိ၊ စိ၊ ထိပ်၊ ချိပ်၊ တဖပ်၊ နှစ်၊ အစဲ၊ ဒူး၊ နှစ်၊ ယဖိ၊ ဒီး၊ ယမ၊ ဒီး၊ အိ၊ သု၊ ကီး၊ မံ၊ နဲ၊ ထီး၊ ယဖိ၊ တံ၊ မှု၊ ပျ၊ ခး၊ ချိပ်၊ သု၊ တဂ၊ ထီး၊ အစဲ၊ ခပ်၊ အိပ်၊ ဒီး၊ ချိပ်၊ ဒီး၊ အကျိ၊ အိပ်၊ ဝှံ၊ ကီး၊ ထီး၊ (ကျိ၊ လာ၊ မှု၊ နု) ပျ၊ ကညိ၊ မ၊ ကဲ၊ ထိပ်၊ ထိပ်၊ ညိ၊ နှစ်၊ ယမ၊ သု၊ ဝှံ၊ ကီး၊ ထီး၊ ယဖိ၊ တံ၊ ဘျိ၊ နှစ်၊ ယလာ၊ ချိပ်၊ ခဲ၊ ဘဉ်၊ ထီး၊ တသု၊ နှစ်၊ မှု၊ ချိပ်၊ ချိပ်၊ အထဲ၊ ဒီး၊ အတသု၊ မှု၊ သု၊ “ထိပ်၊ ခိပ်၊ စံ” ထီး၊ ယသူး၊ နှစ်၊ ပျ၊ သု၊ တနံ၊ နံ၊ လာ၊ ယဖိ၊ တံ၊ ထု၊ တံ၊ ဒီး၊ ကျိ၊ ထီး၊ တံ၊

ကွိုင်ဝပ်အကူးလတ်တဖန် နှစ်လီးယပျို ကအိမ်မး တကထိ
 ဘုတ်ဆူအဖိခိပ်တဒီလီးယပဟ်အလိခံနှစ်သွင် ထပ်ဆူအ
 ခိပ်ဘုတ်တဒီးအိပ်တထံးဂုဒီးသုဂ်အဂတဖန်ဖိထိပ်ဒီး မှ်
 တာခဲကျါလီးယပျိုနး ဒီနှစ် တုထွင် တဖန်ဒီး တာဒီးယ
 ဖါတံခဲးတာလျာညီဆူဟ်လိခံသွင် ကျါနှစ်ယပ တဒီယ
 ဆဲထိပ်ယချင်ဒီးခးမးတာဆူဟ်လိခံဆူထွင်ဒီး တာဒီးကျွာ
 တာနှစ်ပြူးပြူးထီးတုထွင်လီးယပဟ်ကွိုင် တာအလိယ
 ယခးတာနှစ်ယထိပ်ယပျိုဘုတ်သွင်တထံးနှစ်အကပဒီးဟ်
 ခိပ်နှစ်ပျိုအိပ်ပျိုမး ဝါဟုတ်ကနတ်တကူးတာ ပူးလီးယထာ
 ထိပ်ကူးယပျိုဒီးဟဲကူးပတ်ကူးအီးလီးယဖါတံဂဲကူးထက
 လဲမးလိလံသာဂုဒီဖိလဲလဲနှစ်ဘုတ်နှစ်တာညွှန်ဂိဒီးဟဲကူး
 အိပ်သျှါကူးအသးဖဲအဆာအကတိ နှစ်လီးနယခံးလံအသီး
 ပတနုတ်ဟူသွင်ညါ ဘုတ်တာ ခုးသုးတာခုး သိပ်အဂုဒီ နီတမံ
 ဘုတ်မူမှ် ပြုသွင်ကူးသးပျိုတဖန်ထီး ဂင်အသွင်ညါပတ်တာ
 ကမးအသးနှစ်ဒီးဘုတ်ထိပ်တာ ဒီးကတတ်ကတီးပတ်ဂါ အသ
 ထာအကပခွင်ဘဲအကျါလီးယပဟ်မး အသးနှစ်အပိသုဒီးဟူ
 တဖန်ဘုတ်တာပတ်ပတ်ဘုတ် တာမးပတ်ဂါအီးဒီးမူဘုတ်တာ
 ထိယုပတ်ဂါ နယထိပ်လံအသီးလီးပမးလိတာထာ တာမးလိ
 အပူကအိပ်ထါသာဘုတ်ထီး ဘုတ်မူတဟါလျာ ယုတ်ထီး
 ငှနပ်ရံပ် ၅ နပ်ရံပ် ဖဲတာ ကဆွဲဂုဒီးမူခိပ်ကတီး ဝါလျာ နှစ်
 တဒီနှစ်တကတိ ဟိပနာဟူတာ သိပ်နကျိထိပ်ဖးဒိပ်(မျှင်)
 နှစ်ထိပ်မးထုတ်ထုတ်ထုတ်ထုတ်ဒီး ကအိမ်မး တနပ်ရံပ်ခဲနပ်
 ရံပ်လျာလီးနှစ်တဒီ နှစ်လီး တာနှစ်ပွဲသးပျိုကဲဘုတ်ပွဲလျာ
 တာထိပ်မှ်မျှင်ထိပ်ထီးပွဲတနီခဲးဝဲထာကိလဲပဟ်ထိပ်
 ခုးပံးလီး ဒီးခးတာ လာထံထိပ်ခွဲချ် "ခိပ်နလည်ယုတ်" နှစ်ခး
 မျှင်တဖန်လီးပွဲကိးဂါခဲး အရပ်အခွါ အခိပ် အဆံးအမဲင်
 ထိယပျိုဒီးလိဂင်အပျိုတာ ခိပ်နီမး လီး တာမးအသးန
 နှစ်ဝဲထာထိပ် ဘုတ်ဒီးပတာ မးလိ ဘုတ်တာခုး အိပ် ကတိ

ကွိုင်ဝဲလီးထာနှစ်မှ် လာထံဒိပ်အဆာအကတိလီး လာဂိ
 ထာညီသကိးဂါခဲးနှစ်ယဖါတံအမါ ယပျိုဂါဒီး ယပျိုဖါ
 တံလဲဆွဲပျာ ဆူတပိဝပ်တပိ မျှင်တပိဖါအကျါကယံ
 ဒီးဟံခဲမးလးဆဲဆဲဒီးအိပ်ခူသွင်ပွဲလီးယပျိုဒီးယပတ်ယ
 ဖဲယဖဲဖးဒိပ်ယပျိုဂါ တဖန် အိပ်ခူသွင်စ့ ကီးထီးပွဲလျာ
 သပိပူတဖန်ကိးနှစ်ခဲး အိပ်ခူသွင်န ပထကိးလီး ပလဲထာ
 ဂါဂါကိးဂါခဲးဒီး ဟဲကူးကူးဆူဟ်ကိး ဟါခဲးထာတာခဲးနှစ်
 လီးပစိပ်အိပ်မှ်လီးတာ အလိယကျွိုင်လဲလဲနှစ်အကတိ အိပ်
 ပွဲဒီးထိပ်ထိပ် ခုးထွာယုတ်ထီးထီးထီး မံတဖန်လီးယပ
 ဒီးယပျိုဂါပအိပ်တာအလိယနှစ်မှ် ဖါတံလဲပတ်ထိပ်ဒီးတာ
 ကတိ ကအဖန်တဖန်ဒီးထိပ်ဒီး ထြးတဖန်အလိယလီးပျို
 ဂါတဂါထိပ်သွင်တပတ်ဘုတ်အိပ်ဆာ ထာညီထာထံကျါလီးထာ
 တာလျာခိပ်ခပ်လဲထံထိပ်တု လာခိပ်ခပ်ဖးခဲးလီး တာနှစ်အ
 မဲင်ညါထံအိပ်ပွဲ ဒီးတလံတဖန်လီး ပျိုဂါမှ်ပွဲ မျှင်ထာထံ
 တဂါဒီးဘုတ်ယုတ်မျှင်ခိပ်နှစ်ယာခိယာခိဒီး ထိပ်ဆုတ်နီထာ
 သွင်ခိပ်ဆာခိဖိခိပ်လီးယပတဂါ ယထိပ်ဆူသွင်ယုကထး
 တထံးအခံထီးဒီးအိပ်ကွိုင်လီး တာထီးယအိပ်န နှစ်က ဂုဒီး
 ယမံစုတ်မံခုဘုတ်မး ယသးလီး သွင်ယုကထး တဖန် အိပ်ထဲ
 တာ သျှင်ကွဲအပူထီး တာသျှင်ကွဲ တဖန်တထိ လိဟဲ
 ထိပ်အုတ်ယလိဒီးတာနှစ်မှ်တာကိဘုတ်ယပအခိပ်ကတာ
 ထီးပလဲအိပ်ခူသွင်နှစ်ကိးနံခဲးထာတာ ဂု တာထိပ်တာဆဲ
 အုတ်ပွဲအကျါနှစ်ကယံမးတလါဒီး တဒီထီးထာပအိပ်ခူသွင်
 ကဖါလျာနှစ်တဘျီပပနာဖိအိပ်ထာနံတရဲလဲလျာ အိပ်အဆဲ
 ထာတပိကျါနှစ်လဲဘုတ်ထာ ထိပ်ထိပ် တဒုအတိဒီး အတာ
 အုတ်အိလိပနာဖိကိးပသုမးထီးအနုတ်တဘျီယပျိုထိပ် ထိပ်
 ဒီး ယသးပူနီပံးလိကနာဟူထာဒီးယထကိးပသုတာဒီး ခုးဖိ
 တာထီးယဖါတံဟဲယုတ်ကွိုင်ကူးပွဲလျာအချွဒီးပျို ဘုတ်ထီးနှစ်
 ပကူးကဒီးဆူပဟ်ထာတာခဲးနှစ်လီးပဟးအိပ်ခူသွင်နှစ်တုး

ထိုက်မးယာထုဆီကမဲင် ဖီးအနီအိပ် ထိုင်ထီၤ.တၢ်န့ၣ်ကတၢၢ်
လာလါခူးအပူၤထီၤ.တၢ်တၢ်အံၤပွၤကိးဂးဒဲးသးပွၤတၢ်ဆၢ
ဘၣ်ပျံၤတၢ်ထီၤ. ပမံၤလာဟံၣ်ပူၤလာမုၢ်နးဖီးပဟး အိပ်ခူသ့ၣ်
လာတၢ်ကျိၣ်န့ၣ်လာမုၢ်ဆါဒီထီၤ. ပလဲၤတၢ်သး ထံကျိၣ် ပူၤတ
သ့ၣ်သးတၢ်.ထံကျိၣ်က့ၣ်လၢအိပ်ထံၤသးထီၤလာအံးမဲးထီ
တပံၣ်အကျိၣ်ပူၤထီၤ. က့ၣ်လၢထံၣ် ကျိၣ်အိပ်ထဲညၣ်ဖဲန့ၣ် အဆၢ
အကတိၢ်န့ၣ်ထီၤ.

ပအိပ်ခူသ့ၣ်လာတၢ်ကျိၣ်ကိး နးဒဲးဖီးမံၤ. တံၣ်လာမုၢ်နး
ဒီထီၤ.ဘၣ်မုၢ်တနးန့ၣ်ဘူး မးလာဖးဖိမုၢ်ထက့ၣ်မုၢ် ကအိပ်ခံ
န့ၣ် ရၣ်န့ၣ်ယမိၢ်ကိးဂးသးထၢပံၣ်ယးဖီးယဝဲၣ်ထီၤ. မိၢ်စံး ဝဲဒၣ်
“မၤထီၣ်တၢ်တဂ့ၢ်”ဖီးပပျံၤတၢ်နး မးထီၤ.ယစိၣ်ထီၣ် ယည့ၣ်
လူးဝါတဘၣ်လံာ်သးဝံၣ်တဘၣ်, လံာ်စိဆံၣ်တဘၣ်ယချံၣ်, ယ
ပျံၤဖီးပလဲၤထီၣ်ဆူဘျိၣ် ပူၤဖီးကွၢ်တၢ်ထီၤ.ယကွၢ်တၢ်ဖီး ယ
ထီၣ်ချီသးတၢ်တၢ်ပဒး အိးဖီးတၢ်ထီၣ်တၢ် ၅၁ ဖီးယ
ထီၣ်.ဖဲဖဲဒိၣ်ယဖဲယမိၢ်(အိပ်တသ့ၣ်) မုၢ်ဂၢ်,ယဖါတံၢ် အ
မၤ,ယထၢတဖၣ်ထီၤ.လာ ပှၤဂၤအဟံၣ်တဒီပှၤ မးဒိပထိးစ့ၢ်
ကိးလာအပဒး ချံၣ်လာတၢ်ဖိတၢ်လံးဖီး ပှၤကညိထီၤ. စကီၤထု
သၣ်အဟံၣ်တဖျၢၣ်အချံၣ်ပဒးတၢ်အိပ်ဖီးအမိၢ်ခံးမဲၣ်တဂၤထီၤ.
မ့ၢ်တုၤပှၤထြီၢ် ထီၣ်ပနၢ် န့ၢ်ပနၢ်တတုၢ် ဘၣ်ဝဲဘၣ်ပနၢ်စံၣ်
တပျၢၣ်ကွံၣ်ဝဲထီၤ.စကီၤထုသၣ်မၤအမိၢ်စံၣ် ထီၤဖီး ထြီၢ် ထီၣ်
ပနၢ်ထီၤ-မ့ၢ်တုၤ အမိၢ် သါကထီၣ်ဆူချံၣ် ပူၤဖီးပနၢ် စံၣ်ကဖီး
ထီၤ.တၢ်န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်ထီၤ ဆီမး တမံၤထီၤ.လာ ပနၢ်ထုတုၢ် အ
ထီၣ်ဆူချံၣ်ပှၤဘၣ်ပိအဖိမုၢ်နီၢ်အိပ်ချံၣ်ဘၣ်မိၤမုၢ်ဂၢ်သးပွၤခံး
မဲၣ်တဂၤအံၤ လာတၢ်ခံးကျိၣ်န့ၣ်ထီၤ.ကိးဟံၣ်ဒဲး ထြီၢ်ထီၣ်ပနၢ်
ဝဲၤဖီးပဟး သဒၣ်ပဟံၣ်ဖီး ပသဝီထီၤ.ဖီးတၢ်တနးန့ၣ်မ့ၢ် ယမံ
ဘၣ်လာပဟံၣ် က့ၣ်လၢတဖျၢၣ်န့ၣ်အပူၤအကတၢ်တနးထီၤ.
(လာခံဟံၣ် ဖီးသဝီခဲထၢပံၣ်ယးဖိန့ၣ် ထီၣ်ကွံၣ်လာ မ့ၢ်အူထီၤ.)
ပလဲၤတၢ်န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညိဒီသဝီထီၤ.ပှၤပိၣ် ခွါသး ပှၤတနး နီၤ

အိပ်ဖီးက့ၢ်ဟံၣ်ဖီးကွၢ်က့ၢ်တၢ်ဖိတၢ်လံးအအိပ်တၢ်တပၣ်,ဖီးအ
ဂၤတနးနီၤကွၢ်က့ၢ်ပနၢ်လာ ပှၤမုၢ်ပူၤထီၤ.ပှၤအအိပ်အဂၤတဖၣ်
ဖီးပဝဲဒၣ်တဖၣ်ပလဲၤတၢ်ဆူက့ၣ်တၢ်ပှၤမုၢ်ဖးဒိၣ် အပူၤထီၤ.
တၢ်န့ၣ်မ့ၢ်မုၢ်နးဒီဖီးမ့ၢ်လာလါခံးဟါအကတိၢ်,ဖီးဘၣ် လာက
ဝံၣ်ထီၤ.ဘျၢၣ်တကထၢ, တၢ်မိၣ် မံၤယသးတကထၢန့ၣ်, ယဟး
(ယတဖီးဘၣ်ချံၣ်ဘၣ်.ပှၤဂၤဖီးဖီးပှၤအိပ်ထီၤ.)လဲၤမးကပံၣ်ကပၢ်
ကပံၣ်ကပၢ်ထီၤ.ဂၢ်ပှၤ အိမုၢ်သံး လဲၤတၢ် တဂၤထီၤ.ပှၤ တက
တိၤဘၣ်တၢ်နီၤတဂၤဘၣ်.တၢ်အိပ်ဘျၢၣ်ကနၢ်ထီၤ.ထဲပနၢ် မၤဖိ
တၢ်ဖီးတၢ်ထီၣ်တုၤတမံၤ ဖိၤထီၤ.ပလဲၤ တၢ်တုၤလာမုၢ် ဆုၣ်ဝါ
ထီၣ်ကဘၣ် ၆၂ န့ၣ်ရံၣ်ဖီးလဲၤတုၤလာပှၤမုၢ်ပူၤဖီးပအိပ်ကတိၢ်
ပဝဲထီၤ.တၢ်တဘျိအံၤမ့ၢ်လာ ကစၢ်အမုၢ်နးဖီး ပအိပ်ဖဲ ပအိပ်
ကတိၢ်အထီၤဖီးပဘၣ်သကိးကစၢ်ယွၤထီၤ.မုၢ်န့ၢ်ပူၤ တထီလာ
ဂီၤဂီၤန့ၣ်ပသးပသးဆူပှၤထီၣ်လာအတအိပ် ဘူးဘၣ်ဖီး ပှၤလဲၤ
တၢ်အကျဲမုၢ်န့ၣ်ထီၤ.ပှၤသးပှၤတဖၣ်ကျိၣ်သ့ၣ်ဖီးသ့ၣ်ထီၣ်န့ၣ်ဒဲး
ဟံၣ်ဖးထီၣ်ထီၣ်ကျိၣ်,ဒုးဝဲအိပ်လာသ့ၣ်လၢ,ကဟံၣ်လၢသံက
စံၣ်ဖဲအမၤဝဲန့ၢ်န့ၣ်ဖီးပထီၣ်အိပ် လာအပူၤတဖျၢၣ် တန့ၣ်ထီၤ.တၢ်
န့ၣ်မ့ၢ်ယအိပ်ဘၣ်ဟံၣ်ဖး တီအဆီကတၢ်တဖျၢၣ်ထီၤ.ဟံၣ်တ
ဖျၢၣ်အံၤ အထီ ကအိပ်ယဆီကမိၣ် ၃၀၀ ပျၢ်မ့ၢ်တမ့ၢ် ၄၀၀
ပျၢ်ဖီးကဖိၣ်ထီၤအိပ် ၂၀ပျၢ်ထီၤ. အကတိၤထီၣ် ကအိပ် လွံၣ်ပျၢ်
ထီၤ.ပှၤ ဒီသဝီအိပ်ဖဲဟံၣ်န့ၣ်အပူၤထီၤ. အအံၤ ထဘျိအံၤ ပတၢ်
ဘၣ်ကိၢ်ဘၣ်ဂီၤအိပ်ထီၣ်အအိပ်ထံးနီၢ်နီၢ်ထီၤ.

ပဟးတၢ်အံၤဘၣ်လာလါဆံးမုၢ်, ဆံးဆၢအကတၢ် စၢၣ်
စၢၣ်ထီၤ-ဖဲပအိပ်လာပှၤပူၤအံၤပှၤဖိအိပ်ခွဲးအိပ်ညိန့ၢ်မ့ၢ်လာမုၢ်
နးဒီထီၤ. တၢ်န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ဘၣ်ထီၣ်လာမ့ၢ် ဖိမုၢ်လာမုၢ်ဆါဒီဖီးပံး
ထီၤ.ကထံၣ်ဘၣ်ဖူးမ့ၢ်အူအလုၢ်ချံၣ်ထီၣ်ဘၣ်ဖူးထီၤ.ဘၣ်စးဟု
သးန့ၣ်ပှၤသးပှၤတဖၣ်က့ၢ်မးန့ၢ်ခူသ့ၣ်လာအပၣ်ခူသ့ၣ်ဝဲန့ၣ်လာ
မုၢ်နးဒီထီၤ.ပှၤသးပှၤကျိၣ်န့ၢ်သ့ၣ် ဘၣ်ဖီးပဝဲထီၤ.ဘုလာ အဖိဒိၣ်

ဒီးကျတံင်တံင်လၢသ့ၣ်ကူးထံတု၊ အထုအဖံးလီၤတဘျး ကွံၣ်
 ဝဲဒီးဘုအိၣ်တုၢ်ထဲအလဲကဲ ဘုတဘျးနီဟုဂုၢ်ကျန့ၣ်ဒီးပွၤ ဒီအိၣ်
 အိၣ်န့ၣ်ဒီးပွၤ ညုၤတဘျးဘၣ်လၢအဘၣ်ယိၣ်ပံၤယီၤဒုၣ်ဒါ
 ကနီၤဟုဘၣ်ဒုး တံၢ်သိၣ်ဒီးကဟဲမၤအဘၣ်ဒုးတံၢ် အဃိလီၤ၊
 ဖဲပအိၣ်လၢပွၤပုၤအံၤပဝဲဒၣ်ဒိသၣ်ပိၣ်ခွါတဖၣ်ပလိၣ် ကွဲလၢ
 ထံကျိသၢပွၤ ပုၤလၢပွၤကိးဝဲ “ယိၣ်” တကျိအကၢၢ်ဒိၣ်လီၤ၊ ပ
 တခွဲအိၣ်ညှိဒီး ပကွၢ်ဆုၣ်ဆိၣ်ထံထံဒီးဒုးလိၣ်ကဒီး ပသး၊ ပံၤ
 ယီၤတဖုဒီးကိးလၢတဖုကဒီးလီၤ၊ ပံၤ ယီၤပုၤကွံၣ်ဒီး ကိးလၢ
 လူၤအိၣ်န့ၣ်ပကိးသိၣ်ကးလီၤ၊ တံၢ်အံၤပွၤလၢ ပွၤထံၣ်ပွၤဒီးအုၣ်
 လိၣ်ပွၤလီၤ၊ ပအိၣ်ဘျီၣ် တဖိၣ်တပန့ၣ်ဒီးပသါပုၤနီၣ် ပသးဒီးဒုး
 ကးလီၤ၊ တံၢ်အံၤမ့ၢ်တံၢ်ခံၣ်အကလၢအံၤအကဒုတမံၤလီၤ၊ ပွၤသး
 ပွၤတဖၣ်အိၣ်ဒီးကွၢ်တံၢ်လၢကျဲဟဲဆုၣ်ပုၤဒီးက့ၢ်အိၣ် ဒီးကွၢ်
 က့ၢ်တံၢ်လၢဟံၣ်လီၤ၊ ပအိၣ်န့ၣ်တဘျး သိၣ်ဒီးတံၢ်လၢမ့ၢ်ဆုၣ်
 လီၤ၊ ကအိၣ်ခံန့ၣ်ရံၣ်၊ ဖးဒီဒီး တကတိၢ်ဆီကျိသိၣ် လိၣ်လၢပွၤ
 မ့ၢ်ပုၤန့ၣ်သၢတီၤလီၤ၊ အန့ၣ်တတီၤယး ယး ပွၤပွၤ၊ ဒိၣ် ဂုၤဆံးဂုၤပ
 ကွၢ်တံၢ်တချုးနီတမံၤဘၣ်၊ ပဆုၣ်ဆုၣ်တံၢ်အပုၤ ဖဲပဒိၣ်တီၤ
 လီၤန့ၣ်ဒီးအိၣ်ခူသ့ၣ်နီဆီမံၤန့ၣ်ဟုလံၣ်ပွၤဒီး မ့ၢ်အိၣ် ခူသ့ၣ်န့ၣ်
 လီၤ၊ ယးတဂၤယးမ့ၢ်အိၣ်ခူသ့ၣ်လၢသ့ၣ်ဆံၣ်သ့ၣ် အလၣ်ကဟု
 တိၣ်ယုၢ်ကန့ၣ်တကန့ၣ် အဖိလၣ်ဒီး အိၣ်ဒါကလၣ်လီၤ၊ ပပုၤ
 ဘိၣ်သိၣ်တချုးလၢဘၣ်၊ ပပုၤထဲဒုၣ်ဒါပံၤယီၤတဒီလီၤ၊ ယအိၣ်
 ဒီးကွၢ်တံၢ်လုလိၣ် လုလိၣ်တဖိၣ် ဒိဒီးယန့ၣ်ဟုပွၤကိးက့ၢ် ပွၤဒီး
 ယက့ၢ်က့ၢ် ကညိကညိဆုၣ်တံၢ်ဖးလီၤလီၤ၊ ယက့ၢ်တုၤက့ၢ်ဒီး ယ
 ထံၣ်ဘၣ်ပွၤသးပွၤမ့ၢ် မ့ၢ်ခွါခွါအသးရဒီးကတိၢ်န့ၣ်မးတံၢ်လီၤ၊
 ယကွၢ်ဒီးယထံၣ် လၢမိၢ်ထံၣ်တဂၤညိး ကျိတဆိဒီးဝဲဒၣ်လၢ
 ပွၤခးတံၢ်န့ၣ်မ့ၢ်သါ လီၤ၊ မိၢ်ထံး န့ၣ်ဝဲလၢ၊ ခဲကန့ၣ် အံၤကိး
 လၢဝါဟဲထီၣ်လံၣ်ဒီးကဒုး န့ၣ်ကွံၣ်ပံၤယီၤလီၤ၊ လၢ တံၢ်န့ၣ်အဃိ
 သါသးမုၢ်ဒီးသါခး သိၣ်ကျိလီၤ၊ တံၢ်ဘျး ယသး လၢယးမ့ၢ်
 အိၣ်ခူသ့ၣ်န့ၣ်ယသါက့ၢ်တဖိၣ်ဘၣ်အသး ဘၣ်ဒီးယသးတမ့ၣ်

လၢအဝဲမၤတံၢ်န့ၣ်ဘၣ်၊ ပအိၣ်လၢပွၤပုၤပုၤန့ၣ်ထံန့ၣ်၊ ဘၣ်ထ
 န့ၣ်တုၤလၢမ့ၢ်တန့ၣ်လၢ ယတတဝါပုၤ နီၣ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ၊ မ့ၢ်တန့ၣ်၊
 န့ၣ်အပုၤပန့ၣ်ဟုကျိထီၣ်လီၤ၊ ဆုၣ်ပအိၣ်အလီၢ်ပဟံၣ်တဒီဒီးပထံၣ်
 လၢ မ့ၢ်အုၣ်လုၢ်ချိၣ်ထီၣ်လၢပသဝီအိၣ်အသိၣ်န့ၣ်လီၤ၊ ပံၤယီၤသး
 ဖိဟဲထီၣ်လၢထီၣ်တဝဲၣ်ဆုၣ်ပသဝီန့ၣ်ယဖါတံၢ်ဒီးစကီၤတုၤသ့ၣ်
 လဲၤဒီးသိးခးအိၣ်လၢက့ၢ်ညိၣ်လၣ်ထံကျိ ထေၣ် အသရၢန့ၣ်လီၤ၊
 လီၤဂၢ်လၢဖါတံၢ်ဒီးစကီၤတုၤသ့ၣ်ခးပံၤယီၤန့ၣ်ဘၣ်တၣ် ဆၣ်၊
 မ့ၢ်အသံၣ်ပံၤပံၤပံၤန့ၣ်တသ့ၣ်ညါဝဲဘၣ်၊ ခးဝဲဝဲဒီး မ့ၢ်ခူသ့ၣ်
 အသးလီၤ၊ ပံၤယီၤသးဖိတအိၣ်ကတိၢ်တၣ်-မ့ၢ်မ့ၢ်လဲၤဆုၣ်ညါဆု
 ပသဝီပုၤလီၤ၊ အဝဲသ့ၣ် ဟံးန့ၣ်တံၢ်ဖိတံၢ်ထံၤ ဖဲအမၤဝဲန့ၣ်ဝဲ၊
 နီၣ်ထီၣ်ကွံၣ်ပသဝီက့ၢ်ညိၣ်လၣ်သၢမ့ၢ်အုၣ်လီၤ၊ ဖဲအဆၢအကတိၢ်
 အံၤ၊ ယဖါတံၢ်၊ ကျဲဒိလၢတံၢ်ညှိၣ် ကိၢ်ဘၣ် အိၣ်တဂၤန့ၣ် မ့ၢ်
 လၢပသကိးတကဲဘၣ်ဒီးအိၣ်တုၢ် လၢဟံၣ်လီၤ၊ အဝဲဒၣ်ဖဲအ
 ကဲန့ၣ်စံၣ်လီၤမ့ၢ်အိၣ်လၢတဖိၣ်ပး ထီၣ်အသရၢဒီး ပံၤယီၤသးဖိ
 ဇိၣ်န့ၣ်အိၣ်ဒီးအတံၢ်က့ၢ် မိၢ်အိၣ်ဆုၣ်ထီၣ်တပံၣ်ဒီးပံၤယီၤက့ၢ်မိၢ်န့ၣ်
 ဖုၣ်သရိၣ်အလံၣ် စိဆုၣ်ဒီးလံၣ်သးဝဲၣ် လၢပွၤကညိကျိၣ် တဖၣ်
 လီၤ၊ ပံၤယီၤဟဲထီၣ်န့ၣ် ကွံၣ်ပဟံၣ်ဒီးပသဝီတဘျီအံၤ၊ တံၢ်ဝဲဝဲ
 လၢအမ့ၢ်ပံၤယီၤ၊ ဖိဝဲလံၣ်လၢပဒုးအိၣ်ညိၣ်န့ၣ်အတံၢ်အိၣ်တဂၤအ
 တံၢ်မၤလီၤ၊ အဝဲဒၣ် ဒုးန့ၣ် ပံၤယီၤသးမ့ၢ် အကျဲလီၤ၊ ပံၤယီၤတ
 သ့ၣ်နီၣ်ထီၣ်တံၢ်ဘျး လၢအန့ၣ်ဘၣ် ဝဲလၢပအိၣ်ဘၣ်၊ တံၢ်ဝဲဝဲ
 ဝဲကိးလီၤ၊ လၢပံၤယီၤတဂၤအံၤလၢခဲန့ၣ်၊ အဂီၢ်မိၢ်ကျိသံကွံၣ်အိၣ်၊
 ဒီးအဖိမ့ၢ်တဖၣ် ဘၣ်တံၢ်ဟံး န့ၣ်ဆုၣ်ကွံၣ်အိၣ်လီၤ၊ ဘၣ်တဘျီ
 န့ၣ်ပက့ၢ်ကွၢ်က့ၢ်ပဟံၣ် ဒုလီၤလီၤ၊ မ့ၢ်အုၣ်အိၣ် ကွံၣ်ဒီး အိၣ်တုၢ်
 ထဲဟံၣ်ထုၣ်ကံၢ်ကူးထံဒီး သ့ၣ်လးလီၤ၊ ဆီတဖၣ်ထံၣ်က့ၢ်ပွၤ
 ဒီးလီၤ ဂၢ်သ့ၣ်ညါပွၤန့ၣ် ဟဲလုၤ မးပွၤလီၤ၊ ယကွၢ်ကွၢ် အိၣ်
 ဒီးသါကညိဘၣ်အိၣ်နးမးလီၤ၊ ယသါသယုၢ်ဘၣ် က့ၢ်ညိ လၣ်
 တုၤခဲကန့ၣ်အံၤလီၤ၊ မ့ၢ်တုၤ ခဲအံၤယတတုၤဘၣ် က့ၢ်သဝီအ
 လီၤန့ၣ် နီတဘျီလၢဘၣ်လၢပဟးဖးလံၣ်လဲၤန့ၣ်လီၤ။

ဖိကဒိတဂါပံယံ၊ ကုမိဒ်အိသုသဝီထိတပံ ဝံယံ၊
 တိဒ်အိသိသိဝံ၊ ပံယံ၊ လူကွေးကွံအိခိသုတကဝီ၊ တ
 ကဝီဒီးပံယံ၊ ကိနုအံလော၊ "ဖိကဒိထံးကွေးခိ" ထိ၊ တိနု
 အမံညါနု ဝံယံ၊ မာအဝံသုလောပံယံ၊ သုဖိကဒိ အဂိ
 လာရိသိလောရိနုဒီးကထံတံတံ၊ မး အသးထိ၊ ထုပု၊ က
 ညိ၊ ဖုဒိ၊ အူးကိသိဖိအပုသုဖိသိလောကအိ ခံကယ၊ ဂ၊ တ
 ဖံတဲလောရိနုတဒိ၊ ဒီး ပဖိတံဒီးအသကိးတဖံလဲဒုး ပံ
 ထိ၊ ထိ၊ ပံယံ၊ သုဖိအိပု၊ ၂၀၀၀၀၊ စာပံစာပံ သနုကုဗု
 ကွံလောပု၊ ကညိအမံညါထိ၊ ပု၊ ကညိသုဖိတဖံ ဝိဒိထံ
 ကျိတနုဒီးဝံလောချတနုဒီးလူကွေးချ၊ ကုဖိကဒိထိ၊ မုဗုဖိက
 ဒိတဝီပံယံ၊ ကယုနုပံယံ၊ ဘာပိကကု၊ မ၊ စ၊ ဘာပု
 ပု၊ ကညိအမံပံယံ၊ စ၊ စာအုအိခိဝံပံယံ၊ နွံ ထိပိထံ
 စိသု၊ လံသးဝံလောအသးနုပု၊ ထိ၊ ထိ၊ တိနု၊ တု၊ ဘာပံအိ
 မးထိ၊ အသးနုပု၊ ကဖိထိ၊ ထိ၊ တထိ၊ မးထိ၊ ပု၊ ကညိထံကု၊
 ဖိကဒိဒီးမ၊ ထုပု၊ ကု၊ ဝဲထိ၊ ဖိကဒိအိ ဒီးတံပု၊ ထိ၊ နု၊ တု၊
 အသံတရထိ၊

ပဲဒံတဖံ ပအိခိလောပု၊ ရိပု၊ နု၊ ပသးပထိတပု၊ ဘာ
 တပု၊ တပု၊ ဘာပံတပု၊ ဒီးတဘျိနု ပသးကု၊ ပသးတု၊ ကု၊ လော
 ဟိသရ၊ ဒီးပအိခိလောမိထံးအဟံ ဝံ၊ လောမိထံးဘာ ဗုဒိဒီးပံ
 တု၊ ဝဲနု ထိ၊ ဖဲတံအထိတပု၊ အံယဘာ တံသိတဘျိယ
 ကထံတံတံ၊ မး၊ သးထိ၊ တိနု၊ မု၊ ယဘာတရ ဝဲညံ
 ထိကု၊ နု၊ ယဒီးဘျိဒီးယထိ၊ အိခိခွဲ ကလု၊ စ၊ လောပသံ
 သံဒီးမိတံသံအထိထိ၊ ယဟ၊ ဖ၊ လဲနု၊ ယသးမ၊ မး အသး
 ကဘျိကဘျိခိဘဲဝးဘျိဝး လောကထံ၊ အူတံအကျိနုထိ၊
 ပု၊ လဲလူချ၊ ကိးကု၊ ယဖိထံကထံသရဒိဒီး အဲဒံဒီးယ
 မိခံ၊ ဒုးအိကု၊ ယကထံဒီးယဘျိကု၊ ထိ၊ ပအိ ဝံလောပု၊
 တယံ၊ တသးဒီးဘျိသရ၊ နု၊ တု၊ လောဘု၊ ဝဲထိ ဒီးဘုဂိ၊ နု၊ ထိ၊
 ပု၊ လဲကုးနု၊ လောပကအိခိအဂိနု လောရိနုဒီးထိ၊ ဘုဂိဒီးဘု

ကထိ၊ စးတု၊ ထိ၊ ပံယံ၊ သးဟု၊ မ၊ အ၊ ပု၊ ထု၊ အနွံကွံပ
 စံပထုလော၊ ဟိပု၊ ထိ၊ အနု၊ တဘျိပအိခိတသုလော၊ ဘာပံလော
 အိခိတအိခိလော၊ ဘာ ဒီးပသု၊ ဆုပအိခိညိနု အထိ၊ လောကု
 တံလောပတုးပတံ၊ တဖံအိခိဝဲနုထိ၊

မ၊ ကဒီး၊ ဖဲပအိခိလောကု၊ တံအသ၊ အကထိ၊ နု၊ ပံယံ၊
 နွံကွံပနုသံ အသဝီလော၊ အထိကု၊ နု၊ ထိ၊ တံအံပံဒီး
 ပံယံ၊ ဒိပု၊ ကညိဒုးထိအသးဖဲတံအထိ၊ သံကွံ၊ အဖဲ၊ နု၊
 ထိ၊ ဖဲအံဘာပံ ပု၊ ကညိမ၊ နု၊ ကဒိပံယံ၊ ထိ၊ တံဒုးတ
 ဘျိအံအပု၊ ဒုကိနုဒီးဖုပု၊ တဖံဒုးနဲအသးလောအမု
 ပု၊ အဒုထိ၊ မု၊ ဝဲတံ ပါယုတံကု၊ ဖဲအဲဒံမ၊ ချ၊ နု၊
 မ၊ သံကွံပံယံ၊ ရု၊ ပံယံ၊ ချ၊ ပံယံ၊ ဖဲထံးတဖံဒု ဝဲကိး
 ဂ၊ ဒဲထိ၊ ပအိခိလောကု၊ တံဘာပံ ပဟံ တအိခိ လော
 ဘာပံ၊ ပထံ၊ ပသကိးတဖံဘာပံ၊ ဘာပု၊ တံသဲလောထိ၊ ပသု
 ဒိဆုထံကျိကု၊ လောမုး အဝံဘးဝီပံပသု ဆုတံထိ ကု
 ကု၊ ဖဲပဖု၊ စကိ၊ ကိထိ၊ (ဒိတခွါဒီးယဖု) အသဝီပံပသု
 ဆုအတထိ၊ ပု၊ ပု၊ ဝဲကိတရု၊ ဆုတံပံး၊ ကိဆု၊ ပံဆု
 ပသံအပု၊ ထိ၊ ပသု၊ တံနု ပနုအိခိလောသဝီပု၊ တသုဘာ
 အဝံဒိအံ၊ ဒိပု၊ ဝဲတဖံဘာပံကိဘာ ခဲဒီးပသကိးထိ၊ လော
 ပသု၊ တံထု၊ ဖဲ၊ အတထိ၊ နု၊ ယဖိတံအမိအိခိ၊ ဖျိအဖိရု
 တဂ၊ လောပု၊ သုဒိ ဖိဟးအဟံတဖျိအပု၊ ထိ၊ တံနု ပု၊
 နု၊ တံဒီးပဘာတု၊ တံနုလောထံကစ၊ သိဒိမိဖါခဲဘုဒီး
 .စုဝါ၊ တသံထိ၊

ဖဲပအိခိလောကု၊ တံပု၊ ရိဖးဒိ အပု၊ နု၊ ပနု၊ ဟု၊ လောပံ
 ထိ၊ မ၊ သံကွံသရုကျိ၊ ဖဲထံ၊ ကိညိအသဝီနုထိ၊ လောပထ
 ချ၊ ဟးဖးဒီး ပဟံဘာ ဒီးပသု၊ တံဆုပု၊ ပု၊ ကိးနု၊ ဒဲနု ထိ၊
 လံ၊ ထု၊ လောဝံပသံအပု၊ နု၊ ပတဘါဘာလောကစ၊ ယု၊ လောသ
 ရိပု၊ ဒိတဘျိဒိတပု၊ လော၊ ဘာပံ၊ မု၊ သနုကုပဘါထုကဖံ ထိ၊
 နု၊ ဒဲးလောရိနု၊ ဒိစု၊ ကိးဒီးလောအိခိဘျိနု၊ ကိးဘျိဒဲးလောပု၊ နု

လိ၊ပသးဝံဉ်တၢ်တဘျီ အါအါတၢ်. မ့ၢ်ပုၤတၢ်ကစၢ်ယွၤ
 ကးဂၤဒဲးလိ၊ပဝဲဒၣ် တဖၣ်ပနီၢ်ဆဲးဘၣ် ဆၣ်ပတၢ်ထုကဖၣ်
 ကစၢ်ယွၤလၢသ့ၣ်ခိၣ်ထံး, တဒြၢ်ကျါန့ၣ်ထၢရၢ် နၤလိ၊ပ ဝဲဒၣ်
 တၢ်ဆုၤလိအတီၢ်ပူၤန့ၣ်ပတၢ်အိၣ် ဘၣ်တၢ်ထၢဟံၣ် ပူၤနီၢ်တဘျီ
 တၢ်ပလဲၤတၢ်ထၢရၢ်နၤဒီး,ဒီးပဝဲလၢဟံၣ်ခိၣ်ဃျၢၣ် အလိ၊လိ၊
 ပုၤသးပုၤတဖၣ်တအိၣ် ဘျံးဘၣ်ဘၣ်, ဝဲယျၢ်မၤန့ၢ် တၢ်အိၣ်
 တၢ်အိၣ်လၢဝဲဒၣ်လိ၊ပ အိၣ်ဘၣ်ထဲမ့ၢ်ဒီး ပအိၣ်မူပဝဲလိ၊ပပနၢ်
 တဖၣ်ဒ်ယထဲလၢပဘးထီၣ်လၢကျဲၣ်ထီၣ်သဝီၣ်န့ၣ်စွဲးချဲးကိးဒီး
 စၢ်စၢ်တုၤအတုၤလၢဝဲဒၣ်အပူၤလိ၊ပ ပလဲၤတုၤဝဲဒၣ်
 အပူၤန့ၣ်ဘၣ်ထၢစ.န.ဝဂၤ၅၂န့ၣ်အကတၢ် တဖၣ်တၢ် ဂီၢ်ခါ
 န့ၣ်ထီၣ်.ထၢလိယန့ၣ်အါရံၤ ဘၣ်တဘျီပုၤထွဲၤ အါရံၤအပူၤန့ၣ်
 ဒီးပဝဲဘၣ်က့ၤရၢ်ရၢ် ချဲၣ်ချဲၣ်လၢဝဲဒၣ်အပူၤလၢပုၤအဲကလံး
 မၤန့ၢ်ဒီးပၤဘၣ် က့ၤဝဲန့ၣ်ထီၣ်.ပပုၤတၢ်ဒီးကတီၢ်ညါ, တၢ်ဒုၣ်
 စၢၤဖးယံၤဒီးတၢ် အဆၢအကတီၢ်ဖးယံၤ, ဆုၤလိ,အံၤပနၢ်ဝါ
 လၢယထဲအဝဲတၢ်တရတၢ်ခိၣ် အသးဒီးစွဲးချဲးလိ၊ပ.စွဲးဝဲလၢ အခိၣ်
 ထံးန့ၣ်တုၤလၢဝဲဒၣ်အပူၤလိ၊ပပနၢ်လုၢ်ဒိၣ်ပုၤဒိၣ်တရအံၤအ
 သးပုၤဒီးမၤဘၣ် တၢ်ဆၢဒီးအဆိက့ၤထီၣ် က့ၤဆုၤကိၢ်ကျဲၣ်
 တၢ်တကဲလၢတၢ်ဒီးသံလၢဝဲဒၣ်အပူၤလိ၊ပအပူၤလိ၊ပအပူၤလိ၊ပ
 ကမံၤ,မးဘျးထျၢ်,အပူၤန့ၣ် ထီၣ်.တၢ်ဒြၢ်တၢ်နးဘၣ် ပုၤဆဲးအါ
 ဆဲးအါလၢပပုၤတၢ်လၢကျဲၣ်န့ၣ်, ယမ့ၢ်ဒိသၣ် အဆိယတသ့ၣ်
 နီၣ်ထီၣ်ခဲထၢၢ်လၢၤ ဘၣ်.မ့ၢ်သန့ၣ်က့ၤမ့ၢ်တၢ် အါမးလိ၊ပ.ဒ်ပစံး
 လံအထိး, ဆုၤလိအတီၢ်ပူၤန့ၣ် ပလိၢ်မံၤဟံၣ်ခိၣ်ဃျၢၣ်အလိ၊
 ဒီးပပုၤဝါမ့ၢ်မူဒိၣ်ပုၤလိ၊ပတၢ်လိ၊ပ.ပတၢ်အိၣ်ဘၣ်အိၣ်န့ၣ် မ့ၢ်မ့ၢ်
 ဖဲပုၤသးပုၤမၤန့ၢ်န့ၣ်ဒီးတၢ်ဒီးတၢ်လၢၣ်,တၢ်သၣ်လၢပုၤရၢ် ပုၤဖဲ
 အဝဲအိၣ်န့ၣ် ခဲထၢၢ်လိ၊ပ.ကစၢ် ယွၤကျၢ်ပုၤဒီး ယတသ့ၣ်နီၣ်
 သ့ၣ်ညါလၢပုၤတၢ်တၢ်ဆူး တၢ်ဆါဒီးသံထွၢ်လၢကျဲၣ်န့ၣ် ဒီတ
 ဂၤဘၣ်.ပန့ၣ်ဒီးပသဝီၣ်ဖိမ့ၢ်ပုၤထုၤလိ၊ပဝဲဒၣ်အပူၤတဖၣ်
 လိ၊ပ.ယမိၢ်ဒီးယဖဲဒီးပုၤဟံၣ်ဖိမိၢ်ရၢ်ဒီးပသဝီၣ်ရၢ် တဖၣ်မ့ၢ်

ပိၢ်ရၢ် အိၣ်ဘၣ် ထၢဝဲဒၣ်အပူၤ ဒီးမံဘၣ် အဆိကတၢ်
 တဖၣ်လၢပုၤကညိကကျါန့ၣ်ပစံးသ့ၣ်လိ၊ပ.

အဆၢ-ယံၤ.

ဝဲဒၣ်အပူၤလိ၊ပဝဲဒၣ်အပူၤလိ၊ပဝဲဒၣ်အပူၤလိ၊ပဝဲဒၣ်အပူၤလိ၊ပ
 တန့ၤကျဲၣ်လိ၊ပ. တၢ်အဆၢအကတီၢ်န့ၣ်ကမ့ၢ် လိ၊ပဝဲဒၣ်တၢ်
 အကတၢ်စ.န.ဝဂၤ၅၂ မ့ၢ်တမ့ၢ်ဘၣ်ဒီးကမ့ၢ်စ.န.ဝဂၤ၅၂အ
 ခိၣ်ထံးလိ၊ပ. မ့ၢ်တၢ်ကိၢ်ခါလိ၊ပ. ယဖဲဒီးဒိၣ်အိၣ်မူဒီးလိ၊ပ. မ့ၢ်
 တၢ်ဘျံးအသးလၢ အသးပုၤအဆိလိ၊ပ. ပတုၤလိ၊ပဝဲဒၣ်အ
 ပူၤလၢလိ၊ပဒီးလၢဂီၢ်တဒိ န့ၣ်သရၢ် တံးဆၢဖဲတုၤ လံလၢဒိၣ်လ
 မ့ၢ်ဒီးဖဲအိၣ်သကိးပုၤလိ၊ပ. ယဖဲတဖၣ်ဒီး ယမိၢ်ဒီးပုၤဂၤတ
 ဖၣ်ကွၢ်ထံမးသရၢ်တံးဆၢလိ၊ပ. သရၢ်တံးဆၢ ကိးဖဲဒီးန့ၣ်
 လၢဖဲ,လိ၊ပ.ဖဲဒီးန့ၣ်ပုၤထွဲၤ မးသရၢ်တံးဆၢလိ၊ပ. သရၢ်တံး
 ဆၢတၢ်ထုကဖၣ် တၢ်လၢ ဖဲအဂီၢ်လိ၊ပ. ဖဲအသးပုၤ ဂဝဲန့ၣ်ဒီး
 တအိၣ်ဆူၣ်လၢဘၣ်ဝဲဘၣ်.သရၢ်တံးဆၢဒူး အိၣ်အကသံၣ်,မံ
 န့ၣ်ဖဲမံန့ၢ် သန့ၣ်က့ၤအဂီၢ် အဘိတအိၣ်လၢ အိၣ်ပုၤလၢဝဲ
 ဘၣ်.သရၢ်တံးဆၢ ဟဲကိးဂီၢ်ဒဲးလိ၊ပ. ဘၣ်တဟါလၢ ဖဲအိၣ်က
 သံၣ်ဝဲမံဒီးပၤဂီၢ်ထီၣ်လၢတၢ်ခဲန့ၣ်ဖဲကိးယမိၢ်ဒီးဒီးမၤဝဲအတၢ်
 မၤန့ၢ်အန့ၣ်အထိ,ခိၣ်ဖၢၣ်ကွၢ်ဝဲကျဲၣ်ထီၣ်ထိးထီၣ်ဝဲဒီး ထိးထီၣ်
 ထံၣ်ပုၤဒုဒီးမၤယမိၢ်ဒူးပုၤမံန့ၢ်အိၣ်လိ၊ပ.ယမိၢ်ဒူးပုၤမံန့ၢ်ဖဲ,လိ၊
 ဒီးဖဲမံန့ၣ်တဲၤဆၢထၢၢ်က့ၤလၢၤ ဘၣ်ဝဲဘၣ်.လၢ ဂီၢ်ဂီၢ်ကဒီး
 တန့ၤဘၣ်သၢ န့ၣ်ရံၣ်န့ၣ်ယမိၢ် သါကကံၣ်တုၤဒီးတချုးဂံၣ်ဒီး ဝဲ
 န့ၣ်လဲၤကွၢ်အဖဲလိ၊ပ. မ့ၢ်ဖဲဒီးန့ၣ်က့ၤက့ၤ လံဆုၤကစၢ်ယွၤအ
 အိၣ်ကရုဒုလိ၊ပ.သရၢ်တံးဆၢဟဲကွၢ်ဖဲလိ၊ပ.ပလဲၤ ပုၤမံအိၣ်လၢ
 တၢ်သ့ၣ်ခိၣ်ထံးလိ၊ပ.တဖၣ်လဲၤရၢ်လိ၊ပ.လိ၊ပ.အသးန့ၣ်လိ၊ပ.လၢ
 ခံၣ်သိဒီးယဖဲတၢ် အဖဲရၢ်တဂၤ ဗီၤသၢအအိၣ်ပျဲၣ်လၢ ကျဲ
 ဒ်ယထဲလံန့ၣ်က့ၤဝဲဒၣ်အပူၤလိ၊ပဝဲဒၣ်အပူၤလိ၊ပဝဲဒၣ်အပူၤလိ၊ပ

ထီးအုတ် တာလှိုင်ခိုင်ပွဲဒိပ်အိပ်ထာဝှာပသံပံအပူ နှစ်မှိယ
ဖံးဒိပ် (ရ်ဆူးကိတ်) တဂဒီးပုပိတ်ရပ်ဖိတဂအမံ၊မးသု၊
နိဆံး၊ဒီးပနာဝါတဒုထီး။

ဝကူတုထီးထာဝှာပသံပံအပူနှစ်ပဒါနှစ်ပနာ တဖပ်လာ
ဆိပ်အကဝိအိကထဲတံဒုနအပူဒီးပကးတံ အခံလာရ်န၊
ခိထီးလာ ရ်ဆါတဒိပထဲ၊ ကွါဒူးအိပ်အဆပ်လာပျိုပူထီး၊
ယကွါပနာတဘျီနှစ်ယသကီးတဖပ်မှိ၊ယဖါတံ၊ ရှုနကျူး
တူးကဲဒီးအဖိဒိပ်၊ စပ်ဝံသပ်တိဒီးအပူစပ်ပံးပသကီးယဂ၊
ထီးပကွါပနာထာဝှာပသံပံအသရူထံးနှစ်ဒီးထီးညါတူး တာ
ကရူထီးဒီးဖါတံတဖပ်ကူဒိပ်ထိပ်ကူ၊ ပနာဆူကူညီတပ်၊
ဆူအဂိကျါထီး၊ အိပ်ထီးထံထဲ၊ ပနာဝါ၊တဒုဖိထဲလာအဝဲ
ဒပ်အသးပျာ်တု ဒီးမာဘပ်တံစာအါလာအစူး ချံလာကျဲထိ
ထိလာကျဲဒိတ်ညါအစိတပ်တံပာ်တုအိထီး၊ ယဒီးယမိ
ဒီးယဝဲရ်ဒီး စပ်ဝံဒီးအမိဒီး အဒိပုဝါတဖပ်ပအိပ် တု
ထာဝှာပသံပံအပူထီး၊ ဖဲတံတချူးပူထီးဒီး ဘပ်နှစ်ယထဲ၊
ကွါပနာဝါခံနံတဘျီ၊ သာနံတဘျီထီး ယကီးအမံဒီး အဝဲ
ဒပ်တဘျီဆိဝံတံအိပ်ဒီး ကွါပထီး၊ ယထဲဒိပ်ဒီးဗျူး
ထဲအိနှစ် ဒီးဝဲထိကနာဒီးဖူးအမဲတ်တု၊တုထီး၊ထီးဂင်အသး
ချလာယထဲဒီးထံတပ်ယနှစ် ထီးထာခံတဘျီယထဲ၊ နှစ်ထံ
လာအဝဲထီး ဂင်အထဲထီး၊ အိထံနှစ်ဝဲတူးလာ ကပံဒီးဟဲကူ၊
ထိပ်ကူတနာဘပ်ယဝတ်ကွပ်ထိပ်ခံယထဲ၊ ထံဆူအအိပ်ဒီး
အဝဲဒပ်ဟးထိပ်ချူအိပ်ကူ၊ အဆပ်ထီး၊ ထာခံသံထိလွှာထိ
နှစ်ယထဲကွါကဒီးအိနှစ် ယထံပံလာအသံလာ လူပူထီး၊ယ
ထိကိပနာဝါအါမးထီးယမာကူနှုထဲအနာခံဒိဂါထီး။

တုတံရူထီးဒီးပူ ဂတဖပ်ကူကူတုကူညီတံဒီးထိ
အဂနှစ်ပဝဲဒပ်၊ ယဒီးယမိ၊ယဝဲဒီးယဖါတံစကျူး၊စကီး
ထူသပ်ဒီး အပူဟံပိပအိပ်တု၊မာ ထိထံလာတရူနှစ် လာ
ဝှာပသံပံအပူယနိဆံးဘပ်ဆပ်ယမာထိသကီး ဘပ်တံဒီး

ပူအဒိပ်တဖပ်ထီး၊သရပ်ဒီးမးမးတံးဆာအဖိရပ်၊စုရပ်၊သရပ်
မးမးဝါမံးတံး အဖိရပ်ဆဲနုဒီးမူရပ်၊တဖပ်မှိကိလာရ်ဒီး
ကိလာဝါဖိလာယထံပံအဆိကတံးတဖပ်ထီး၊မးမးတံးဆာမာ
ယဒီးစပ်ဝံလာပမာထိထံ“တံစံပိမိထဲမိလာစာရ်း အတံ
အိပ်ဒိပ်” နှစ်တုလာတံမာထိစးထိပ်လာ တံရူခါနှစ်ထီး၊ဖဲ
ဝှာပသံပံအပူအံယထံပံထိ၊သပ်ဒူ၊ ထာအမာထိဘပ်ထံလာ
ဝှာဒိပ်ယထဲအ၊နိမဲပ်စရူထီး၊အဝဲဒပ်ကွဲး ထီးနှုယလာကိ၊
ထာဝါအထံပိခိပ် ထံးအုပံ၊ဘံပံ၊A. B. C. ဒီးအဂနှစ်လာ
ထိပ်ထိထီးနှစ်လာ သုဒ်ဒိဒီးအပ်ယူ၊ယဒီးယထိ၊နှစ်အိန်နှစ်
ကီးဖျာ်ခဲးထီးယတဆိကမိပ် လာယကမာထိဘပ်ဆဲကထံးအ
ကျိဘပ်၊မူမှိသပ်ဒူအတံဒူးနဲ ယလာအကွဲးဝဲလာထိပ်ခိပ်
ထီးနှစ်မှိယထံမာထိဆဲကထံးကျိအဆိကတံးထာ ထိပ်ခိပ်
ဖျာ် အထိထီး၊ထံးခိတအိပ်ဘပ်၊ ယထထံပံ တထုညါ
ဘပ်ထဲဘပ်။

တံရူထီးဒီးပူမာထိထံဖိထဲထီး ဆူဝှာပသံပံ အပူဒီး
ပမာထိသကီးထံထီး၊သရပ်ဖိနှစ်၊သရပ်မှိမဲသရပ်မိပ်ယုပ်၊
သရပ်နာယပ်၊သရပ်ဒပ်တူး၊ သရပ်ထိပ်ထီး၊သပ်ရပ်နးမံ၊ကျူး
ဖိလူတူးဖူကိပ်၊ခိပ်လူ၊ဝဲးတါ၊ ခွံပ်ကိ၊ယိဖိ၊ခွံပ်ထီး၊မှိ စိပ်၊
သပ်၊ခွဲ၊ရွှပ်ထဲ၊ကိပ်၊ခွဲ၊စီးတု၊ရွှပ်ညိပ်၊သပ်ဝါ၊ထူသပ်၊ အဂ၊
ပိ၊ခွါတဖပ်ကိရ်ထီး၊ပိ၊ရပ်တဖပ်မှိ၊ယမိ၊နိအိပ်ရပ်၊ယ
ဝဲရ်ရပ်၊နိအူ၊နိပွဲ၊နိဘျဲပ်၊နိဒါ၊ ဒီးအဒိပုဝါခွါ၊ ဝထွဲ၊နိ
လုအိပ်ဒီးပူဂ၊တဖပ်ထီး၊ပူအဆံးတဖပ်မှိ၊ယဒီးစပ်ဝံဆဲး
ကူ၊ရွှပ်ထီးယပ်တဖပ်ထီး၊ပူမာထိထံ၊ရပ်ရပ်၊ ခွါခွါအိပ်ကိ
ရ်ထီး၊ထိဂင်ကအိပ်ခံကယအဘျဲပ်၊သကယထီး၊ယထ
ဂယမာ ထိဖးထိ၊နှစ်မးမးဝဲးတု၊ တ၊အထံသံကွါတံ၊
ထံရ်ပူထိပ်၊တဖပ်ဒီးထိအိခဲထာ်ကီးကဘျဲးခဲးကီးဖျာ်
ခဲးထီး၊စကီးထူသပ်အပူ၊ တူးကဲတဂဒီးပူလာ ထိကတး၊
လူပ်ကွဲ၊ခံဂ၊နှစ်မှိပူမာမာ၊ ဖိသရပ်မးမးတံး ဆာအမူဒီးသ

ရပ်မေးမေးခါမေးတားအစွဲလဲ။ ပတင်အိပ်တင် ဆီအလီနဲ့ပွဲ
 လာ၊ အသိပ်ကံ့ဖျါအကလံးထံးထံးတီးတူးတူးဒီးပရိပ်ကံ့အကံ့
 နှိပ်လီ။ ပွဲမေးလိတင်ဖိတဖန်အိပ်လာပံးယီ၊ ဖိကံ့ကံ့အိပ်အိပ်
 လွံကထာတဖျါ၊ လူးထေးကံ့ အပူ၊ ဒီးပိပ်ရပ်တဖန်အိပ်လာ
 သရပ်မ၊ နှိပ်အဟံပ်ဖေးထီထာဝင်တဖျါ နှိပ်အပူလီ။ စပ်ဝံ၊ ဆဲး
 ကံ့၊ ပွဲအဆံးတဖန်ပအိပ်လာ၊ မိဒီးစကီထူသပ်တဖန်အသ
 ကီးထာပွဲပိပ်ရပ်အိပ်ဟံပ်အပူနဲ့လီ။ ပမေးလိတင်ဒီနံ ညှါ
 ဝံ၊ မေးကဒီး ထနံပ်အဘျဲ နှိပ်ယမိကံ့ယူ၊ ပွဲဆူကူညှိတပ်၊
 ဆံးသပ်နဲ့လီ။ ဒီးပလဲမေးလိတင်လာ ကူညှိတပ်အသရိပ်ပူ
 လီ။ ဝဲပမေးလိတင်ထာဝင်ပသိပ်အပူ နှိပ်လာတင်ပူ၊ ခါရု၊ ဟု
 နံ၊ နှိပ်ပလဲရပ်အိပ် ခဲးရိတ်တံ၊ ပတခွဲညှိ ထာဝင်သရူ၊ ပွဲပူ
 နှိပ်ရပ်မေးလီ။ တင်အပွဲတပ် ကီးမံးခဲးလီ။ တင်ဒီးတင်ထပ်နဲ့ပ
 မေးနီအီထာပွဲပူညှိကဒပ်လီ။ သွပ်ရပ်နဲ့ပဆိပ်ကဲဒင်တင်
 ပံးယီဖိကံ့ကံ့အသွပ်လီလံးတဖန် လီ။ ဝင်အသရူအိပ်ဒီးပွဲ
 ဒီးတိပ်ထိပ်၊ ခုတ္တတဖန်လီ။ ညှိပ်အပွဲတပ် မေးလီ။ သရပ်ထံး
 ဆာပွဲကျိတ်တင်နဲ့လီ၊ ဂင်အဟုင်တပ်ဝဲ၊ ကျိတ်ဖါအဒိပ် တဒု
 နှိပ်အပွဲဖုဝါ ၂ ဘေးပာလီ။ တနွံတဘျီယဖါတံ၊ ကျဲးဖိဒိသံ
 ကျိတ်လာ ပွဲမေးလိတင်ဖိကအိပ်အဂိတ်တဒုတဒုလီ။ ပမေးလိတင်
 ရပ်မေးလီ။

တင်မေးလိလာ ကူညှိတပ်။ - ၁၈၅၃-၁၈၅၄- ပကူကူဆူ
 ကူညှိတပ်၊ ဒီးထာတင်ယီခါနဲ့ပအိပ်လာ တင်လျှိုင်တစ်ထဲ လာ
 ယဖိသပ်ပအိပ်၊ ဝီဝီလျှိုင်၊ အမုန်နဲ့နဲ့လီ။ ယဒီးယဖါတံ၊
 ရှိပ်ကျဲပကွပ်ပနာ သုတနံ၊ နံးလီ။ ပကွပ်ပနာ တဘျီအံးပသ
 ကီးအိပ်တကျဲးဂလီ။ ပွဲယဲကူဟေးထာ ကွပ်ဆဲကူတဖန်အိပ်
 လာထံနံ၊ ဆံးသပ်လီ။ ပကွပ်ပနာနဲ့ပသကီး အိပ်တကျဲးဂလီ
 လီ။ ရင်မေး အိပ်အပူ၊ သိပ်ထွေ ဝံ၊ ငဝံ့ကံ့၊ ဖိအိပ်ထူ၊ သိပ်
 ရံး၊ ရှိပ်ထိပ်၊ မှူးအု၊ နှိပ်မှူးယဒီး ယဖါတံ၊ ရှိပ်ကျဲဒီးပွဲအိပ်
 ထာလီ၊ ဂလီထကျဲးဂလီ။ ပွဲပိပ်ရပ်တဖန်ပွဲနီ ကံ့၊ နီညှိ

အိ၊ နီမံးသပ်အုနီ ကံ့၊ ကံ့ဝဲဒီးအဂ၊ တဖန်လီ။ တင်ထာတင်
 ယီ၊ ခါရပ်အုအိပ်တင်ဝံ၊ တပိဖိဒီးထိပ်ထာ တင်လျှိုင်နဲ့ပ
 နီထိပ်ပနာဂိတ်ထာဂိတ်ဆူတင်လျှိုင်ဒီးပွဲအအိပ်အဆပ်ထူ
 အဘျဲအိပ်ထာရပ်ဟဲထိပ်ဖေးဖိမူဆပ်ဆပ်ဒီးပနီထီကွဲအိဆူ
 နီထာထံကျိကူညှိလမူးအသရူနဲ့လီ။ ပတပ်လဲတင်ဂိဒီးပ
 နာမံနီကလိပ်လူဒီးဂံအဆပ်ယံအဆိပ်၊ တင်ဒုင်စာ၊ ကယံလော
 ဟံပ်တဲးဒီးတင်ကိတ်ဆါအဆိပ်၊ ပတိုထိပ်တင်ဒုးခိပ် (ရှု) ဒီးပ
 လဲ၊ မိပ်တပ၊ အိပ်ပူထပ၊ ဖါဒီးဟုသးလီ။ ပွဲအပိတ်ခွါအဒိပ်
 တဖန်၊ ဝဲပနာကလိပ်လူဂံအဆပ်နဲ့လဲ၊ ချဲဒိပ်အိပ်ညှိမေးနီ
 တင်ဒီးတင်လဲ၊ ဝဲပိပ်ရပ်နီ ကံ့၊ နီမံးသပ်အုဒီးအဂ၊ တဖန်ဖိ
 မေးလီ။ ပဝဲပွဲအဆံးတဖန်ပအိပ်ဒီးကွပ်ပနာထာလူကင်ခိပ်ထာ
 သွပ်ကဒုနဲ့လီ။ ပအိပ်ပူဝံဒီးပထိပ်ကွဲထဲးပိကဲ၊ ဖိကူထုဒီးအ
 ဂလီ။ ထူရု၊ ဟု၊ ထီပနာဟေးထိပ် အိပ်အဆပ်နဲ့ပလူ ပိပ်
 အဝံးကွဲနီကွဲအိဆူဟံပ်လီ။ ငရုထိပ်ပသးတံ၊ တံသကီး
 သကီးရပ်မေးလီ၊ တင်နဲ့ပသွပ်နီ ထီထိဒီးနာပင်လိပ်စိသွံက
 တဲ၊ တင်တပ် စားနီရု၊ ဟုသးကွဲ၊ ဆပ်ဖိကိတ်ဖိဒုပူရိတ် ဖိ
 အထိးလီ။ ထာဒီးယဖါတံ၊ မှူးအုဒီးအရုနဲ့မှူး၊ ပဝဲလွံဂ၊ ပညှိ
 နဲ့လဲတင်ကွဲတင်ကွပ်ပနာနဲ့ပအိပ်ထပူဆိအါတကွပ်လီ။
 ပပွဲပနာအပျဲထာထာ၊ ထီထီထကူ၊ ယုလူအဖံး၊ ဒီးဝင်
 နှိပ်ကီးနံးခဲးဒီးပနာပျဲအိပ်ထာထာပွဲ၊ ပပနာသံကွံအါ
 ဒုဝဲပဟဲကွဲ၊ ထာဝင်ပသိပ်သနာကူ အိပ်ဒီးတကျဲး ဒုလီ။ ယ
 ကွပ်ပနာဒီပလီ၊ ညှိဝံ၊ တင်ပူလီ။ တဒိယလဲမေးလိလံ လာ
 ကူညှိတပ်အသရိပ် ပူနဲ့လီ။ တထီအံး ပသးပဟံပ်ဆူဆံး
 သပ်ဒီးအိပ်သကီးဝဲနဲ့လီ။ တင်ထထီအထီပူနဲ့ပထရုကူ
 နာကူကတင် ယုညှိစုးစုးဒီးဒီးကျဲကူယထာထထံလီ။ ပဝ
 ကီးအိပ်သာဆံဂညှိလီ။ ပွဲအသးပွဲကတင်၊ ဝင်ရှိပ်လေး ပွဲ
 ပွဲတဂ၊ ဒီးပွဲအဆံးကတင်၊ တဂ၊ မှူးယလီ။ မှုတ်သနာကူ၊ သ
 ရပ်သံကွပ် တင်နဲ့ပ၊ မှူးထာမေးလိတင်လိပ်အါအဆိပ်ယထဲဆာ

တၢ်ဘဉ်ဂ့ၤန့ၢ်ပှၤကိးဂၤန့ၢ်အခဲၣ်ညါန့ၢ်ယၢယဘဉ်
တၢ်ကိၢ်တၢ်ကိၤလၢတၢ်ကၢ်အဆၢ ကတိၢ်ဒၣ် လဲၣ်ယဘိယုၤ
ဒီးယန့ၢ်ကစၢ်ယုၤလီၤပှၤလၢအဒီးဘျၢပှၤန့ၢ်၊ မ့ၢ်သရၣ်ဒိဉ်
လၢပန့ၢ်သံၣ်အသဝီတၢ်အိၣ်ဗျီၣ်တဒိလီၤ၊

ဖဲပအိၣ်လၢက့ၢ်တၢ်ဆံးသၣ်အံၤယလဲၤတၢ်က့ၤဆူက့ၢ်
လၢန့ၢ်လီၤဂၢ်ထဲတဘျီလီၤ၊ မ့ၢ်တမ့ၢ်တၢ်လိၢ်လီၤတၢ်သန့ၣ်က့ၤ၊
လၢက့ၤတဒိလီၤ၊ လၢခဲန့ၢ်ယတလဲၤတၢ်လၢတၢ်နီတဘျီဘဉ်၊
တၢ်လိၢ်က့ၢ်လၢတပူၤ ယအိၣ်ရၣ်မးဒီးသး သယုၢ်ဘဉ်အိၣ်
လီၤတိလီၤ၊ တုၤယဆိကမိၣ် ကိၢ်ပသံၣ် ဒီးယသ့ၣ် နိၣ်ထီၣ်၊
က့ၢ်လၢန့ၢ်ယအိၣ်အလိၢ်န့ၢ်လီၤ၊

ပအိၣ်လၢက့ၢ်တၢ်ဆံးသၣ်န့ၢ်တုၤလီၤလၢတၢ်ဂူၤလီၤဒီး
ပလဲၤမၤလိလံၣ်လၢက့ၢ်တၢ်အိၣ်ဗျီၣ်အသရၣ်ပူၤလီၤ၊ ယ
မိၢ်ယၤယဝဲၣ်ရၣ်၊ ယမၤတံၢ်၊ ရှၢၣ်ကျဲၤ၊ ယရၣ်ဂၢ်ဒါ၊ တဖၣ်ပ
မံၤလီၤဆုၣ်လံၣ်ဒီးအိၣ်တပူၤ မိၤသၢမၤတံၢ် ကတံၣ်ဘဉ်အဟံၣ်
လီၤ၊ ပှၤမၤလိလံၣ်ဒီးပှၤတဖၣ်မ့ၢ်၊ နိၢ်အိၣ်ရၣ်၊ မ့ၢ်ဂၢ်နီၢ်ဂ့ၤ၊
နီၢ်ရၣ်၊ သၣ်တိ၊ စၣ်ပံး၊ ပုၣ်စံး၊ ဆဲးက့ၢ်၊ စၣ်ဝံ၊ ရှၢၣ်ယိ၊ စိၤတုၤ၊ ဝီၣ်
က့ၢ်ဒီးပှၤဂၤတဖၣ်လီၤ၊ ပသရမ့ၢ်၊ သရၣ်သၣ်ပၤစ့ၢ်ကိးလီၤ၊
တရူၤအံၤလျှံၣ်တူးဗျီအသးဒီးသၣ် တိအဝဲၣ်ရၣ်နီၢ်ရၣ်လီၤ၊ လၢ
တၢ်တချးဂူၤဒီးန့ၢ်သရၣ်နီၢ်ယၣ်သံၣ်ဒီးက့ၢ်တၢ်အိၣ်ဗျီၣ်
ကိးန့ၢ်စကိၤထုသၣ်လၢ အကဲထီၣ်က့ၤ တၢ်အိၣ်ဗျီၣ် အသရၣ်
လီၤပမၤလိလံၣ်န့ၢ်ပကွဲးလံၣ်လၢသ့ၣ်ဘဉ်သုအလိၤဒ်လၢပဖိသၣ်
ဝံၤယီၤအစါန့ၢ် လီၤပှၤအဒိၣ်တဖၣ်မၤလိလံၣ်စိဆုၣ်ဒီးတိၢ်ဝဲန့ၢ်၊
ရှုးဝဲဘဉ် တဂီၤတဂီၤန့ၢ်၊ ဂီၢ်ရၢ်ဂီၢ်ရၢ်လီၤ၊ ယၢတဂၤယတိၢ်
ထန့ၢ်ဘဉ်၊ ယသး တအိၣ်တိၢ်န့ၢ်အိၣ်တၢ်လီၤဂၢ် ယတၢ်ဆိ
ကမိၣ် တနၢ်လိၤဒ်လံၣ် စိဆုၣ်အတၢ် ကတိၤဘဉ်၊ တၢ်လၢ
ယတိၢ်တဘျီန့ၢ်မ့ၢ်လံၣ်အဆၢ လၢဝံယၤရှါယၤ အဒိၣ်န့ၢ်အ
ဆၢဒိစံးဝဲဒၣ်၊ စုၣ်ပးယုၤဒီးစံးထီၣ် ပတြၢၤ တၢ်ဝံးဝဲ—“စိ
ဆုၣ်ဝဲဒၣ်၊ စိဆုၣ်ဝဲဒၣ်၊ စိဆုၣ်ဝဲဒၣ်” ထဲန့ၢ်လီၤ၊ ယတိၢ်လံၣ်စိဆုၣ် အ

ဆၢယသးတအိၣ်၊ ယတိၢ်ဒိၣ်တန့ၢ်တၢ်စၢၢ်၊ စၢၢ်ဒိအဂၤယမၤ
တထုဘဉ်ယပၣ်ယသးလၢယကမၤန့ၢ် ပှၤဂၤလၢတၢ်ဒွဲးကနီၢ်
တမံၤဒီးလီၤ၊ လၢတၢ်န့ၢ်အလိယဝဲတၢ်ကွဲၢ်လံၣ် စိဆုၣ်ဒီးလံၣ်
အဂၤတဖၣ်ခဲလၢဝံၤယမၤလိလံၣ်ဒီးထဲလံၣ် နီၢ်ဂံၢ်တမံၤဒီး လီၤ၊
လံၣ်စိဆုၣ်အဝဲၣ်န့ၢ်ယန့ၢ်ပၤယလဲၤဆၢဘဉ် လၢယမၤလိလံၣ်န့ၢ်၊
လံၣ်သံကွဲၢ်တၢ်လံၣ်ခးထံစၣ်၊ လံၣ်ရၢ်ဂူၢ်ထီၣ်တဖၣ်န့ၢ်လီၤ၊
ယတိၢ်န့ၢ်လံၣ်နီၢ်ဂံၢ် တၢ်ပၣ်ဗျီၣ်၊ တၢ်ထုးကွဲၢ်၊ တၢ်ဝံၤအါထီၣ်
ဒီးတၢ်နီၤဖးအတပးတဖၣ်ခဲလၢဝံၤဒီး ရှုးအိၣ်တၢ်မ့ၢ်မ့ၢ် နီၢ်နီၢ်
ကိးဂီၤကိးဟါလီၤ၊ စုၣ်ဒီးတၢ်ခဲအတပး၊ တၢ်ထီၣ်ထီၣ်ခိၣ်၊ ရှၢၣ်
ကွဲးအိၣ်၊ ရှုၤဘၢဒီးန့ၢ်လိအတပးတဖၣ်ယတိၢ်န့ၢ်အိၣ် လီၤတၢ်
လီၤဆဲးဒီးရှုးအိၣ် ကိးဂီၤကိးဟါထဲၢ် လၢန့ၢ်အိၣ်ထီၣ်ဒီးယၢတုၤခဲ
ကနဲၣ်အံၤလီၤ၊ တုၤယမၤလိက့ၤလံၣ်ခဲကလံးအနီၢ်ဂံၢ်တဖၣ်န့ၢ်
ယယတဘဉ်တိၢ်န့ၢ်လၢတၢ်တပးတဖၣ်လၢတၢ်ယသ့ၣ်နီၣ်
တၢ်တပးလၢပှၤကညီကျိၣ် ဒီးကွဲးလီၤအိၣ်လၢအဲကလံးလံၣ်မံၣ်
ဖျၢၣ်တဒိလီၤ၊ တၢ်တိၢ်န့ၢ်န့ၢ်မၤစၢၢ်ယၤ ဘဉ်စးလံၣ်နီၢ်ဂံၢ်အ
တၢ်ဒွဲးန့ၢ်အါမးလီၤ၊ ယမၤလိလံၣ်ဒီးသရၣ်အိၣ် ဘးအလံၣ်တၢ်ထီၣ်
ထီၣ်ခိၣ်ထုၤအလၢဝံၤ၊ ယဒွဲးသရၣ်ဝံးတုၤတၢ်၊ အလိၢ်နီၢ်ဂံၢ်ဒိ
တုၣ်ညါတုၤအလၢဝံၤတၢ်သံကွဲၢ်ကိးဖျၢၣ်ဒဲးလီၤ၊ တၢ်ဘျီၣ်လီၤ
လီၤမ့ၢ်ဂ့ၤတၢ်ဘျီၣ်ဆံဒီးတၢ် သံကွဲၢ်တဖၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤယဒွဲး ဘဉ်ခဲ
လၢဝံၤဒီးတိၢ်န့ၢ်အိၣ်ကိးဖျၢၣ်ဒဲးလီၤ၊ တန့ၢ်အံၤသရၣ်သၣ်ပၤအိၣ်
ယုၤပှၤလၢလံၣ်ခိၣ်ထံးလၢ၊ ကးအါကါဒီးအပှၤန့ၢ်ကိး ရၢ်နီၤဒဲး
လၢရၢ်ဃုၢ်လီၤ၊ ဖးဒိန့ၢ်ထဲၢ်လိအတိၢ်ပူၤ ဒီးမၤစၢၢ်ပှၤလၢ ပ
ကွဲးလံၣ်ဘဉ်န့ၢ်အာသံ၊ အးသံ၊ ဖျၢၣ်ဆံး &c. ဒီးအဂၤတဖၣ်လီၤ၊
တုၤတၢ်မၤ လိဖျၢ်ကွဲၢ်လၢ လါဆံးဆၣ်အပူၤဝံၤ န့ၢ်သရၣ်ထု
သၣ်၊ ယမိၢ်ဒီးနီၢ်ဆဲးတဖၣ် လဲၤအိၣ်ဗျီၣ်လၢ ဝဲၤတနူးဖျၢၣ်န့ၢ်ယ
လဲၤပိၣ်အခံလီၤ၊ တုၤယလဲၤဒီးစၣ်ဝံၤပိၣ်ခဲယလီၤ၊ စၣ်ဝံၤရူယၤဒီး
န့ၢ်ယလၢ တၢ်ကိးမံၤဒဲးအပူၤဒီး ဖဲယလဲၤန့ၢ်အဝဲလဲၤစ့ၢ် ကိး
လီၤ၊ ဖဲဝဲၤတနူးဖျၢၣ်လၢသရၣ်မးမးတြီးတၢ် အဟံၣ်ပူၤန့ၢ်၊ မး

မးဝံးတုၣ်တၢ၊ ထံၣ်ယမိၣ်ဒီးယုယၤတၢ၊ ယမိၣ်ဒီးယမိၣ်က
တုၣ်ယအခွဲးယၤယကလဲၤမၤထီၣ်ထံၣ်တၢတက့ၣ်အပူၤလီၤ
ယမိၣ်အၢၣ်လီၤမးမးဒီးတၢထံၣ်အိၣ်ဗြဲၣ်ဝံၤန့ၣ်ယမိၣ်၊ နီၣ်ဆဲးဒီး
သရၣ်ထူၣ်တဖၣ်လဲၤဆၢပှၤ၊ ယဒီးစၣ်ဝံၤဆူၣ်တက့ၣ်အ
ပူၤဒီးအိၣ်ယုပှၤထီၣ်ဝံၤက့ၤက့ၤဆူၣ်တၢတၢ၊ ကီၣ်ဝသံၣ်၊ ဒီး
ပဲခဲၣ်ခံၣ်ပအိၣ်တၢမၤထီၣ်ထံၣ်ပကိၣ်ယဲၤစူၣ်အပူၤလီၤဒီး တၢ
န့ၣ်မ့ၢ်လၢစ.န.၁၈၅၄ အကတၢၢ်တဒိန့ၣ်လီၤ။

အဆၢ-ဇု.

အနိၣ်တဆံၣ်တၢတက့ၣ်အပူၤ တၢအလဲၤထုၣ်ကီၣ်အမ့ၢ်
ရံကၤ၊ ၁၈၅၅-၁၈၆၅.

ဒီယဝံးလၢအဆၢယဲၣ်အပူၤ အထိးပအိၣ်ဗြဲၣ်တၢ ဝုၣ်တနူး
ဗျဲၣ်.အပူၤဝံၤဒီးသရၣ်မးမးဝံးတုၣ်တၢဒီးပံၤလီၤသရၣ်ကံကံး
လၢဗျဲၣ်ဝုၣ်ယဲၣ်ဆူၣ်တက့ၣ်၊ ဒီးပဲခဲၣ်ယမိၣ်၊ နီၣ်ဆဲး၊ သရၣ်၊
ထူၣ်သ့ၣ်၊ ယဒီးစၣ်ဝံၤပဟဲၣ်ဝုၣ်ကီးလီၤထံၣ်န့ၣ်တၢတၢကမ့ၢ်
လၢလၢအိး ကတိတၢၢ်မ့တမ့ၢ်၊ လၢန့ၣ်တၢၢ်.စ.န. ၁၈၅၄-
လီၤယသးအိၣ်ထံ ၁၂ န့ၣ်ဒီးစၣ်ဝံၤအိၣ်လံၤ၁၁န့ၣ်ဒီးဒီးလၢလီၤ။
ဖဲဝဟဲတုၣ်ဝုၣ်တက့ၣ်န့ၣ်ပတသ့ၣ်ညါတၢပှၤနီၣ်တၢတၢ.မိၣ်
ဒီးသရၣ်ထူၣ်တဖၣ်အိၣ်ယုပှၤတန့ၣ်ခံၣ်ဒီးက့ၤကၢဒါက့ၤ
ဆူၣ်တၢလၢဆံးသ့ၣ်န့ၣ်လီၤ.ပဲခဲၣ်ခံၣ်ပအိၣ်လီၤတဲၣ်လၢခံၣ်လၢ
ပှၤကီၣ်ခါအကျါလီၤ.ပန့ၣ်တၢၢ်ပှၤဂၤအဝုၣ်အပီၢ်တၢ. ပှၤအ
သးစၢ်န့ၣ်ပှၤဒီးဆံးန့ၣ်ပှၤတၢဆဲးကီးပှၤလၢ. 'ဖိသ့ၣ်'လီၤ.စၣ်
ဝံတၢတၢတန့ၣ်ပှၤပံၤလီၤကျါ. တန့ၣ်ပှၤမိၣ်ထံးကျါတၢ.နီၣ်
ပှၤထံၣ်ပှၤကညိၣ်ဒီးအကျါဒီးဒီးပှၤထံၣ်ဒီးလီၤ.ပဝံၤလၢပံၣ်
ဖးထီၣ်လၢအလဲၤလၢကလံး ထံးကလံးဖိးတဖျါ နီၣ်အခးတဖျါ
အိၣ်ထူးဒီးချါနီၣ်ဖးဒီးတထံးန့ၣ်ဟံၣ်န့ၣ်တကပၤန့ၣ်လီၤ. စၣ်
ဝံသါသယုၢ်အမိၣ်အပၢဒီး ထီၣ်သါတကူးဒၣ်တၢတၢ. လီၤ
ယၤတၢတၢယသါသယုၢ်ယမိၣ်နးမးသန့ၣ်က့ယတသ့ၣ်နီၣ်ထီၣ်

လၢယတီၣ်တၢယသးတၢ. ပအိၣ်တၢန့ၣ်ပဝုတအိၣ်တၢ. ယ
မိၣ်ပာ်တၢန့ၣ်ယၤဝုထသးဒီး လီၤ.ပအိၣ်.မ့ၢ်အခွဲးတအိၣ်တၢ.
မ့ၢ် ဖဲန့ၣ်အကတီၢ်န့ၣ်မ့ၢ်လၢ သရၣ်ဝံးတုၣ်တၢထီၣ်သရၣ်.မ့ၢ်
ဖဲၣ်.ဒီးကီးဂီၤကီးဟါဒီးပလဲၤ. ဟံးန့ၣ်ဆဲးတုၣ်သရၣ်လၢ ပှၤထီၣ်
တၢ.ဒါ န့ၣ်မဲးဒီး ထုၣ်အပွဲၣ်ခဲးန့ၣ်ဒီး ပသ့ကွံၣ်ဝံၤပအိၣ်မ့ၢ်
လၢအပူၤလီၤ.ပအိၣ်မ့ၢ်ဝံၤဒီး ပလဲၤပာ်က့ၤလၢအထီၣ်လီၤ. ပသ
ရၣ်ရၣ်တဒိမ့ၢ်ကီးလၢဝါရၣ်ထၢ. အသးဂ့ၤတၢဆဲးကတိၤ
ပှၤကညိၣ်တၢတၢ. အဝဲဒၣ်ကတိၤတၢတၢထဲဆဲးကလံး
ကျါလီၤ.ပမၤတၢမ့ၢ်တၢတၢန့ၣ်ဝံးပှၤ. 'နီထုၣ်တွဲး, နီထုၣ်ကၢလံ
လီၤ. အဝဲဒၣ်မၤ ပတီၢ်န့ၣ်တၢကတိၤတယုၢ်. 'ဖျဲစထဲးထမံကိၣ်
အိး. 'Please let me go out, လီၤ.ထံၣ်အံၤမ့ၢ်ပယုပဝုးလၢပက
လဲၤဟးဆူၣ်ကိၣ်ထီၣ်ဒီးအဂီၢ်လီၤ. ပတီၢ်န့ၣ်တၢကတိၤ တထီၣ်န့ၣ်
ဒီးပစးထီၣ်မၤလဲၤကတိၤကိၣ်လၢဝါကျါလီၤ. သရၣ်ရၣ်ထၢ
အံၤယတသ့ၣ်နီၣ်ထီၣ်အမံၤလၢ. တၢ.မ့ၢ်အဝဲမၤ လီၤပှၤလၢ
လၢဝံၤထံၣ်မၤလဲၤပျါထၢထံၣ်ကိၣ်ခါန့ၣ်အဝဲဟးဒီးတဟဲက့ၤလၢ
နီၣ်တရၢလၢတၢ. အဝဲကတိၤတၢဒီးပှၤထဲကိၣ်လၢ ဝါကျါလီၤ
ထီၣ်စၢ်စၢ်လၢအထံၣ်ကတိၤ. 'နီထုၣ်တွဲး, နီထုၣ်ကၢလံ, ကူးတ
တွဲး, ကူးတကၢလံ. 'အဃိယနၢ်, ထုၣ်ဖျဲထီၣ်ကိၣ်လၢဝါကျါလီၤ
မ့ၢ်ညါလီၤပမၤထံၣ်န့ၣ် မ့ၢ်ပှၤလီၤမ့ၢ်ထီၣ်သ့ၣ်ထဲး. ထုၣ်န့ၣ်
စၣ်ထဲး. သ့ၣ်ထီၣ်, နီၣ်ဖိ, တလူးဗျဲၣ်, မိၣ်န့ၣ်ဆူ, မိၣ်ရွှါယၣ်,
သ့ၣ်ဖျဲ, ကိၣ်အူ, မိၣ်ရွှါထု, ရၣ်ထီ, မိၣ်ထဲး, သံၣ်ထု, ငနံၣ်, ရွှါ
ခွဲး, ရွှါနူး, ဒီးအဂၤတဖၣ်လီၤ. မိၣ်ရၣ်တဖၣ်မ့ၢ်နီၣ်က့ၣ်ထု, နီၣ်
ရွှါအူး, နီၣ်ခဲၣ်ထံ, နီၣ်မံးန့ၣ်နီၣ်မံးထံၣ်ဒီး အဂၤတဖၣ်လီၤ.
ပှၤအဒိၣ်ထနီၣ်န့ၣ်မ့ၢ်, ငနံၣ်ဒီး အဂၤတဖၣ်လီၤ. ပသရၣ်တဖၣ်
မ့ၢ်ကိၣ်လၢရၣ်န့ၣ်ထၢ, နီၣ်ရဲးရၣ်ထၢ ဒီးမးမးဝံးတုၣ်-တၢ,
လီၤ.တုၣ်ထံၣ်ရူၤ လီၤက့ၤဒီးပှၤလၢပသံၣ် ဟဲအါထီၣ်, နီထံၣ်ထု,
တူးကဲ, ဆဲးက့ၣ်, ရွှါထီ, မူးနံ, မူးစၣ်. မိၣ်ရှၢ, ယၣ်န့, က့ၣ်ဖိ,
ရွှါန့ၣ်, ထီၣ်ခဲၣ်, ရွှါထု, ရွှါခါ, သ့ၣ်ပါ, ရွှါကျဲၤရွါခဲၣ်, ငထူး,

မိတ်ညှိပ်၊ မိတ်ကွပ်၊ မိတ်ထွေ၊ မိတ်အူ၊ မိတ်ကျ၊ သပ်စု၊ ထူမှူး၊ နိုတ်တ
 စံး၊ ရှပ်၊ မွှေးပူး၊ ခူး၊ ပူး၊ လူး-ပြိုတခါ၊ မှူး၊ မံ၊ စပ်၊ ပွဲ၊ ရှပ်၊ ကူး၊ ဝံ၊ လာ၊
 ဟိကတေးတခါ၊ ရှပ်၊ ယပ်၊ ဝါ၊ ဝါ၊ စိ၊ ဆံး၊ မိတ်ကီ၊ ထူအူ၊ မိတ်
 မိတ်မံ၊ မိတ်နံ-သာပသံ၊ စု၊ ကီးမိတ်မိ၊ အိတ်ညှိပ်၊ သပ်မူး၊
 ကွပ်မိ၊ မီးပွား၊ တဘျူး၊ ဝါ၊ လီ၊ ထာ၊ ကိ၊ လေး၊ မေး၊ နိုတ်ကီ၊ မီးပသွတ်
 ထာ၊ ကျပ်၊ လပ်၊ ထူ၊ ထာ၊ ဝါ၊ ပသံ၊ အပူ၊ မီးနီယထဲတဘျီ၊ နှပ်၊ သပ်
 ခု၊ နံ၊ ယ၊ ထာ၊ ကိ၊ ထာ၊ ဝါ၊ အလံ၊ မိတ် တံး၊ ထာ၊ အကွဲ၊ ဝဲ၊ ထာ၊ သွတ်
 ဒုထာ၊ ထိတ်မိတ်လီ၊ အုတ်သံ၊ စံ၊ &c. နှပ်. ယတသး ပွားနိတ်
 ဘတ်၊ ယရှူး၊ ဘတ်၊ နံး၊ လီ၊ ယတသွတ်ညှိထံ၊ ကိ၊ ထာ၊ အဖျာ၊ ဘတ်
 ထူ၊ ပမေး၊ လိတ်၊ အဲကလံး၊ နှပ်၊ ပနုတ်၊ ဘတ်၊ လံ၊ ပုတ်၊ နံး၊ အသး၊ မီးယထိတ်
 နှိတ်၊ လံ၊ မိတ်ထံး၊ နှပ်၊ ညှိကဒပ်၊ ထာ၊ ယဘတ်၊ ကွတ်၊ နှိတ်၊ ကွဲ၊ ထဲထံ၊ မဲ
 ဖျာ၊ ဝါ၊ အပထီ၊ ယမေး၊ မီးထိတ်၊ နှပ်၊ သွတ်ညှိအိ၊ ထာ၊ တရ၊ ထုတ်
 အဆာ၊ ကတိတ်၊ နှပ်၊ လီ၊

ဖဲနုတ်အဆာအကတိတ်၊ နှပ်၊ ဝါ၊ တကွပ်အကျေ၊ မုတ်အိတ်၊ နံး၊ ဒပ်၊ တာ
 ထဲသာ၊ ထိတ်၊ လီ၊ ကျဲအဂ၊ တဖတ်၊ ဘတ်၊ တာ၊ ကတိတ်၊ ကတိတ်၊ ထိတ်
 အိ၊ အဖျာ၊ ရှပ်၊ လီ၊ ပွား၊ ကညီအကတိတ်၊ ထူ၊ ထာ၊ သရပ်၊ မေး၊ မေး၊ ငြီး
 ထပ်၊ ပြို၊ အကတိတ်၊ ခဲ၊ လာ၊ ဝါ၊ ဝါ၊ သွတ်၊ ပျာ၊ ရှပ်၊ အူယံ၊ ဖေး၊ မိတ်အပူ၊
 လီ၊ ထိတ်၊ ထိတ်၊ သွတ်၊ သွတ်၊ ဝါ၊ ထိတ်၊ တခံ၊ ထိတ်၊ တဖတ်၊ အိတ်၊ အိတ်၊ မေး၊ လီ၊ ထာ၊
 ထံ၊ ကျိန်၊ ဖဲပဒိတ်၊ ပသံ၊ သွတ်၊ ပသံ၊ အဖူတဖတ်၊ အထိတ်၊ နှပ်၊ မုတ်၊ ထိတ်၊ တနူ
 ပျာ၊ ဖေး၊ မိတ်အထိတ်၊ လီ၊ ထိတ်၊ ထာ၊ ယျာ၊ ထာ၊ ဟိတ်၊ ထာ၊ အူး၊ အိတ်၊ ဖြိတ်၊ အ
 ထိတ်၊ လီ၊ မုတ်၊ ထာ၊ ပျာ၊ မိတ်၊ ပျာ၊ ထိတ်၊ မေး၊ အပထီ၊ ထိတ်၊ ထဲအုတ်၊ ထိတ်၊ ထာ၊
 ပသံ၊ မိတ်၊ လီ၊ ပွား၊ ထူ၊ ကွဲ၊ သး၊ ပျာ၊ ဆဲ၊ ထိတ်၊ ထိတ်၊ ထာ၊ ထူ၊ နှပ်၊ ယ၊
 မီးယဖတ်၊ ရှပ်၊ ကျဲ၊ မီးပထံ၊ သကီး၊ ငဒ်၊ ပထဲ၊ ဆဲ၊ ထိတ်၊ ထူ၊ မီး
 ယစာ၊ စာ၊ မံ၊ ထဲး၊ ထဲး၊ ဖါ၊ ဝါ၊ တဖတ်၊ မေး၊ မေး၊ မုတ်၊ အထွတ် မိတ်ဖိတ်၊ နု
 ထာ၊ ဘျိး၊ မီး-ပမေး၊ ထိတ်၊ တနံ၊ တအိတ်၊ ဘတ်၊ တာ၊ ဆါ၊ ချာ၊ ဘတ် ပွား
 မေး၊ ထိတ်၊ မိတ် ပွား၊ ထံ၊ ဝဲ၊ ထာ၊ နှပ်၊ ပွား၊ ယွတ်၊ ထွတ်၊ ခဲ၊ ထာ၊ မီးကွဲ၊ ကွဲ၊
 ဆူအထံ၊ ထာ၊ မိတ်၊ ထိတ်၊ ယမေး၊ စပ်၊ ဝဲ၊ ဘတ် ကွတ်၊ ကွဲ၊ ပွား၊ ဆါ၊ မီး
 ပွား၊ ထံ၊ နှပ်၊ ပမေး ပွား၊ ထဲ၊ နှပ်၊ ထိတ်၊ ထွတ်၊ အိ၊ လီ၊ ဖဲအဆာအကတိတ်၊ တ

ဘျိးအံ၊ ယထံ၊ သကီး၊ မေး၊ ထိတ်၊ ထွတ်၊ ထိတ်၊ ထာ၊ ကျဲ၊ တတ်၊ တဂ၊ သံ၊ စု၊
 ကီး၊ ထာ၊ ယသး၊ ထိတ်၊ အိ၊ အိ၊ မေး၊ သနပ် ကွဲ၊ ယမေး၊ တသွတ်၊ ပထဲ၊
 ပသံ၊ ထိတ်၊ ထာ၊ ပွား၊ ကညီအထိတ်၊ သွတ်၊ မိတ်၊ နှပ်၊ ထိတ်၊ ထာ၊ ခဲ၊ ပွား၊ မေး၊
 ထိတ်၊ ဖိတ်၊ မုတ်၊ ထာ၊ နှပ်၊ ယမေး၊ စပ် ဝဲ၊ ဝဲ၊ ဘတ်၊ ကွတ်၊ ကွဲ၊ ခဲ၊ ပထဲ
 ထိတ်၊ ထာ၊ ခဲ၊ တာ၊ ထူ၊ ကွတ်၊ စာ၊ ပွား၊ ထိတ်၊ ပွား၊ မေး၊ ထိတ်၊ ဖိတ်၊ အံ၊ တဖတ်
 အိတ်၊ တာ၊ အထိတ်၊ ထူး အထိတ်၊ ကွဲ၊ ပျာ၊ ဖျား၊ အသး၊ ဆူအထံ၊ ထိတ်၊ ပထဲ
 ခဲ၊ ဝဲ၊ ပဒိတ်၊ ထာ၊ ကိတ်၊ ပသံ၊ မီး၊ မုတ်၊ ထာ၊ ပနိတ် ဆံး၊ မီး၊ တာ၊ ကတ်၊ တရပ်
 ကွဲ၊ ဝဲ၊ ဝဲ၊ ဘတ်၊ မီး၊ ကျဲ၊ ထာ၊ ဘတ်၊ အထိတ်၊ တသွတ်၊ မီးပဘတ်
 ကွတ်၊ ကွဲ၊ ပွား၊ ဆါ၊ တဖတ်၊ လီ၊ မုတ်၊ ကစာ၊ ယွဲ၊ ကွတ်၊ ပွား၊ ထိတ်၊ ပထာ၊ ဘတ်
 စု၊ ကီး၊ တာ၊ နိုတ်၊ ထံ၊ ဘတ်၊ ပွား၊ မိတ်၊ ရှပ်၊ ကနီ၊ ထိတ် ထိတ်၊ တဂ၊ အထံ၊
 မုတ် "နိုတ်၊ ကွဲ" လီ၊ နိုတ်၊ ကွဲ၊ တဂ၊ အံ၊ ဘတ်၊ ထာ၊ မီး၊ ထိတ်၊ ထာ၊ မေး၊ မီး
 ဝဲ၊ ဘတ်၊ လီ၊ မုတ်၊ သနပ်၊ ကွဲ၊ ကွဲ၊ ထာ၊ ပွား၊ တဂ၊ အံ၊ တာ၊ ထူ၊ ထာ၊
 အဘတ်၊ ထံ၊ ထာ၊ မီး၊ ကမဲ၊ ထူ၊ ဖျိတ်၊ ထံ၊ တနီ၊ မီး၊ ပထာ၊ တဂ၊ ကွတ်၊ ကွဲ၊
 အိတ်၊ ထိတ်၊ မေး၊ ပွား၊ ကွတ်၊ ကွဲ၊ အဖိတ်၊ လီ၊ နိုတ်၊ ကွဲ၊ ဘျိတ်၊ ကွဲ၊ ကမိတ်၊ မီး
 ထာ၊ နှပ်၊ အဝဲ၊ ထာ၊ ပထံ၊ သကီး မေး၊ ထိတ်၊ တာ၊ မီး၊ ပွား၊ စိ၊ ကွပ်၊ မိတ်
 ထာ၊ ကိတ်၊ ဟိတ်၊ ထာ၊ လီ၊ ဖဲထာ၊ ကွဲ၊ အဆာ အကတိတ်၊ ဆံ၊ နိုတ်၊ ကွဲ
 အိတ်၊ မုတ်၊ မီး အသး၊ ပျာ၊ ဖိတ်၊ ဆံ၊ နိုတ်၊ အဘျိတ်၊ လီ၊ (၁၉၂၀)

မေးကမီးတနံ၊ ကမုတ် ၁၀၅၆ သရပ်၊ မေး၊ မေး၊ ငြီး၊ ထပ်၊ မီး၊ အဖိတ်
 ရှပ်၊ မေး၊ မေး၊ မုတ်၊ ဟဲ၊ ကွဲ၊ ထာ၊ ဝဲ၊ ထာ၊ ထူး၊ ပျာ၊ မီး မေး၊ သကီး၊ မေး၊ ရှပ်၊ တာ၊
 မေး၊ ထာ၊ ကိတ်၊ တကွပ်၊ လီ၊ တနံ၊ အံ၊ မေး၊ မေး၊ မုတ်၊ မေး၊ ထာ၊ ပွား၊ ထာ၊ ထံ
 လီ၊ ဖဲအံ၊ ယမေး၊ ထိတ်၊ မေး၊ ရှပ်၊ ကနီ၊ အကနီ၊ (Colburn Arith-
 metic) ထိတ်၊ ထံ၊ နိုတ်၊ ဝဲ၊ တဘတ်၊ အံ၊ မုတ်၊ ထံ၊ နိုတ်၊ ဝဲ၊ ထာ၊ မိတ်၊ နီပစံး
 တာ၊ အထိတ်၊ ပထာ၊ ဘတ်၊ မီး၊ အိတ်၊ ထာ၊ လာ၊ သွတ်၊ ဘတ်၊ ဘတ်၊ ပထာ၊ မီး၊ ထာ၊
 ပမိတ်၊ မီး၊ ထဲ၊ ထာ၊ တာ၊ သံ၊ ကွတ်၊ တဖတ်၊ လီ၊ ထံ၊ နိုတ်၊ ဝဲ၊ တဘတ်၊ နှပ်၊ ယ
 မေး၊ ထိတ်၊ မီး၊ နိုတ်၊ ပာ၊ အိတ်၊ မုတ်၊ မုတ်၊ နိုတ်၊ နိုတ်၊ လီ၊ ထာ၊ မေး၊ မေး၊ မုတ်၊ တဟဲ၊ ကွဲ၊
 နံး၊ ဘတ်၊ နှပ်၊ ထာ၊ ယမေး ထိတ်၊ ထဲကလံး၊ အမဲ၊ ဘတ်၊ နှပ်၊ ထာ၊ မီး၊ မုတ်၊ နီပ
 မေး၊ ထိတ်၊ ထာ၊ ဝဲ၊ တာ၊ မီး၊ ထာ၊ သရပ်၊ ဝဲ၊ ထာ၊ တာ၊ အရပူ၊ ထိတ်၊ ပနိတ်
 ဆံး၊ ဘတ်၊ ဘတ်၊ ပမေး ထိတ်၊ ဘတ်၊ ထံ၊ နိုတ်၊ ဝဲ၊ မီး၊ ပွား၊ အနိုတ်၊ မိတ်၊ မီး နိုတ်

ပျက်တိုက်တဖန်အာဂုဏ်လိမ္မော်အုတ်ကျွန်း၊ ဖါတု၊ ကျွန် ဖိဒီးပျာဂု၊
 တဖန်ထီး၊ ပုနိုဆုံးဘဉ်ဆဉ် နယဝံးလံအဆီးမှိ လာပမာထိ
 တိုက်နိုလံတိုက်တပားဒီးတိုက်ခွေးသရဉ်အဉ်ဘေး၊ သရဉ်ဝံးတူဉ်တ
 ဖန်အလံာ်နိုဂံာ်လံဒီးပုခွေးတိုက်ဝံးချွေလာပျာအဒိဉ်တဖန်အမဲဉ်ညါ
 ကီးဘိုခဲးထီး၊ မှူးနုသံသဒဉ်ယားဒီးယမာလိကွာတိုက်၊ ပျာအဆုံး
 တဂု၊ ဖါလာပျာအဒိဉ်တဖန်အကျါထီးယမာ လိထိဉ်တိုက်လာ
 သံဉ်အိဒီးလဲး (နိုဉ်ထိဉ်တိုက်) ဒီးဖေးတဖန်ဒီးခွေးအိလာ၊ ထီးကြိဉ်
 သမဉ်၊ အတိုက်ခွေးထီး၊ ပထိဉ်ထားထီးထံ အနာဉ်လာကလံးစီး
 ရှိထိဉ်တဘျီဒီးဗုသုဉ်ညါအကစီထိဉ် ထဲအံးထဲနုထီးပမာ
 လိထိဉ်ကစီ၊ ထိဉ်စံဉ်တဖန်ခဲသားထီး၊ ယခွေးနိုဂံာ်၊ နှဉ်ကွဲ
 အဉ်၊ ချွာဘ၊ ဟံးရံထိဉ်၊ စံးရံထိဉ်၊ တဖန်ခဲလာဉ်ဒီး မာထိခွေးတိုက်
 လာထီးကြိဉ်သမဉ်တဖန်လာဉ်ထီး၊ မှူးမှိတိုက်ထိဉ်တိုက် တဲဉ်၊ တိုက်
 ခွေးလာထီးကြိဉ်သမဉ်တဖန်လာဉ်ထီး၊ သဲဉ်လာထိဉ်နုဉ် ယတသုဉ်
 ညါဘဉ် အဝုဉ်ဘဉ်၊ ဝဲသရဉ်ဝံးတူဉ်ထဲဌာဒီးယတိုက်နိုခွေးတိုက်
 နုဉ်ထီး၊ ပျာဂုတဖန်ကနဲထီးယာကီးထီး၊ တိုက်နုဉ်မာတေးကွာ၊
 ယလာ ယမာလိတိုက်လာဒီးထီးထာ ခဲနုဉ်တူမးထာဒီးထီးတိုက်မာ
 လိအထီးတဝဉ်ညါထီး၊

ဝဲသရဉ်မးမးကြွေးတဉ်ဒီးအဖိရဉ်မးမးမူရဉ် ဟဲကွာလာဝုဉ်
 တခူးပျာဉ်ဒီးအိဉ်လာသရဉ်ထိဉ်လံအပူ၊ (တဝံးခဲးဘဉ်) တစိ
 နုဉ် ဘိဉ်ထိဉ်ဟဲဆုပဟံဉ်ကစီပူဒီးအုဉ်ကွာမိဉ်၊ မးမးဝံးတူဉ်
 အမဲဉ်ထဲးလဲး၊ ဒီးကသံဉ်သရဉ်လဲးနိုအထီးတဖန်တဘျီထီး၊
 တိုက်တဘျီနုဉ် မှိမးတိုက်လာပထိဉ်နိုဉ် သကီးသကီးထီး၊ ပဟံဉ်
 ဖေးထိအိဉ်ခဲဗျာဉ်၊ တဗျာဉ် နုဉ်အိဉ်ထိဉ် လာတိုက်ကျါကောဉ်ခိဉ်
 စာဉ်စာဉ် ဒီးလဲးဆုကထံးစီးဆုချာဉ်ဖေးခိဉ်နုဉ်၊ ဒီးကတဗျာဉ်စဲ
 သူးစာဉ်စာဉ်ဒီးအထိဉ်လံတဗျာဉ် လာကထံးထံးအကတားနုဉ်
 ဒီးလဲးဆုရဉ်နုဉ်သူးကတူလာပမာလိတိုက်သရဉ်နုဉ်ထီး၊ တိုက်ခွေး
 ခိဉ်အိဉ်လာပဟံဉ်ဖေးထိခဲဗျာဉ်တဗျာဉ်အံးဒီးသရဉ်အတားစာ၊ ဒီး
 တိုက်ခွေးခိဉ်အိဉ်လာသရဉ်ဒီး သရဉ်ဟံဉ်အတားစာလိ၊ နယဝံး

လံအဆီးကစီဒီးဗျာဉ် ညါဒီးတိုက်ထိဉ်အဂု၊ နုဉ်မှိဗျာဉ်ပူ ဒီး
 တိုက်ခွေးတိုက်ထိဉ်၊ ဘိဉ်ထိဉ်၊ ခုတ္တု၊ တယျာဉ်၊ ထီး၊ တဖန်အိဉ်အထိ
 ထီး၊ လာတိုက်မာအသးခဲနုဉ်အဟိဘိဉ်ထိဉ်မာ ခုအသးတဘျီအံး
 အါနုဉ်အဂံာ်ခိဉ်ထိဉ်၊ ဟံဉ်ဖေးထိအမဲဉ်ကွာထိဉ်ဆုရဉ်နုဉ်တိုက်ကြီး
 ပူနုဉ်၊ လာသရဉ်အဟံဉ်တူထီးလာထိကျါစါခွဲနုဉ် မှိတိုက်ခဲမး
 ထီး၊ ဖိဗျာဉ်ဒီးသုဉ်ပဒားဒီး ထိဉ်အါမးတူပလဲးတိုက်လာအဖိထိဉ်
 ပတထိဉ်ထိဉ်ဘဉ်ရဉ်လာပဖိခိဉ်ဘဉ်၊ တိုက်ရဉ်တဖန်အံး အဖိ
 ထိဉ်အိဉ်ထဲထီးမဲးအုဉ်၊ တခဲအုဉ်၊ ဘိဉ်ထိဉ်၊ ခုတ္တုအအုဉ်ထိဉ်နုဉ်
 သီးလာတိုက်လျာဉ်ခိဉ်လာ တိုက်ကျါအကလံးစီးလာသရဉ်တိုက်သုဉ်
 နိုဉ်ဒီးသရဉ်ထိဉ်လံဖြဲခဲဉ် အထိဉ်ဒီးထိဉ်ဂါနုဉ်မှိဆဉ်ဖိကီ
 ဖိအမဲးတဖန်အဒားထီး၊

နယဝံးလံ အဆီးမးမး ဝံးတူဉ် လဲးဆုအဖိဉ် ချါကြွေးနားဝံး
 တူဉ်ဒီးအဖိရဉ် ခလုစထိဉ်ဆုဝုဉ် ဘဲကထိလာအထိ ကကွာ
 မာလိလံာ်နုဉ်၊ သရဉ်အိဉ်တိုက်လာထိခဲအံး၊ ဘိဉ်ထိဉ် ဟဲမာဒေဉ်
 တိုက်ထီး၊ ဘဉ်ရဉ်တနံး မှိရဉ်ဗုနုဉ်ရဉ်နုဉ်၊ ဘူးလာဖေးဖိရဉ်
 ဒီးတိုက်ထိဉ် လာပဒားဖိထိဉ်၊ “ တူဉ်ဖြဲဇံး ” ဒီးပဟံဉ်ထိဉ် ဒီးပ
 စာတိုက်တထူဉ်မးတကရဉ်ထီး၊ တူဉ်ရဉ်ဆုဉ်ထိဉ်ကစီအရဉ်
 အိဉ်ထိဉ်နုဉ်နုဉ်ပသုဉ် ညါကွာလာဘိဉ်ထိဉ်ဟဲလာ ရဉ်နုဉ်အုဉ်
 သံးမးမးဝံးတူဉ် အမဲဉ်ထဲးလဲးတရုဒီးကွာအုဉ်မိဉ်ကသံဉ်သရဉ်
 အထီးတရုထီး၊ ပျာလေးပျာလဲး ကွာကွာဒီးထံဉ်ကွာ၊ ဝဲအိဉ်တ
 နိုဉ်ဒီးဟဲကွာမိဉ်ကွာ၊ ဝဲနုဉ်ပအိဉ်ဘဉ်ကသုထီးညဉ် တဘျီထီး၊
 ပုနိုဆုံးဘဉ်ဆဉ် ပကထိတိုက်ထဆုံးဘဉ်၊ ထနံးနုဉ်ပတိက
 စါယွဒီး ဒိကနုဉ်တိုက်စံဉ် တဲးတဲးထီးထီး၊ မှူးမှိဟဲကွာ ထီးလာ
 သရဉ် အပူထ ဒိပကထိကွာထဲဘိဉ်ထိဉ် အဝုဉ်ဒီးဆာ အ
 ဟဲကဒီးတဘျီဒီး ပကမာခဲအံးပကမာခဲနုဉ်ထီး၊ ရဉ်နုဉ်လဲးပူဒီး
 လာရဉ်ခဲးလံနုဉ်ပအိဉ်ထာ ပဒားပူဒီးကထိလာကီးလာဘိဉ်ထိဉ်
 အဝုဉ်ဒီးဆာလာအကဟဲကးတဘျီထရပကမာအိဉ်ခဲအံးနုဉ်ဒီး
 မာနုဉ်အိဉ်၊ ပကထိ၊ သကီးသကီးလာပဒားကီးဗျာဉ် ခဲးနုဉ်က

တူ၊လေးယိုးနပ်ရံတစ်၊ ခွံနပ်ရံရံမုဂ်ဟါဒိနပ်တကတိတ်ဗိတိတ်
 ထိပ်ထိပ် လာယဒားအဖိလ် “ကြူး၊တူ၊ဇေ၊ဇေ၊ဇေ၊” ယံထိပ်
 ယံထိပ် ဆူရ်ထိပ်ဆူကျော်ဘေးဒိထိပ်၊ (ကျော်ဘင်တံခွင်ဝဲထိ
 ထိပ်) အနပ်တဘျီပဝဲဟံခံဇျာန်လင်နပ်၊ ပကိးပသူထိပ်ဒီးဒူး
 စိတံဝံ၊ ပစံထိပ်ဇူထု ဆူထိးကိးအထိပ် ဆူကျော်ပူနပ် ခဲ
 ထာပ်ထိပ်၊ ပစံဒီးခံထာပ် တနီး၊ ရှုန်နိပ်ခံခွဲ၊ တနီးတေးပဆာ
 ထာပ်၊လကျော်မုဂ်အပူနပ်ဂိရ်မေးထိပ်၊ ပထိပ်ထိပ်ထိပ်ထွံထိး
 အကျော်ဆူကျော်ဘေးဒိထိပ်၊ ပဆာထာ်တနီး၊ဒူးစိတံတနီးထိပ်၊
 ယဖါထံ၊ရှုန်ကျော်တဂါထံထိပ် အိကထဲကံတကူဒီး ကွံင်
 တံဆူကျော်ဆူထာ်ထိပ် ပြုပြုအကျော်နပ် ထိပ်၊အနပ်တ
 ဘျီထိပ်ထိပ်ထူထိပ်အကလျော်၊ဇျော်၊ဇျော်၊ တေးပယုဂ်ကဒါကူ၊ပ
 ထိပ်ခံထိပ်၊ ပယုဂ်တံနပ်ပထားထိပ်ဘင်ပထားဒီးပထိပ်စံ၊မေးဂိ
 ရ်ထာကျော်ပူဒီးဆူပဟံပထိပ်ထိပ်၊ ထိပ်ထိပ်မုဂ်ဟဲယုဂ်အုန်
 ပှဘင် ဒူးတဒုပကသံအါဂါထိပ်၊ မုဂ်ထိပ်ထိပ် ယုဂ်ထွံခပ်
 တံထိပ်ဆူထာ် ခွဲကျော်နပ်ထိပ်၊ ပယုဂ်တံနပ်ယံထာဂါထိပ်၊ ဂ်
 ယကျော်ဒီးယယုဂ် စံထိပ်ကံ၊ ပလကျော်သရူနပ် ခံဘျီဝံ၊
 ထိပ်ဘေးဒီးယယုဂ်စံထိပ်ကံဆူဟံပူထိပ်ဂါထာပှ၊ဂါအခဲင်
 ညါထိပ်၊ ပှဟဲကံထိပ်ထိပ်ဘေးဝံ၊ တဘျီကတိတ်ကူထာ်ဒူး
 တထွန်ထာ၊ဘင်၊ ယသးဝေးထိပ်မေးထု၊ ထု၊ထိပ်၊ ဝသါကူ၊
 ထိပ်ထိပ်တထိပ်၊ ကူဘင်ဝံပအိပ်ထွန်ကူဒီးပမံတုရ်ဆုန်
 ထိပ်၊ရ်ဆုန်ထိပ် ဒီးပှသေးပှ တဖန်လဲကွံကူ၊ ထိးနပ်ထိပ်
 ထိပ်ကူထွံထိးခံဆူထိပ်၊ အိပ်ဝဲတဒူးနပ်ထာ်ခပ်ထာ်အကွံင်ဒုန်
 ထာ်ထိပ်၊ အထဒူးနပ်အိပ်ဝဲအခံကံ၊အညှိတ်ထထိပ်ဖိထိပ်၊ တနံ၊
 နပ်ပအိပ်ဘင်ကဒီးထိးအညှိတ်ထိပ်၊ပကတိတ်ဒိပ်ထာ် တထွန်ထာ၊
 ဘင်-ပပျံထာ်ထိပ်၊ ရ်ဆုန်ထိပ်ကူဒီးတနံ၊သရုပ် ဝံးတုန်ထွေး
 ထိပ်ဝရ်ဆူကိထာ၊ဝါသူးခိပ်အအိပ်ဒီး၊ သူးခိပ်ဖိထာဂါခံဂါဟဲ
 ခိးခဲထိပ်ထိပ်ထာပဟံကတံ၊ဒားထဇျာန်နပ်ထာရ်နာဒိထိပ်၊
 မုဂ်ထိပ်ထိပ်တဟဲပါထိပ်ဘင်-မကဒီးတနံ၊ပှလဲ၊နိပ်ထိပ်

ဘင်ဆင် သူးဖိထထိပ်ဘင်၊ ပှထိပ်ထဲထိပ်ထိပ်အိပ် ထိးညှိပ်
 နပ်၊ထိးထိကတုန် အိဒီးဟားမံနိကနွာ် အသးအထိပ်ထိပ်၊တံ
 နပ်အထိပ်ခံသရုပ်ဝံးတုန်မာ ပှထဲထိပ်ထိပ်ထာချာ်ဖးဒိပ်အဖိ
 ထာ်နပ်ထိပ်၊ထိပ်ထိပ်တဟဲဘင်၊ထုဂ်၊ရှါဒိဒီးကဘင်သံတုန်မး
 မးဝံးတုန်အ မဲာ်တဲးလဲးဖါဝါတဒူးနပ်ထိပ်၊မေးမးမုရှုန်အထွံင်မိ
 သူ“ဘျူးကွန်”တဒူးအိပ်ထာထုအတံပူ၊ပဘင်နပ်ထိပ်ကူအိ
 မဲနဲညါထိပ်၊ တံအံ၊ဝံးဒီးပှ ဒိပ်ထဲမုဂ်ဖိတဘျူးဂါ ဟဲဆါက
 ဆိထိပ်၊ ပဒိပ်အက ဆိတုန်ဖိတဒူးအထိပ်ထိပ် နပ်ဟဲဆူပကတိတ်ပှ၊
 ဒီးလဲ၊ဒီးလဲ၊တိတ်ကဆိအဂါ၊ တဖန်ထိပ်၊ ကဆိတဖန်အကစာ်
 ပျာ်ထိပ် ကွံင်မုတမုဂ်ထုန်ပျူးနပ်၊ ပှထာဂါ အမံ၊မုဂ်ဖိ၊ ကိန်ဒူး
 လဲ၊ဖိပ်ကူ၊အကဆိဒီးအကဆိတထွန်ညါကူအိ၊ဘင် ဒီးကဆိ
 ဒိထံကွံင်အိထိပ်၊ ကဆိတဖန်လဲ၊ထာ် ထာကတိတ်ထာပစိပ် ရ်
 ထိပ် ဖဲထိပ်ထိပ်ကူအိပ်ထိးနပ်ဒီး ဟားထုန်တံ၊မာထိပ်၊ပျာ်တံဒီး
 ပှကွံင်ကဆိဖိတဖန်လဲ ဒီး ကဆိအါသတေးဒီး ထာခံထိပ်ထိပ်
 တဟဲအိပ်ထာ၊ထိးနိတ်တဘျီထာ၊ဘင်

တူ၊သရုပ်ဝံးတုန်သံဝံ၊ အထိပ်ခံဒီး၊ မေးမးမုရှုန်ဒီး ဖျါအသး
 ဒီးပဒိပ်ကွဲအသရုပ်၊ဒိ၊ဒီး ယလဲ၊မာထိပ်ကူထံထာပဒိပ်အထာ်
 မာထိပ်အပူထိပ်၊ ဖဲထာမာထိပ်ထာပကိတ်ဟဲစရူနပ်၊ ယထိပ်ထိပ်
 ဒီးထွန်ညှိယထံ၊ သကိးထာပှ၊ အကျော်တဖန်မုဂ် ရှုန်အံ၊ရှုန်
 စာ်၊လူဒိပ်၊ ထုမူးစာ်၊ထဲးရှုန်အူ၊ အိပ်မူးကွံင်၊ ရှုန်ထံ၊ပှ၊ပိတ်ခွါ
 တဖန် ဒီးပိတ်ရုပ်တဖန်မုဂ်နိန်နဲဆူ၊ နိန်အံ၊စတံ၊ နိန်မိပ်မေးနိန်
 ရှုန်ခွဲ၊ နိန်ပထားတဖန်ဒီးဖါထံ၊ရှုန်သပ် ဒီးမုဂ်ဂါ ရှုန်သပ်ဒီး
 ပှ၊ဂါတဘျူးဂါထိပ်၊ ယမာထိပ်ထာပဒိပ်ထာ်မာထိပ်အပူနပ်၊
 ယမုဂ်ပှ၊ထာပှ၊မာ ထိတ်အထိတ်ကတံ၊ ဖဲနပ်အခါထာ်ကိးဝဲ
 ဝားစချးတဖန်ထိပ်၊ ယသကိးမုဂ် ဘင်ဝဲ၊ထိပ်အိဒိပ် ရှုန်ထံဖိ
 ယုန်ကွါ၊ဖိမံ၊ဖိရှါဒီးထာခဲထာ်နွံဂါထိပ်၊ အိပ်မူးကွံင်၊ စာ်ပွဲး
 ကွံင်စာ်အူ၊ဒိပ်ထွဲ၊မုဂ်ပှ၊ခဲထုထု၊ဝဲးကဲချးထိပ်၊ပံ၊ထိပ်၊ဖါကြူ

မီး၊ ကိလေ၊ သူဖိအိပ်အါဂလေ၊ ပမာလိတံတနံစင်စင်စီးပ
ဒိပ်သမံသမီးပျာနုနုယမီးနု ဘန်ဖြီးခိပ်ဖးတာ၊ ထာနိုဂံနိုနွး
ဝံးခိပ်ဖး (ဖြီး) တာ (ဖးစဖြီး) ထာတံကျးစး၊ ဝု၊ အစပ်စီးပု
ဖျးစီးတံမာလိအဘူးအလဲဆုညါဒီထီ၊ ဘန်ဝန်နုဘန်၊ ထာ
ထာလံဝ်ဟိပ်ခိပ်၊ သံခိပ်နုဘန်၊ ထာ၊ ထာအဲကလံး၊ စီးဖိယုန်ကျ
နုခံထာလံဝ်နိုဂံထီ၊

ဖဲပဒိပ်တံမာလိအပူအံယမာလိဘန် ယုကလံးစီး ယမာ
ဘန်မးမုန်မုန်နိုနိုထီ၊ ယမာလိလံဝ်လွံဘုန် ထာယဲဝ်လါအ
ထီပူထီ၊ လံဝ်နိုဂံလါအဲကလံးကျိန် သရန်စထံးထစပ်အ
လံဝ်နိုဂံနုနု၊ ယမာလိ ဖျးစီးဘန်မးမုန်မုန်နိုနိုထီ၊ ဓမ္မာပ
ဒိပ်အတံမာလိဘန်တံပင်ကတိကု၊ အိစီးသရန် ဝါမကွ၊
မံးရှာန်နုရံအတံမာလိစီးယတမာလိဘန်လါတံတဖိထီ၊ မှာ
သနန်ကုယအိန် မးစံးတံစီး မာလိတံတစဲးတစဲး ထာသရန်
ဖြီးထန်အအိန်စီးထိန် လိတံလါပိထံးတံမာလိအပူ ဖဲယ
မာလိနုနုထီ၊ ဖဲအဆာအကတိကံအံယဘန် တံသူးတံဆါ
ထဘျိနးမးစီးဘူးမးလါ ယကသံတုဂံထီ-ဓမ္မာကစံးယွကွာ
ထီယစီးဝင်မူနံးယလါယအိန် ထာသရန်မးမးဖြီးထန်အက
တိပူစီးယလဲမာလိတံတခိလါပဒိပ်တံမာလိအပူလါပဒိပ်
တံမာလိခိလံးအိန် ခဲကနံနံအံထီ၊ နိယစံးလံအထီးယမာလိ
တံတုတံမာလိတဖျာန်နုဘန် တံပင်ကတိကုအိစီးထဖိ ထ
ထီထစုထီ၊ ယထံယထကီးအါဂလဲထိန်စံ ဝါပဒိပ်အ
တိစီးမးနုနုစုသနန်ကုယဲဒပ် ယသးထအိန် လဲမာယဲဒပ်ဘန်၊
ထဲယသးအိန် မာလိတံဖိထီ၊ ထာတံနုနုအထီထုခဲကနံနံ
အံယတမာဘန်ပဒိပ်အတံမာနီဘမံနီတဘျိဘန်-သရန်ထ
ပင်ထီပင်အအိန် ယစီးနုနုယကီးဂါနဲးထီ၊ ထာယလဲထု၊
ထီ ထာဝ်တကူထီထာ ၁၈၅၄ နံနုနုယမာစာ၊ ကသံနုသရန်၊
လဲနု၊ စီးအမာ၊ စီးအဝဲထုနဲနဲယဂုမးထီ၊ ထုပျာကညိလံဝ်

စိဆံဘ်မာလိဘန် တံသူးအိလါဝါပိန်လဲဝဲနု ဆုဝ်တကူနီ
အပူစီးအိန်လါပျာကညိယံးရှာန် အကတိပူနုနုယထံပိထီ
ယသးစီးယရသကီးစီးရွှန်ကန်၊ ယု၊ သန့်ထုနုဝါရွှန်ပွဲးရွှန်
ခွန်၊ ဝါဟး၊ သရန်စီထု၊ သရန်ဝါပင်၊ သရန်ကီးထာ၊ သရန်
စူးသန်၊ ရွှန်ဝဲထပန်နုနု မာရန်ယသးအါမးထီ၊ ဖဲယအိန်ဖဲပ
ကိဟဲစုနုနုယထံပိထီယသးစီးမာလိသကီးတံစီးပမိန်ထီ
ပံးကးအုကု၊ ဝါဒါ၊ နိုပြုထုထပန်နုနုရံသးမးထီ၊

ဖဲယဘန်တံဆါစီး ဘျိကုထဘျိနုနု၊ ကိစိတထန်အ
ကတိခိန်၊ ခဲးပထံစထီထီ (Captain Steel) ဟဲအိန်သကီး
ကွာပြီအတံမာလိဖဲပဂျိကတိပူစီးထံပိယစီးကီးယးစိထီးယ
ကလဲဟးကသုန်ဘျိကုယသးဆုကီးပထီပံနုနုနုထီ၊ ယ
လဲထာနုနုသရန်ဖြီးထန်ဟုန် ယလဲထီတံထိန် ကတိအ
ကျအတံရ ကဝဲထာကီးဝဲ၊ ခွါဖြီး (Quardant) တဆီထီ၊
ကတိခိန် အဖိဒိပ်ထာအံမုဂျာမာစာ၊ ကတိခိန် သာထဂထံပိ
ယစီးအိန်ယထီ၊ အဝဲဒန်စူးနုနုယထူးထီ၊ ရံအကဒုစီးချာနု
ကတိအိန် တံအထီကီးရံနဲးထီ၊ တံစူးအံမုဂျာတံထိန်
တံသာနုနုထီစီးဘန် တံစူးအိလါထီးကြိန်သမန် အတံစူး
ထီ၊ ယဲဒန်တခိယမာလိစူးလံထီးကြိန်သမန်ထာသရန် ဝဲးတုန်
ထာ-အရပူလံအထီယစူးတံဘန်ညိကနုထီ၊ ယထူးထီရံ
အကဒုကီးနဲးထာကတိခိန် စီးအပူမာစာ၊ အိထပန် အထီး
စီးယနုဂံတံထိန်တံစူးကတိလဲ၊ တံလါပိန်လဲနု ပူစီးယ
ထုဆဲးထီကျသစးခိထီထာယလဲထာစီးယဟဲကုကဒါကု၊
ခဲဘျိသင်ထီ၊ တံလဲထဘျိအံးဘန်ထာတံကထီထိန်ကု၊
ထါနုဝဲးဘာအပူနုနု ကလဲဟဲကုထီ၊ ထာကထံးစီးရံထိန်
စီး တပုင်တဝီထီအါမးထီ၊ ပလဲထာကတိအကျ ကုန်ကုန်
ကုန်နုနုယံ ၂၂ ထီစီးပထုထာပရူအဝ်ပထီပံနုနုထီ၊ ဖဲပ
ထီပံနုနုအံယအိန်တံအိန်သမုထာပရူမံးရှာန်နုရံသရန်မး
မးခွဲးဖမန်အထီပူထီ၊ ခဲးပထံစ ထထံထစိလဲထုညါထီ၊

ယတထံ၌လိပ်လေးဘက်ကတိ၌ခံ၍အသကိးတဖ၌နိတထျှ
 လေးဘက်၊ယအိ၌သဗ္ဗလောပထိပံ၌န၌ခံလါန၌ယကတိပပူအ
 ကျိ၌ဘ၌ ဖဲယသးအိ၌ကတိအိန့၌လိ။ ဓမ္မာယအိ၌ထံ
 ဖဲယလဲတု၌ထိခံ၌စာ၌န၌ယတန၌ပာ၌ပူအကျိ၌နိတထိ
 ဘ၌ ဒီးယတကတိ၊ တာ၌နိတထိဘ၌၊ထဲယဘိထုကဖ၌တံ
 ဒီးဖးထံ၌ပု၊ ကညိလောယကျိ၌ဒီးကတိတံ၌ဒီးသရ၌ မးမးတ
 ဖ၌သးအဲကထံးကျိ၌န့၌လိ။ဓမ္မာယအိ၌အထိဘ၌တဟါ
 ဖဲကိလောသုတဂဟဲန့၌ ထိ၌ပပူအုဒါလောယဒးပူန့၌ ယ
 ဗုမ္မာအုဒီးအဝဲကိးဝဲလော“အာပံ”ဝံပံးဝဲ(ဝါအရ) “ဘ၌ဝါ”
 ထိန့၌မ့၌ အုန့၌ပပူကိးလော “အာပံ” ဒီးပဲစိ၌န့၌ကိးဝဲလော
 “ဘ၌ဝါ ထိ။လောတံ၌န့၌ဒီးယစးထိ၌ မ၊ ထိပပူအကျိ၌လိ။
 ယအိ၌ ဖဲယထိပံ၌န့၌န့၌ ခံလါဝံးဒီးယတဲကုကု၊ ဆူဝါတ
 ကျိ၌လိ။ ယတဲကုတဒိယဒီးကတိယာ၌ဝါကိးလိ။ မ့၌သန့
 ကုတဝါတပိတအိ၌ဘ၌ဒီးပဲဘ၌တံ၌ထဲဗုထိဒီးတုကု၊
 လောဝါတကျိအပူလိ။ ထာကျဲန့၌ယထိ၌ ကဒီးကတိအကျဲ
 လောကတိ၌ခံအသကိးကိးနံးဒီးတုကတိလဲတံ၌အကျဲလောစး
 ခိလိလိ။ယတဲကုတုကု၊ ဒီးယတဲယသးလောယကဟးထိ၌
 ဗုမာတံ၌မလိ။ မ့မ့၌သရ၌မးမးတဖ၌ဘ၌ နးအသးလောယ
 ကအိ၌ မ၊စ၊ဒီးအိအာပိ၊ မ့၌လောယန့၌ကျဲးလောအဝဲသ့၌ အ
 အိ၌အါမးဒီးယမ၊စ၊ထိ၌ ထိတံ၌ကဒီးလောတံ၌ပူခါဒိပူညါ
 ထိ။ ထုထာ၌ထိထိ၌ ဒီးကျဲထိထိလောယကလဲမ၊ ထိကဒီး
 တံ၌လောကိ၌အမုရံကလိ။ယအိ၌မလိထံ၌လောဝါတကျိအ
 ပူထဆဲန့၌လော ၁၈၅၄ ဒီး ၁၈၅၅ န့၌ထုထော ၁၈၆၅ န့၌
 အခါ၌သးစာ၌စာ၌လိ။ဖဲဝါတကျိအပူအံ၌ယမလိတံ၌လဲ၊
 ဖးထိသန့ကုအဝါအကျိတအိ၌ဘ၌၊ယန့၌ပာ၌အဲကထံးအ
 ကျိ၌နိယန့၌ပူသရ၌မးမးတဖ၌ကတိတံ၌ဒီးယန့၌ တဘျဲး
 မ့၌ကိးလိ။ ဖဲအသးအကတိ၌အံ၌ယပာ၌ယတံ၌အဲ၌ တိဒီးယ
 တံ၌ယသကိးလောယသ့၌ညါအိ၊န့၌အုတံ၌လိ။ ယအဲ၌အိ၊

ဒီးအဝဲအဲ၌ဘာယလဲသန့ကုအဝဲအဲ၌တပာ၌တံ၌ကိလောအက
 ကြိဘ၌ ယလဲမလိတံ၌လောကိ၌ယံးန့၌ဘ၌။ ယဲဒ၌တဒိယ
 အဲ၌ဒီးမ၊ ထိတံ၌အထိန့၌ထိ၊ ဟိလောယကိ၌အထိးယဟံးန့၌
 တံ၌အသးအကတိ၌ဒီးလဲယဲဒ၌လိ။ ယမလိတံ၌လောဝါတ
 ကျိအပူရ၌သန့ကုယရ၌လံးန့၌အါထိ၌ဒီးလိ။ဒီးယကလဲ၊
 တံ၌န့၌ဖဲဒ၌ဝဲဒ၌တံ၌တံ၌ပာ၌အထိးလိ။အိ၌ထံတဘျဲးန့၌ဖဲယ
 လဲမလိတံ၌လောပဒိ၌တံ၌မလိအပူလောရ၌ဆါဒိ၊ ဒီးလောရ၌
 ဝါရ၌ဟါတဒိယမ၊စ၊သရ၌မးမးသ့၌တဖ၌န့၌ တဘျဲးမးမး
 ရိထဲယလဲဝဲဒ၌၊သရ၌ရိဝဲဒ၌၊ပုဖဲသ၌တဂ၊အံ၌မလိတံ၌ဒီး
 မ၊စ၊ပုလိ။တဘျဲးဘျဲးန့၌မ့၌ဘ၌ကစ၌ယုအသးဒီးစုမ့၌အိ၌
 န့၌ပကသ့အလဲမလိထံ၌ လောကိ၌အမုရံကလိ။ “တံ၌န့၌
 မ၊အသးသန့ကုယဲဒ၌ တဒိယတထံ၌ ကျဲထိ၊ဟိလောယကိ၌
 ဘ၌ ယမိမ့၌ပုရ၌ ကဲထဂ၊လိ။ ယတကျိဗုကိးစုဒိပု၊
 ဂ၊လောအလဲထိ၌ဝံးဒီးန့၌စုတဖ၌အထိးဘ၌၊ယစုဒိတအိ၌
 စုကိးဘ၌၊တံ၌လောအဘ၌ယသးန့၌မ့၌ယမ၊စ၊ယသရ၌မး
 မးလောအမ၊စ၊ယတဖ၌ဒီးမ၊တံ၌လောသးရ၌အပူလိ။ယတ
 ဒီးန့၌ဘ၌ ယဘူးယလဲနိတမံဘ၌။ ပုလဲထိ၌ဝံးဒီးဖဲကု၊
 ကုတဖ၌န့၌၊ မ၊ယ၊ဒီးနိယဒီးတံ၌ချဲဒီးဘ၌ အထိးယဒီးန့၌အ
 ဝံ၌အအုကါတဖ၌လိ။အဝဲသ့၌န့၌ဘ၌အတံ၌မ၊အဘူးအလဲ
 လောပဒိ၌အအိ၌ တဒိမ့၌ဝံ၌တအုကါကဘူးအလဲစုတဘျဲးလိ။
 ယတဒိအဝဲသ့၌တု၌ယဒီးတံ၌အလဲန့၌မ့၌ဝံ၌တထိ၊ ဒိ၌ဝါ
 ဆဲးဝါ၊တံ၌ခံဘ၌လိ။တံ၌န့၌ဒူးသ့ထိ၌ယတမံဒီးယန့၌စုတ
 မံ၌လိ။ယမ၊တံ၌န့၌တနံ၌တနံ၌ဖဲတံ၌မ၊အိ၌ အခါယန့၌ဘ၌
 ၁ ဘး၊ ၁ ဘး ၄ ဘျဲးတဘျဲးဘျဲးအါတဘျဲးဘျဲးလိ။ လောတံ၌
 န့၌ဒီးယပူကုပူကု၊ နိပဲးတံ၌အထိးယပူတံ၌ကံးညါဝါစု
 ၄ ဘျဲးမ့၌ ၃ ပု၌ဒီးဆးက၊အိကံ၌လိ။ ယခိ၌ဖာ၌ မ့၌သရဲးထဲ၌
 အထိးယဲး လိ။ ယသျဲးအိကဘျဲးဒီး ကုက၊အိဒီးမလိထံ၌
 လိ။ယပူအိ၌ကိ၌လောရ၌ဆါဒိန့၌မ့၌တံ၌တဘျဲးအခါ၊တံ၌

ထုထာ၌ထိထိ၌ ဒီးကျဲထိထိလောယကလဲမ၊ ထိကဒီး တံ၌လောကိ၌အမုရံကလိ။ယအိ၌မလိထံ၌လောဝါတကျိအပူထဆဲန့၌လော ၁၈၅၄ ဒီး ၁၈၅၅ န့၌ထုထော ၁၈၆၅ န့၌ အခါ၌သးစာ၌စာ၌လိ။ဖဲဝါတကျိအပူအံ၌ယမလိတံ၌လဲ၊ ဖးထိသန့ကုအဝါအကျိတအိ၌ဘ၌၊ယန့၌ပာ၌အဲကထံးအကျိ၌နိယန့၌ပူသရ၌မးမးတဖ၌ကတိတံ၌ဒီးယန့၌ တဘျဲးမ့၌ကိးလိ။ ဖဲအသးအကတိ၌အံ၌ယပာ၌ယတံ၌အဲ၌ တိဒီးယတံ၌ယသကိးလောယသ့၌ညါအိ၊န့၌အုတံ၌လိ။ ယအဲ၌အိ၊

၂ သွပ်ထီး၊ ယမာထိပ်ယကမာတဘျဉ်ဘဉ်၊ သာ ၁၈၆၄ နှိပ်
 အကတော် တဒိယပတ်ယသးသာယကဟးထိပ် တာအထိန်ဒီး
 ဗျာမတော်မလေပျာတော်ထီးယထထဲဘဉ်ဘဉ် ပျာဂေန်တဂါ
 ဘဉ်၊ မုဗျာဖဲယပတ်ယသးဒ်နှိပ်အဖာရ်နှိပ်မုဗျာဒုအိန်ကွိုင်မးမး
 ဆဲကလပ်ယာသူဆဲဉ်အဟိန်ဒီးအတော်ဖိတော်လံ၊ ခဲလးထိပ်အဝဲ
 ဒုဉ်အိန် တာအထိန်တဆိန်တသ့သာဘဉ်ဒီး ဟဲကလေးဆူဝု
 တကုဉ်အပူလောအကကု၊ ကုဆူကိန်အမု၊ ရံကလေး၊ တဘျီဗိ
 အရပ်ဂိုကတိ၊ တာဒီးမးမးဆဲကလပ်ဘဉ်ဆးယဝုထိပ်၊ သရဉ်
 မးမးတဖန်ကုဉ်သကီးတော်ဒ်ထီးယကလဲတော်ဒီးမးမးဆဲကလပ်
 ဆူကိန်အမု၊ ရံကလေး၊ လာတော်ကုဉ်နှိပ်အဗိမဟဉ်ခဲကွဲ၊ စာ
 အါသဉ်၊ ဖဲအဉ်သာအသ့ဉ် ညှိလံယာယာယမာထိတ် လာပ
 ဒိဉ်တော်မလေအပူတဂါမာစာယာတနီ၊ သံးတီဂုဉ်တနီ၊ အ
 ကီးဂုဉ်တနီ၊ ဒီးဗျာဂေန်ဒီးကျဲထီးဟိယာယဂိထိပ်၊ တာမာစာ
 အံ၊ မု၊ အနု၊ ဆဲးအါဆဲးအါနှိပ်ယထထဲညါဘဉ်၊ ပျာတဖန်နှိပ်
 ထံဉ်ယာဒီးသ့ဉ်ညါယမု၊ ပျာမလေတော်ဖိတဂါထိပ်၊ မးမးဆဲက
 လပ်သ့ဉ်ညါဒုဉ်တော်မာစာဆဲးအါဆဲးအါထိပ်၊ တု၊ တော်အဉ်ထိပ်
 လာယကလဲတော်နှိပ်၊ ယကု၊ ဒိဉ်သကီးယဒိဉ်လကိန်ပသံဉ်၊
 ကျုဉ်တဉ်နှိပ်တနွံဝံယထဲဘဉ် အိယာယကလဲမာ ထိတ်ဝံ၊
 ဒီးယဟဲကု၊ ကုဆူဝုတကုဉ်ထိပ်၊ လါမာရှးထိပ် ၁၅ ထိပ်၊ စာ
 ၃-၁၈၆၅ သွဉ်ထိပ်၊ အနု၊ နှိပ်ယဒီးထိပ်ကဘိယာဝုတကုဉ်
 ဆူကလေးကတိထိပ်၊ ပလဲတော်လကဘိမုဉ်အမံ၊ 'ခွဲဉ်ဒုဘဉ်'
 ထိပ်၊ ပတု၊ လာဝံးထွဉ်၊ ထာဉ်ခါဉ် ကိန်အဝု၊ ဉိဉ်နှိပ်ယလဲထိပ်
 ဟးလာဉ်တဖိဝံယဟဲကု၊ ထိပ် ဆူကဘိပူဒီး ကဘိဟးထိပ်
 လဲတော်ကဒီးထိပ်၊ ယထံဉ်ပျာလှာဉ်ခါဉ်ဖိတဖန်ဒီးအဝဲသ့ဉ် က
 ထိပ်၊ ပံ၊ ထိပ်နှိပ် တာကတိထိပ် နိလံဝံဉ်ပျာဉ်အထိပ်ထိပ်၊ နဟဲ
 တု၊ ဆဲးယံဉ်လဲဉ်နှိပ်ဝံးဝဲဒုဉ်၊ ဘဲဉ်ဒီးကးဒီးတလဲဉ်၊ ထိပ်၊ မး
 မးဆဲကလပ်ဒီးကဘိယာပးစချးဒီးယာတဒိယဒီးယာတော်ဖိဉ်
 ဒီးယထံဉ် လိပ်ယသးဒီးပံ၊ ထိပ်ဖိဉ်သ့ဉ် ခွါတဂါဒီးပမံတပူ

ထိတ်၊ ပလဲတော်ယံဉ်စာထိတ်တဘဉ်ဗျာထိတ်ဒီးပတု၊ လာ
 ကလေးကတိထိပ်၊ လာပတချးလဲ၊ နဲးဆူကလေးကတိ နှိပ်ထ
 ဝုဉ်တဖိကလဲ၊ ဗျာဒီးဒိဉ်ထိပ်ဘဉ် ဝု၊ ကလေးကတိဒီးအိဉ်အ
 စာ၊ တဘျီထိပ်၊ ကဘိဟာဂိ၊ တချးဘဉ်ဒီးဝု၊ ကလေးကတိ
 ဘဉ်ဒိဆါမးထိပ်၊ ဟံဉ်တကု၊ တားတကု၊ သ့ဉ်တကု၊ ဒိဉ်ခဲးဖဲ
 ပလဲတု၊ နှိပ်ထိပ်၊ ဖဲကလေးကတိနှိပ်ပလဲဆူဘဲးရဲးဖိအဉ်၊ စာ
 ခဲးဖိအဉ်တဘျီဒီးပဘဉ်တော်ကွဲပလဲအိဉ်တော်အိဉ်သာထဲကလိ
 ခဲကွဲ၊ စာဉ်-ကွဲး-ရဲးခဲဉ်လဲအဟိန်တဘျီထိပ်၊ အဝဲဒုဉ်အိဉ်ဒီးအမာ
 ဒီးအိဉ်ဒီးအဖိရုဉ် အနီ၊ ခံဂါထိပ်၊ ဖဲအံ၊ ယထံဉ်ထိပ်ကု၊ ဝု၊ တ
 ကုဉ်သံးတီဂုဉ်ဒီးကတိဉ်ကြဲးဒီး၊ ထိပ်၊ ပအိဉ်သမံ၊ ထာဝံးစတဉ်၊
 ခွဲးဖဲမုဉ် အဟိန်ဖဲကလေး ကလေးအံ၊ တလိဝံ၊ လာထိအုဉ်
 ၁၅ ထိပ်နှိပ်ဒီးထိပ်ကဘိယာ၊ ဖဲမတြးခဲစာဉ်ထိပ်၊ ဒီးထဲ၊ ဆူကိန်
 ဆဲကလဲးထိပ်၊ ပလဲတော်တဘျီအံ၊ ယံဉ်မးလွှာ၊ လါ-ဒီးတဒိထိပ်၊
 ပထထံဉ်ဘဉ်ကိန်ဒိဉ်ဘဉ်၊ ပထထံဉ်ထိပ်ထဲကိန်ခဲဉ် ဟဲထု၊ နှိပ်ဖဲ
 မးမးယုဒါသဉ်ခဲးတဂါသံဒီးဘဉ်တော်နှိပ်ထိပ်ကွိုင်အိဉ်ဒီး ကိန်
 ဖြဲ၊ စုဉ် အပဆဲကရဉ်နှိပ်ဖိထု၊ အိဉ် တာ၊ တဂါဘဉ် တာဆူဉ်
 ကွိုင်အိဉ်ဒီးသံဝဲဒီးဘဉ် တာနှိပ်ထိပ်၊ ကွိုင်အိဉ်နှိပ် လာရု၊ နာဒိတ
 ဖိန်ဖိဒီးကဘိလဲပူ၊ ကွိုင်တော်ထိပ်၊ ပထထံဉ်ဟိဉ်ခိဉ် လာအယံ၊ တ
 ဘျးတဘျးနှိပ် လာကျဲဒိဉ်ညါနှိပ် ထဲခဲဘျီဖိထိပ်၊ တဘျီဝု
 လာ၊ ကုဒီးရု၊ လာတော်ဝု၊ ဒီးအတဘျီကိန်ခဲဉ် ဟဲထု၊ နှိပ်ထိပ်၊
 ပလဲတော်ကိန်နဲးကိန်နဲးထိပ်နှိပ် သိးတု၊ လာထိအိဉ်ကူးထိပ်ဝု
 ထိတ်တနုဉ်ဗိအံ၊ ဒီးကဘိထိပ်ထိပ်လဲအဲကလဲးပနံဉ်တော်ကားဝု
 ထုဘဉ်ဖူနှိပ်ထိပ်၊ တဟိဉ်ထိပ်နှိပ်ပလဲဆူကိန်ဆဲကလဲးအဝု၊ ဉိဉ်
 ဝု၊ ထိဉ်ဒိဉ် ဒီးအိဉ်ယာပျာတမံ၊ အဘျီဉ်၊ ရှာထုဉ်ဟိဉ်ထဲထဲ၊ ဘျု
 ဘဲရုဉ်စခွဲအဉ်နှိပ်ထိပ်၊ ဖဲပအိဉ်အံ၊ နှိပ်ပလဲအိဉ်သကီးတော်အိဉ်
 မု၊ လာဝံးစတဉ်ဘားနှိပ်အအိဉ်တဘျီထိပ်၊ ပလဲဟးအိဉ်သကီး
 ဆူတော်အထိပ်၊ ခဲး၊ Kent တဘျီဒီးအိဉ် သကီးဒီးဝဲခဲဉ်၊ ဟံးခ
 လှဉ်၊ ဒီးအဖိတဖန်တနွံထိပ်၊ ယလဲ၊ ထိပ်ထိပ်ကွဲးထဲကိန် ထဲတဘျီ

ပအိဉ် သကီးတၢ်ထံၤပွၤလးစၢ်တဖၣ်တဘျီထီၤ၊ ပလဲၤအိဉ်သကီးလၢတၢ်အထီၢ်ကိးဝဲ၊ စံးဒနံၣ်ယုၤသရၣ်ထြးစကြိဉ်အအိဉ်စ့ၤထီၤ၊ ဝဲတၢ်အထီၢ်အံၤ၊ သရၣ်အဖိခွါလၢအမၤထီၤတၢ်လၢဒိးထံးတၢ်ဒီး ယၤပလဲၤဟးကွၢ်ကီၢ်တၢ်လၢဟံၣ် န့ၢ်ခဲၣ်ထံကလၢ၊ ငြိးစတဲၣ်ဖဲလွးအပူၤန့ၣ်တဘျီခဲဘျီထီၤ၊ ဟံၣ်တၢ်သ့ၣ်ထီၣ်တဖျါအတၢ်ဒူးအအိဉ် တဲခဲၣ်ထံကလၢဖျါကလၢဒီးဖျါ ညှိထီၤ၊ တၢ်သ့ၣ်ထီၣ်အံၤဒိဉ် မးဒီးအိဉ်တၢ်ဟးလၢအသရၤ ဝးဝးန့ၣ်သၢဆီကစီၤထီၣ်ဖးထီၣ်ဖးထီၤ၊ လၢအအိဉ်ထံးထီၣ်ဒိဉ်ထီၤ၊ တတီၤန့ၣ်ပွၤဒါလၢလၢဂါတဖၣ်ဒီးဖျါစံးလၢမးထီၤ၊ တၢ်ထီၤဆီအိဉ်အကလုာ်ကလုာ်ထီၤ၊ ဝဲဒးဖးဒိဉ်အပူၤအံၤ၊ သ့ၣ်အိဉ်တထံးလၢတၢ်စံးဝဲလၢပွၤဟဲစိၣ်န့ၢ်အိၤလၢကီၢ်အမ့ၢ်ရံကၤန့ၣ်ထီၤ၊ သ့ၣ်ဒီးထံးန့ၣ်ပွၤမၤတန့ၢ်တၢ်မ့ၢ်ပွၤမၤန့ၢ်အဖံးဒီးဟဲကွၢ်မိၣ်ကူးထီၣ်ကွၢ်ဝဲဒ်သ့ၣ်တထံးအထီးထီၤ၊ သ့ၣ်အံၤဒိဉ်မးဒီးကအိဉ်ပွၤလးပွၤအစုၣ်ဆံးညှိထီၤဘဲၣ်၊ ဝဲတၢ်သ့ၣ်ထီၣ်တဖျါအံၤအပူၤတၢ်ထီၤထီၢ်ထီၤဆီအိဉ်အါမးထီၤ၊ ယကစၢ်ဒၣ်ယဲတဒိယကူဒၣ်တၢ်ညှိယတၢ်ကူတၢ်ကလၢယကီၢ်အံၤထီၤ၊ ဒီးယကဲထီၣ်တၢ်ထီၤဆီတၢ်ဒီးပွၤကွၢ်ကီၢ်မးယၤနဲယကွၢ်ကီၢ်တၢ်ထီၤ၊ ဆီတဖၣ်အထီးထီၤ၊

တၢ်အံၤဝဲအထီၢ်ခဲန့ၣ် ပလဲၤဆူဝုၢ်၊ တၢ်တံၣ်ဟဲး၊ အိဉ်သဆီၤထီၤဒီးဝုၢ်ထုၤတၢ် ဗူထံလၢကလံၤထံးလၢထံကျိၤမၤစ့ၣ်၊ အကၢ်ဒိဉ်န့ၣ်ဒီးပအိဉ်ဒီးကဘီကလဲၤဆူကီၢ်အမ့ၢ်ရံကၤထီၤ၊ ဝဲပအိဉ်လၢဝုၢ်လိဒိဉ်အပူၤန့ၣ် ယလဲၤကွၢ်ကီၢ်ပွၤပာ်ဆၣ် ဖိကီၢ်ဖိအကဝီၢ်ဒီးပွၤပာ်တၢ်ထီၤထီၢ်ထီၤဆီတဖၣ်အဟံၣ် တဘျီထီၤ၊ ပအိဉ်ဒီးတၢ်တုၤအဆၢကတီၢ်ထုၤဒီးပဒီးထီၣ် ကဘီ၊ ဇုၣ်၊ စံးတုၣ်အိးန့ၣ်ယီၤ (City of New York) လၢလၢအိကူး ၂၇ ဘီဒီးလဲတၢ်ယံၣ် ၁၅ ဘီ၊ လၢခံးဝတုၤတၢ် ၁၁ ဘီ ၁၈၆၅ န့ၣ်န့ၣ်ပထီးထီၣ်လၢကီၢ်အမ့ၢ်ရံကၤဝုၢ်န့ၣ်ယီၤအကဘီသန့ပူၤထီၤ၊

န့ၣ်ပထီးထီၣ်လၢကီၢ်အမ့ၢ်ရံကၤဝုၢ်န့ၣ်ယီၤအကဘီသန့ပူၤထီၤ၊

အဆၢန့ၣ်

တဆံန့ၣ်စတဲၣ်စတဲၣ်လၢကီၢ်အမ့ၢ်ရံကၤဒီးထုၤက့ၤဝုၢ်တက့ၣ်-

“ဒိဉ်သ့ၣ်ထီၣ်န့ၣ်တံၣ်ရံၣ်ရံၣ်၊
 နလဲၤထုၤဖဲထဲၣ်ဒိဉ်ဃဲၤ၊
 ဒိဉ်သ့ၣ်ထီၣ်န့ၣ်တံၣ်ရံၣ်ရံၣ်’
 နလဲၤထုၤဖဲထဲၣ်ဒိဉ်ဃဲၤ၊
 ဒိဉ်သ့ၣ်ထီၣ်စတဲၣ်ရံၣ်ရံၣ်၊
 စလဲၤပွၤထံးဘျးကီၢ်ဘျး၊
 ဒိဉ်သ့ၣ်ထီၣ်စတဲၣ်ရံၣ်ရံၣ်၊
 စလဲၤပွၤထံးဝးကီၢ်ဝး။”

လၢစတဲၣ်ထုၤထီၤလၢဝုၢ်တက့ၣ် အပူၤန့ၣ် နစတဲၣ်လံအထီး ၁၈၅၄ န့ၣ်အကတၢ်န့ၣ်ကျဲးဒိဉ်အိဉ်ဒၣ်ထဲသၢထီၤ၊ မ့ၢ်ထုၤစလဲၤမၤထီၤတၢ် လၢကီၢ်အမ့ၢ်ရံကၤဖဲန့ၣ် ကျဲးထီၣ် အါဘီဒီးဟံၣ်အဂ့ၢ်တၢ်တၢ်ဘျီထီၣ် အါအါဖျါထီၤ၊ လၢဝုၢ်ကၤလၢကၤတၢ်ကပူၤန့ၣ်ယထံၣ် ကဒီးတၢ်အထီၢ်န့ၣ်ဝုၢ်အိဉ် ထဲတၢ်ဒီးကဝီၢ်တဖၣ်အိဉ်ဒီးတၢ်ဒုဉ်ဝးတရံးအိၤလၢအိကတဲဒီးပကွၢ်ကျဲးလီၤဝဲၣ်ထံကျိၤလၢပွၤန့ၣ်န့ၣ်ဝဲန့ၣ်ထီၤ၊ ယလဲၤဟးတဘျီဆူဒါဖထုၤဒိးထံးဒီးအိဉ်သကီးတၢ်အိဉ်ဒီးသရၣ်ကီၢ်လၢဝါထီၣ်လိထၢ်တၢ်လၢလၢအန့ၢ်အမၤဒီးမံးစံးစံးမၤခါသ့ၣ် လၢယသ့ၣ် ညှိတုၢ်လိထၢ်တၢ်လၢလၢဝုၢ်တက့ၣ်အပူၤထီၤ၊ လၢယထုၤကီၢ်ဆဲကလံးဒီးယကလဲၤဆူကီၢ်အမ့ၢ်ရံကၤဒီး လဲၤထီၤဆူဝုၢ်ထုၤတၢ် ဗူထံအကဘီသန့န့ၣ်ယဆၢထၢၣ်အိဉ် ဒီးယတၢ်ဖိတၢ်လံလၢယကမိၣ်ထီၤအိၤဆူကဘီပူၤထီၤ၊ ယကူယကၤဒၣ်ယတၢ်ကူတၢ်ကၤလၢကီၢ်ရံၣ်ထီၣ်အံၤထီၤ၊ ယတကူတကၤဒီးဆဲကလံးအတၢ်ကူထၢ်ကၤဒီးဘၣ်၊ ဝဲအံၤကီၢ်လၢဝါပလံး ထၢပဟဲထီၤ၊ ဒီးဒီးစံးယၤ၊ နကလဲၤဆူထဲၣ်ဒိဉ်ဃဲၤ” လၢကီၢ်လၢကျိၣ်ဒီး ယစံးဆၢအိၤ “န့ၣ်ယီၤ” လၢကီၢ်လၢကျိၣ်ဝုၢ်ကီၢ်ထီၤ၊ အဝဲဒၣ်သံကွၢ်စတၢ်

လၢစတဲၣ်ထုၤထီၤလၢဝုၢ်တက့ၣ် အပူၤန့ၣ် နစတဲၣ်လံအထီး

ဒီးကတိအါထီၣ်တၢ်ထီၣ်. စနၢ်တၢ်ပၢ်ခဲလၢၣ်တၢ်ဒီးစကတိၤ
 ဆၢအိၤလၢပၤကညိအကျိၣ်လၢစအိၣ် ဒီးပၤကစိၣ်လီၤစတၢ်ဖိ
 တၢ်လံၤဆူကတိပူၤလီၤ. တူၤမ့ၢ်အန့ၣ်တၢ်တၢ်ကီၤဘၣ်ပလံး
 ထီၣ်အဝဲတနၢ်ပၢ်ယၤတၢ်, နၢ်ပၢ်လဲၤစဝဲး “န့ၣ်ယိး”တၢ်တၢ်န့ၣ်
 ထီၣ်. စသံးတၢ်အထီၣ်တၢ်အိၣ်“န့ၣ်ယိး”ထီၣ်. ပတနၢ်ပၢ်လီၤ
 သးအါအါတၢ်, စၢ်စၢ်အဝဲကံး ဗီၤပၤစိၣ်ထီၣ်. တၢ်ဖိတၢ်
 လံၤတၢ်ဒီးစဝဲး “ကွၢ်အံၤဖဲၢ်, ပၤတၢ်အံၤကလဲၤ ဆူန့ၣ်ယိး
 ထီၣ်. စကတိၤတၢ်လၢအိၣ်ဒီးအနၢ်တၢ်ပၢ်ယၤတၢ်, အဝဲကတိၤ
 တၢ်ဒီးယၤဒီးလဲၤဒၣ်တၢ်ကျဲၤတၢ်ထီၣ်ထီၣ်. စတနၢ်ပၢ်အိၣ်တၢ်.
 အသံးတၢ်တၢ်အိၣ်“န့ၣ်ယိး”ထီၣ်. ကတိၤတၢ်နီၣ်တမံၤတၢ်လဲၤ
 မိၣ်ထီၣ်အတၢ်တၢ်. မၤချ့ချ့တက့ၢ်ကတိၤအဟးထီၣ် သဒၣ်
 ဘၣ်ဗုးအိၣ်ထီၣ်.” အန့ၣ်တၢ်တၢ်ပၤတၢ်န့ၣ်ဖိၣ်ထီၣ် စသံးတၢ်
 တဖၣ်ဒီးမိၣ်ထီၣ်ဆူကတိပူၤဒီးစလဲၤပိၣ်အခဲဆူ ကတိပူၤလီၤ.
 ယထကတိၤတၢ်အါအါတၢ်, ယန့ၣ်အိၣ်ဒီးလၢကတိၤအိၣ်တ
 နီၣ်တဖျၢၣ်တပူၤလီၤ. ယဆူဒီးအိၣ်တဖိၣ်ဒီးယထံၣ်ပၤတၢ်
 ထၢၤကွၢ်ချ့အကအိၣ် တၢ်အထီၣ်တဘၣ်ဘၣ်. မ့ၣ်အဝဲဒၣ်
 ထံၣ်လၢပၤအိၣ်ဒီးန့ၣ်အိၣ်ဒီးထီၣ်ခဲၣ်ပျၢၣ်ဒီးအဝဲဒၣ်ဗုးအိၣ် သ
 ကိးဒီးယၤလီၤ. ယအၢ်ထီၣ်. အိၣ်ဒီးပအိၣ်ပဝဲခဲၣ်န့ၣ်ထီၣ်. ပၤဒီး
 လဲၤကတိၤကအိၣ်ခဲၣ်ကယၤဂၤ, သၢကယၤဂၤညါထီၣ်. ပၤဒီးလၢ
 ပးစချးအိၣ်, ပၤဒီးလၢတၢ်ဖိၣ်အိၣ်စ့ၢ်လီၤ. ပၤတၢ်ဆိက
 မိၣ်ဘၣ် လၢယနၢ်ပၢ်ဆဲးကလံးကျိၣ်ဒီး ကတိၤဆဲးကလံးသ့န့ၣ်
 ဘၣ်ပၤသ့ၣ်ညါဒၣ်ထဲပၤအိၣ်ဒီးယၤဒီးတဖျၢၣ်ဗီၣ်န့ၣ် တၢ်ဖိ
 ထီၣ်. ပဝဲခဲၣ်ပကတိၤသကံးတၢ်ထီၣ်. ပၤတၢ်အံၤသံကွၢ်ယၤ
 လၢယဟဲလၢလဲၣ် ဒီးယကလဲၤဆူလဲၣ် ဒီးယထဲဆၢအိၣ်ခဲလၢၣ်
 ထီၣ်. လၢခဲအဝဲဒၣ်တဲဘၣ် ပၤဂၤတဖၣ် လၢယနၢ်ပၢ်ဆဲးကလံး
 ကျိၣ်ဒီး ကတိၤအိၣ်တၢ်ကစိၣ်ထီၣ်. တူၤမ့ၢ်အန့ၣ်တၢ်တၢ်န့ၣ်ပၤ
 ဂၤတဖၣ် ကတိၤတၢ်ဒီးယၤဒီးတယံၣ်ဘၣ်န့ၣ် ပသးဝဲၣ် သကံး
 တၢ်လၢကတိပူၤန့ၣ်ထီၣ်. ပၤအါဂၤမ့ၢ်ပၤဆဲးအိၣ်လဲၣ်ဖိထီၣ်.

ပၤတဖၣ်အံၤအိၣ်ဖိထုထီၣ်ဝဲၣ်သမီးမးထီၣ်. ယထံၣ်ပၤပိၣ်ရၣ်
 တဖၣ်အိၣ် တၢ်လၢတၢ်အိၣ် မ့ၢ်မိၣ်နီၣ်ခိၣ်ဝဲၣ်ပၤအိၣ် ခဲးဝဲလၢအ
 ဆူပူၤဒီးထီၣ်. အသးခုဒီးသးဝဲၣ်သကံးတၢ်န့ၣ်တၢ်ထီၣ် ကလၢ
 မးထီၣ်. မ့ၢ်တူၤကတိၤလဲၤတၢ်ခဲထီၣ်ကျဲးဒီးကလံၤဟဲအူတၢ်ဆူ
 တဝဲးဒီးသၢ်ပိၣ်စ့ၢ်တၢ်န့ၣ်, အန့ၣ်တၢ်တၢ်ပၤတဖၣ်န့ၣ်ရၣ်ရၣ်
 ချဲၣ်မူၤကတိၤဒီးမဲၣ်နီၣ်ကစ့ၣ်မးဒီး. ဘျီထီၣ်ကလူမးထီၣ်. မ့ၢ်ယၤ
 တၢ်တၢ်တၢ်ဒီးထံကတိၤလွံၢ်ထီၣ်တၢ်တၢ်ဒီးလဲၤဖျိလံတပုၣ်တဖိ
 ဒိၣ်န့ၣ် အန့ၣ်အထီၣ်သတဘၣ်တၢ်နီၣ်တမံၤဘၣ်, ကလံၤဟဲဒီးထီၣ်
 စံၣ်စ့ၢ်တၢ်ထီၣ်ဘးထၢကတိၤဖိၣ်ခိၣ်သန့ၣ်ကုယဟးဒၣ်တၢ်လၢက
 တိၤအဖိၣ်ခိၣ်တၢ်ဒီးကတိၤဖိတဖၣ်အသးထီၣ်. ပၤလၢ ဝုၢ်ဘၢဘၣ်
 ဟဲးတၢ်ဟ့ၣ်ယၤညှိသးကလးအသ့ကံၣ်ဗုးအိၣ်ဒီးအဆူဒ်ဖး
 ထီၣ်တဘျီန့ၣ်ဆးထုၣ် မျိဝဲအခၢ်သးဒ်ဆူအကံၣ်န့ၣ်ထီၣ်. ယ
 ဖျိၣ်ယခိၣ်ဆူညှိထုၣ်ဖျိအပူၤဝဲယဟးလဲၣ်ထီၣ်န့ၣ်ယတၢ်တ
 ဂၤဒ်ကတိၤဖိအသးထီၣ်. လၢပိၣ်ဟဲစံၣ်စ့ၢ်တၢ်န့ၣ် ထံၣ်ထီၣ်လဲၣ်
 ဘၣ်ယၤဒီးယွၤတၢ်ဂီၤကွံၣ်န့ၣ်တၢ် ခူၤထံၣ်ထီၣ်တၢ်ထီၣ်န့ၣ် အဆူ
 လၢအချးန့ၣ်ထီၣ်. လၢပိၣ်လဲၤပူၤကွံၣ်ဒီးယထြူၤကွံၣ်ပိၣ်လဲၣ် ထံ
 ထီၣ်. တၢ်တဘၣ်ပိၣ်ဘၣ်ယၤနီၣ်တမံၤဘၣ်. ပလဲၤတၢ်န့ၣ်န့ၣ်လၢ
 ထးအသး ၁၅ ထီၣ်ထီၣ်ထီၣ်လၢဝုၢ်န့ၣ်ယိးကတိၤသန့ၣ်ထီၣ်. ယဒၣ်
 ပမ့ၢ်ပၤကိၢ်ယံၤဖိဒီး မ့ၢ်ပၤဒီးလၢကတိၤဖိၣ်ခိၣ်, ဒဲး, (Deck) အ
 ဗိၣ်, န ပၤကိၢ်ဂၤဖိတဖၣ်န့ၣ်ပဘၣ်ဟးထီၣ် ကျဲၤထီၣ်ထီၣ်ထီၣ်
 တဘျီထီၣ်. မးမးဆဲးကလၢဝဲးယၤ “အအံၤတူၤန့ၣ်ထီၣ်ထီၣ်
 ဖးဒိၣ်တဖျၢၣ်ဖဲပၤတူၤထီၣ်ပၤကိၢ်ယံၤဖိတဖၣ်အိၣ် ဝဲအထီၣ်ခဲး
 စလုၣ်ကါခဲၣ် (Castle garden) န့ၣ်ဟးနီၣ်တပူၤတၢ်, ယက
 ဟဲအိၣ်က့ၤဒၣ်တၢ်န့ၣ်ထီၣ်. “ယဝဲးအိၣ်ဂၤထံ, ဒီးယယူၤထီၣ်က
 တိၤအထီၣ်ဝဲလဲၤန့ၣ်ဆူဘၣ်ဖးဒိၣ်, ခဲးစလုၣ်ကါခဲၣ်ကပူၤဒီးဆူဒီး
 အိၣ်ဒီးတၢ်ဖဲန့ၣ်ထီၣ်. ကိၢ်အမ့ၢ်ရဲကၤအစုယတသ့ၣ်ညါဘၣ်ထဲ
 ဘၣ် ယထီၣ်န့ၣ်တၢ်တမံၤလၢထီၣ်နီၣ်ဝဲၣ် တၢ်တဟးအပူၤဖိ
 ထီၣ်. ဆဲးကလံးအစုယထံၣ်ထီၣ်ထံၣ်ထီၣ်ဆဲးကလံးဒီးသ့ၣ်ညါတဖိၣ်

တဆုံးလီ၊ ဝဲယအိပ်ခါးတၢ်အကတီၢ်အံၤယလဲၤပွၤ အိတၢ်န့ၢ်
ထံဝဲၣ်ထံကလၢပထၢ်တဖျၢၣ်ဒီးဟ့ၣ်ထီၤ အပွၤထၢ ဆဲကလံးအ
စုထီၤဝဲပွၤဟ့ၣ်ကဒါက့ၤယၤန့ၣ်ခ့ၢ်အဘၣ်တဘၣ်လဲၣ်ယထ
သံကွၢ်ဘၣ်ယထံးန့ၢ်ဒီးန့ၣ်ထီၤ ယပၣ်ယၤသးဒ်အံၤ ယထ
သ့ၣ်ညါစုဘၣ်ဒီးပွၤမ့ၢ်လီၤယၤန့ၣ်တၢ်ဒီးဘးကအိၣ်ဒၣ် ထၢဒီး
အိၤထီၤဒီးယတစံးတၢ်နီတမံၤဘၣ်ယအိၣ်ခါးတၢ်ကဘၣ် တ
န့ၣ်ရံၣ်စၢၣ်စၢၣ် ဒီးကွၢ်ကီတၢ်သ့ၣ်ထီၣ် ဒီးကွၢ်တၢ်ဝးတရံး
ယၤန့ၣ်ယထံၣ် ဗီၤမးမးဆဲကလၢယဲ ယဲန့ၣ်လၢဒၢးဖးဒိၣ် အက
ထၢၢ်တဒိဒီးကတီၤတၢ်ဒီးပွၤဒီးဝဲတြိက္ခံးနီၣ် ပွၤလဲၤသ့ၣ်ဟး
ထီၣ်တဖၣ်အမံၤထီၤမးမးဝဲဝဲ “ကွၢ်အံၤဝဲၣ် ပွၤလၢကီၢ်ပံၤလီၤ
ကပူၤဟဲတုၤတနံၤအံၤဒီးအိၣ်ဝဲအံၤထၢၤလီၤ အဝဲဒၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ပွၤ
တဖျၢၣ်ထီၤ တန့ၢ်ပၢၢ်ဆဲကလံးကျိၢ်ဘၣ် ဒီးကဘၣ် လဲၤဝဲဆူ
လဲၣ်ဆူလဲၣ်န့ၣ်တသ့ၣ်ညါဘၣ်ဟဲလၢယသကိးလီၤ ယမၢအ
အိၣ်ခါးယၤဒီးခဲကန့ၣ်အံၤယဟဲအိၣ်က့ၤအိၤထီၤ ပွၤဒီးတၢ်-ဝ
ပွဲတသ့ဘၣ် အခွဲးတအိၣ်ဘၣ် ပကတီၤပွၤအကျိၢ်ဘၣ်ကိးက
လျၢၣ်ဒီးထီၤ”

မးမး-တမ့ၢ်ဘၣ်န့ၣ်,ခဲကဘၣ်န့ၣ်တၢ်ကကီၤက့ၤထုထီၤ
ပွၤဒီးတၢ်-ဟၢၣ်အၢ,တကီၤဘၣ်-မၤရှုးပွၤထၢဝုၤ
တုၤမ့ၢ်အန့ၣ်တသ့ၣ်မးမးဆဲကလၢဟးကွၢ်ဒီး ဝါဗီၤအစု
ဆူယအိၣ်ထီၤ ယစိၣ်ထီၣ်ယတၢ်ဒီး လဲၤဗီၤဆူပွၤဟးထီၣ်
ကျဲန့ၣ်ထီၤ ယကူယတၢ်ကတၢ်ကဒေၣ်ယဲဒီး ဖၢၣ်ယခိၣ်ဖၢၣ်
ထီၤယလဲၤထုဒီးပွၤဒီးတၢ်စံးဝဲ,
ပွၤဒီးတၢ်-နမံၤဒ်လဲၣ်,နဟဲလၢလဲၣ်,နကလဲၤဆူလဲၣ်
ပွၤလဲၤတၢ်-ယကတီၤဆၢအိၤလၢပွၤကညိကျိၣ်ဒီးစံး ယ
မံၤဒ်န့ၣ်ထီၤယဟဲလၢဝုၤတက့ၣ်ယကလဲၤဆူတၢ်ထီၤလၢခိထီၤ
အန့ၣ်တသ့ၣ်ပွၤဒီးတၢ်အန့ၢ်တပၢၢ်ယၤဘၣ်ဒီး တၢ်ကီဘၣ်
အိၤထီၤ အဝဲဒၣ်မၤဒ်အဂၤတသ့ဘၣ်ဒီးစၢၣ် အသးကွၢ်ဗုမးမး
ဒိးလၢ ညှုဒီးတၢ်အံၤဝဲၣ်ပွၤလဲၤသ့ၣ်ညါဘၣ်တသ့ၣ်ညါဘၣ်

ဆဲကလၢဒီးဝဲဒၣ် “ ပွၤထၢၤအံၤမ့ၢ်အစံးမန့ၤ မန့ၤတမံၤ
လဲၣ်”

မးမး-မံၤန့ၣ်န့ၣ်ပၢၢ်ပွၤကျိၢ်ကိး ကလျၢၣ်ဒီးထၢဟီၣ်ခိၣ်
ဇၢ် ကတီၤက့ၤဒေၣ်န့ၣ်ထီၤ ကိၤလၢထၢၤဒီး ယၤထၢၤပပွၤန့ၣ်
ထၢၤလၢပကျိၣ်တရုဒီး ယဟးထီၣ်သဒၣ်ကွၢ်အိၤထီၤ ယထ
ထွဲးထီၤယမံၤဘၣ်-အဝဲဒၣ်ကွၢ်ထွဲးယခံထီၤ မးမးလဲၤတၢ်လၢ
ညါဒီးယဝိၣ်အခံထီၤ ကိၤလၢထၢၤန့ၣ်အဂီၢ်မိၣ် ကွၢ်န့ၢ်ကမ့ၢ်
အိၤထီၤပလဲၤမံၤသၢသရၣ်ထီၣ်န့ၣ်-ဆဲဒၢၤရၣ်အထံၣ်ထီၤမၤက
ဒီးတနံၤမ့ၢ်ကစၢ်အရၢ်န့ၢ်ထီၤ လၢဟါတခိပလဲၤ ဘါတၢ်လၢ
ဝုၤန့ၣ်ယိးအထံကျိၣ်တၢ်ဘးဒီးဝုၤတြုးကလုၣ်ထီၤ ပလဲၤဒီးကသ့ၣ်
လုၣ်ကဟၣ်ဖးဒိၣ်လၢတၢ်ကိးဝဲ စတြိးထခါအိၣ်ဒီး ကကျဲထး
ကျိၤထီၤ လၢပဒီးလုၣ်အဆၢကတီၢ်န့ၣ်ကိၤလၢဝါမုၢ်ထၢၤအ
သးကအိၣ် ၄၀ န့ၣ်ဟဲထီၣ်န့ၣ်ထီၤ ဒီးအခဲၣ်သ့ၣ်အိၣ်ပျၢၣ်ဒီး
န့ၢ်ထံးထီၤ ပွၤပိၣ်မုၢ်ကနီၤလဲၤဒီး ပွၤထၢၤကတီၤကသ့ၣ်တၢ်
ဒီးမးမးဆဲကလၢန့ၣ်,စံးဝဲဒၣ်, လၢသါဝဲၣ်ဆူးမးလၢယထံၣ် ပွၤ
ပိၣ်မုၢ်အိၣ်သံးမုၢ်ထၢၤန့ၣ်ထီၤ ဆိကမိၣ်ဝဲလၢယတန့ၢ်ဟူအတၢ်
ကတီၤဒီးယန့ၢ်တပၢၢ်ဘၣ်အစံးမန့ၤလဲၣ်ထီၤ ယဲဒၣ်တခိယန့ၢ်
ဟူအတၢ်ကတီၤဒီးန့ၢ်ပၢၢ်အိၤဂ့ၤကစိဒီးထီၤ ယတမ့ၢ်ပွၤဒီးသ့ၣ်
ထၢၤဘၣ် ယသးဆးကစိဒီးထီၤ မုၢ်ကိၤလံၢ်အိၣ် လၢကီၢ်
အမ့ၢ်ရံကၢအပူၤဒီးထီၤ အအိၣ်လၢကီၢ်ပံၤလီၤကပူၤန့ၣ် ယ
သ့ၣ်ညါဒၣ်တၢ်ဝုၤကစိဒီးထီၤ ယထံၣ်ဘၣ်ကိၤလၢဝါလၢဝုၤတ
က့ၣ်အပူၤအိၣ်မုၢ်သံးထီၤစံးထီၤထရူးဒီးမးမးအသးမၤတရီတ
ပါတၢ်န့ၣ်အဂၤလီၤ ယထပၣ်ကဲတၢ်လၢပထံၣ် ကိၤလၢမုၢ်
အိၣ်မုၢ်သံးန့ၣ်လၢတၢ်အသိဘၣ်-ယအိၣ်ဗီၤကန့ၢ်ဒီးကွၢ်တၢ်ဆူ
တၢ်ပျီပူၤလီၤ

ဝဲပအိၣ်လၢဝုၤန့ၣ်ယိးကပူၤန့ၣ်မးမးဆဲကလၢတသ့ၣ်စံးယၤ
မးမး-တၢ်တသ့ၣ်အံၤမ့ၢ် နကမၤဘၣ်န့ၣ်လဲၣ်တမံၤလဲၣ် နစု
တအိၣ်လၢဘၣ်လၢၣ်ထံ

ယ၊-ယဝံးအိ၊အတွေးတအိပ်ဘဉ်၊ပတု၊ခိဝံ၊
မးမး-နတဘဉ်ယိဉ်တၢ်ဘဉ်ဇါ၊နဘူးနတၢ်တအိပ်ဖဲကိာ်
ပူအံးနီတဂၢ်ဘဉ်၊ ကိာ်တဘဉ်အံးတမ့ၢ်ကိာ်ဒ်အိး နကိာ်ခဉ်
နဲဘဉ်၊

ယ၊-ပဝံးအိ၊လၢပဟဲတၢ်လၢကဘိဒီးဒိဝိဉ်လဲဉ်န့ဉ်ယဗျါ
တၢ်တနီ၊နီ၊လီ၊ တၢ်မ့ၢ်လၢပိဉ်လဲဉ်ဖးဒိဉ်ဒီး၊ ကဘိမ့ၢ်လီ၊
ဘျါန့ဉ်၊ယတုတုလီ၊ ယဒိဉ်တတု၊လီ၊ဟိဉ်ဒိဉ်ဘဉ် ဒီး
ယပိာ်ပိဉ်လဲဉ်တဂၢ်ဘဉ်၊ ခဲကနံဉ်အံးပတု၊ဒီးအိဉ် လၢခိဝံ၊
ဟိဉ်ဒိဉ်ပျါန့ဉ်အိဉ်ဒိဉ်လီ၊ ပယိာ်တၢ်ကျါ၊ကစိဉ်ပျါ၊ဝဲအံးတ
ဝံၢ်သံန့ဉ်၊ ယဲခဉ်ယတဝံၢ်သံစ့ၢ်ကိးဘဉ်၊ ယတဘဉ်ယိဉ်တၢ်
နီတဝံၢ်ဘဉ်-ကစၢ်ယွၤကကွၢ်ဒဉ်တၢ်ယလီ၊

မးမး-နတၢ်န့ဉ်အိဉ်ဒီးန့ဉ်ပျါအသးဒုကစိဉ်တဂၢ်လီ၊
ပအိဉ်လၢဝုၢ်န့ဉ်အိဉ်ဒီးန့ဉ်ပျါ သိဝံၢ်ပဟးထီဉ်ဒီးလဲ၊ တၢ်
လၢလှဉ်မ့ၢ် ဒုသုသဝီ၊ ဖယဲးထဘဉ်လီ၊ တၢ်အလီၢ်အံးမ့ၢ်
မးမးအဲကထီဉ်အိဉ်ဒီးဝုၢ်ခွါ-ကသံဉ်သရဉ်၊ဘုခါအိဉ်အဟံဉ်
လီ၊-အဝဲဒဉ်အိဉ်ဒီးမးမးအမိာ်သးပျါတဂၢ်ဒီး၊အိဉ်ဒီးကဖိခွါဖိ
ရဉ်ခဲဂၢ်ဒီးအမိာ်လီ၊-အဝဲဘဉ်အသးရဉ်ထီဉ်ဘဉ်ပျါဒီးတုၢ်လီဉ်
ပျါလီ၊-ဘဉ်လၢမုၢ်သၢနံၤဟါတခီတၢ်ဘိထုကဖဉ် အဟါန့ဉ်
ပလဲၤဘါသကိးတၢ်လီ၊ ပျါတဖဉ်ဘိထုကဖဉ် တၢ်ဝံး
ဒီးယဗျါထုကဖဉ်တၢ်လၢပျါ ကညိကျိဉ်တဂၢ်ဒီးလီ၊ထု၊
ပဘိတၢ်ဝံးန့ဉ်တၢ်အိဉ်ဒီး သးပျါ၊မံးစထၢဉ်၊ အဲဒွါးတဂၢ်
ဟဲသုယအိဉ်ဒီးဟံးယတုဒီးစံးဝဲဒဉ် လၢသါသးရမး လၢသါန့ဉ်
ဟူဘဉ်ယဘိထု ကဖဉ်ကစၢ်ယွၤန့ဉ်လီ၊ သါန့ဉ်တပၢ်ဘဉ်
သနံဉ်ကစၢ်ယွၤန့ဉ်ပျါဟံးယလီ၊-ညိန့ဉ်သါဘိထုကဖဉ်တၢ်
လၢတၢ်သးဒုကစိဉ်လၢထံဂၢ်ကိာ်ဂၢ်အဂီၢ်လီ၊ ခဲကနံဉ်အံးသါ
ထီဉ်ဘဉ်ယဒီးသါန့ဉ်ဟူဘဉ်ယဘိထုကဖဉ် တၢ်သါသးမုၢ်
အါမးလီ၊ ယအိဉ်ဖဲအံးတနွံဒီး တၢ်အိဉ်ဒီးအသရဉ်၊ မံးစ

ယိဉ်တၢ်ဘဉ်ဇါ၊နဘူးနတၢ်တအိပ်ဖဲကိာ်

ထၢဉ်-လဲအိဉ်၊ နၢ်ဟူဘဉ်အဝုၢ်ရဉ်အိဉ်လၢဝုၢ်ခွါဒိကိဉ်တဂၢ်
ဆါနးမးဒီးဘဉ် လဲကွၢ်ဝဲဒီးလဲဝဲန့ဉ်ယလဲၤဆုၢ်စ့ၢ်ကိးဒီး အိ၊
လီ၊ ယလဲၤတုၢ်ခွါဒိကိဉ်န့ဉ်ယတဘဉ်ညါဘဉ်၊ မ့မ့ၢ်ပျါ
သ့ယလဲၤဆုၢ်စ့ၢ် အိစကူးထၢအဟဲမးလဲမံးရှၢဉ် နရံၤတၢ်မး
လၢကိာ်ပံးလီ၊ဝုၢ်ဒိဉ်ထဲဒုၢ်အပူၤတဘျီတဂၢ်အဟံဉ်လီ၊သရဉ်
ရဉ်အိစကူးအိဉ်တဆုၢ်တချုဘဉ်၊မ့မ့ၢ်အဝဲဒဉ်တဲ ဘဉ်အတၢ်
အိဉ်ဒီးအသရဉ်၊မံးစထၢဉ်၊ကု ဒစပံးလၢယဝုၢ်န့ဉ်မးကဒီးထ
ဝီ၊ယလဲၤဆုၢ်စ့ၢ် ကျိလှးအံး ဝဲမးမးတြးတၢ်အဝုၢ်ဒုမုၢ်၊မံးစံး
စံးကူးကွၢ်အအိဉ်လီ၊ ယအိဉ်သကိးဝဲအံးခဲသီဝံးဒီးယလဲၤ
ဆုၢ်စ့ၢ်လၢထီဉ်အိဉ်လှဉ်န့ဉ်လီ၊လှဉ်စ့ၢ်အုအိဉ်ဟ့ဉ်ယလဲၤတၢ်
အဘူးအလဲၤတအိဉ်ဘဉ်ကလီ၊ကလီလၢလှဉ်စ့ၢ်အုအပူၤလီ၊
ပျါဒိဝဲပျါထးဆုၢ်ရှၢး တလှးဒိလံးအကျိဉ်ဒိဉ်၊ဒိကထီဉ်၊ရံအအိဉ်
ဒီးအဝဲဒဉ်မးအဖိခွါဒီးကဖိခိဉ်ခဲဂၢ်ဟဲအိဉ်ဒီးယလီ၊ယလဲၤတၢ်
လၢကျဲန့ဉ်၊ပျါလၢအကွၢ်သ့ပျါလဲၤတၢ်ဖိ (ဒိဉ်ဒါးကထီဉ်)ထ
ဂၢ်ထံဉ်ပဟးဒီးကွၢ် ယထံးခဲဒိထံဉ်ဘဉ်လၢ ယမ့ၢ်ပျါလီ၊သီတ
ဂၢ်န့ဉ်ကတိထၢဒီးယ ဒီးသံထွၢ် ယတၢ်လီ၊ ယတဲအိလၢ
ယဟဲသၢဝုၢ်တကွၢ်၊ကိာ်ပံးလီ၊ဒီးယကလဲၤဆုၢ်အးဖၢဉ်အိလ
ထၢဉ်လီ၊အဝဲဒဉ်ကန့ဉ်တၢ်ကွၢ်၊ ကွၢ်ဒီးစံးဝဲဒဉ်၊‘နဟဲတၢ်
ယံးမးလီ၊ပိ၊နကလဲၤဆုၢ်လဲဉ်၊နလဲၤဘဉ်တၢ်အလီၢ်န့ဉ်တဘျီဘျီ
ဇါ၊နသ့ဉ်ညါပျါတဂၢ်ဂၢ်ပျါ ကဟဲအိဉ်ဒီးန့ဉ်ထဂၢ်ဂၢ်ဇါ’
ယတဲအိလၢယကလဲၤမးလီလံာ်လီ၊ယတတု၊ တၢ်အလီၢ်န့ဉ်
နီတဘျီဘဉ်၊ ယတဘဉ်ညါဘဉ်ပျါ နီတဂၢ်ထံဉ်၊‘ထုယဝံးဒီး
န့ဉ်ဒီးဒိဉ်ဒါး ကထီဉ်ဟံးထီဉ် ယထၢဉ်ဒီးဝဲဝဲဒဉ်ကွၢ်အံးဖဲ၊
ဟဲဒိဉ်ယခံတကွၢ်၊ယကပဉ်န့ဉ်လၢတၢ်လီၢ်အဝုၢ်လီ၊နတဘဉ်
ညါကျဲဘဉ်၊ဟးလီထဂၢ်အိဉ်ဒီးထုယဟဲတဲဘဉ်န့ဉ် တကွၢ်
“ဒီးအဝဲလဲ၊ ပၤယတၢ်အလီၢ်တပူၤလီၢ်ဆုၢ်နီ၊ အိဉ်ကလီထ
ပျါခဲပျါန့ဉ်၊ ယဆုၢ်နီ၊အိဉ်တပျါတဂၢ်လီ၊ ပျါတဂၢ်အံး
တုၢ်အတု၊ လၢလှဉ်စ့ၢ်အု အိဉ်ကတိာ်လၢတၢ်အိဉ်တၢ်အိ အ

ထၢဉ်-လဲအိဉ်၊ နၢ်ဟူဘဉ်အဝုၢ်ရဉ်အိဉ်လၢဝုၢ်ခွါဒိကိဉ်တဂၢ်

ကို နှစ်အစဉ်တစ်ခါ ယူတော်အိပ်စား လမ်းပေးထံကားကျိခဲးလီ၊
ယဟုန်တော်အပ္ပရေန် အစဉ်တစ်ခါ ဝဲဘက်၊ ဝဲဘက်၊ နအိပ်
ယံးဒီးနထံပိတ်၊ နမုာ် ပ္ပတမ္ပတံ၊ လီ။ “ဒီးတဟံးန့ာ်ဘန်
တော်အမဲဝဲလံယဟုန်နီတမံဘန်၊ ထုလုန်မုာ်အူအိန် က
တိာ်လံာ်အိသဘန်စထုရှာန် နှစ်အစဉ်တစ်ခါ ထီပိန်ကဒီးဒီး
ဝဲဘက်၊ ပထုလံ၊ ပိတ်ယခံတကွာ်ယကလဲ ပတ်နုာ်လံာ်ထီ ထီ
ဒီးအိန် ထီတနုာ်ကျဲ၊ ဝဲဘက်မုာ်ဆုန်န့ာ် လဲဆု၊ အားဖာန် အိသ
ထာန်၊ ဆုတော်မဲလီအအိန်ထကွာ် ဘန်ထီပိန် တော်နီတမံတ
ဝဲ၊ ပ္ပ ကမဲနုာ်ဒန် နတော်ကီးခဲလီ။ “ ယစံပိတ်လံာ်ထုပုာ်
ဆုထီပိန်ထီဒီးသရန် အဖိခွါဒီးအဖိခိန်တစ်ခါ ထီပိန် ဒီးဝဲဘက်
ကွာ်ပ္ပ လဲတော်၊ ‘ပ္ပလံာ်အကလဲဆု၊ အားဖာန်အိသထာန်န့ာ်
မုာ်ပ္ပတကဲအံ၊ ငါအတော်ဝဲဆဲးအိ၊ ‘မုာ်ပ္ပအံလီ။ ဒီးအစ
ကွာ်စဝဲလံာ် တော်သးရန်အပူ၊ ဒီးဝဲဘက်လံာ်ပ္ပတစ်ခါဒီးနုာ်
လီ၊ ပ္ပနူးဆဲးလိပ်ပသးဒီးလီ၊ ဖေးလိပ်ပသးဒီးယလဲဆုတော်မဲ
လီလီ။ ပ္ပအဝဲတကဲအံလံာ်ခဲနံနံ ဒီးဝဲယလဲ တော်လံာ်ထု
မုာ်အူထုခွါခိန်အိသထာန် တဘျီန့ာ်ယထံပိန် ထီအိလီ။
အအံတကျိအံ၊ ယကူယကဲလံာ်ထီ၊ ဝဲအကူအကဲလံာ်ဒီးယ
လီ၊ ဆီတစဲးသန့ကွာ်၊ ပထံပိတ်ထီကွာ်ပသးန့ာ်ပထုန် ညါထီ
ကုာ်ပသးတဘျီထီလီ။ ယစံးဘျဲကွာ်အိလံာ်အတော်ထုန်အိန်
သးအိန် မဲဝဲယဟုန်ယဟုန်သမ္ပန့ာ်လီ။ အစဉ်တစ်ခါလံာ်
သါသးရသးရန်လံာ် သါန့ာ်ဘန် အဆဲးကတိာ်လံာ် သါမဲဝဲ
ယဟုန်တမ္ပတံတကဲန့ာ်လီ။ အစဉ်တစ်ခါထုပုာ်ဒီး ယထဲဘန်
အိဒီးဝဲဘက်သါသးရမဲလီယဟုန်လီ၊ အိလံာ်ယဟုန်တထုန်
လီ၊ ဝဲယလံာ် ဖဲယလဲလံာ်လံာ် လုန်မုာ်အူထုဆဲးအံ၊ တ
ဘျီထုလံာ်န့ာ်လံာ်သါကဲပ္ပကွာ်ပ္ပ လဲတော်တဖန် အံယထ
ဟုန်ဘန်ဘန်ထုန်အထူးအလဲဘန် ပကတိာ်လံာ်တော်မုာ်မဲ
ဒီးထုလုန်မုာ်အူအိန် ကတိာ်န့ာ်ပနူးဆဲးလိပ်ပထုဒီးလီ၊ ဖေး
လိပ်ပသးလီ၊ လံာ်ခဲနံနံထုခဲကနံနံအံ၊ ပထံပိတ်ထီလံာ် ပ

ဆဲးနီတဘျီလံာ်ဘန်၊ မုာ်တော်မဲဝဲယဟုန် ယထဲသးပုာ်နီ
ဝဲထုန်ယဲဒန်ဘန် ကအိန်ဒီးယလဲထီလီ။
ဖဲအဆဲးကတိာ်လံာ် ယလဲလံာ်လံာ် နှစ်ခိန် ဆုအိသ
ထာန်၊ ဒီးပ္ပကွာ်ပ္ပ လဲတော် ပတ်နုာ်ယထီန့ာ်၊ တဘျီပထုဒီး
ထုန်အိန်ကတိာ်လံာ်ကတိာ်တဘျီန့ာ်၊ ဖဲလုန်အိန်ကတိာ်လံာ်
စထုရှာန် ဖိတဘျီန့ာ်ပ္ပပိတ်ရန်ထီ ထီခဲးဒီးပိတ်ခွါထီထီ
ခွါတကဲလဲထီဆုထုပုာ်လီ၊ လီဂတ်ပိတ်ခွါန့ာ် အိသးတစဲးဝဲ
လီပိတ်ရန်တကဲဆဲးကမိန်ယလံာ်ပ္ပန့ာ်ဖိအထီကတိာ် မဲ
တော်ဟံးကစဲးဝဲဒန်၊ ဟုန်အိန်ယထီတကွာ်’ ယသးယသး
တကတိာ်ဒီးဟုန်အစဉ် အိန်တော်ထီဆုန်နီတဘျီ ထီ၊ ယ
တစဲးဆဲးအတော်နီတမံဘန်၊ မုာ်ထုန်အိန်ကတိာ်ဒီး ပ္ပကွာ်
တော်ဟံးဒီးဝဲယလံာ်ပသးထီပိတ်လံာ် ဒီးကတိာ်တော်ဒီးယရန်ရန်
န့ာ်အစဉ်တစ်ခါလံာ် တော်ဟံးကစဲးလံာ်ဘန်၊ မုာ်သန့ပ
ကွာ်ပ္ပပိတ်ရန်ခဲနံနံ မဲအသးတထီဂတ်ပ္ပထုန်ပုာ်ထုန် ထုန်
မုာ်အူအိန်ကတိာ် ဖဲအိသထာန် ဒီးပစံပိတ်ဒီးလီ၊ ဖေးလိပ်ပသး
လီ၊ လံာ်ခဲနံနံစာန်စာန်၊ တဘျီယဟးဆဲးကတိာ်လံာ်န့ာ်ယထံ
သထီပိတ်ပ္ပပိတ်ခွါတကဲန့ာ် တဘျီလံာ်ကျဲလီ။ ယထုန်နီအိဒီး
ပ္ပပိတ်ရန်တဖန်ဒီးအစဉ်အတော်မဲဝဲတဖန်လီ၊ အစဉ်တစ်ခါ
ယဟုန်ကီးလီ၊ လီဂတ်အစဉ်တစ်ခါညါယလံာ်ယမဲလိထံထီ
ဒီးလံာ်အပူဒီးယမုာ်ပ္ပထံယံလံာ်ထီဖိတကဲလီ၊ ပ္ပပိတ်ခွါအံ
ဟံးလီ၊ ဆုယအိန်ဖဲယလဲလံာ်လံာ်ကျဲအဖါရန်န့ာ်ဒီးဒုထုန်ညါ
အသးဒီးယကညးယကပျာ်အတော်ကမိန်လီ၊ ဝဲဘက်လံာ်
မဲ သါသးတဘျီဟံးကစဲးန့ာ် သါသးတရန်ကွာ်ဘန်၊ မုာ်လံာ်
သါအိဘန်သံးအထီလီ၊ သါတကျဲကတိာ်တော်ဒီးယဒ်သါက
တိာ်လံာ်န့ာ်ဘန်သါတထုန်ညါယမုာ်ပ္ပကွာ်ထီဖိတကဲဘန်
ဒီးတော်ကတိာ်အဂဲ၊ တဘျီထီဒီးယကညးယလီ၊ ယစံးအိ
“အထူးတအိန်ဘန်၊ ယသးတဖန်န့ာ်ဘန်၊ အိန်ခဲးစာန်ဒီတ
ကွာ်” ဒီးပဟးဖေးလိပ်ပသးလီ၊ ယထုန်နီထီပိတ်ထီလံာ်အစ

ဖဉ်-မ့ၢ်ထာယန့ၢ်ထီၤတၢ် မၤလိၤထာၣ်တၢ် အဃိ ယဘဉ်
 မၤပျဲၤထီၣ်က့ၢ်အိၤထီၤ. တၢ်အံၤတၢ်ခိၣ်လံးနီၢ်နီၢ် အတီၢ်တၢ်,
 မ့ၢ်တၢ်ကတဲၣ်ကတီၤ. ထာၣ်ခိၣ်လံးအတီၢ်, အဲၤခဲၣ်မ့ၢ်, ထီၤ. ယန့ၢ်
 ထီၤထာအခိၣ် ထံးဖျဉ်ကတၢ်တတီၤထီၤ. ဟူးလုၣ်, ရဲၤမ့ၢ်, နိဝ
 စံးတၢ်အသိးတြိးဒီးလဲးထံၣ်တဖဉ် ယတန့ၢ်ဟူဘဉ်ဘဉ် အ
 မံၤအသၢ်နီၣ်တဖုနီၣ်တဘျီဘဉ်, ဓ့မ့ၢ် ဖဲအံၤယထံၣ်တဘျီဃိ, ယ
 န့ၢ်ဟူအခံၤဒီးယမၤလိၤအိၤထီၤ. ယဘဉ်မၤလိၤတြိးဒီးလဲးထံၣ်န့ၢ်
 ထာအမ့ၢ်ဟူးလုၣ်ဒီးရဲၤမ့ၢ်အကျိၣ်ဒီးထူးထီၣ် အနိပညိၣ်ဆဲးက
 လံးကျိၣ်ထီၤ. ထဲအဲကလံးကါဒီး ယန့ၢ်တတၢ်မူၣ်မူၣ်နီၢ်နီၢ်ဒီး
 ကတီၢ်အိၤတဘဉ်မူၣ်မူၣ်နီၢ်နီၢ်ဘဉ်, ဓ့မ့ၢ်ယဘဉ်ထူးထီၣ်ကျိၣ်
 သံတဖဉ် ဆူအဲကလံးကျိၣ်န့ၢ်မ့ၢ်တၢ်ကီၤထီၤ. ဘဉ်ဆဉ်မၤလိ
 ထီၤ. အဲကလံးကျိၣ်တဒိပမၤလိၤလၢညါန့ၢ် မ့ၢ်စဲးလူးဘူး ထီၣ်
 ဖး (ရဲဒၢၣ်) ထီၣ်နီၢ်ဂံၢ် (အရံးသမံးထံး) ထီၤ. ယအိၣ်ထီၤထီၣ်
 ထာၣ်အဃိယမၤလိၤတြိး ဒီးလဲးထံၣ် ထာၣ်ကတီၣ် ရဲၤအလွဲးထီၣ်
 ဒၢးပူၤထာၣ်ဟီၤထီၤ. ထီၣ်အဂၤတဖဉ်ယမၤလိၤဗုၣ်ဒီးချးစံးထီၤ.
 ယမၤလိၤတၢ်ခံၣ်ဒီးယလူၤက့ၢ်ယချးစံးချးဒီးမၤလိၤတၢ် တပူၤဃိ
 ထီၤ. အရံးသမံးထံးတဘျီန့ၢ်, ဒီးကတီၣ်, ရဲၤစံးယ. “ဒီပုၤဝံၢ်
 ဖၢၤထာၣ်န့ၢ်ထီၣ်ပူၤန့ၢ် န့ၢ်တမၤလိၤဘဉ်ဘဉ် ထီၣ်အါအါဘဉ်
 အဃိမၤလိၤထီၣ်နီၢ်ဂံၢ် အဖျဉ်ကတၢ်တဘျီထီၤ. ယဲတဒိယဃု
 မၤလိၤအရံးတမံးထံးအထီတဘျီထာၣ်ယချးစံးမၤလိၤန့ၢ်ထီၤ. အဝဲ
 တဒိဆိကမိၣ် ဝဲထာယန့ၢ်တတၢ်ဒီး မၤတဘဉ် အဃိတဟ့ၣ်
 ယၤအခွဲးဘဉ်. ယဲဒဉ်တဒိနိယထံၣ်ထီၣ်တဖဉ်န့ၢ်, ထီၣ်အခိၣ်
 ထံးတဘျီန့ၢ်ယတစံးဘဉ်, ထီၣ်အထီတဘျီဒဉ်လဲၣ်ယခွဲးက
 ဘဉ်အခံၤထာပူၤဘဉ်တဘဉ် အသၢ်လွံၢ်ပူၤန့ၢ်ညိကဒဉ်ထီၤ. ထာ
 တၢ်န့ၢ်အဃိယတကန့ၢ် ဗုၣ်အရံးတမံးထံးအဖျဉ် ထာၣ်က
 ထီၣ်, ရဲၤမ့ၢ်ယၤန့ၢ်ဘဉ်ယဂုၢ် ကျဲးစးမၤလိၤထဲအဲကလံးထီၣ်
 ဖး, ငြိၣ်မဉ်, စဲးလူး, လဲးထံၣ် ငြိးတဖဉ်ဖိၤထီၤ. ထာတၢ်န့ၢ်အ
 ဃိအရံးသမံးထံးတၢ်တဘျီအိၣ် ထာၣ်ရၢၢ်အစိၢ်နီၢ်ခိၣ်န့ၢ်ဖဉ်

ဆါဒီးထီၣ်မးအိၤထီၤ, သရၣ်ထံၣ်ဘဉ် ယတကန့ၢ် ဗုၣ်အထီၣ်
 ဘဉ်ဒီး, တဟါန့ၢ်စံးယ. “တၢ်အံၤန့ၢ်သးအိၣ်မၤလိၤထီၣ်နီၢ်ဂံၢ်ထာ
 အထီတထုၣ်ထီၤ. ယကမၤကွၢ်န့ၢ်ထာထီၣ်တဘျီအံၤအပူၤ, နီၢ်
 ဂံၢ်ထာဖျဉ်လွံၢ်ဖျဉ်န့ၢ်န့ၢ်ဒီးမ့ၢ်ဘဉ်ဒီးယကန့ၢ်ထီၣ်န့ၢ်ထီၤ.” ယ
 စံးအိၤ, မၤကွၢ်ယၤတက့ၢ်, ယမၤမ့ၢ်တဘဉ်ဘဉ် ဒီးယကမၤလိ
 တၢ်ဖျဉ်ကတၢ်အံၤထီၤ. ထာတၢ်န့ၢ်ဒီးကဝဲဒဉ် မၤကွၢ်ထာထာ
 နီၢ်ဂံၢ်ထာဖျဉ်ဘဉ်စးတၢ်ဒိၣ်ထံး, ဝဲတၢ်ဘျီ, တၢ်စံးလိး, တ
 ဖဉ်န့ၢ် ယထဲဆၢအိၤတဘျီဃိ တဘျီဃိထီၤ. ယစံးအိၤ “သံ
 ကွၢ်ယၤနီၢ်ဂံၢ်ထာထီၣ်အကတၢ်တဖျဉ်န့ၢ်တက့ၢ်, ယမၤမ့ၢ်
 တဘဉ်ဘဉ် ဒီးယတထီၣ်ဆူထးဘဉ်, ယကမၤလိၤတၢ်အခိၣ်
 ထံးအံၤထီၤ. အခဲဒဉ်သံကွၢ်ယၤဒီးယခွဲးန့ၢ်အိၤအတၢ်စံးသၢထာ
 ပှၤမံးနိးထီၤ. သရၣ်အသးမံၤဒီးမၤကနိးတန့ၢ်အဝဲဒဉ်ဟ့ၣ်ယၤ
 အခွဲးဒီးယမၤလိၤနီၢ်ဂံၢ်အထီဒီးယချးစံးထီၤ. ယခွဲးကနါဘဉ် ကိး
 မ့ၢ်န့ၢ်ခဲးထီၤ. တၢ်မၤလိၤထီၣ်အတၢ်ကွဲးနီၣ်(မး)န့ၢ်မ့ၢ်တၢ်အဘဉ်
 အဝဲၤကတၢ်န့ၢ်ဘဉ်န့ၢ်, မးဝဝးအတဝဲၤကတၢ်န့ၢ်အမး, ရ
 ကဖျဉ်ကတၢ်ထီၤ. ယတၢ်မၤလိၤထီၣ်နီၢ်ဂံၢ်အမးန့ၢ် ၁၀, ဓ့
 တမ့ၢ် ၉, ၉၀, ၉၀, ၉၀, ၁၀ ကိးန့ၢ်ခဲးထီၤ. ယတအိၣ်ထီၤထီၣ်ထာ
 ပှၤဖိထီၣ်နီၣ်တဂၤဘဉ်. ယမၤန့ၢ်တုၤပမၤလိၤထီၣ်နီၢ်ဂံၢ်အထီတ
 ဘျီန့ၢ်န့ၢ်, ကတၢ်တဘျီထီၤ. ယချးစံးထဲကိးသ့ၣ် ညါထာယခွဲး
 နီၢ်ဂံၢ်ဘဉ်န့ၢ်အိၤတက့ၢ်သ့ၣ်ထီၤ. ထီၣ်နီၢ်ဂံၢ်တမ့ၢ်ပှၤအကျိၣ်
 နီၣ်တဂၤဘဉ်. မ့ၢ်ပတၢ်နိးထိးထိးဒီး ဃုပတၢ်ဆိကမိၣ် န့ၢ်ပာ်
 ထီၤ. မ့ၢ်ယတၢ်ဒီးယန့ၢ်ပာ်အိၤထီၤ. ယမၤလိၤထီၣ်ထာပှၤတ
 ကျိၣ်အပူၤ, ဒီးထာယဖိသ့ၣ်ထာကီၢ်ပဝံၣ်ကျိၣ်တန့ၢ်ခဲကန့ၢ်
 အံၤမၤစၢၤက့ၢ်ယၤခဲထာထီၤ. ယတထီၤထီၤထာတၢ်ဂံၢ်တၢ်ဒီး
 အဃိဘဉ်. ထီၣ်အဂၤတဖဉ်ယမၤလိၤဘဉ်န့ၢ်ပှၤအသိးထီၤ. ယ
 တထီၤထီၣ်အိၣ်တုၢ်ဘဉ်, ယက့ၢ်ယကၢဒဉ် ယတၢ်ကတၢ်က
 ပှၤကညိဒီးန့ၢ်ညါတုၤအညဉ်, ဒီးထာန့ၢ်အကတၢ် တဒိယက
 ယကၢက့ၢ်ကီၤထာဝါ အတၢ်ကတၢ်ကထီၤ. တၢ်န့ၢ်မ့ၢ်တၢ်

ဝါထမံဝါစိးထီ၊ လာကီအမုရ်က၊ ဝဲအဆာအကတီနီ၊
 ပှ၊ဝါဖိတရပှ၊နံကြိပ်ကးပလံပ်ဖိတဖပ်ဘဉ်၊ ပှ၊အညဉ်တဝါ
 တဖပ်အဝဲသ့ဉ်ဆိကမိပ်ပပ်ကဲဝဲလ၊ ပှ၊နံကြိပ်ဖိကးဂ၊ ခဲးထီ၊
 တာ်နီနီညါလ၊ယကူယက၊ယတော်ကူတ၊က၊ဒေပ်ယဲနီနီပှ၊
 သ့ဉ်ညါယ၊လ၊ယတမုရ်ဘဉ်ပှ၊နံကြိပ်ကးပလံပ်၊ တဂ၊ဘဉ်၊
 တာ်နီနီအဝဲညါနီနီ၊ ယလွှ်တသုတံးကနီနီပှ၊ကးပလံပ်၊ နံ
 ကြိပ်တဖပ်အဆိးဘဉ်၊ ယခိပ်သုတတကံဘဉ် ယခိပ်သုတှ၊
 ယနီးဖဲးဘူထီ၊ တတိပ်ဘဉ်နကးပလံပ်အနီးဖဲးအဆိးဘဉ်၊ လာ
 တာ်နီနီသတးပှ၊ တဖပ်ရယ၊ထီ၊ ယအိပ်မုရ်လ၊ဒီကထိပ်၊
 ရံအဟံပ်တလါဝဲ၊ ယအိပ်မုရ်လ၊ဒီနီနီဖိပ်ဖိပ်မုရ်လဲဘးရဲးအ
 တံပ်တလါဝဲ၊ယအိပ်မုရ်လ၊ဒီနီနီဖိပ်ဖိပ်မုရ်လဲဘးရဲးအ
 ဖြိပ်ဖဲးစိပ်၊မးရှပ်အဖိတပှ၊ ဆဲပ်ယ၊ဒီးလူယ၊တဘီဆဲးယတ
 အိပ်ဘဉ်မုရ် တဒုအဝဲသ့ဉ် သါတအိပ်မုရ်ဘဉ်၊ ဝဲးဝဲးခဉ်၊ အဝဲ
 သ့ဉ်ဆဲးယ၊ ဒီးယဆဲးဆာအိထီ၊ လာခဲယဒီးလဲအိပ် မုရ်လ၊
 ဒီကထိပ်၊ဖဲးထံးရုဉ်၊ အဟံပ်ဒီးအိပ်တာ်ဖဲနီနီသ၊ နံဉ်စာဉ်စာဉ်
 တု၊ယဟးထိပ်၊ရှးတလှး ဒီလံးဒီးသုးယတာ်မ၊ လီအထီ၊သု
 ရီခဲးစထာ်နီနီထီ၊သရုဉ်ကူမရုဉ်နီနီ ယဂီ၊ဒီးဆါကွံာ်ဝဲဒီးနီ
 စုနီနီအဝဲခဉ်မ၊စ၊ယ၊ဒီးဟ့ဉ်ယတာ်အိပ် (မုရ်) အဘူးအထဲ
 ထီ၊တာ်အိပ်အဘူးကလဲတနွံတနွံမုရ် ၅ ဒီလဲထီ၊ခဲနီနီတနီနီ
 နီနီ တာ်မ၊လီပှ၊ ဒီးယလဲဟးဆါကွံာ်လံာ်ထီ၊ ယထံဉ်ထီ
 ယသးဒီး ကီ၊ဆိပ်လှးနွံအပဒိပ်က၊ဂါနုာ်၊ ဆိကျုဉ်စတုဉ်
 လာကီ၊အဝါဒိပ်၊စဖြဲထီ၊ ယလဲ၊ဆုးခိပ်ခဲထာ်၊ ဒီးအဂ၊နီနီ
 ယဆါလံာ်သ၊လါနီနီနီစုထာ်ပှ၊ လံာ်လ၊ယကမ၊လီအဂါ
 ဒီးဟ့ဉ် ယတာ်အိပ်အဘူးအလဲလ၊ဒီနီနီညါစာဉ်စာဉ်ထီ၊ အး
 ဟံဉ်အိလထာ်အိပ်ယံ၊ဒီးဝါအိလထာ်ထီ၊ ဂပ်လှမံးလ၊ထီ၊
 ယညီနုာ်လ၊ တာ်ကီ၊ခါရုဉ်ယုနီ၊ နီနီယလဲ၊ ဆုဝါအိလထာ်
 ထီ၊ ယဟးဒီးဆုဉ်နီ၊ ကွါကီထံဉ်ဂီ၊ (သု) ယုာ်ထီ၊ကွဲးဒီး
 ထီဉ်တဖပ် တဂ၊ဒီး ဒီးယသ့ဉ် နီနီသါသယုာ်က၊ ယထံဉ်ယ

ကီ၊ထီ၊ လာကျဲနီပှ၊ တအိပ်နီတဂ၊ဘဉ်အထီ၊နီနီယသးသ
 ယုာ်ယထံဉ်ယကီ၊ ဒီးယဘါထုကဖပ်ကစာ်ယု၊ တဂ၊ဒီးထီ၊
 အဆဲးတဘျီဆဲးပှ၊သ့ဉ်ညါယ၊ ခဲလ၊ထီ၊ ယလဲဟးဆုပှ၊
 ပှ၊တဂ၊ဒီး ဒီးကွါကီထံဉ်ထီ၊ ယသးသယုာ်အးဖာ်အိလ
 ထာ်ဒီးအဒိပ် အစာ၊ထု၊ ခဲကနီနီအဲထီ၊ တာ်မ၊လီပှ၊လ၊
 တာ်ကီ၊ခါနီနီ လ၊ယတလဲ၊ ဆါလံာ်အခါယအိပ်ခဉ် တာ်လ၊
 တာ်မ၊လီအဟံဉ်ဒားအိပ် ဇေယျာ်တဖျာ် အပူ၊လ၊ ယဒားနီ
 ဝါ ၃၀ နီနီကီးနုးဒဲးတဂ၊ဒီး ထီ၊ယဘါထုကဖပ်ကစာ်ယု၊
 ဒီးလ၊ကတီ၊ဖးဒိပ် ၂၀ အက၊ဂါ ၃၀ အက၊ဂါ တကတီ၊အပူ၊နီ
 ယမံတဂ၊ ဒီးထု၊တာ် မ၊လီစးထီဉ်တရထီ၊ ကစာ်ယု၊ကွါ
 ယ၊ဒီးသ့၊ယ၊ဒီးလ၊ယမုရ်ပှ၊ တပှ၊ဒီးပှ၊တသ့ဉ် ညါယ၊နီတ
 ဂ၊နီနီ ယမ၊လီလံာ်ဖဲဒီလံးတဖျာ် ဆဲးအပူ၊ထု၊ ယကတံာ်က
 တီ၊ယသး လာတာ်မ၊ လီအပုဉ် ထာ်ဒီလံးအဂါဝဲ၊ နီနီထီ၊မ၊
 လီလဲ၊ဇျီဒီလံးတနီနီ၊ ဖြးရှမုရ်ချးစဲနီနီမုရ်နီနီထီ၊ယချးစဲ
 နုးဒီးပှ၊မ၊လီထုဉ်လံာ်ဒီး ယ၊တနီ၊နီ၊မုရ်၊ခဲးဖထံဉ်စဖိစခိပ်၊
 မုရ်ကွါဉ်ဖြးဖဲးဟ့း၊ရှီရုဉ်လဲအိပ်၊ဝဲလဲအာ်၊ ခြံဖာ်၊ ဩးတဉ်၊
 တီဝါး၊ ဒီးအဂ၊တကျဲးဂ၊ထီ၊ တဘျီယရတဉ်သံးဒီး ယတုာ်
 ဘဉ်ဇုထါညါနီပဝဲးတာ်အဆိး၊ ဘျီကု၊ နီနီလ၊ထုဉ် ထါ
 ထီ၊ယရရုဉ်ရုယုာ်အထဲတဘီထီ၊ ကဘျာ်တုာ်ထီ၊ မုရ်ဝါ
 ကု၊ဒီးယကွဲးလံာ်သ့ကု၊ထီ၊မုရ်သနီကု၊ယကွဲးလံာ်ယရထီ
 ထဝါ၊နီလ၊ယမ၊လီတာ်ထာ်ပဒိပ်တာ်မ၊လီလ၊ဝါတကုဉ် အပူ၊
 နီနီလ၊ဘဉ်၊ ဖဲဒီလံးတဖျာ်ဆဲးအပူ၊ယဆဲးထီ၊ ယမံဒီးဘဉ်
 စားတာ်အိပ်ဗြိပ်တရ၊ ဆဲးထပပ်—ဇု၊ထဉ်၊ ထာ်မ၊လီကတီ၊
 မ၊လီကွဲးလံာ်တနွံတဘျီနီနီထီ၊
 ပှ၊မ၊လီလံာ် အထီလ၊ ဒီလံးခဲဇုထုထး တဖပ်မုရ်၊— ကူစ
 ထံးဖျာ်၊ဟဲနုရုဉ်၊စထံးဖျာ်၊ မံးစထာ်ထီ၊ ဝဲလဲဒါဉ်မုရ်ထံး
 တရံးကထာ်၊ခြးစုဉ်၊မဲးကလသု၊ဒီးထီဝါး၊ဒီပုဉ်၊ထာ်ဒီလံးဖဲး
 ခါဉ်၊ချးဖဲးထံးလဲးပုဉ်၊ သုခါဉ်ဒီးအဂ၊လ၊ဝဲ မုရ်ရဲတဖပ်ထီ၊

လာ ၁၈၆၈ နှစ်လါယူ လိအပူနွှဲ တာမလိယျာဗဲယမလိဒိ
လံးဒိပ် ထံးတနွှဲဖြးရှမနဲဝံနွှဲလိ၊ ယဟးထိပ် လဲးဟးဆါ
ကွံင်ကဒီးလံာ်တဖန်ထိ၊ ယလဲးဟာ်တုထာ်အိန်နဲအာဝု
ဒိပ်၊ အံးနဲအဲနဲနဲ ဖိထံးဒီးတာ်ထိန်ဖြကျိပ်- ထာ်လိထံးတာ်မလိဖြ
ကျိပ်အိန် ဝဲဝဲယလဲးတုထာ်ခဲင်ထာ်အာဝု၊ ထူးအံးစတု
ထံးဒီးယလဲးထုစံးစဲထံး၊ ဒိပ်လိမဘား-ဒုထာ်၊ ချာလဲး၊ အံ
ရဲဒီး၊ ဘာဖလိပ်၊ ရဲဒီးစထာ် (နွှဲထီး) ဝဲထုစံးရဲဒီး၊ ဖဲထဲထာ်
တဖန်ဝဲယကွဲကဒါကွဲ ထုအားဖာ်အိလထာ်ထိ၊ ယဗျ
ထံာ်ပျာ်ယလဲးလိထံးတဘျီ ဝဲထူးယထာ်မလိအထိ်ထုရဲဒီး
စထာ်ထိ၊

ရဲဒီးစထာ်ယူးနဲးဝါ စတံာ်အံး ယနုာ်ဟူသွပ်ညါဘန် အ
မဲးယလဲးဟး ဆါကွံင်လံာ်ဆါကွံင် စးဒိဒီးထူးဘန် ထာ်ထိန်
နွှဲလိ၊ ရဲဒီးစထာ်ယူးနဲးဝါစတံာ်ဘန်ထာ်ဒူးအိန်ထိန်ဒီးဘန်
ထာ်အိထိန်အိလထာ်န- ၁၈၅၀ နှစ်လိ၊ ဖဲယလဲးနွှဲလိ၊ မလိ
ထာ်ထာ် ၁၈၆၈ နှစ်နှစ်ထာ်မလိအိန်ဖြစူးဒဲးမုာ် M. B.
ဆဲးဒါ၊ စုဒီးပုထိန်ထာ်၊ ဒိကထိန်-ခဲဖြး၊ ဖြိပ်ဖဲးစိပ်၊ ကံထ
မိပ်၊ ဖြိပ်ဖဲးစိပ်မဲးကစာ်၊ ဖြိပ်ဖဲးစိပ်၊ လဲးထံးဖိပ်၊ ဖြိပ်ဖဲးစိပ် ခွဲန
ဘျီ၊ ဖြိပ်ဖဲးစိပ်-ရဲထူးရဲထုတဖန်ထိ၊

အဆါ-ခွဲ

ထာ်နွှဲထာ်ရဲဒီးစထာ်ယူးနဲးဝါစတံာ် ၁၈၆၈-၁၈၇၁
ရဲဒီးစထာ်မုာ်ကိန်နွှဲထီး အဝုာ်ရဲဒီးတဝုာ်ထိ၊ အိန်ထာ်
ထံကျိကွဲနွှဲထံအိန် (ခဲကပလဲာ်) ဒီးအိန် ဒီးထူးနွှဲထံထံ
ထိထူးဒီးအိန်ထံးဒီး လုကးအိန်နွှဲထံးအိန် ထဲစွဲမဲးလဲးထိ၊
ဝုာ်ရဲဒီးစထာ် အံးမုာ်ထာ်ထိန်ထာ်လွန်မုာ်ကျဲ၊ နွှဲထီးဝဲထြိန်
လဲးဖျီအိ၊ ဆုဝုာ်ဘာဖလိပ်၊ ချာလဲး၊ ဝဲဒဲးစတုဒီးခွဲဒိ
ကိန်ထိ၊ ဝဲဝုာ်တဝုာ်အံးမုာ်ကိးလွန်မုာ် အူလဲးထာ်ထုထံထိ၊
ဆုနဲအဲထြိန်ထုကိန်မုာ်ခွဲးကန်အပူထိ၊ ဝုာ်ရဲဒီးစထာ်အမဲးဟူ
ထံာ်ပျာ်ထာ်မလိမဒီးအထိန်ဒီးကိန်ကမုာ်အဝုာ်အဝုာ်ထိ၊

ထာ်ထာ်နွှဲအထိထာ်ကိးအိကထိန်ထိထာ် "ဝုာ်ကိန်ကမုာ်ဝါ"
ထိ၊ ထာ်မလိအိန်ခဲဖြာ်၊ ယူးနဲးဝါစတံာ်တဖြာ် ဒီးဝဲမနွှဲရဲထ
ဖြာ်ထိ၊ ထာ်မလိခဲဖြာ် အံးထာ်အိန်ထံးနွှဲကဲထိန် တဘျီ
ထိတပူထိထာ်ကွဲဘန် ထာ်ပထာ်ထူးအိထိထိထိ၊ ဝဲက
နွှဲအံးတဘျီထာ်မလိခဲဖြာ်အံးအိန်ဒိန် ထာ်ထာ်အထိန်ဒိန် ဝဲ
တဖြာ်ဒီးတဖြာ်ထိ၊ ခဲဖြာ်ထိန်အိန်ထိန် ထာ်စာ်န- ၁၈၅၀
နှစ်လိ၊ ဖဲယမလိထိန်ထိန်ထာ်နွှဲ၊ ယူးနဲးဝါစတံာ်ထာ်ပ
အိထာ်ဖြစူး၊ M. B. ဆဲးဒါ၊ စုဒီးထိ၊ ထာ်မနွှဲရဲထဒီး ဒိက
ထိန်ရဲထူးရဲထုဝဲ၊ ဒိကထိန်ထိထိထိ၊

သရဲထာ်ယူးနဲးဝါစတံာ်တဖန် မုာ်ဒိကထိန်ဆဲးဒါ၊ စုဒီး ဒိ
ကထိန်ခဲဖြး၊ ဖြိပ်ဖဲးစိပ်မဲးကစာ်ဖြိပ်ဖဲးစိပ်လဲးထံးမိပ်၊ ဖြိပ်
ဖဲး စိပ်ကံထမိပ်၊ ဖြိပ်ဖဲးစိပ်ခွဲနဘျီ၊ ဖြိပ်ဖဲးစိပ် ဒီးဒီးဖြိပ်
ဖဲးစိပ် ရဲထူးရဲထု တဖန်ထိ၊ ပနွှဲထိ၊ မလိထာ်ထာ်ထိထံး
ပထာ်ဘာ် ၁ ထိ၊ ၁၈၆၈ နှစ်နှစ်လိ၊ ဖြိပ်ဖဲးစိပ်- မဲးကစာ်
မလိပုထာ်လဲးထံး၊ ဒိကထိန် ခဲဖြးဒူးနဲး ပုထာ်ဖြး၊ ဖြိပ်
ဖဲးစိပ်၊ ခွဲနဘျီမုာ်ထာ်ဝဲထာ်ဒူး အထိမလိထံးမလိထံး၊ ဖြိပ်ဖဲး
စိပ် လဲးထံးမိခဲခဲမဲးထြိန်၊ ဖြိပ်ဖဲးစိပ် ကံထမိပ်၊ မုာ်အူး
နဲး၊ ထံာ်ကွဲးဒဲးထရဲး ထိကွဲးတဖန်ထိ၊ ဖြိပ်ဖဲးစိပ်- ရဲထူး
ရဲထူးဒူးနဲး ပုထာ်မလိထံးမလိထံးအိန် ထံးဒဲးအိန်လဲးထြိန် ဒီးအ
ဂါထိ၊ ယထကိးဟဲထုဒီး ယထာ်ယထထိကမိန်ဘန်၊ ထာ်
ရှားထထူးဒိထံးနွှဲ မုာ်ပုထာ်ထုထာ်ဒီး ယထထုထိ၊ ချီ
ရဲဒီးလဲးအိန် တဖန်ထိ၊ ချီရဲဒိထာ်မလိထုထာ်ဒီးယထ
ထာ်ယမလိထိန် ထိထာ်ထာ်ကိန် အမုာ်ရဲကထာ် ၁၈၆၅ နှစ်
ထိ၊ လဲးအိန် မလိဒီးထာ်ထာ်ဒိထံးဒိန် ထံးတနွှဲတဘျီထိထိ၊
ထာ်ရှားထထူးဒိထံးကပူနွှဲ ပမလိထံးထာ်ဖြး ရှမဲးတနွှဲနွှဲ
မုာ်အိန်လဲးထြိန်အိန်ထံးထထွန်၊ ယကထံး (ထံးအိန်ထြိန်)
ထာ်ထိန်ထာ်မဲးဒိန်ဒီးထာ်ကစိထိန် (မဲးရှူးရှူး) ဒီးထိး
ထြိန်ထမုာ်ထံးအိန်လဲးထဖန်ထိ၊ ထာ်အဝုာ်အကထာ်ထာ်

မံးန့ၣ် ယန့ၣ်ပာ်ပာ်နီယဝံးအထိး ယမာလိတၢ် လာသရၣ်ဝံး
 တုၣ်တၢ် အစုပူၤလာယဖိသၣ်န့ၣ်လိလိ၊ ပမာလိတၢ်တဖုအံး
 ပသကိးအိၣ်အါဂၤလိ၊ ပမာလိတၢ်လာဒိလံးခံဖုတဖု, “ဗီးဗီး
 မိအၣ်” လိ၊ ပဝဲသၢဂၤယၤချီရၣ်ဗီးလဲအိၣ်ပမာလိကွၢ်အိၣ်ပ
 ထွၢ်ထီၣ်န့ၣ်တံၤသကိးတဖု သန့ၣ်ကုပတမာလိတၢ်အၣ်လးဇ
 ထွၢ်အထိတကွၢ်တၢ် အဃိပတၢ် ဆီလဲမာလိကွၢ်အိၣ်လိ၊
 သရၣ်ပျါဖျါးပုၤလာကွၢ်အိၣ်မံးထွၢ် ဗီးမာပမာလိကွၢ်လာအထိ
 အၣ်လးဇထွၢ်အထိလိ၊ ပမာလိတၢ်လာလိဝံး၊ ပဗီးတၢ်သံ
 ကွၢ်ပုၤပာ်ဃုာ်လံာ်အဂၤတဖုခဲလာ်ဗီးပတုၤလိးကွၢ်ပတံၤပ
 သကိးတဖုလာအဝဲသ့ၣ်တၢ် မာလိစုာ်ကိး တၢ်လာပလဲၤဖျါလိ
 တၢ်ဆၣ်အဝဲသ့ၣ် တမာလိတၢ်ဗီးတၢ် (ကွၢ်အိၣ်မံးထွၢ်) န့ၣ်
 လိ၊ အအံၤတဘျီအံၤယမာလိတၢ် လံာ်လာတၢ်မာလိအထိအ
 ပူၤလိ၊ ယတအိၣ်ဘျီးဘၣ်တၢ် ယဘၣ်ဖးလံာ်သုသုတန့ၣ်ဗီးလာ
 ဟါတဒိတုၤလာတခဲန့ၣ်ရံၣ်လိ၊ လၢကိးတဒိယဝဲၤထၢ်လၢ၊
 ၄ န့ၣ်ရံၣ်ဗီးမာလိတၢ်န့ၣ်ကိးကိးဟါခဲးလိ၊ လဲအိၣ်ဗီးယာပ
 ဟဲတပူၤဃိဗီးပထံၣ် လိကွၢ်ပသးဗီးဗီးလဲအိၣ်ဗီးတဖျါလိ၊
 ဗီးတဖျါအံၤအိၣ်လာတၢ်စုၤတုၤလိ၊ လွံၤဆီတဆီဗီး အနီၣ်
 ဝံးမုၢ် ၆၄ လိ၊ တလါတလါအဂၤပတၢ်တုၣ်ဗီးကသုးအလဲ
 ၄ ဗီလိလိ၊ တၢ်န့ၣ်မုၢ်ပစုၤန့ၣ်အဆၢကတီၢ် ၁၂ ဘးအဘျီ
 လိ၊ ပဗီးလဲအိၣ်စုၤလာပုၤသးပျါရၣ် တဂၤအဗးန့ၣ်ပထုၣ်တၢ်
 တန့ၣ်တန့ၣ်အဂၤ ၃ ဗီလိဗီးအတၢ်ခံလိ၊ (၃ - ၂ ဗီလိ) ဖဲတၢ်
 မာလိပျါလာယဟးဆါကွၢ် လံာ်လာခဲတဘျီန့ၣ် ယမာန့ၣ်တန့ၣ်
 တဆီလိ၊ ယပာ်တန့ၣ်အံၤလာဗးပူၤဗီး စုၤအိၣ်ကိးန့ၣ် ခဲးဗီးသး
 ဝဲၣ်သကိးတၢ်လိ၊ ပအိၣ်သကိးခဲၣ်န့ၣ် ပမာလိတၢ်တန့ၣ်ဝံး
 ဗီးလဲအိၣ်ကွၢ်အိၣ်ဗီးကဝဲၣ်ရၣ်လာအဝဲၤမံးစထၢ် ကျီရၣ်ဗီးလဲ
 အိၣ်တံၣ်တဖျါန့ၣ်လိ၊ အပာ်ပးမာလိလံာ်စိဆုၤလိ၊

ယအိၣ်လာယဗးပူၤတဂၤဖိန့ၣ်ယဖးထီၣ် လံာ်ကိးန့ၣ်ခဲးတ

န့ၣ်တန့ၣ်တန့ၣ်ရံၣ်စုတမုၢ် ၄၅ မံးန့ၣ်ဗီးယဖး ဆဲကလံးကျိာ်
 ကလိ၊ ကသလဲးအဂၤလိ၊ လံာ်လာယဖးထီၣ်တဖု မုၢ်ပုၤဟး
 လွၢ်ပိာ်ဗီးစုၤဖိးစုၤန့ၣ်ဗီးဂိမုၢ်ပိာ်ဗီးစုၤန့ၣ်အတၢ်ကွဲးတၢ်က
 တိ၊ တဖုလိ၊ ဆဲကလံးအပိာ်ဗီး ဆဲခမၢ် ဘးရၣ်အတၢ်က
 တိ၊ လၢဒိရၣ် ဟးစထၢ်၊ အဖိခိၣ်န့ၣ်ယဖးထီၣ် အိၣ်လာယဗး
 ပူၤတဂၤဖိလိ၊ ဖဲစုၤရဲခဲးစထၢ် အပူၤအံၤယဖးလိ၊ ယမံးဗီး
 သ့ၣ်တၢ်ဘါတၢ်နီတၢ်အိၣ်ဖျါ ဗီတဂၤန့ၣ် လၢဘျီထံတၢ်အိၣ်
 ဖျါခံဖုတဖု၊ ခဲးကဲးဖထံးဗးန့ၣ်လိ၊ အခိၣ်ထံးန့ၣ်ပတၢ်အိၣ်
 ဖျါအသရၣ်တအိၣ်တၢ် မုၢ်လာခဲတယံာ်တၢ်ဗီးတၢ်အိၣ်ဖျါ
 ကိးန့ၣ်ထံးန့ၣ်ဆဲခမၢ်၊ ဩၤလၢအကကဲထီၣ်ပတၢ်အိၣ်ဖျါ အသ
 ရၣ်လိ၊ ပမာလိတၢ်ရၣ်မုၢ်ဗီးတန့ၣ်လဲပူၤကွၢ်လိ၊ ယဟးလာ
 ကျဲတဖု အပူၤဗီးပုၤကွၢ်ယလာယမုၢ်ပုၤလိ၊ ဆီ အဃိပုၤသ့ၣ်
 ညါထီၣ်ကဗီးယာလိ၊ လၢတၢ်မာလိပျါကဗီးန့ၣ်ယဟးဆါကွၢ်
 ကဗီးလံာ်ဗီး လဲဟးတုၤတၢ်အထိတဘျီ ပူၤလိ၊ မုၢ်လာယ
 ပာ်လိ၊ ယသးလာယကမာကစၢ်ယွၤအတၢ်မာအဃိတၢ်မာလိ
 တဃုယတၢ်အဘျီအလဲနီတဝံးတၢ်အတၢ်ထီၣ်တၢ်ထီအိၣ်
 ဝဲအထိးလိ၊ တၢ်န့ၣ်အဝဲညါန့ၣ် တၢ်မာစၢ်ပုၤမာလိတၢ်ဖိအ
 တၢ်အိၣ်ဖျါတဖုထံး ယဗီးမာစၢ်ယတန့ၣ်နီၤလိ၊ မာကဗီး
 တန့ၣ်ယမာလိကဗီးတၢ်အခံအထိးဗီး မာလိတၢ်ထီထီၣ်တုၤ
 လၢလံာ်တၢ်ထီၣ်မုၢ်ဗိးဖျါ၊ ဆဲးစကြီနီၤမံး၊ တၢ်ထီၣ်ကတီအ
 ကျဲဖိၣ်ရၣ်ခဲအန့ၣ်ဗီးတၢ်ကွၢ်တၢ်ကွၢ်သုတဖုလိ၊ ယတတၢ်
 တၢ်နီတဝံးတၢ် လၢတၢ်ကိာ်ထီၣ် ကွၢ်အလါတဖုအပူၤန့ၣ်၊
 ကိးရၢ်ဂိးခဲး ယလဲလိ၊ ဆုကွဲးန့ၣ်ထံးလိ၊ ဆုအဖိလိဗီး ယထု
 တၢ်ဗီဂိးဗီး ဝံးတၢ်ဗွဲတၢ်လာထုလာထံကျိပူၤတဖု အကပၤ
 လိ၊ ဗီးကွၢ်မာလိတၢ်လိ၊ တၢ်န့ၣ် ဗူးန့ၣ်ပာ်ယလျဲတကွၢ် လိ၊
 တၢ်ဝံးတၢ်ဗွဲတဝံး တမာကိာ်မာဂိးတၢ်ယတၢ် ယမာန့ၣ်အိၣ်
 ညါတကွၢ်လိ၊ လံာ်တၢ်ဝံးတၢ်ဗွဲအကိလာပုၤပာ်တုၤကွၢ်နီၤ
 ခဲလဲလၢးလိးန့ၣ်တုၤကျဲၣ်(တၢ်ထီၣ်ကတီကျဲ)တဖုယမာ

ထိလဲၤ မျီ အိၤခဲထာ်ထီၤ ၤလံာ်နီၤဂံၢ်ဖဲယထံၣ်န့ၢ်အိၤန့ၣ်ယမၤထီၤ
 န့ၣ်ယဲခဲထာ်ထီၤ ၤယသရၣ် န့ၣ်န့ၣ် ထံၣ်နီၤဂံၢ်န့ၣ်ဖဲၤစီၣ် န့ၣ်
 ဘ့ၣ်, သိကမိၢ်ဝဲထာ်ယန့ၢ်ပၤနီၤဂံၢ်နီၤန့ၣ်န့ၣ်န့ၣ်တၢ်အိၤန့ၣ်ယထံၣ်
 သကိးမၤထီၤတၢ်ဖိးယၤတဖၣ်ထီၤ ၤယဖးလံာ်တၢ်ဝံၣ်စီၣ်ထံၣ်
 စီၣ်, ဟံးစထီၣ်ရံၣ်, တဖၣ်ဘၣ်စားထံၣ်ကီၢ်အဂ့ၢ်, ဘၣ်စားပျၢက
 ညီၣ်နီၤတၢ်ဘျီတၢ်ဘၢအဂ့ၢ်န့ၣ် ဖဲယမၤန့ၢ်အိၤသ့တဖၣ်ခဲထာ်
 ထီၤ ၤယဖးလံာ်ကိးန့ၣ်န့ၣ်န့ၣ်န့ၣ်န့ၣ်န့ၣ်န့ၣ်န့ၣ်န့ၣ်န့ၣ်န့ၣ်န့ၣ်
 တအိၣ်ဘၣ်နီၤယၤဘၣ် ၤထဲယအိၣ်တၢ်အိၣ်ထာ်ပၤအိၣ် ဝံၣ်နီၤ
 ယဟးထီၣ်ကွဲၤကျဲၤတဖၣ်တဖၣ်ဖိၤထီၤ ၤတၢ်မၤထီၤတဖျၢအံၤ
 အပူၤနီၤအတၢ်ထီၣ်တၢ်ထီၤအထီၤပထဲၤ ဝှံၣ်ထံၣ်ထာ်ကိ ၈ န့ၣ်
 ရံၣ်တူၤ ၁၂ န့ၣ်ရံၣ်ဝံၣ် ၤရံၣ်ဃုၢ်ထီၤ တနီၤပမၤထီၤတၢ်ပ
 တၢ်မၤထီၤတၢ်ပထဲၤပဒားပူၤဖဲဝဲအိၣ်တဖၣ်ထီၤ ၤပတလဲမၤထီၤ
 တၢ်ထာ်တၢ်မၤထီၤအဟံၣ် ပူၤလၢရံၣ်ဃုၢ်ထီၤတနီၤတၢ်, ဟံၣ်နီၤ
 လဲထာ်ပျၢမၤထီၤတၢ်ဖိကအိၣ် အဂီၢ်ထီၤဆီၣ်တၢ်တအိၣ်ဘၣ်.
 ပဝါအိၣ်ဒားလၢဝှံၣ်ပူၤတကူၤတၢ်ပူၤထီၤ ၤယဲဒၣ် ယအိၣ်ဒၣ်တၢ်
 ဒားတဖျၢဖိၤန့ၣ်လၢယထဲၤန့ၣ်တၢ်မၤထီၤန့ၣ် တူၤယလဲၤမြေခိၣ်ထံး
 တဘျီထီၤ.

ယမၤထီၤတၢ်ရံၣ်ဘၣ်ယၤထီၤ ၤပတၢ်ရှုထီၣ်ပသး သကိးသ
 ကိးန့ၣ်ရံၣ်မးထီၤ ၤပသကိးလၢအခိၣ်ထံးမ့ၢ်ပျၢ ၄၂ ဂၤထီၤ ၤမ့ၢ်
 မ့ၢ်အိၣ်ထီၤ ၤတံၣ်တစဲးတစဲးနီၤ လၢပမၤထီၤထံၣ်ကတၢ်ဖိးနီၤ
 ဘၣ်, B. A. တံၣ်အွဲၣ်န့ၣ်ပအိၣ်က့ၤထဲပျၢ ၃၀ ဂၤထီၤ ၤပမၤထီၤ
 လံာ်န့ၣ်တၢ်အိၣ်တၢ်ကွဲၤအိၣ်လၢပကျိၤဂ့ၤမးထီၤ ၤပမၤထီၤထံၣ်လၢ
 ခိၣ်ထံးအပူၤဝံၣ်လၢ ၁၈၇ န့ၣ်န့ၣ်ထီၤ ၤပသ့ၣ်ထီၤပချးစံးအသ့ၣ်တ
 ထံး, ပအိၣ်သကိးတၢ်ဖိး ရံၣ်သကိးအကတၢ်တဘျီလၢလုကး
 အိၣ်ထုၤရံၣ်အိၣ်အကၢၢ် ခိၣ်နီၤနီၤချးသးဝံၣ်သကိးတၢ်လၢဝီၣ်လဲၣ်
 ထံၣ်ဖိၣ်တဘျီန့ၣ် ဝံၣ်နီၤပထီၤဖးထီၣ်ပသးထီၤ ၤပန့ၢ်ဘၣ်. ဘၣ်
 အုၣ်. A. B. or B. A. ကိးဂၤစဲးထီၤ ၤယအိၣ်ဖဲရံၣ်စဲးစဲး အ

ဝှံၣ်ပူၤအိၣ် ယသးဝံၣ် တၢ်ထာ်တၢ်အိၣ်ဖျိၣ်အခွဲအုၣ်အပူၤ နီၤပျၢ
 ဒုတနီၤ တဒိမ့ၢ်, ပျၢကျဲၤခဲၣ်ဖိ, မံးစထာ်ခိၣ်န့ၣ်န့ၣ်န့ၣ်န့ၣ်န့ၣ်, အဝဲဒၣ်
 အသးအိၣ်ယၤနီၤညီၣ်န့ၢ်ဟံးန့ၣ်ယဒုတနီၤထီၤ ၤတဃုယၤအဘူး
 အလဲၤဘၣ်အသးရံၣ်ထာ် ယမ့ၢ်ပျၢရံၣ် ထီၣ်ဖိအပျဲၢအထီၣ် တ
 ဂၤအပီၤထီၤ ၤယဒိကန့ၣ်ယထံၣ်အိၣ်ဖျိၣ်အသရၣ်, မံးစထာ်,
 ဤ, အထၢ် ဝံၣ်ထဲၤထဲၤထီၤတဖၣ်ရံၣ်မးထီၤ ၤသရၣ်ဖးဒိၣ်ခဲဒုဒု
 ဝှံၣ်အထၢ် ကတိၤတဖၣ်အိၣ် ထီၣ်နီၤယထီၤ ၤသရၣ်ကိးဂၤစဲးအ
 အတၢ်အဲၣ် ယၤန့ၣ်အိၣ်ပျၢလၢအမဲၣ်ထီၤန့ၣ်အိၣ် နီၤနီၤယထီၤ
 တၢ်ထုၣ် နီၤ အပူၤတူၤခဲကန့ၣ်အံၤထီၤ ၤယဟးထာ်ကျဲၤကိးထီၣ်
 လၢရံၣ်န့ၣ် စထာ်ကဝှံၣ်ပူၤအံၤထီၤ ၤထီၤဂံၢ်ပျၢသ့ၣ် ညီၣ်ယၤကိးဂၤ
 နီၤရံၣ်ရံၣ် ချီၣ်ချီၣ်တူၤလၢဖိသ့ၣ် နီၤပထံးတဖၣ်ထီၤယမ့ၢ်ပျၢရံၣ်
 ထီၣ်ဖိတဂၤအပီၤထီၤ ၤယမၤထီၤတၢ်လၢခိၣ်ထံးဝံၣ်ထီၤနီၤ ထာ်တၢ်
 ထီၤ, တၢ် ကိၢ်ခါတနီၤယလဲၤထီၣ်ထုၣ်တၢ်ဖိးခါန့ၣ်ဘဲဘဲ, ထာ်
 ပထီၣ်ဘၣ် က့ၤဝှံၣ်အကျဲၤတဖၣ်န့ၣ်ထီၤ ၤယသရၣ်န့ၣ်ဘၣ်
 အသးလၢအကမၤန့ၢ်ယၤတၢ်မၤထီၤပကထီၣ်အဲၣ်ဒား ထံၣ်ကျိၤ
 န့ၣ်ဝံၣ်ဝဲလၢယမၤထီၤကစီၤထီၤ ၤမ့ၢ်ထဲလၢယကဘၣ်ဖဲသ့ၣ်ဖိၣ်
 တၢ်ထာ်ယမ့ၢ်နီၤပၢၢ်အိၤထီၤ ၤဝံးဝဲဒၣ်ထာ်ပျၢကစၢ်ကတူၣ်ယၤ
 တထီၤတထီၤ ၇၅ နီၤထီၤထီၤ ၤမ့ၢ်သန့ၣ်ကွဲၤယထမၤဘၣ် ၤယ
 ပာ်ယသးထာ် ယကမၤထီၤခိးထံၣ် စီၣ်အပီၤယထမၤ တံၣ်တံၣ်
 ဘၣ်ယ သးဘၣ်-ခဲဒုဒုဒုဒုထံၣ်ယကွဲၤအကျိၤထီၤ.

အဆၢ-တဆံ.
 သၢန့ၣ်လၢရံၣ်န့ၣ်စထာ်သံၣ်အိၣ်ထီၤကွဲးခဲၣ်မဲမန့ၢ်ရံၣ်
 ၁၈၇၁-၁၈၇၄.

ယမၤထီၤတၢ်ဝံၣ်လၢယုးန့ၣ်ဝဲစတံၣ်လၢထီၤယုၣ်အပူၤနီၤလၢတ
 န့ၣ်ထီၤလၢဝံးပထုတၢ် ၁ထီၤ ၁၉၇၁ န့ၣ်န့ၣ်ယန့ၣ်ထီၤမၤထီၤထံၣ်စီၣ်
 ဆံၣ်ထီၤ ၤယၤအိၣ်လၢဝံးသ့ၣ်တၢ်သ့ၣ်ထီၣ်, ဒားနီၤဂံၢ် ၆၄ န့ၣ်,
 ပျၢမၤထီၤထံၣ်စီၣ်ဆံၣ်, မံးစထာ်စထံၣ်တဂၤန့ၣ်ထီၤမၤထီၤထံၣ်စီၣ်

ဆုံဒီးဒီးထဲအိပ်ဒီးလောယသရူတဈာန်ထီ၊ ဖဲန့ဉ်အကတိတ်ထံ
 စီဆုံဘ်သုဉ်ထီဉ် လာပှာမာလိတၢ်ဒိကအိဉ်အဂီၢ်တဝံဒီးဘဉ်
 ဝဲဘဉ် စထံဗဲဉ်အပၢ်မ့ၢ်ပိာ်ဂီၢ်အိဉ်လၢကီၢ်၊ အိဉ်ဟဲအိဉ်၊ အ
 ပူၤထဂၤလီၤ၊ စထံဗဲဉ်ညိန့ၢ်ဟဲအိဉ် သကိးသၢယဒးပူၤဒီးလီၤ
 ဂၢ်အဆဲဉ်ယၤလီၤ၊ အဝဲဒဉ်မၤစၢၤယၤလၢယၤလွဲးလံာ်ဒီးခိဉ်ခဲး
 ယၤန့ဉ်ယဝံးဘျးအိၤအါမးလီၤ၊ တုၤဖဲမန့ၢ်ရံအဟံဉ်၊ ဩဉ်ဘိဉ်
 ထီၤဘဉ်တၢ်ဘိဉ်ထီဉ်ဝဲန့ဉ်၊ စထံဗဲဉ်လဲၤအိဉ်လၢအပူၤလီၤ၊ အ
 ဝဲမၤလိလံာ်စီဆုံဝဲတနံဉ် ဗီဒီးယမၤလိလံာ်လၢဒိလံးဝဲန့ဉ်လီၤ၊
 စထံဗဲဉ်အိဉ်အဒးလၢ၊ ဩဉ်ဘိဉ်ဟီၤ၊ န့ဉ်အနီၢ်ဂံၢ်မ့ၢ် ၂၁ ဒီး
 အိဉ်လၢတၢ်သုဉ်ထီဉ်တၢ်ခဲတီၤတတီၤလီၤ၊ အဝဲတဲဘဉ်ယၤလၢ
 ယမ့ၢ်လဲၤမၤလိလံာ်စီဆုံန့ဉ်အိဉ်သၢဒးလၢသါအိဉ်အပူၤန့ဉ်တ
 က့ၢ်မ့ၢ်ဒးအလၢကတၢ်တဈာန်၊ ဒီးသါကတ့ၢ်တ့ၢ်သါတၢ်
 ဒိတၢ်လံၤတဖဉ် လၢယၤလီၤ၊ ဒီးဟ့ဉ်ဝဲလီၤ၊ တၢ်မၤလိအိးထီဉ်
 ဒီးယချးစံးမ့ၢ်ခဲၣ်၊ ဟၢထံးစဒီးဒီးယၤလၢယုးနံး ဝၢစတံာ်တစီ
 ပလဲၤန့ဉ်မၤလိသကိးတၢ်ထီၤ၊ ပှၤဂၤတဖဉ်ဟဲလၢလီၤအဂၤလီၤ၊
 ပသကိးအိဉ် ၁၄ ဂၤထဲပှၤမၤလိတၢ် ဝဲလၢဒိလံးဒီး န့ဉ်ဘဉ်
 B. A. ထံဉ်အုဉ်ကိးဂၤခဲးလီၤ၊ တၢ်မၤလိသရုဉ်တဖဉ်မ့ၢ်၊ ဒိက
 ထီဉ်၊ ဂီၣ်တုၤရုဉ်မ့ၢ်တၢ်မၤလိအိဉ်၊ ဒိကထီဉ်ဟဲခဲး၊ ဒိကထီဉ်
 ဘးကလံာ်၊ ဗြိဉ်ဖဲးစိဉ်စွံးထမိဉ်တဖဉ်လီၤ၊ ပဝဲဒဉ်တဖဉ်ပ
 မ့ၢ်ပှၤမၤလိတၢ်အရုဉ်ကတၢ်တဖုဒီးပမၤလိလံာ်စီဆုံ အထီအ
 ဝိပညီလၢ ဟ့ဉ်လှံဉ် အကျိဉ်န့ဉ်လၢ ဒိကထီဉ်၊ ဟဲခဲးအရုဉ်၊
 ဒီးဇၤတြီၤလံာ်စီဆုံထီဉ်လံၤ၊ လၢဗြိဉ်ဖဲးစိဉ်စွံးထမိဉ် အရုဉ်
 လီၤ၊ ဖဲးပမၤလိထီဉ် သီတၢ်လၢဖဲမန့ၢ်ရံအပူၤန့ဉ်၊ ကိးနံးခဲးလၢ
 ဟါတခိယဒးက့ၢ်ကဒီးကနါလၢယမၤလိတ့ၢ် လံာ်လၢဒိလံးန့ဉ်ခဲ
 လၢလီၤ၊ ယဖးလံာ်အဆဲးတဘျီအံၤဘဉ်ဃးဒီးဃရံးအတၢ်အိဉ်
 ဗြိဉ်အဂ့ၢ်၊ ဒီးတၢ်စံဉ်တဲၤထဲလီၤတဖဉ်အါမးလီၤ၊ ယညိန့ၢ်လဲၤဒိ
 ကန့ဉ်ပှၤကတီၤတၢ်လၢ၊ ဒီးဖးတၢ်ထီဉ်တၢ်ထီၤ၊ အူးပတုဉ်၊ ဒီး
 တၢ်က့ဉ်ဘဉ်က့ဉ်သုအဂၤတဖဉ်လီၤ။

ဖဲယမၤလိတၢ် လၢဒိလံးဝဲထဘျီဗီ၊ တၢ်မၤလိပျီကွံာ်အ
 ဆၢကတီၢ်န့ဉ် ယလဲၤဆူကီၢ်ရုဉ်ထီဉ်ဂိးဒအါလဲဉ်၊ အပျီဗြိတံ
 ခဲးလီၤ၊ ဖဲအံၤယထံဉ်ဘဉ် မးမးဂိဒီးမးမး ဟါရံၢ်တဖဉ်လီၤ၊ သ
 ရုဉ်ဂီတအိဉ်ဘဉ်လၢဟံဉ်ဘဉ်၊ အဝဲဒဉ်လဲၤဟးစံဉ် တဲၤထဲလီၤ၊
 တၢ်လၢတၢ်ထီၤဂၤဒီးသရုဉ် မးမးတြးတဉ် လၢအယဲက့ၢ်ဗျာ
 ဒီးအဖီရုဉ်တဖဉ် လဲၤအိဉ်သကိးအဝုဉ်န့ဉ်မံးစံးစံးတုးကျာဉ်
 လီၤ၊ မးမးဂီအဖီရုဉ်၊ ဝဲဒုဉ်၊ ဒီးအဖီခွါထံခါဉ်၊ ဘဉ်တၢ်သါတီ
 ဝဲလီၤ၊ အဝဲသ့ဉ်ဝဲထၢဉ်တန့ၢ်ဘဉ်၊ ပှၤမၤစၢၤမးမးဂီတအိဉ်
 ဘဉ်နီတဂၤဘဉ်၊ မးမးဟါရံၢ်ဒီးအဖီခွါဆံးခံဂၤအိဉ် တထံဉ်
 ဘဉ်ဒီးဟးဆူတၢ်ထီၤအဂၤလီၤ၊ ယၤထဂၤယထံဉ်ဘဉ်မးမးဂီ
 ဘဉ်တၢ်ကီတၢ်ခဲဒီးသအိဉ် ခိးကွၢ်စၢၤက့ၢ်အဖီတဖဉ်လီၤ၊ ယ
 အိဉ်ခိးကွၢ်မ့ၢ်န့ဉ် သီထီတန့ၢ်လီၤ၊ လၢခဲခဲဒီးသရုဉ်ဂီဟဲက့ၢ်၊
 တုၤက့ၢ်ဝဲဒီးသရုဉ်မးမးတြးတဉ် တဖဉ်ဟဲက့ၢ်တုၤက့ၢ်ဝဲဒီး
 ဒီးကွၢ်စၢၤက့ၢ်ဖိသုဉ်တဖဉ်လီၤ၊ ယအိဉ်ခိးကွၢ်မ့ၢ်န့ဉ်၊ န့ဉ်လီၤ၊
 ဂၢ်အတၢ်ဆါဘဉ်ဂၢ်ယၤလီၤ၊ ယခိဉ်ဆါ၊ ယထီၤကိးဒီးတၢ်ဂီၢ်
 ယၤလီၤ၊ ယစံးဘဉ်အိၤတက့ၢ်သ့ဉ် လၢယကက့ၢ်က့ၢ်ဆူဒီးစ
 ထၢဉ်လီၤ၊ ယအိဉ်ဖဲအဝဲသ့ဉ်အအိဉ်န့ဉ် ကကဲတၢ်မၤတံာ်တဉ်
 အိၤအါထီဉ်ဘဉ်ဇးလီၤ၊ ဝဲမ့ၢ်မးမးဂီတပျဲယက့ၢ်ဘဉ်၊ စံးဝဲလၢ
 သါပျီဟဲမၤစၢၤသါန့ဉ်သါတဒးဟးအိၤလၢအဆါဘဉ်၊ ဒီးကွၢ်
 က့ၢ်ယၤလီၤကတၢ်ထီၤ၊ မ့ၢ်ယဝံးယတါဆူဉ် အဃီလၢရံၢ်ဟါ
 လီၤန့ဉ်မးမးထုယခိဉ်လၢထံဉ်ကျိကိးဝဲဒုးယုၢ်လီၤယၤကသံဉ်လုခဲ
 ပျာဉ်သၢပျာဉ်ဒီးဒုးထီဉ်ယကပၢၤလီၤ၊ ယကပၢၤလီၤ ဉ်က့ၢ်ဂ့ၢ်က
 ဝိဒိ၊ ဒီးလၢဂီၤတခိယလုခဲဘျီသၢဘျီဒီး ယထီၤကိးရုဉ် လီၤက့ၢ်
 လီၤ၊ မ့ၢ်ယဘဉ်အိဉ်ခဲးတန့ဉ်ဃာဉ်ဒီးအိဉ်ဆူဉ်ထီဉ် က့ၢ်မုဉ်
 မုဉ်နီၢ်နီၢ်လီၤ၊ ဖိသုဉ်တဖဉ်အိဉ်ဆူဉ် ထီဉ်က့ၢ်ဝဲဒီးလီၤ၊ နီယ
 ထံဉ်ဘဉ် ဖဲအံၤအထိးတၢ်ထီၤကီၢ်လၢ ဝါတနဲပျီတၢ်ဆါနးမး
 လီၤလီၤ၊ သရုဉ်မးမးဘံးကတံဉ်တဖဉ် သ့ဉ်ညါသရုဉ်မးမးဂီ၊
 သရုဉ်မးမးတြးတဉ်လၢကီၢ်ဝဲလီၤအပူၤဒီးရုအိၤအန့ဉ်က့ၢ် ဖဲဖိ

သပ်တဖန်တပ် တာ်ဆူးတာ်ဆါအံးအဝဲသွပ် ဟဲကွာ်ဝဲတဘျဉ်
ဘဉ်သရဉ် ဘံးကတံဉ် ဟဲသံကွာ်တာ်လာ်တံဉ် ထီၤခံဝံးကွာ်
ကီးဘျီဒီးထီၤ တုၤဖိသပ်တဖန်အိဉ်ဆူဉ်ထီဉ်ကွာ်ဒီးသရဉ်တြး
တပ်ဟးယုဝုလာ်တုၤထံဒိလံးလာ်တုၤတက့ၢ်အပူၤတပျၢ်အဂီၢ်
န့ဉ်အဝဲဒဉ် ကီးယးဒီးယထဲၤ ဗျဉ်တၢ်ဒီး အိၤဒီးယုဝုၤန့ဉ်ဒီးဝု
ထီၤ ပလဲၤတုၤလာ်တုၤတဖန်ထီဉ်ထီၤန့ဉ်ထီၤ ကီၢ်ပူၤဒီးယကွာ်က
ဒါကွာ်ဆူဉ်ရဲဒွဲးစထီဉ်ဒီးသရဉ်တြးတပ်လဲၤဆူညါထီၤ

ဒိယထဲလာ်ညါအဆိးန့ဉ် ပမာ်ထီဉ်ထီဉ်ထီဉ် လာ်မနုၤရဲအ
ပူၤအံၤပမာ် ထီဉ်ထီဉ်မာ်ကွာ်ဒီးကွာ်တာ်တပ် တွဲဗျဉ်ဒီးလံာ်စာ်ရဲ
အဝုၤအဂၤလာ်တုၤမးသဲၤလူၤ ကပ်ဒီးဟံၤဟပ်ထီၤသရဉ်ဒိက
ထီဉ်ဟဲခဲး မာ်ထီဉ်ပူၤလာ်ဟူးလျဉ်အကျိၣ်တဒိထီၤ သရဉ်ထဂၤ
အံၤမ့ၢ်ပွၤအသုမးတဂၤထီၤ သရဉ်ဒိလဘာ်၊ သရဉ်စမိၣ်၊ သ
ရဉ်စတုဖဉ်၊ ခံတဂၤ၊ သရဉ်ဘားကၢ်၊ သရဉ်ခူရှဉ်၊ သရဉ်ကံလ
မိၣ်(ရဲဒွဲးစထီဉ်ယုးနံးတစတံာ်)ဒီးသရဉ်အဂၤအါဂၤမာ်ထီဉ်
တာ်လာ်အပူၤထီၤ ဇၤတြးအကျိၣ်တဒိပမာ်ထီဉ်လာ်ဖြိဉ်ဖဲး
စိဉ်၊ စံးထမိၣ်အပူၤထီၤ ပမာ်ထီဉ် ဝဲၤရှုအဆၢ ၁.ဝံၤ၊ ထီဉ်
ထီၤဒါဒီးလံာ်ခဲးထီဉ်ပတြးတနီၤနီၤထီၤ ဒိကထီဉ် ဟဲခဲးမာ်ထီ
ပွၤလာ်စာ်ရဲအဝုၤဝံၤ ထီဉ်ထီဉ်ပူၤ လာ်ထီဉ်မာ်ထီဉ် ဒီးစိၤပီထူးကွဲး
န့ဉ်တာ်အိဉ်ဖျိဉ်လာ် ဖဲလံးဝံၤ၊ ဝံၤ ၁ ထီၤ၊ ၂ ထီၤ ၃ ထီၤဟပ်
တဖန်ထီၤ ပမာ်ထီဉ်လံာ်ရဉ်သမီးမးထီၤ အဆံၤတဘျီယသး
အိဉ်သွပ် ညါကွာ်လံာ်စိဆူထီၤ ယဖးလံာ်စိဆူဒိတုၤန့ဉ်ကီးနံၤ
ဒဲးဒီးယဖးလံာ်တာ်စံဉ်စိၤတဲမိၤ အဂၤတဖန်ထီၤ ဖဲအဆၢအ
ကထီဉ်အံၤ ယရုဒီးယထံၤသကီးအါကတၢ် ဒီးမ့ၢ်ပွၤလာ်အရု
ဒီး ယမာ်ကတၢ်ဒီးအံၤယဒိပူၤဝံၤတဖန်မ့ၢ်၊ ယချးစိမးထီၤ
ဒိထံၤဟာ်လံာ်၊ ဝဲၤဒြးဒီးန့ဉ်ဘွဲးလာ်ယဖိဉ်တချးစိန့ဉ်ထီၤ
တြးတဂၤမာ်ကတၢ်ထီၤ ပညိန့ဉ်လဲၤအိဉ်တာ်အိဉ် တပူၤမာ်
ဒီးဟးလံာ်ကွဲးသပူၤမာ်၊ ဒီးလဲၤဒိကန့ဉ် သကီးပွၤကတၢ်တာ်တ
ပူၤမာ်ထီၤ ပွၤထံဉ်ပလဲၤတာ်ကွာ်တာ်တပူၤ မာ်ထီဉ်စာ်စာ်

န့ဉ်ဒီးတုၤပလဲၤဆူပွၤအိဉ်ဖျိဉ်ရဲဒြးတဘျီထီဉ်ထီဉ်န့ဉ်ပန့ဉ်ဟူပွၤ
ကတၢ်ထီဉ်အသးဝံးဝဲ, “ကွာ်န့ဉ်ဇၢ်, ပွၤတစံာ်ခံၣ်န့ဉ်ဟဲထံ
ကီးဘျီဒီးထီၤ ကီးဟါဒီးယဖးထီဉ် လံာ်န့ဉ် တြိဒိကန့ဉ်ဝံၤတဲ
ကွာ်ယာ်လာ်တြးဖးဒိအံၤန့ဉ်ထီၤ အဝဲဒဉ်မာ်စာ်ယာ်န့ဉ်ဒီး
ယဲတဒိယမာ်စာ်အိၤ လာ်တာ်သးဝံဉ်ထီဉ်ဒီးတဖန်ထီၤ တုၤယ
မာ်ထီဉ်ထီဉ်ခံန့ဉ်, ခံဖုတဖုဒီးတြိထီဉ်တုၤ လာ်အထီကတၢ်
သးဖုတဖုန့ဉ်, ယမ့ၢ်ထီဉ်တာ်တပူၤပူၤဒီးအဝဲဒဉ် လဲၤဆူယာ်,
ဆူထုဉ်မ့ဉ်အူဝံၤ, တုၤယဟဲကွာ်ကွာ်န့ဉ် အဝဲထဲၤ အိဉ်ဒီးယ
ခိဉ်ထီၤ, ယဲတဒိတုၤအဝဲဒဉ်လဲၤတာ်န့ဉ်ယမာ်န့ဉ်စုၢ်ကီးထီၤ
ပမာ် န့ဉ်တုၤတာ်မာ်ထီဉ်ဒီးတြိမာ် ထီဉ်တာ်ဝံၤထီၤ, တုၤတာ်
မာ်ထီဉ်ပူၤဒီးပဟးဖးထီဉ် ပသးန့ဉ်ပတထံဉ်ထီဉ်ကွာ် ပသးဒိတ
ဘျီသးတဘျီ တြိဟးထီဉ်ဒီးယထံဉ်န့ဉ်ကဒီးယထံၤ ယသကီး
အဂၤတဂၤ လာ်ကစာ်ယွၤ ဒူးဟ့ဉ်ယာ်န့ဉ်ထီၤ အဝဲတဂၤအံၤ
မ့ၢ်မဲးစထီဉ်တၢ်ထီၤ အဝဲဒီးယာ်ပမာ် ထီဉ်ထီဉ်စိဆူတဖု
မာ်သးန့ဉ်တုၤပမာ် ထီဉ်ထီဉ်ထီဉ် စိဆူတာ်မာ်ထီဉ် ကတၢ်
တဘျီထီၤ ဘာ်ဒီး ယာ်ပဟးလံာ်ကွဲးသကီးသကီးမာ်ဒီးဒုာ်
မာ်ဂုၤသကီးတာ်ထီၤ ပမာ်ထီဉ်ဒိန့ဉ်ဝံၤ ဒီးတာ်မာ်ထီဉ်န့ဉ်ပ
ဟးဖးထီဉ်ပသး တဖိတထီဉ် သးထီဉ်ထီၤ ဝံၤဒီးပမာ်ထီဉ်ကဒီး
တာ်လာ် ၁၀၇၂-၁၀၇၃ န့ဉ်ပမာ်ထီဉ်ကဒီးထီၤ အဆံၤတဘျီ
အံၤပဝဲဒဉ်ပချးစိ, ပမာ်ထီဉ်လံာ်, သံဉ်အိဉ်ထီဉ်လာ်သရဉ်ဒိက
ထီဉ်စိတြိအပူၤထီၤ လာ်တာ်မာ်ထီဉ် ၁၀၇၁-၁၀၇၂ အက
တၢ်န့ဉ်ပတာ်မာ်ထီဉ်အိဉ်ဒီးကထီဉ် ရဲသ့ၤစုဉ်ဟးထီဉ်ဒီးလဲၤ
ကတြိယုးနံးဝံၤ စတံာ်အိဉ် ဒီးရဲဒွဲး စထီဉ် ဝဲမနုၤရဲကီးန့ဉ်ဒိ
ကထီဉ်စိတြိလာ်တုၤ, ချဲတလဲဉ်, ကီၢ်, အိဉ်ဟဲအိဉ် န့ဉ်ဒီးကဝဲ
ဒဉ်ကဲထီဉ်တာ်မာ် ထီဉ်အိဉ်ထီၤ ဒိကထီဉ် ဘားကထီဉ်ဒုးန့ဉ်
ထီဉ်ထီဉ်ပူၤလာ်စာ်ရဲအတၢ်စံဉ်စိၤတဲမိၤ, ဒီးဖြိဉ်ဖဲးစိဉ် ဝဲလံာ်
စုာ်ဒုးန့ဉ်တာ်စံဉ် တဲၤတဲၤထီဉ်ဒီးတာ်ကွာ်တာ်အိဉ်ဖျိဉ်, ထီဉ်မိဉ်
လဲထံး ထီၤ အဆံၤတဘျီအံၤ ယတုဉ်ဖးလံာ်ဒိဉ် လဲၤဒိဉ်အါ

မေးလိ၊ ယဖးလံာ်တံာ်စံာ် စိးတဲစိးလံာ်ကိာ်တဖၣ်အဂုာ်၊ ယဖး
 လံာ်တံာ်စံာ်စိးတဲစိးစာရံး အတံာ်အိၣ်ဗျီၣ် အဂုာ်နိပုၤကွဲးတံာ်၊
 နံာ်အိၣ်အဂုာ်အတံာ်ကွဲး၊ ဟးဖဲၣ်အတံာ်ကွဲး၊ ရှးဖဲၣ်အတံာ်ကွဲး၊
 ယုၣ်စံာ်အံးစိးစိး၊ အံာ်တဲးကရံာ်၊ စိးစိးထံ၊ ဒီးမံလမံာ်
 အလံာ်တံာ်ကွဲးတံာ်ယုၤလဲးထံာ်ဖိကဲစာရံးဖိဒီးလံာ်အဂၤလော
 တံာ်တမံးစိးစာရံးတံာ်အိၣ်ဗျီၣ်၊ အဂုာ်နံာ်ဂိာ်ရံာ်လိာ်၊ ကိာ်အ
 တံာ်စံာ်စိးတဲစိးလောရံာ်ထံာ်၊ ရံာ်နံာ်၊ ကိာ်ဖဲးအံာ်၊ အဲကပ
 တူး၊ တးထုၤထံာ်နံာ်နုၣ်ပၤသ့ၣ်၊ ဒီးအဂၤတဖၣ်၊ တံာ်စံာ်စိးတဲ
 စိးအကလုာ်ကလုာ်၊ ဒီးလံာ်စိးအတံာ်စံာ်စိးတဲစိးလံာ် တံာ်
 ကျဲာ်ဘၣ်ကျဲာ်သ့တဖၣ် ဒီးပုၤဂၤအတံာ်ကွဲးသံာ်အိၣ်ဖဲၣ်တ
 ဖၣ်န့ၣ်ယအိၣ်ဘျီၣ်ဘၣ် တချးဘၣ်ယဲဘၣ်၊ ယလဲစံာ်တဲတဲ
 လိာ်တံာ်ဖဲၣ်မၤ လိာ်ယၤတဘျီတဘျီလောတံာ်အိၣ်ဗျီၣ် လောအ
 သရၣ်တအိၣ်ဘၣ်တဖၣ်န့ၣ်လိာ်၊ ပမၤလိာ်သကိးတံာ်ခံန့ၣ် တ
 နံာ် ဝံးတဲလိာ်၊ ဩမၤလိာ်တံာ်ဝံးတနံာ်အံး ၁၈၇၃ န့ၣ်လိာ်၊ အ
 ဝဲဒၣ်တဂၤဘၣ်တံာ် ဗုထုၤအိၣ်လောကြး စထံာ်အကလဲမၤ
 လိာ်အိၣ်တံာ်လောကိာ်ကွၢ်မနံာ်လောဂုာ်လဲးဖဲးစိးလိာ်၊ အဝဲလဲ
 တံာ်ဒီးပလိးဖး ထံာ်ပသးလိာ်ဒီးမ့ၢ်အကတံာ်ဂုာ်ကိးလိာ်၊

၁၈၇၃ ဝံးပထုၤဘၣ်လောအိၣ်ထံးန့ၣ်တံာ်မၤလိာ်အိးထံာ်ဒီး
 ပန့ၣ်လိာ်မၤလိာ်ဗုထုၤကဒီးတံာ်လိာ်၊ သရၣ်ဒိကထံာ်၊ စကြမၤလိာ်
 ဝံးကုၤပုၤလောသံးအိၣ်ဖဲၣ်သရၣ်ဒိကထံာ်၊ ဘာကလံာ်ထံာ်
 လိာ်ကုၤတံာ်အိၣ်ဗျီၣ် အတံာ်စံာ်စိးတဲစိး၊ ဒီးဖိၣ်ဖဲးစိးဝံးလ
 ခံာ် ရံာ်မၤလိာ်ကုၤတံာ်စံာ် တဲတဲလိာ်ဒီး တံာ်ကွၢ်တံာ်အိၣ်
 ဗျီၣ်အဂုာ်လိာ်၊ ယအိၣ်ဘျီၣ်ဘၣ်တချးဘၣ် ယဖးလံာ်တံာ်စံာ်
 စိးတဲစိးအိၣ်န့ၣ် ယထံာ်ယသကိးတဖၣ်၊ ဒီးသရၣ် မ့ၢ်ဂုၤအဝဲ
 သ့ၣ်မ့ၢ်ဂုၤသ့ၣ် ညါလံာ်ယဗုန့ၣ် ပာ်စာရံးအတံာ်အိၣ်ဗျီၣ် အ
 တံာ်စံာ်စိးတဲစိးအိၣ်ကတံာ်လောချးစိးအပူၤလိာ်၊ ယတဘၣ်ဘၣ်
 တံာ်နိထမံးဘၣ်၊ ယအိၣ်သ့ၣ်အိၣ်ချကစိးလိာ်၊ ယဘါထုက

ဖၣ်ကစၢ်ယုၤန့ၣ်ကဲ၊ ဒီးယဖးထံာ် လံာ်ကိးရံာ်နံးဒဲး တစိးန့ၣ်
 ရံာ်၊ တန့ၣ်ရံာ်နိယမၤညိၣ်န့ၣ်အထိးလိာ်၊
 လောယမၤလိာ်ထံာ် ထံာ်စိးအိၣ်ဘျီၣ်န့ၣ်၊ လောတံာ်ဂိာ်ခါအ
 ကတံာ်န့ၣ်၊ ယကဲစိးဒုၣ်စုၣ် (ရံာ်အိၣ်ဘျီၣ်န့ၣ်တံာ်မၤလိာ်) လော၊ ရံာ်
 ဒၢာ်န့ၣ်၊ သရၣ်ဖဲးမးဝါမံးတံာ်ထံာ်လိာ်တဘျီ၊ ကဲတံာ်မၤ
 လိာ်အိၣ်န့ၣ်လိာ်၊ ယလဲကိးအိၣ်ဘျီၣ်န့ၣ်ဒဲးလောရံာ်ထုၣ် ဝံးတဲကုၤ
 ကုၤလောတံာ်တစိးရံာ်ဗုၣ်ထံာ် သးန့ၣ်ရံာ်န့ၣ်လိာ်၊ ဘၣ်တဘျီန့ၣ်
 ယထံာ်လိာ်ယသးဒီးမ့ၢ်ဂုၤ ဝါမံးတံာ်၊ လောယထံာ်ဘၣ် ဆိ
 ကိာ်လောဝါရံာ်ဖိတဂၤလောဂုာ်ပသံာ် အပူၤန့ၣ်လိာ်၊ အဝဲဒၣ်ဒီး
 သးပသ့ၣ်ညါထံာ်ကုၤပသးဒီးအဝဲကိး ကိးယၤစာ်စာ်ယလဲ
 ယုၤအိၣ်ထုၤလောအဖဲအဟံာ်လိာ်၊ အဖဲမံးစံးစံးဟူၤ နံာ်ထံာ်ယၤ
 ဒီးအသးဒုၣ်ကိးမံသကိးယၤထုၤယဘၣ် မံသကိးတန့ၣ်ဝံးရံာ်
 နံးပူၤဂိာ်ဒိးလောအိၣ်မ့ၢ်ဝံးန့ၣ် ယလဲကုၤကုၤသ့ၣ် ပူၤဒီးမၤလိာ်
 တံာ်လိာ်၊ ပမၤလိာ်တံာ်ကိး နံးဒဲးညိၣ်န့ၣ် အထိးထုၤလိာ်၊ လောလိာ်
 အံးဖြဲ ၁၄ ထီ ၁၈၇၄ န့ၣ်ဒီးပတံာ် မၤလိာ်ကတံာ်ဒီး ယမၤလိာ်
 တံာ်လဲးမန့ၣ်ရံာ်ဝဲလံာ်လိာ်၊ တဘျီထီ ဖဲးအံးရဲဒဲးစထုၤန့ၣ်၊ ယုး
 နံးဝါစထံာ်ဟ့ၣ် ယၤလောအုၣ်အဲခဲ A. M. or M. A. လိာ်၊ ပ
 မၤလိာ်သကိးတံာ် လောလံာ်စိးအိၣ်တံာ် မၤလိာ်အံးမ့ၢ် အမုၢ်ကတံာ်
 မးလိာ်၊ လောယတံာ်မၤလိာ်ဝဲလံာ် အကျါန့ၣ်၊ ယမၤလိာ်လံာ်စိးအိၣ်
 အကတံာ်အံးရံာ်ကတံာ်လိာ်၊ လောအံာ်ခိၣ်န့ၣ်ယမၤလိာ်ညိၣ်န့ၣ်
 ကွၢ်ဘၣ်၊ ကွၢ်လိာ်လောရံာ်ဒိးဒီးဗုန့ၣ်ပာ်ဒီးအအိၣ် ဆဲးယံး၊
 ဒီးဒူးတံာ်န့ၣ်စာ်ယံးလိာ်အသးလိာ်၊ တံာ်ထံာ်သ့ၣ်၊ တံာ်ထံာ်က
 စာ်၊ တံာ်ထံာ်ကတံာ်အကျါဒီးတံာ်ဝံးတံာ်ဒူးအဂၤတဖၣ်လိာ်၊ ယ
 ညိၣ်န့ၣ်လဲးသ့ၣ်ကွၢ်ဘျီၣ် ပူၤဒီးဒိကန့ၣ်ပာ်ရဲတဖၣ် အတံာ်ကတံာ်
 ဒီးယသးအိၣ်ကဲပုၤထံာ်တံာ်၊ ယသးအိၣ်ကဲပာ်ရဲဒီး ပုၤကလုာ်
 သ့ကတံာ်ဘၣ်လိာ်၊ တံာ်သးအိၣ်န့ၣ်ဝဲဘူးဒီးယၤထုၤလောယမၤ
 လိာ်လံာ်စိးအိၣ်ထံးတန့ၣ်ဒိန့ၣ်ညါလိာ်၊ ယမၤလိာ်လံာ်စိးအိၣ်ထံး
 န့ၣ်ဝံးန့ၣ်ယသးတဟါဂိာ်ဘၣ် တံာ်ဂံာ်တံာ်ဒူးဘၣ်၊ တံာ်မၤလိာ်

ပျိုအဆာကတိန်နှင့် ယလဲထိပ်ကျွဲဒီး၊ ပထိပ်တံ၊ ချပ်နံ၊
 တဲတဲဒီးယထဲလံတဘျီအထီးထီး၊ မုမုတုယမလဲလံတံစီဆွ
 ခံနံတနံနံတံ တံအဖိခိပ်တဖပ်နံ ယဆိကမိပ် ရှင်လဲအိ၊
 ဝှာထီးထီး၊ ယသးအိပ်ကခါထဲတံစံတဲထဲထီးတဒိထီး၊ ယ
 ကွဲးတံစံတဲထဲထီးထဖပ်ထီး၊ ယမလဲစံတဲထဲထီးတံ
 နံယတီးထီး၊ ယဘိထုကဖပ် ကစာယွအတံ မၤစၢယ
 လာညါကီးဘျီဒီးထီး၊ ယသးရံမး လာယကမၤကစာ အတံ
 မၤထီး၊ ဖဲယထိပ်နံလံတဘျီတဘျီတဘျီတဘျီတဘျီတံစံ
 တဲထဲထီး “တံကလု” နံယမၤနံဖးအိကီးထျှင် ဒီးထီး၊
 ယလဲဒီးကနံသရံတဖပ် အတံကတီးလဲကီးလံတံ စီဆွအ
 ဝှာနံ ရံသးယအါမးထီး၊ ပမလဲလံတံစံဒီးပထီး ဖးလိပ်
 သးထီး၊ ယထဲကယအိပ် ဒီးလၢဒိဗျဲးစထာ်အဝှာပူတုပတံ
 အိပ်ဗျိပ် လွဲကိပ်ကးဒီး၊ ကိပ်ကးသမံသမိး ယလဲဒီးပပ်ပထု
 လာ ထါယုဂံသိ ၁၈၇၄ နံနံထီး၊ တံနံ ဝံအထိန်ခံဒီး
 ယဆါကွံယထိန်ခံဒီး တံဖိတံဆံဒီးယဆါကွံ ယတနံ
 ထိန်ထံလဲယထဲလဲဟးအိပ် သကီးလၢကိန်မဲးစံးဗျဲးကးဒီးထီး၊
 ယဗျဲးနံ တနံအထိတထိဝံလဲအိပ် သကီးသရံမးမးဒိအ
 ဖိခွါ၊ ဟဲရံ၊ လၢပုးစထာ်၊ မုရံ၊ ဒီးလံခဲလၢဗြဲတုဒဲး-ဒီးအါ
 လဲစံးဝံကုကုဆုဝှာနံထီး၊ ဝံဆုဒိဗျဲးစထာ်ထီး၊ တံအံဝံ
 ဒီးယထဲတံယထိန်ခံဗျိပ် လၢယဘိသကီးတံဖဲနံ လၢယ
 တံဘျးလၢအဲထဲ တံထိန်ယလၢအကျါဗုနံနံ အါ
 မးထီး၊ မုမုခဲအံယမလဲတံ ကတံဝံလဲဒီး ယကုကုဆု
 ယထံယကိန်ထီး၊ ယနူးဆဲးကတီးဒိအိထီး၊ တံအိန်ဗျိပ်ပျို
 ယဒီးတုဂံကုယမံထီး၊

ဖဲယမလဲတံလၢဝှာဒိဗျဲးစထာ် အပူဗုနံနံ ယဒီးလဲ
 အိန် ဝှာထိန်ရံ သးဗျိန်မဲးစံးစံးဂျာ်အအိန်ထီး၊ မဲးစံးစံး
 ဂျာ်အိန် ဒီးအဖိရံကနီလၢဂံ၊ ရံတဲးခဲ (ရဲးထကံ)၊ စၢ
 ရါဒီးဖဲနံ (ဗြဲစံးစံ) ထီး၊ ဗျဲးဒိဖိတံဖပ် အံမုပျာဗျိထံတံ

စးအဲကလံးတံအိန်ဗျိပ်အံပံးစံးဖိဒီးထီး၊ မုဝှာသနံကုမုပျာ
 သးဝှာမးတဖပ်ထီး၊ အဲအဲယဒိအထံ ဖိတဂၤအထီးထီး၊
 အဖိရံတဖပ်အဲ ယဒိအဖိဝှာဝဲခွါတဂၤအထီးထီး၊ တုပ
 ကထီးဖးလိပ်သးနံ အဲထဲဒိဖးယကိန်ဒီးအမံထံယုထီး၊
 ကိးဂၤဒဲးထီး၊ ပထုညါလိပ်သးဗုနံ ဒီးယအိန်တံအိန်ဖဲ
 နံထိန်ဒီးကဲဒိဖိဒိပျာဝဲတဂၤအထီးထီး၊ အဲထဲမုမုဗျိထံ
 ဒီးယလဲမု ဘျာထံသနံကုပတံအဲ နီပျာဝဲမုတံတမံ
 ထိထီး၊ ဒီးရံမးထီး၊ တုခဲအံယသးဝှာနီ အိထဲထဲတံ ဖဲ
 နံတဂၤလၢယမလဲတံတုးအကဝံတုနံ ဒီးရံအသးဒီးမဲး
 စထာ်၊ ချးလၢရံနံတဒိဒီးပျာမးအိန် ဝံဖဲအဆၢအက
 တိန်နံထီး၊ မဲးစံးစံးဂျာ် ဒီးအဖိတဖပ်မုပျာအိန် ညီနံလၢ
 ကိန် နီတံစံးဂျာ်တဒိထီး၊ မုမုအဲထဲတံကုအိန်ဖဲဒိဗျဲးစ
 ထာ်အံ၊ ဒီးမးအိန်မးအိတံဒိအထံအကိန်အထီးထီး၊ မုမု
 သးဗျိန်သးဝှာတဂၤထီး၊

ဖဲယလဲထံ-ဒိဗျဲးစထာ်-ယကတံကတီးယထိန် ဖိတံ
 ထံဝံဒီးမၤပျာဗိန်အိဆုလုဗုအုစထုဂျာ်ထီး၊ လၢဂိတဒိ
 မၤကဒီးတနံနံယအိန် မုဂိတဲးဝံကတိန်ဒိ ထိဖးလိပ်
 သးဒိ မဲးစံးစံးဂျာ်ဒီးအဖိဒီးအဖိဒိ ဒီးပျာဒီးလဲအိန်သကီးဝှာ
 တဖပ် ဝံဒီးယလဲဆုစထုဂျာ်ထီး၊ ယပျဲးနံထံးဆုသဝီမ
 ယဲထဲထဲတံ တုးဒီးဝှာစံးရံဗျဲးဒီးထိန်ထျှင် ဒီးစံးကူးထဲ၊ ဖဲ
 ယလဲထံလၢဒိဗျဲးစထာ်ထီး၊ ယလဲထံလၢကွဲးစံးထံထီးဆု
 လုဗုဗုအုထိဖိခိန် ဒီးကွဲးထိထံအထိန်လၢယဟးညီနံဝံ
 ကွဲးကျဲတဖပ်ဒီးသရိအပျိန်တဖပ်၊ ထိန်တဖပ်ဒီးလဲထံထီး၊
 ယထုညါကျဲကီးထိဒီးထီး၊ အဝှာဒိအံ၊ ဖဲယမလဲတံဗုနံ
 နံယဟးလၢကျဲကီးထိဒီးသုညါဒိဗျဲးစထာ် အဝှာဖဲနံအ
 ကတိန်နံယထုညါဝှာတကုအထီးထီး၊ ဗျဲးဒိထုညါယ
 ကိးဂၤဒဲးလၢအဖိအဆဲး၊ အမုအဂ္ဂါထီး ယမုပျာထံထီး၊
 ထိတဂၤဒိထီး၊ ပထံးဖိထုညါယကိးဂၤဒဲးထီး၊

ယလဲတော်သုတနံကျော၊ ဝံတုလောမယဲထသွင် လာမးမး
 ဆဲကလပ် အဝဲအဆိပ်နံဒီးအိပ် သကီးဒီးအိတနွံဝံယလဲ၊
 ဆူယိခါဗဲယချးစံမးဘၢဉ်၊ ကဲသရၢဉ်နံဒီးထီ၊ ယအိပ်သကီး
 ဒီးအိတုာထီဒီးစံဉ်တဲထဲထီန့ဉ် အိထာထာ်စံဉ်တဲထဲထီထ
 ဘျီထာအိပ် ဘျးနံဟာတဒိန့ဉ်ထီ၊ ရၢအိပ်ဘျးနံပူခံထီန့ဉ်
 ယလဲဆူဝုန့ဉ်ယးဒီးပူန့ဉ်ယထံးခဲးလၢကတိကတၢ်ကရၢ၊ ဝံ
 လံအခါ၊ ကံအိပ်၊ ဆူဝုလုဘၢ်ဖူထီ၊ ရၢဘဉ်ထီတဒိယလဲ၊
 မံထာထံဝံဘးဒိက့စ့ဉ် ဝုပူထနးခံန့၊ ဝံဟဲက့က့ဆူဝုန့
 ယိးထီ၊ မကဒီးတနံ၊ အိကူး ၁ ထီ ၁၈၇၄ နံဉ်ဂီတဒိန့ဉ်
 ယဒီးသရၢဉ်မ့စဉ်၊ ဖိဆွဲပဒီးထီဉ်ကတိမ့ဉ်၊ ဝံအိမံဉ်၊ ဒီးစံး
 ကူးတဘဲလၢကီအမ့ရံကဒီး လဲတၢ်ဆူဝုဉ်လဲဉ်အခါ တ
 ထီထံးအပူဆူဝု လုဘၢ်ဖူထီ၊ ပလဲတၢ်ထာဖးစံချး သ
 နံက့ပဟ့ဉ်ဘဉ် ကတိအလဲရဝဒိထီ ဒီးစိပ်တၢ်ဖိတၢ်ထီ၊
 ထံသံးတဉ်၊ တနံ၊ ဝဲးဆးတၢ်တဖဉ် ခဲလၢာ်ထီ၊ ပလဲတၢ်
 ၁၁ ထီ၊ အိကူး ၁၂ ထီန့ဉ် ပထိးထီဉ်လၢဝုလုဘၢ်ဖူဖဲယဟဲ
 တုဒီးလဲဆူဝုန့ဉ်ယးလၢအိကူး ၂၇ ထီ၊ ၁၈၆၅ နံဉ်န့ဉ်ထီ၊
 ယအိပ်တဖျဲဒီးမၤထီလံာ်လၢကီအမ့ရံကယျဉ် နဲးထံးစ
 တံအပူန့ဉ်ဘျးထီဉ်တဆံနံဉ်ထီ၊ ယတၢ်မၤထီနီဖးထီအ
 သးလၢတၢ် မၤထီသၢဖျၢဉ် ပြဲထိးထိးထီ၊ ရှးတထူးဒိလံး
 ၁၈၆၅-၁၈၆၈ တၢ်ကတဲာ်ကတိလၢဒိလံး အဂီၢ်ခဲနံဉ် ဒီး
 လဲဖျဲဒိလံးအခါ ထံးတနံဉ်၊ ဖြးရှမုဉ်၊ ရဲခဲးစထာဉ် ယူးနံးစာစ
 တံာ် ၁၈၆၈-၁၈၇၁ ဒိလံးတုအကတၢ်ဒီးန့ဉ်ဘဉ်၊ A. B.
 or B. A. ရဲခဲးစထာဉ်ထီ အိပ်ထီဖဲးခါဉ် ဝဲမနုရံ ၁၈၇၁-
 ၁၈၇၄ ထီ၊ ယမၤထီတၢ်န့ဉ်ခဲလၢာ်ယအိပ်ခဉ်တၢ်ဒီးသၢဖျၢဉ်
 ထီ၊ ရှးထလူးဒိလံးဒီးနီဂံာ် ၃၀၊ ရဲခဲးစထာဉ်၊ စးဘျဉ်ဟံဉ်၊
 ဒီးနီဂံာ်၊ ၆၄ ဒီးထီတိဉ်ထီ၊ ဒီးနီဂံာ် ၂၁ ထီ၊ ခဲကနံဉ်အံ၊
 ကစၢ်ယွဆွာကဒါက့ယထီ၊ ပတုဝုလုဘၢ်ဖူဒီး ပအိပ်
 လၢပူထမ့အဟံဉ်၊ ခဲတကထုထီ၊ တဟါပဟးထာကျဲပူန့ဉ်

ယဘဉ် သဃိဝံယသရၢဉ်ဒိကထီဉ်၊ စကြိဟဲက့က့လၢဝုဖဲ
 ရဲ (ဖြဲဝုဉ်ကီအဝုဉ်ဒိဉ်) ဒီးယလဲအိပ် သကီးဒီးမးမး စကြိ
 ထီ၊ ပကတိလၢကီးတၢ်မုဉ်မးဝံမုဉ်ဆုဉ်ထီဉ် ကဒီးတနံယ
 လဲထီဆွာဒီးနူးဆဲးအိလၢကတိပူဖဲအဝဲသ့ဉ်က့ကဒါက့ဆူ
 ကီအမ့ရံကန့ဉ်ထီ၊

ဖဲဝုလုဘၢ်ဖူအပူအံယပူန့ဉ်ထီဒီး တၢ်ကတိကတၢ်တ
 နီဝံယပူန့ဉ်န့ဉ်ရံဉ်ထူလၢယထံးယသကီးလၢယဆဲဉ်အိနီ
 ဆူစတၢ်အဂီၢ်တဖျၢဉ်ဒီးန့ဉ်ရံဉ်ပျဲထူတထီထီ၊ သရၢဉ်မ့စဉ်
 မ့န့ဉ်ရံဉ်ထူဖိတဖျၢဉ်လၢအပူန့ဉ်မုဉ်အဂီၢ်ထီ၊ ပပူကျဲဖးဒိဉ်
 တဂၤ တဆိဒီးကျဲတရဲဒိယဲာ်တိတဂၤတဆိထီ၊ ယပူဒီးတၢ်
 ဂၤဖဲပမးအိအထီအိဉ်န့ဉ်ထီ၊ နီဉ်တၢ်လးဖးထံအိဉ် ခဲးခဲအံ၊
 ခဲသ့ဉ်သၢဘျဉ်ထီ၊

ဖဲယအိပ်သကီးယချးစံမး၊ ဘၢဉ်၊ လၢယိခါန့ဉ် အဝဲခဉ်
 တ့ဉ်ဖြဲဝဲယလၢန့ဉ်ရံဉ်စတဖျၢဉ်ထီ၊ အဝဲခဉ်လွဲးထီယမံဒီး
 အမံလၢတၢ်သ့ဉ်နီဉ်ထီဉ်ပသးအဂီၢ်ထီ၊ ယဲခဉ်တဒိယဟ့ဉ်
 တၢ်အိလၢကီတမၢ်အဂီၢ်ထီ၊ ဘီတဒုဒိးအကသ့ဉ်နီဉ် ယ
 လၢယအိဉ် လၢပူတၢ်တၢ်ဂီအကီၢ်ပူဒီးယစံဉ် တဲထဲထီက
 စၢ်အကထုထီ၊

သရၢဉ်မ့စဉ်ဒီးယပဲးဆူဝုလီဒိဉ် ဒီးမံလၢခါရၢဉ် ဗြိဟိဉ်
 ထဲထနးထီ၊ ဟိဉ်ထဲတဖျၢဉ် အံမုဉ်တၢ်သ့ဉ်ထီဉ်လၢပူတုာ်
 ဒိဉ်ကီဒိဉ်ဒီးပူထူးပူထီတဖဉ်အိဉ် ကတိမံအထီထီပဲ
 ပတသ့ဉ်ညါဘဉ်၊ မ့မ့ပလဲမံဘဉ်၊ တနးထီ၊ တၢ်ကတဲာ်က
 တိတၢ်အိဉ်အဒီးဒီးတၢ်အိဉ် တၢ်အိတဖဉ် မ့တၢ်ဝုခဲလၢာ်
 ထီ၊ တၢ်သ့ဉ်ထီဉ်အိဉ်န့ဉ်ထီ၊ ပူထူးထီဉ်ပူလၢ စုာ်ထီဒီး
 ပထီဉ်ဘးန့ဉ်ထီတဆိ ရှုကစိဒိထီလၢကီဂီ၊ တဒိယလဲ၊ ထီဉ်
 ဆူတၢ်အဖိဉ်ဒိဒီးကွၢ်ကီထီဝုထီဒိဉ် လၢထးတဒိဒီး ကျဲတ
 ဖဉ်ထီ၊ ပကတိတၢ်ထီဂံာ်မးဖျဲထသ့ဉ်အိဉ် ထဲတးတဖဉ်ထီ၊
 ပူဝုဖဲဖဲအဆၢအကတိန့ဉ်အိဉ် ၄၀၀၀၀၀ လွံကထွဲ

ဂါထီ၊ ပဲန့ၣ်အကတိၣ်ဝုၣ်န့ၣ်ထီးအိၣ် နီးပုၤဝုၣ်ဖိ ၁၅၀၀၀၀၀
 ထကကွၢ် ယံၣ်ကတိၣ် ပလဲၤကွၢ်ကိၣ်တြီး ထံးရှးမူၤပံၤအာၣ်.
 ပုၤပတ်တၢ်ထီၤဆိအဟံၣ်, ဝံၤပလဲၤဆူသရၢ်ဖးဒိၣ်စံၣ်ဖိသံၣ်ခြံၣ်
 ထီၤ. ယလဲၤလဲၤန့ၣ်စ့ဝံၤပလဲၤကွၢ်ကတိၣ်ကွၢ် ဆူဝုၣ်လုၤဘၢၣ်ဖူထီၤ.
 ယထုၤဘၢၣ်ဝုၣ်လိၤဒိၣ် လၢညါထဘျီထံးဒီးထံၣ်ဘၣ် ထၢ်အါန့ၣ်
 သရၢ်မူးစၣ်ထီၤ. ပအိၣ်လၢဝုၣ်လုၤဘၢၣ် ဖူထဆံၣ်ဝံၤပဒီးထံၣ်
 ကတိၣ်မ့ၢ်,စံးထံၣ် အိးမဲးနာၣ်. (City of Macca) နီးလဲၤဆူဝုၣ်
 ကၤထၢ်ကတိၣ်ထီၤ. ပလဲၤတၢ်လၢပူၤဆဲးထံၣ်ကျိၤပူၤထီၤလၢတုၤ
 စ့ၣ်အပူၤန့ၣ် ကလံၤရၢ်ထီၤဘၣ်ပုၤဒီးလၢၣ်ဖိဒိၣ် အဃိကတိၣ်
 ထီၤမး လၢထံၣ်ဖိလၢန့ၣ် သၢနံၤဒီးသၢနံၤဒီးဖိယံၤနီၤအိၣ် လၢ
 ညၣ်ဖးဒိၣ် အဟၢၤဖူပူၤန့ၣ်ထီၤ. ယၤထကၤယထမူၤကတိၣ်ဘၣ်.
 ယၤ, ကတိၣ်ခိၣ်အမံၤအဲန့ၣ်ဒၢၤပုၤန့ၣ် နီးပုၤကွၢ်ကတိၣ်စဲးပဲသၢၤပ
 အိၣ်ခိၣ်တၢ်မ့ၢ်ထီၤ. သရၢ်မူးစၣ်ဒီးကိၣ်လၢဝါရၢ် နီးလဲၤကတိၣ်
 မဲးစံၣ်,ထီးစုၣ်,ခံၣ်မံၤခိၣ်တၢ်ကျဲၣ်ကတိၣ်တအိၣ် မ့ၢ်တအိၣ်ထံ
 ဘၣ်,မ့ၢ်အိၣ်တၢ်တဆဲးတက့ၢ်န့ၣ် ဘျီးထီၤကွၢ်ကတိၣ်ဝဲခဲသၢၤ
 ထီၤ. ပလဲၤတၢ်န့ၣ်တုၤပထုၤလၢစတြးတၢ်ကွၢ်တြိလထၢ်ဒီးပ
 န့ၣ်ထီၤထံၣ်ခိၣ်စ့ၣ်အပူၤန့ၣ်ကတိၣ်အိၣ်က့ၢ်ဝါတပၢ်ထီၤ. ပန့ၣ်ထီၤ
 ဖိၣ်လဲၤမံၤခိၣ်တၢ်အပူၤဒီး လဲၤတၢ်ရၢ်ရၢ်ထီၤ. ပကွၢ်တၢ်ဒီးယ
 ထံၣ်ဘၣ်ကိၣ်အာၣ် ဖြၢၤကၤအကစၢၢ်လၢအယံၤလၢကလံၤထံးတ
 ဒီးဒီးထံၣ်ကိၣ်အံးထုလုၣ် အကစၢၢ်လၢအယံၤဒီး သ့ၣ်နီၣ်ထီၣ်
 ထၢ်စံၣ်ဖိၤတဲၤပုၤမူၤအာၣ် ဖိအတၢ်ဒုးဒီးကိၣ်အံးထုလုၣ် အပူၤ
 ဒိၣ်ကစၢၢ်,စံးစရၢ်ဝံၤထုၣ်နီၣ်ဆိကမိၣ် စီၤဖိလုးဘၣ် ကတိၣ်ဟါ
 ဝါန့ၣ်အိၣ်ဖိၣ်လဲၣ် မံးခံးတၢ်အပူၤအံး, ဝံၤဆိကမိၣ်စီၤဖိယံၤနီၤ
 ဆၣ်တၢ်ထုၣ်ထီၤအိၣ်ဆူပီလဲၣ် တတုၣ်အံး အပူၤဒီးညၣ် ဖးဒိၣ်
 ယုၢ်အိၣ်ဒီးအိၣ်လၢညၣ် အဟၢၤဖူပူၤသၢနံၤသၢနံၤဝံၤညၣ် ဘျီး
 ထီၣ်ကွၢ်အိၣ်ထီၤ. တၢ်တဖၣ်န့ၣ်ခဲသၢၤပၣ် ဗုၣ်ပုၤဟူးလုၣ်ဖိအ
 တၢ်ဒုးသုးလၢထံၣ်ဒီးရိမုၤအတၢ် ဒုးသုတဖၣ်ဟဲက့ၢ်ပၢၢ်ထီၣ်က့ၢ်
 လၢယထတၢ်ဆိကမိၣ်အပူၤထီၤ.

ယထံၣ်ယထကိးတြိ,မၤထီၣ်ယထံးဝဲယမ့ၢ်က့ၢ်က့ၢ်ဆူယထံ
 ယကိၣ်န့ၣ်က့ၢ်လၢဆါအိၣ် ကျဲထဒိဒီးသါကလဲၤတၢ်ဒီး ယၤဆူ
 ကိၣ်ထၢၣ်ခဲဝံၤယကက့ၢ်က့ၢ်လၢယမူၤရှုလုၣ်ကျဲထဒိန့ၣ်ထီၤ. မ့ၢ်
 သန့ၣ်က့ၢ်သရၢ်မူးစၣ်ဟဲက့ၢ်ဒီးယထီးအဃိယမၤတသ့ဘၣ်ဒီး
 ယလဲၤတၢ်နီၣ်ပတဲလံအထီးထီၤ. ပလဲၤတၢ်ရှုထီၤဒီး ပထီးထီၣ်
 လၢဟါတဒိရန့ၣ်ရံၣ်န့ၣ် လၢထံၣ်ကျိၤပူၤဆဲးအထၣ်ထၢ်ထီၤ ဒီးထ
 စ့ၣ်န့ၣ်ထီၤ. တၢ်အထီၤအံၤမ့ၢ်မဲးရၢ်ခိၣ်ထီၤ. ပလဲၤထီၣ်ဟးဆူဒိ
 တဖိၣ်ဝံၤပလဲၤကွၢ်မံၤလၢကတိၣ်ပူၤထီၤ. ရၢ်ဆုၣ်ထီၣ် ကဒီးတနံၤ
 တချုးကတိၣ်ဟးထီၣ်ခံးဘၣ်န့ၣ် ပလဲၤထီၣ်ဟးကဒီးလၢခိၣ်ထီၤ. ယ
 သးအိၣ်ဒီးကသ့ၣ် ယိၤနကစၢၢ်ယုၣ် ရူးဆရံးဒီးဘၣ် ဝဲတဘျီန့ၣ်
 သရၢ်မူးစၣ် တဆဲးန့ၣ်ယၤဘၣ် ဒီးယထဒီးဘၣ်ဘၣ်. ယစံးယ
 ကထီၣ် ဒီးကိၣ်လၢအူးဆူသဝီတဖျၢ် တဖိၣ်နီၣ်ပုၤလၢပျၢၤတဖၣ်
 မၤဝဲၤန့ၣ်ဘၣ်ဆၣ်သရၢ်မူးစၣ်,စံးဝဲလၢကတိၣ်ကလဲၤသဒၣ်ယၤ
 ဘၣ် ဖုးဒီးတဒုဒီးယၤဘၣ်, ဒီးယထဒီးဘၣ်ကသ့ၣ် ယိၤဒီးကိၣ်
 လၢအူးဘၣ်,ဒီးထစ့ၣ် မ့ၢ်မဲးရၢ်ခိၣ်တၢ်ထီၤအထီထီၤ. တယံၤဒီး
 စီၤပၤဖၤရိအိၣ်အဝုၣ်ခ့ၣ်,ဘၣ်, ဒီးတယံၤဒီးဝုၣ်အလုးစၣ် ဗြူၤ
 အိၣ်အထီၤဘၣ်,ပုၤအဲၤကူပတုးရၢ်တဖၣ်မၤနီၣ်ကျၢၢ်ဘၢအမံၣ်
 ထီၤ. ပၣ်န့ၣ်ဝဲအပူၤခံၣ်ပူၤလၢအကကွၢ်တၢ်အထီၤထီၤ. တဆံၣ်န့ၣ်
 ရံၣ်ဒီးကတိၣ်ဟးထီၣ်လဲၤကဒီးတၢ်ထီၤ. ထံၣ်ကျိၤခံၣ်ကပၤလၢာ်မ့ၢ်
 မဲးရၢ်ခိၣ်ထီၤ. ကိၣ်ပၤလၢစတံအိၣ်ပျၢၤလၢရၢ်ထီၣ်တဒိဒီးကိၣ်အဲၤ
 ကူးပတုးအိၣ်လၢပလဲၤဒီဖျိအိၣ်ထီၤ. သ့ၣ်တဒိၣ်အိၣ်တက့ၢ်ထ
 က့ၢ်ဒီးမၤအသးတရူကဒုထီၤ. တမ့ၢ်တၢ်ရူအကိၣ်ဘၣ်-လၢ
 ထံၣ်ကျိၤအသ့ၣ်ရၢ်ထီၣ်တဒိတနံၤန့ၣ်ယထံၣ်ဘၣ်ပုၤပံးရှုမၤဖ
 လးဖိတဆံၣ်အိၣ်ဒီးကိၣ်လၢအူးကိၣ်လိၤတဘျီၤဒုလၢထံၣ်ကျိၤ
 ကၢၢ်ခိၣ်ထီၤ. တၢ်န့ၣ် မ့ၢ်အကဒိဂၢ်ထံၣ်ကျိၤဒီး လဲၤထီၤဆူကိၣ်
 အဲၤကူပတုးအပူၤထီၤ. ဒီးတၢ်ထံၣ်န့ၣ် ဒုးက့ၢ်က့ၢ်ယထတၢ်ဆိက
 မိၣ်ဆူပုၤမိၣ်ဆါကွၢ်စီၤဖိယံၤသးန့ၣ်ထီၤ. ဒီးကမ့ၢ်ခိၣ် တၢ်ပုၤတ
 ကလုၣ်ယိန့ၣ်ထီၤ. သၣ်ထုထါတဖၣ်မၤအသးအလွဲၤ, ဘီကရူ,

ထီးဝင်ဒါတယျတဘုန်နှစ် ဖီးပမဲင်အါမးလီ၊ ထာ်တဂါဒုး
 သွန်နီဉ်ထီဉ်ယလၢဖၤ ဝါဘဉ်တၢ်စံဉ်ညီဉ်လၢစးသုဉ်ဒီးတၢ်
 ထံဉ်တဖဉ် ထီးဝင်အတဲဉ်ဖျါလံာ်စီဆှံအဆၢတဖဉ်န့ဉ်ထီဉ်၊ ထာ်
 ဖိစာဉ်တဖဉ်အံပနီဉ်ဟးကွံာ်ကီ မးထီဉ်၊ ဒီးပဘဉ်တုၢ်နီဉ်ထီဉ်၊
 ပလဲတၢ် သုတနံကျၢကဉ်ညီကဉ်ညီဒီး မံလၢထံထီဉ်ကကျီတ
 ကဝီဖဲကီဉ်ဖြၢစ့ဉ် ပဆဲကရၢဉ်န့ဉ်ဖိလုၤအိဉ် သၢတဂါအိးထီဉ်
 ထံကျီန့ဉ်ဘျီထီဉ် တၢ်ဒီးတဖျါဉ် လၢပဆဲကရၢဉ်မုဉ်၊ ယုၤကွံန့ဉ်
 လဲၤအိဉ်ဝဲတဘျီန့ဉ်ထီဉ်၊ မုဉ်ဆုဉ်ထီဉ်ကဒီးတနံပလဲတၢ်လၢ
 ဂါဂါထီတဂါကျၢတုၤလၢမုဉ်ထုဉ်ဃုာ်ထီဉ် ၂ န့ဉ်ရံဉ်ဒီးပတုၤ
 လၢပိဉ်လဲဉ်ဂါအိဉ်ထီဉ်၊ ဂါးလဖးစုဆဲးန့ဉ်ဒီးပဒုးန့ဉ်ကတိကျဲထ
 ဂါစံဉ်ထီဉ်ကုၤဆုဉ်ထီဉ်၊ ဒီးပဝဲဒဉ်ပလဲတၢ်ဆုဉ်ပိဉ်လဲဉ်ဂါအပူၤ
 ထီဉ်၊ လၢပုၤစုဆဲးအကလံထံးပိဉ်လဲဉ် ကၢ်ခိဉ်လၢမုဉ်န့ဉ်တစီ
 န့ဉ်၊ ယကွၢ်တၢ်လၢကတိခိဉ် အမဉ်ဖျီဒီးယထံဉ် ကစၢ်ခံဃျါဉ်
 အိဉ်ဒီးအကဆုးထီဉ်ဆုဉ်ပိဉ်လဲဉ်ပူၤန့ဉ်ထီဉ်၊ ယဆိကမိဉ်၊ တၢ်ထီဉ်
 န့ဉ်ကမုဉ်အိဉ် စရုလးကဒုးကဒုဉ် တၢ်လၢဖၤဒါလုၤအိဉ်န့ဉ်ထီဉ်၊
 ယသံကွၢ်ကတိခိဉ်န့ဉ် အဝဲဒဉ်စံးဝဲလၢပုၤဂၤစံးန့ဉ်ထီဉ်၊ ယ
 ကွၢ်ဖးလံာ်စီဆှံဘဉ်စးအိဉ်စရုလးခိဉ်ပိဉ်လဲဉ်ဂါန့ဉ် ယကွၢ်တၢ်
 ဆုဉ်ထီဉ် ဒီးယထံဉ်စီကစၢ်စံးနါအိဉ် လၢအယံဒီးယဆိ
 ကမိဉ်လၢယလဲၤဒီတဲာ်ဘဉ်အိဉ် စရုလးခိဉ်ပိဉ်လဲဉ် အကျဲဒီးယ
 လဲၤဘဉ် တၢ်လၢဖၤဒါဒီးအပူၤဆဲးကူပတုးအသုးမုဉ်အမိဉ် အဖီ
 ခိဉ်ထီဉ်၊ ပိဉ်လဲဉ်ဂါအကၢ်ခိဉ် ခံကပလၢာ်လၢအယံဃုာ်ဂုၤ
 အသုးမုဉ်ဂုၤမုဉ်ကစၢ်တဖဉ် ဒီးမဲးမုဉ်ခိဉ်တဖဉ်ထီဉ်၊ ဖဲအဆၢ
 အကတိခိဉ်န့ဉ် တၢ်စံးဝဲဒဉ် လၢတၢ်ထဟဲဉ်လၢထီဉ်ဘဉ် တၢ်ထီဉ်
 တဖဉ်န့ဉ်အိဉ်လံတဆဲခံနံဉ်ညါလံထီဉ်၊ ပမံလၢကတိဒါးပူၤလၢ
 မုဉ်နီဉ်န့ဉ်တရၢဘဉ်ပုၤဘဉ် ပသါကလံမၤအသးဒ်ပသါဘဉ်
 ထံသံအသးထီဉ်၊ ပိဉ်လဲဉ်ဂါအကံယိဉ်ဒီးအလွဲအိဉ် ဖျါမးထီဉ်
 ကွၢ်ကန့ဉ်ထီဉ်၊ ပလဲတၢ်လၢပိဉ်လဲဉ်ဂါအပူၤတနံဒီးပတုၤလၢ
 ကီးစကီဉ်တြဉ်ဒီးန့ဉ်ထီဉ်ပိဉ်လဲဉ်၊ အဉ်ဂုၤဘုၤအပူၤထီဉ်၊ ပန့ဉ်ထီဉ်

ပိဉ်လဲဉ်၊ အဂုၤဘုၤ အပူၤထဘျီဃီတၢ် ထီးဝင်မးလၢကတိကဖီ
 ထီဉ်ဒီးစံဉ်ထီဉ်မးဒ်ထီဉ် ယုၤထီဉ် အသးယုဉ်ကန့ဉ်ထီဉ်၊ အဆဲး
 ထဘျီအံကလံဆှံဂုၤမးထီဉ်၊ ပလဲတၢ်နီဉ်န့ဉ် ကဒီးတနံဒီးပန့ဉ်
 ထီဉ်ထံကျီတုကထုဉ်ဝဲထံထီဉ်တုၤလၢပုၤကလၢကတိထီဉ်၊ ပအိဉ်
 ဖဲဂုၤကလၢကတိအပူၤအံလၢဆဲကလံး ထျာထံအသရၢဉ်မံးစ
 ထာဉ်လုဆဲးစ(ရီး) အဟံဉ်ခံသီသၢထီဉ်ပဒီးထီဉ်ကတိမုဉ်၊ မံဉ်
 န့ဉ်ဒီးလဲၤထီဉ်လၢကီတခိပန့ဉ်ထီဉ်၊ ဝုၤတက့ဉ်အထံကျီပုၤဒီးလၢ
 ထဆဲန့ဉ်ရံဉ်န့ဉ်ကတိထီဉ်ထီဉ်လၢကတိသန့အတိထီဉ်၊ လၢပလဲ
 ကုၤန့ဉ်တက့ဉ် အထံကျီဒီးထီဉ် တက့ဉ်အိဉ် ဖျါထီဉ်န့ဉ် သ
 ရၢဉ်မုဉ်စံးဝဲ၊ သါထံဉ်ကုၤထီဉ်တက့ဉ်တဘျီန့ဉ် တၢ်မိဉ်ထီဉ်
 ထီဉ်တါမးသါသး တဘျီဃီထီဉ်၊ ယစံးအိဉ် “ဘဉ်မုဉ်န့ဉ်
 လဲဉ်” အဝဲစံးဝဲဒဉ် “ကီဉ်၊ ယဆိကမိဉ် ထဲလၢယတထံဉ်ဘဉ်
 ကုၤလၢဘဉ် ယထံဉ်ယကီဉ်ထီဉ်၊ ယထံဉ်ကုၤတဘျီဃီယသး
 ထီဉ်တကံး၊ သးရန့ဉ်မးတုၤတၢ်မိဉ်ဘါထီဉ် မးယသးထာဉ်
 တက့ဉ်ထီဉ်” ပတုၤကုၤဝုၤတက့ဉ်လၢဂါတဆဲန့ဉ်ရံဉ်ထီဉ်၊ အိး
 ကတိဘၢ် ၂၂ ထီ ၁၈၇၄ နံဉ်န့ဉ်ထီဉ်၊ မုဉ်တနံဃီလၢပတုၤ
 လၢပုၤကဉ်ညီလံာ်စီဆှံတၢ်မၤထီဉ်ကဝီထီဉ်၊ ပုၤလၢအထံဉ် ဒီးသ
 ဂၢ်ဆိပုၤတဂါန့ဉ် မုဉ်ယထံဉ်ယသကီး၊ ဝိဉ်ထွဲထီဉ်၊ လၢပလဲ
 တၢ်အထီဉ်ခံန့ဉ်ထီဉ် ထွဲမၤအမံတဂုၤဘဉ် မုဉ်လၢအဂုၤထီဉ်အ
 သးဒီးပုၤဟုဉ် တၢ်ဘျဉ်တၢ်အထီဉ်ထီဉ်၊ အဝဲဒဉ်စိဉ်ပာ်ကုၤတၢ်
 ဖိတၢ်လံပထာဉ်တဖဉ်ခဲလၢာ်န့ဉ်၊ သရၢဉ်မုဉ်မဲးအမါနီဉ်ဖါအုးဆိ
 ကမိဉ်ဝဲလၢအကဟးဆါအိဉ် ကွံာ်ဝဲဒဉ်ခဲလၢာ်ထီဉ်၊ ယစံးအိဉ်
 လၢမိဉ်ထွဲမၤယၢန့ဉ် တဘျဉ်ဘဉ်၊ မုဉ်မိဉ်ထွဲမၤယစံးအသး
 ပာ်န့ဉ်ပတၢ်ဖိတၢ်လံပထာဉ်တဖဉ်ဂုၤကစီဒီထီဉ်၊ ပလဲဆုဉ်ဘျာ
 ထံဒီလံးဖျါတၢ်မၤထီဉ်ပဘဉ် တၢ်တုၤထီဉ်ပုၤလၢထရၢဉ် မးမး
 ဩးတၢ်ဒီးသရၢဉ်မးမးရိအဟံဉ်တုၤပလဲအိဉ်ဖျိဉ်လၢခဝုဉ်ရှၢဉ်
 ဒီးကုၤကုၤဆုပထံဉ်ယမိဉ်အအိဉ်ထီဉ်၊
 ယလဲတၢ်လၢမၢ်ရှး ၁၅ ထီ ၁၈၆၅ နံဉ်ဒီးဟဲကုၤကုၤတုၤ

ကွဲလော့တကူ၊ လါအိးကတိဘာ် ၂၂ သိ၊ ၁၈၇၄ နံၣ် န့ၣ်ယဟးတံၣ် ၉ နံၣ်၊ ၇ သိအိး ၇ သိအိးမးလၢတဆံၣ်ညါ ထီၤ သရၣ်ခိလဘာ်ထံၣ် ယၤအဆိကတၢ်လၢမံးရှၢၣ်ပုၣ် နံး တးန့ၣ်ထီၤ။

တၢ်အံၤမ့ၢ်ယတၢ်လဲၤအမံၤလၢယမ့ၢ် ပှၤတံၣ်လၢဟီၣ်ခိၣ် ချၢအံၤအဆၢအကတီၢ် သၢတၢ်တၢ်တဆံၣ်န့ၣ်ထီၤ။ ဒီးပှၤ လၢယလဲၤတံၣ်လၢအကျါတဖၣ် မ့ၢ်ပှၤတကလုၢ်ထီၤဆိဒီး ပ ကိၢ်မ့ၢ်ထီၣ်အံၤထီၤမ့ၢ်ပှၤတကလုၢ်ထီၤအသ့ၣ် ညါတၢ်တက စၢ်ဒီးပဲပှၤကညိအကလုၢ်န့ၣ်ဘၣ်တၢ်သးခုကစီၣ် လၢအအိၣ် ထီၤ။-ယလၢယဟးထီၣ်လၢကိၢ်မ့ၢ်ထီၣ် လၢဝံၢ်ပျံးန့ၣ်ကစၢ် ယွၤဆၢယၤဒီး ယတုၤလၢကိၢ်မ့ၢ်န့ၣ် အယံၤကတၢ်ဒီးအိၣ် တ ငှံၤမၤလိတၢ်ဝံၢ်ယဟဲက့ၤက့ၤယဲၤကိၢ်ခၣ်ယဲၤထီၤ။

ယဟဲက့ၤက့ၤအထီၤခါန့ၣ် ယကွၢ်တၢ်ထီၤဆိကံးမံၤဒီးထီၤ။ ဟံၣ်တဖၣ်မၤအသးဆံးဒီးပှၤဝဲဒ်တဖၣ် မၤအသးဒ်လဲၣ်တမံၤ မံၤဒီးကတိၤတၢ်အဂၢၢ်အကျါတအိၣ်ဘၣ်ဝဲဘၣ်၊ တၢ်လၢအ သးအိၣ် ဆါကွံၣ်ဝဲတဆံးတကွၢ်န့ၣ် တဲဝဲအပွၤဖးဒိၣ်ဝံၢ်မၤစ့ၤ ထီၤဝဲတစဲးတစဲးအဘျီဘျီထီၤ။ ယလီၤဂၢ်ပှၤကဲထီၣ်ကဒီးပှၤတ ငှံၤတဂၤလၢယထံယကိၢ်ခၣ် ယဲအပူၤအံၤထီၤမ့ၢ်ယတုၤက့ၤ ယထံယကိၢ် လၢယအိၣ်ဖျၢၣ်ထီၣ် လၢအပူၤဖဲယမိၢ်ဒီးယဒိပုၢ် ဝဲၢ်တဖၣ်အိၣ်ဝဲအံၤထီၤ။

အဆၢ-တဆံတၢ်
ယထံယကိၢ်, ၁၈၇၄-
“ယထံယကိၢ်ယဲၤဒေ,
ယဆဲၣ်ဒိၣ်န့ၣ်,” &c.
“ဆဲးသတုၣ်လၢသ့ၣ်တကျါ,
ဆဲးသတုၣ်လၢဝဲၣ်တကျါ,
ဆဲးသတုၣ်လၢပရန့ၣ်,
ဆဲးသတုၣ်လၢယွၤဒိၣ်အစၢၤ”

ဝဲကနံၣ်အံၤယဟဲက့ၤက့ၤ လၢလၢယထံယကိၢ် လၢယမ့ၢ် ပှၤကညိအိၣ် တံၣ်တဘျီလၢယတချးလဲၤဒီးဆုကိၢ် မ့ၢ်န့ၣ်ဒီး ဘၣ်ခံဆံၣ်န့ၣ်အဘျီထီၤ။ ဟံၣ်ဖိးဖိးဒီးတၢ်ဂၤတဖၣ်အါမံၤထ ထီၤဂၢ်ဘၣ် နိဖဲယတချးလဲၤတၢ်ဒီးယအိၣ် နံးအဆၢအကတီၢ် န့ၣ်ဘၣ်-တၢ်ပူၤတၢ်ယီၤ၊ တၢ်ကိၢ်-တၢ်ခုၣ်တြးအသးတနံၣ်တ ဘျီအံၤ မၤလီၤဆိတၢ် အါမးထီၤ။ ပှၤလၢယထံၣ် ဒီးယဂ့ၣ်ညိ န့ၣ်အိၣ်လၢအမ့ၢ်ပှၤနီၢ်ဆံးန့ၣ် ဝဲကနံၣ်အံၤကဲပှၤဒိၣ် ထုၣ်ခိၣ်ပှၤ တဖၣ်ဒီးပှၤဒိၣ်ထုၣ်ခိၣ်ပှၤဖဲယဟးထီၣ်တဖၣ်လၢ ၁၈၆၅ နံၣ် န့ၣ်ဝဲကနံၣ်အံၤ အခိၣ်ထုၣ် လီၤကတုၢ်ဒီး အဘိးပၤလီၤထံကျိၤ လီၤဆၢၣ်က့ၤတကျိၤတကျိၤဒီးအခိၣ်ထီၤအိၣ်ဒီးစ့ၤခိၣ်သုကး ဘၢအိၣ်ထီၤ။ ပှၤလၢအအိၣ်စုၣ်ခိၣ်ဖျၢၣ် ဖဲယလဲၤတၢ်န့ၣ်ဝဲကနံၣ် အံၤဘၣ်တၢ်စၢဆၢဒီးနိသ့ၣ် ဖိၤဝဲၣ်ဝဲၤသံၣ်ဖိၤဖိၤအထိးဖိထီၣ် သၣ်ထီၣ်၊ အိၣ်ဖိအိၣ် လဲၤအါဂၤထီၤ။ ယတုၤက့ၤဒီးယစံးအထိး အိးကတိဘာ် ၂၂ သိ ၁၈၇၄ နံၣ်မ့ၢ်လွံၢ်န့ၣ်ထီၤ။ ဘၣ်ကစၢ် အမ့ၢ်န့ၣ်ဒီးပဲလဲၤဆုတၢ်တၢ်ယွၤအထီၤလၢဖြဲၣ်ဖဲၣ်န့ၣ်ပထံၣ်ထီၣ် က့ၤပသးဒီးပထံၣ်ပသကိးအဂၤတဖၣ်အါဂၤဒီးမၤရၣ်ပသးအါ မးထီၤ။ ယဘၣ်တၢ်မံၤယဒီးယစံၣ်တဲၤတဲၤထီၤတၢ်အဆိကတၢ် တဘျီထီၤ။ တၢ်စံၣ်တဲၤတဲၤထီၤတဘျီန့ၣ် မ့ၢ်ပကစၢ်ယုၣ်ရှးစ ခံးစံးဝဲဒၣ်, “ယဟဲမၤလီၤဒီးတဘျီထီၤ။” မး ၁၀း ၃၄ ပဘါ တၢ်ဝံၢ်ဒီးယက့ၤက့ၤဆုသရၣ်တြးတၢ်အဟံၣ်န့ၣ်ဒိပုၢ်ဝဲၢ်ပှၤက ညိမ့ၢ် သးပှၤတဂၤလဲၤပိၣ်ယခံးဒီးဒိကန့ၣ် ယဒုထန့ၣ်ဒီးယသး စံၣ်တၢ်န့ၣ်စံးဝဲဒၣ်, “ယဒိကန့ၣ်န့ၣ်တၢ်စံၣ်တဲၤတဲၤထီၤန့ၣ်မ့ၢ်ဘၣ် ယၤအါမးထီၤ။” ဒီးဟ့ၣ်ယၤလၢစ့ ၂ ဘးထီၤ-ယတပုၤအိၣ်တၢ် ယစံးယတဟံးန့ၣ်တၢ် သန့ၣ်က့ၤ အဝဲဒၣ်ဟ့ၣ် ယၤလၢသးရၣ် အပူၤထီၤ။ ဖဲအဆၢအကတီၢ်အံၤပအိၣ် ထကိးကတိၤကျါထီၣ် တၢ်မၤအဝဲၣ်ထီၤ-ဒိပုၢ်ဝဲၢ်ကိၢ်တကူၣ်အတၢ်အိၣ်ဖျၢၣ် ကွဲယၤဒီး သရၣ်မ့ၢ်စ့ၣ် လၢပကကဲထီၣ်ပှၤထီၣ် လီၤတၢ်လၢပကိၢ်ဟဲစုၤလၢ ပမၤလိတၢ်လၢအပူၤလၢပဖိသ့ၣ်န့ၣ်, ပအာၣ်ထီၤအိၣ်ထီၤ-ယထံၣ်

လိာ်သရၢ်ထူသၢ် ဒီးအဝဲထဲဝဲလၢယၢ်မၤမၤကကၢ်အိၣ် သ
ကိးအိၣ်လိာ်. ယတဲသရၢ်လၢယတကၢ်နံးဘၣ်. ယဆိကမိၣ်လၢ
အထဲယတၢ်န့ၣ်တဘၣ် တဝၢ်နံးဘၣ်, ဘၣ်တဘၣ်ယၢ်ကစံး
အိၣ်, “န့ၣ်ထံၣ်ဘၣ် ယဖိခါဒီးမၤအဟဲကၢ်အိၣ် သကိးလိာ်,”
ဘၣ်.အဝဲဒ်နံးယၢ်တသ့ၣ်ညါဘၣ်လၢယကဟဲကၢ်တၢ်တၢ်
အဆၢအကတိၢ်ဒ်နံးန့ၣ်ဘၣ်.အၢၣ်,ဖဲဝဲတက့ၣ်အပူၤအံးဒီးယ
ပၣ်လိာ်ယသးလၢယကမၤကစၢ်ယွၤအတၢ်မၤလိာ်.

တၢ်အဆၢအကတိၢ်တဘျီအံးမ့ၢ်လၢကိၢ်တက့ၣ်ဟိမံးရှၢၣ်
အိၣ်ဒိၣ်လၢဆံးဆၣ်လၢပွဲၤအကတိၢ်လိာ်. ကိၢ်ပံးလိာ်အပဒိၣ်ပး
ဒိၣ်.စၢၣ်.ဆဲးရှၢလ့ၣ်. ဒ်န့ၣ်ဟဲအိၣ်ဒိၣ်, ဒီးသရၢ်ဝံးတုၣ်ခံးတဲအိၣ်
လၢယဒီးသရၢ်ဝံးစၢၣ်.ပဝဲဒ်လိာ်. ပဒိၣ်ဘၣ်အသးလၢယဒီးသ
ရၢ်မ့ၢ်စၢၣ်ပကလဲၤအိၣ်သကိးအိၣ်တဘျီလိာ်. ဒီးပလဲၤအိၣ်သကိး
အိၣ်လၢကိၢ်တဘျီလိာ်. ပဒိၣ်ခံးဝဲဒ်လၢပမ့ၢ်မၤထီၣ်တၢ်မၤလိာ်ဒီး
သၢ်ကကွၢ်ထွဲစၢၣ်ပခံးလိာ်. ပဝဲတစိပမၤဇုၣ်တၢ်ဒီးကိၢ်တက့ၣ်
ဟိမံးရှၢၣ်လိာ်. ဖဲဝဲတက့ၣ်အပူၤအံးယထံၣ် လိာ်ကၢ်ယဘူးယ
တၢ်သရၢ်စိတုၣ်ဒီးအပူၤဟံၣ်ဒ်သရၢ် မ့ၢ်မဲအမၤနီၢ်စိအူး, သ
ရၢ်ယၣ် လူးဒီးပွၤမၤလိာ်တၢ် ဖိဟဲလၢကိၢ်ပသံၣ် တစိတဘျီ
ဂၤလိာ်.

ပဝဲကၢ်တၢ်တၢ်တက့ၣ်အံးဘၣ် လၢကိၢ်ပံးလိာ်ဘျီထံ
ခဝဲဒ်ရှၢၣ်ကအိၣ်ဒိၣ်လၢဝဲတၢ်ဟိကတးလိာ်, သရၢ်ဝံးတုၣ်ကွဲယ
လဲၤဒီးအိၣ်လၢချဲတစိဒီးယလဲၤလိာ်. ပလဲၤဒီးချဲဖိထု ၇၀၀ တိၣ်
တဘျီလိာ်.ပွၤလဲၤဒီးပွၤတဖၣ်မ့ၢ်, သရၢ်ဝံးတုၣ်, သရၢ် ဇုၣ်.
ဟၢၣ်ဆွၣ်လးခံးတဂၤ,သရၢ်ကၢ်ဆၢ,မိၣ်ကိၣ် (ဆဲးလဲၣ်), သရၢ်
ယဲၤဖိ,သရၢ်ညၣ်အုၣ်,သရၢ်မ့ၢ်န့ၣ်,ယၢ်ဒီးပွၤကညိသးစၢၣ်တဂၤ
လိာ်.ပလဲၤတၢ်န့ၣ်ပအိၣ် ဒီးကစၢ်အမၤနီၢ်လၢမဲစလံၣ်, ဝံးပလဲၤ
ဆူညိၣ်တုၣ်,ထူးပျူၣ်,စကၢ်ကွဲ,စလုၣ်,တီးကွဲဒီးဟိကတးလိာ်.
သရၢ်ဝံးတုၣ် ဒီးသရၢ်ဟၢၣ်ဆွၣ်လးစံၣ်လိာ်. ဟးလၢအိၣ်လၢ
စလုၣ်ဆူဟိကတးဒီးယၢ်ဒီးသရၢ်ယဲၤဖိ, သရၢ်ညၣ်အုၣ်, သ

ရၢ်မ့ၢ်န့ၣ်ဒီးပွၤသးစၢၣ်တဂၤပဝဲဒ်လိာ်.ဟးလၢပဒိၣ်လၢတီးကွဲဆူ
ဟိကတးလိာ်. တၢ်န့ၣ်မ့ၢ်ပဒီးချဲဒီးညါဒူးဆါပပျီဒီးတၢ်ကကံပ
ဝံးပွၤနးမးအမိလိာ်. ပံးလိာ်တဲဘၣ်ပွၤလၢတၢ်န့ၣ် စၢၣ်လၢတီးကွဲ
ဒီးဟိကတးန့ၣ်မ့ၢ်သၢတၢ်လိာ်.မ့ၢ်ယတသ့ၣ်ညါနံးအမိတၢ်
သၢတၢ်မ့ၢ်ပံးလိာ်အတၢ်ထီၣ်န့ၣ်ပွၤသးဆဲးကလံး ၉ မံးလးလိာ်.
ပွၤသးစၢၣ်တဂၤ ညိးယကျိဒီးပဝဲတဖၣ်ဟးလၢပဒိၣ်လၢရၢ်ဃုာ်
လိာ် ၅ န့ၣ်ရံၣ်န့ၣ် တုၤလၢဟၢၣ်န့ၣ်ရံၣ် ဒီးပတုၤလၢသရၢ်စံး
အဟံၣ်လိာ်. ပတသ့ၣ်ညါကျဲဘၣ်ပတသ့ၣ် ညါပွၤနီတဂၤဘၣ်,
မ့ၢ်သရၢ်ဝံးတုၣ် လဲၤတုၤဆိဒီးတဲလံလၢပကဟဲအဝဲဒ်လိာ်.
ပလဲၤတုၤဒီးယအိၣ်လးဖးထံလၢသရၢ် စံးအဟံၣ် ဝံးယထံၣ်
လိာ်ကၢ်ယသးဒီးသရၢ် မ့ၢ်စၢၣ်ဒီးပဝဲလၢသရၢ်ဒီး ဖိလၢပလဲၤ
ထီၣ်ဆူသရၢ်ပူၤတဘျီအသရၢ်တဖျါအပူၤလိာ်.မၤကဒီးထံနံး,
ရၢ်ဇုၣ်န့ၣ်, မ့ၢ်ခဝဲဒ်ရှၢၣ်အိၣ်ဒိၣ်အနံးလိာ်. ပဘိသကိးတၢ်လၢ
ဂၤတဘျီဝံးဒီးသရၢ်မ့ၢ်စၢၣ်ဒီးယပလဲၤဟးကွၢ်ကိၢ်ဝဲလိာ်. ပတ
တုၤနီတရဘၣ်, ပနၢ်ဟူထဲအမံးဖိလိာ်. ပဟးပွၤဟဲကိးယၢ်ဒီး
ယလဲၤပိၣ်အံးဆူအဟံၣ်လိာ်.ဖဲအံးယထံၣ်လိာ်ကၢ်ယထံၣ်ယသ
ကိးသးတိ, နီၢ်အံးစတၢ်.လိာ်.ပဆုၣ်နီၤကတိၢ်တၢ်အဖၢရၢ်န့ၣ်,
မးမးဆဲးကလံၣ်ယဲၤန့ၣ်ဒူးပူၤဒီးကတိၢ်ဒိၣ်ပွၤခံးလၢထီၣ်ဝံးမၤပ
ဒီးဖျိပသးတနံးန့ၣ်လိာ်. မးမးဒိဒီးမးမးစံးမၤစၢၣ်ဒီးမၤပဒီး
ဖျိပသးလိာ်. စတြိကိၢ်လၢရၢ် သၢဂၤစတြိတန့ၣ်ဘၣ်. တၢ်တုၤ
အအါထဲန့ၣ်ဒီး,စၢၣ်စၢၣ်စဘၣ်အိၣ်ကစုဒီးပွဲအမၤဖဲအသးလိာ်.
ပအိၣ်ဒိၣ်ဘၣ်ထဲဝဲ ၁၀ န့ၣ်ရံၣ်တုၤရၢ်ထုၣ် ၁၂ န့ၣ်ရံၣ် ဖိ
တဘျီလိာ်.လၢရၢ်ဃုာ်လိာ်တစိမးမးဆဲးကလံၣ်ညိးခုညိးပွၤ ထံ
ပၣ်,ပၣ်ခဲလၢဒီးလဲၤမၤန့ၢ် ဖိဒီးကယၢ်ကယဲသရၢ်ဒီးလၢဟၢၣ်တ
စိရန့ၣ်ရံၣ်န့ၣ်ရံၣ်န့ၣ် ယၢ်ဒီးယတၢ်ဆဲး တီဒီးအစတၢ်ပဒီးဖျိ
ကွၢ်ပသးလၢပွၤဂၤရၢ်ဒီးအရူပၢၣ် အမဲၣ်ညါလိာ်. ပဖျိပသးန့ၣ်
မ့ၢ်လၢန့ၣ်ဘၢၣ်ရထီ ၁၀၇၄ န့ၣ်,ရၢ်န့ၣ်ပူၤဇုၣ်တၢ်တစိရန့ၣ်
ရံၣ်အဘျီတဲးလိာ်. အၢၣ်.ကစၢ်ယွဲကွၢ်ယၢ်ဒီးကွၢ် ယတံးသ

ကိးတဂါအံးဒီးဟွင်ပှပတ်ပတိတုပထံင်ထိတ်ကွပသးဒီး
မာသကိးကစါအတါမလီယသးရင်ကတါလါပထံင်ကွ
ဒီးကစါဒူးကဲအီလောယထံင်လကိးနိနိလါဟိတ်ခိတ်ချါအံးထီ
လါတါအိတ်ဗြိတ်တဘျိအံးအပူယနွါယခွဲးလါယမာဗုတ်တင်
သကိးကစါအတါမဒီးကစါအခူအပှပှထုနိဗြိတ်ပှဒိတ်၊ မီးရှာတ်
နရံဒီးပှကညိဒီးပံးယီအသရင်တဖတ်ထီယသတ်တါဗုထာ
ယလေခဝုတ်ရှာတ် အကခံတံတဂါလါပှ တဆံခံဂါ အကျါ
ထီလါတါမအံးအပူယမာခဝုတ်ရှာတ်အခူအပှအတါမတု
ခဲကနံအံး ၁၉၂၀ နံင်ထီ

ခဝုတ်ရှာတ်တါအိတ်ဗြိတ် ဝံဒီးယဒီးယမါပကုအိတ်သကိးယ
ပိ၊ ယဖိ၊ ယဖါတံဒီးယဝဲဒီးတံသကိးတဖတ် ဝံပထံင်ဆူပ
နါသံင်၊ ဝါပသံင်ဝံပထံင်ကွကွဆူဝါတကူင် ထါလါဒါဝဲဘါ
၁၈၇၄ နံင်ဒီးနုတ်ထီမာကစါအတါမလါတါထိတ်ထီဒိသတ်ဒီး
တါခံင်တံထံထီထီသရင်မူးစင်မာတါတဘျိဗီဒီးယထီ
ဖဲယမာတါလါဝါတကူင် အပူအံး၊ နွံနံင်တုလါ ၁၈၈၁ နုတ်
ယစံင်ထံထံထီတါအါတကူင်ကိးနွဲဒီးထီ၊ ယကဲဝါတကူင်
ဂါဒွီအတါအိတ်ဗြိတ် အသရင်နွဲနံင်ထီ၊ ပှမာဗုတ်ကစါအတါ
မဒီးယခဲကနံ အံးတဖတ်၊ မူး၊ သရင်ဝံးတုခံတဂါ၊ သရင်
ဒိလတါ၊ သရင်ငထု သရင်သင်မွဲ၊ သရင်မူးစင်၊ ဖိခွင်၊ သ
ရင်ယဲဖိ၊ သရင်ညိတ်အုတ်၊ သရင်ခံင်ဟဲ၊ သရင်ထုသင်၊ သ
ရင်ခွံင်ဘဲ၊ သရင်သင်ဝှင်၊ သရင်ရှာတ်ညိတ်သရင်ရှာတ်ဒီး၊ သရင်
မိတ်မိ၊ သရင်ထံတုမိတ်၊ သရင်စီထု၊ သရင်မိတ်ကွင်၊ သရင်
ယင်လူး၊ သရင်ရှာတ်နွဲ၊ သရင်မူးမဲ၊ သရင်မဟင်၊ သရင်စင်မဲ၊
သရင်ဆိပုင်၊ သရင်ဒီးပတ်တဖတ်ထီ၊ ပှလါအတမာသရင်ဒီး
ပတ်တဖတ်မူး၊ သရင်အိတ်မဲ၊ သရင်မိတ်မဲ၊ သရင်မိတ်ဖိ၊ သရင်
ရှာတ်ပှညိတ် (ကူမံခဲ) သရင်ထီထိတ်၊ သရင်ရှာတ်ယင်၊ သရင်ရှာတ်
ယး၊ သရင်ရှာတ်မွဲလး၊ သရင်မိတ်မိ၊ သရင်မူးခံင်၊ သရင်ငခံင်၊ သ
ရင်ထုမူး၊ သရင်နဲကွဲ၊ သရင်ကိတ်အု၊ သရင်ရှာတ်ပုင်၊ သရင်စင်

ဝံ၊ သရင်နုတ်ပှညိတ်၊ သရင်ကိတ်ထု၊ သရင်ဘုထိတ်၊ သရင်ငသင်၊ သ
ရင်နုတ်၊ သရင်သင်ကဒိ၊ သရင်ရှာတ်ဖတ်၊ (ဖျိဒီးဒိတ်) သရင်ကွင်
အု၊ သရင်သင်ထီ၊ သရင်မူးပှညိတ်၊ သရင်စီပါ၊ သရင်ဖါဂါ၊ သ
ရင်ကွိတ်ခံင်ဒီးသရင်မိတ်ခံင်ဒီးသရင်ရှာတ်ခွံင်တဖတ်ထီ

သရင်ပတ်တဖတ်တုခဲအံးမူး—သရင်ဟင်ထိတ်၊ သ
ရင်အိတ်မဲ၊ သရင်ထီထိတ်၊ သရင်ဘုထီ၊ သရင်ထုညိတ်၊ သရင်မိတ်
ထီ၊ သရင်ဖိအိတ်၊ သရင်ဖိထု၊ သရင်ရှာတ်မဲ၊ သရင်မူး၊ သရင်စင်
အိတ်၊ သရင်မိတ်တု၊ သရင်ရှာတ်ခဲင်၊ သရင်ငါလဲ၊ သရင်စတုရံင်၊
သရင်ခံင်ဝါ၊ သရင်ခံင်မိတ်၊ သရင်အးကွဲ၊ သရင်ထုပှညိတ်၊ သရင်
ထုညိတ်၊ သရင်ဖိခံင်၊ သရင်မိတ်နုတ်၊ သရင်အိတ်ဘိတ်၊ သရင်ထုလး
မိတ်ခံင်၊ သရင်အိတ်စင်၊ သရင်ကိတ်ယု၊ သရင်ကုရး၊ သရင်စင်
ယင်၊ သရင်အိတ်ခဲင်၊ (ထီင်ကါ) သရင်အိတ်ခဲင် (မဲင်ဆီးထီ
ကိတ်) သရင်စင်ထီ၊ သရင်သင်ဟဲခိတ်၊ သရင်ကွင်ထွဲး၊ သရင်
တါမူး၊ သရင်ကိတ်ခွဲ၊ သရင်ဖိထွဲင်၊ သရင်ဖိတုညိတ်၊ သရင်စီရုင်၊
သရင်ဖါထါ၊ သရင်ထုသင် (တီထုလု) သရင်ရှာတ်မူးအုထး၊ သ
ရင်နုတ်၊ သရင်အိတ်ကဲ၊ သရင်ဘင်မိတ်၊ သရင်သင်ခူညိတ်၊ သရင်
ဆိ၊ သရင်အိတ်မဲ၊ သရင်ရှာတ်ပွံင်မိုး၊ သရင်ကင်ထိတ်သရင်တံင်
ဒု၊ သရင်မိတ်ဝဲင်၊ သရင်စင်ဝံ၊ (ထုကထု) သရင်မိတ်ခွဲ၊ သရင်ဖါ
ညိတ် (ဝံးစထံင်ထု) သရင်စံင်ကြွဲ၊ သရင်ထုအု၊ သရင်ရှာတ်
ထုင်၊ သရင်ရှာတ်စင်၊ သရင်ကွိတ်အု—သရင်ဖိနွဲ၊ သရင်သင်
လးကွိတ်ဒီးသရင်ထိတ်သင်

သရင်တဒီးပတ်တဖတ်မူး—သရင်ဒါဝဲး၊ သရင်ရှာတ်ပွဲး၊ သ
ရင်ပှညိတ်ခဲ၊ သရင်ရှာတ်ဖိ၊ သရင်ရှာတ်နါ၊ သရင်တလူးထံ၊ သရင်
သင်ထုအိတ်၊ သရင်ထုဝံ၊ သရင်ပါခဲင်၊ သရင်မိတ်ကွဲ (ထုင်ထီ
အံ) သရင်ထီအိတ်၊ သရင်ရှာတ်ထဲး၊ သရင်ငထံင်၊ သရင်ဖိခွဲ၊ ထါ
(ခံင်ကွိ) သရင်အိတ်မူး၊ သရင်သင်ဖဲထံ၊ သရင်အိတ်မူး(ပဲးကွဲဝဲ၊
သရင်ရှာတ်သင်၊ သရင်ထုယု၊ သရင်ဖိခွဲ (ဝဲးခွီ) သရင်ပါမူး၊ သ
ရင်ဘုင်သင်၊ သရင်စင်နွဲ၊ သရင်ရှာတ်စင်ထး၊ သရင်မိတ်ခံင်(မိတ်

အံ့ကွံ့), သရုပ်အိပ်ပါ, သရုပ်ဘဉ်ဒူး, သရုပ်မိတ်ခဲဉ်, သရုပ်မိတ်ဘွံး
 သရုပ်မိတ်စဉ်, သရုပ်စီတီ(ဝိတ်တလံး) သရုပ်ရွှင်နဲး, သရုပ်အိပ်
 ဇံဉ် (ဖဲန့ဉ်တၢ်ကွၢ်လီၤ), သရုပ်ဖိတူဉ်, သရုပ်တၢ်ယဲၤ, သရုပ်
 ဘါရံၢ်, သရုပ်အိပ်ထူ, သရုပ်ဖိထူ(အိတ်တီၤရဲး), သရုပ်မိတ်ခံဉ်(ရှု
 လှဉ်), သရုပ်နိသိဉ်, သရုပ်ကွံ့ညိဉ်, သရုပ်မိတ်တံဉ်, သရုပ်မိတ်နဲး,
 သရုပ်မိတ်ဖိ, သရုပ်ဖိမ့ဉ်, သရုပ်ရွှင်ဖိ, သရုပ်စဉ်ဖိ, သရုပ်စူးစံး,
 သရုပ်ဖိစူး, သရုပ်ရွှင်ထံ(ထံဖဲ) သရုပ်ဖိကျိဉ်, သရုပ်မူးထူ, သ
 ရုပ်အိပ်စူး (အဲဉ်ကရံးခိဉ်), သရုပ်ဖါဘျဉ်, သရုပ်မိတ်မူ, သ
 ရုပ်ထံဉ်, စဉ်ထူ, သရုပ်ရွှင်ထံဉ်, သရုပ်ကွၢ်ဇဉ်, သရုပ်လျဉ်ခံဉ်,
 သရုပ်တုဉ်လှဉ်, သရုပ်သဉ်ညိ, သရုပ်ထိဉ်ကလု, သရုပ်စဲဉ်
 ထီဉ်, သရုပ်ထးကွဲဉ်, သရုပ်ရွှင်နံဉ်, သရုပ်မိတ်ခွီ, သရုပ်အူ
 ကဲဉ်, သရုပ်ရွှင်ယု, သရုပ်ဖါထးသရုပ်ဖါတု, သရုပ်စီတီတု
 (ပူးခွီ), သရုပ်ရွှင်သးသဉ်, ဒီအဂၤတဖဉ်လီၤ, ပှၤလၢ ယယၤ
 ထီဉ် အမံၤလၢညါဒီကတၢ်တဖဉ်န့ဉ်ခဲကန့ဉ် အံၤတအိပ်လၢ
 တဉ်ဝဲဘဉ်, တဉ်ပဉ်ဖျိဉ်ဃုာ်အိၤဒီးကစၢ်အပှၤဖိသ့တဖဉ်ထံ, ထဲ
 သရုပ်အိပ် ဝဲဒီးသရုပ်ရွှင်ဖဉ် (ဖျိဖးဒိဉ်ခဲကအိပ် မူခဲးဒီးမၤက
 စၢ်အတၢ်မၤလီၤ, ယကစၢ်ဒဉ်ထဲယအိဉ်ခဲးထဲလီၤ, သရုပ်စူး
 စဉ် က့ၤမၤတၢ်လၢကီၢ်ပသံဉ် ဃဲးဃဲးဒီးသံထံလၢ ၁၉၁၉ အ
 ကတၢ်န့ဉ်လီၤ.

ပမၤတၢ်လၢတၢ်တကူဉ် တၢ်မၤလီၤအပူၤဒီးတၢ်မၤလီၤသုးအ
 အသးတမံၢ်တမံဉ် သုညါတဒီလီၤ. ယလဲၤအိဉ်ဖျိဉ် လၢတၢ်
 အိဉ်ဖျိဉ်ဖးဒိဉ်န့ဉ် ကိးဘျီခဲး ဃဉ်ဃဉ်, ဒီးကူဉ်သကိးတၢ်ဒီးဒီ
 ဝုၢ်ဝဲတဖဉ်လီၤ. ယသးစၢ် သန့ဉ်ကု ဒီဝုၢ်ဝဲသရုပ်သးပှၤ
 တဖဉ်ဒီးဒီဝုၢ်ဝဲသုဉ်ကုသးပှၤတဖဉ်ပဉ်ကဲယတၢ် ဟ့ဉ်ကူဉ်
 တဖဉ်ဒီးမၤသကိးတၢ်လီၤ. တၢ်မၤလီၤတဖျဉ်အံၤအပူၤ, ပှၤက
 ညိဖိလၢအမၤလီၤတၢ်လၢကီၢ်ပံၤလီၤအပူၤလၢအမၤလီၤတၢ်ဖဲအံၤ
 ဒီးန့ဉ်လီၤ. တၢ်သံကွၢ် သမံသမိးလၢန့ဉ် တီၤန့ဉ် မ့ၢ်ပှၤမၤန့ၢ်
 တၢ်ဒီးဝဲးအဆိကတၢ်လၢကီၢ်ပံၤလီၤအပူၤအဖဉ်မ့ၢ်လၢတၢ်တ

ကူဉ်ပကိတ်တဲစူအံၤလီၤ. အမံၤမ့ၢ်, ဃဲးပုဉ်, အိဉ်ထူဒီးရွှင်န့ဉ်လီၤ.
 ပှၤကညိမ့ဉ်လၢကီၢ်ပံၤလီၤအပူၤန့ဉ်လီၤ. တၢ်သမံသမိးဒီးမၤန့ၢ်
 န့ဉ်လီၤ. တၢ်အဆိကတၢ်မ့ၢ်လၢပကိတ်တဲစူအပူၤ, အမံၤမ့ၢ်န့ဉ်
 ရုဉ်ဒါ (သရုပ်စဉ်မဲအဖိရုဉ်) လီၤ. ပှၤဒိဉ်ရုဉ် လၢပှၤ ကညိအ
 ကျါလၢအလဲၤ. မျိန့ဉ်တီၤဒီးန့ဉ်လီၤ. မၤလီၤတၢ် လၢတီၤထး ဒီလၢ
 ဘျၢထံဒီလံးတၢ်မၤလီၤအပူၤဒီးလဲၤ. မျိန့ဉ်တၢ်, ဆဲးဖးဆ့ဉ်, F. A.
 အတီၤတဂၤအဆိကတၢ်န့ဉ် မ့ၢ်လၢပကိတ်တဲစူလီၤ. အမံၤမ့ၢ်
 မ့ၢ်သဉ်တုဉ်. MayThanbyah, လီၤ. တၢ်မၤလီၤတဖျဉ် အံၤလၢ
 တၢ်မၤလီၤဂီၢ်ရုဉ်လၢတၢ်တကူဉ်အကျါန့ဉ် လဲၤ. ခဲးသုညါတဒီရုဉ်
 မဆါတန့ၤအံၤဒီးထီဉ်ကးပၢၢ်လၢအမံၤန့ဉ်န့ဉ်ဟဲစူ” လီၤ.

သရုပ် ဝဲးတူဉ် သံသဒဉ် ကီၢ်တကူဉ်မံးရှၢဉ် လၢစ. န့
 ၁၈၈၇ နံဉ်န့ဉ်လီၤ. သရုပ်ခိထတၢ်လၢအမၤလီၤတၢ်ဒီးကီၢ်
 ထကူဉ်မံးရှၢဉ်တဘျီက့ၤက့ၤဆူအထံအကီၢ်, ကီၢ်အမ့ၢ်ရံက
 ဒီးသံလၢ ၁၉၀၇ နံဉ်န့ဉ်လီၤ. ယသရုပ်မးမးတြးတုဉ်, ဒီးသရုပ်
 ရိတဖဉ်သံလံကိးဂၤခဲးထံလီၤ. အိဉ်လီၤ. တဲဉ်မးမးရိတဂၤလၢအ
 သးပှၤဒိဉ်ဝါအံၤတဂၤဃီမၤကစၢ်အတၢ်မၤလၢအထီဉ် လီၤပိဉ်,
 ရုဉ်တဖဉ်လၢလံာ်ဖိသ့လီၤ. လၢပိဉ်ထံးအတၢ်အိဉ် ဖျိဉ်အပူၤတဉ်
 ဆဉ်ပှၤသးပှၤသရုပ်ဒီးတၢ် အိဉ်ဖျိဉ်သးပှၤအမ့ၢ်အခွါသံကိး
 ဂၤခဲးအိဉ်တုဉ်ထဲသရုပ်ရုဉ်စူးသဉ်တဂၤဖီလီၤ.

ယမၤသကိးတၢ်ဒီးဘျၢထံဒီလံးတန့ဉ်, ၁၈၈၁-၁၈၈၂ ဒီး
 မၤသကိးတၢ်ဒီးကီၢ်ပသံဉ် အဝုၢ်တၢ်မၤလီၤတန့ဉ်, ၁၈၈၅-
 ၁၈၈၆ လီၤ. တၢ်အံၤအလီၢ်ခံယမၤတၢ်လၢကီၢ်တကူဉ်မံးရှၢဉ်
 အပူၤအံၤလီၤတီၤလီၤ. လၢ ၁၈၈၉ နံဉ်အပူၤအတုၤန့ဉ်ဖိဆဉ်ယုာ်
 ဒီးအတံၢ်အသကိးတဘျုးဂၤခဲးလၢ ၁၉၇၈, ကဲက့ၤအပျါအ
 ထီဉ် ဒီးဒီးဘျၢက့ၤအသးလၢ ထံလၢဖးဒိဉ်ဖျိ, ပကိတ်ကီၢ်ပူၤ
 န့ဉ်လီၤ.

လၢ ၁၈၈၁ နံဉ်အပူၤန့ဉ်တၢ်သးရုကစီဉ်ဘဉ်တၢ်မၤလီၤ
 အိၤလၢကီၢ် ပံၤလီၤ. ဘျၢထံဒီဝုဉ်ရှၢဉ် ဒီးပှၤလဲၤစံဉ် တဲးထဲလီၤ.

တော်ဆုယိုက်ကိတ်အဆီကတော်တဖန်မှ၊ သရုပ်ပိုင်ကျိ၊ သရုပ်
 ရွှင်စွ ဖိုးသရုပ်ကု၊ ထာကိတ်ပသံတဖန်၊ ဖိုးပျာကဲကုအပျော်
 အဘိဉ် ဖိုးဘျာကုအသးလထံမှ၊ သကယာစာဉ်စာဉ်ထီ၊ ဖဲ
 ထနံဉ်ဗီအံ၊ ပြ၊ ကညီဒီကလုအတော်အိဉ်ဖြိုင်ရှုထိုင်ဘဉ်တော်ဒူး
 အိဉ်ထိုင် အိဉ်ဖိုးယဘဉ် တော်ဗုထာယထာပျာအိဉ် တဂ၊
 လျှင်နံဉ်မှ၊ ပျာကွဲးနီဉ်တော်၊ ကိဉ်အံကဲး၊ ကိဉ်ရွှင်မိဉ်အိဉ်၊ ကိဉ်
 စဉ်လူ၊ သရုပ်စီ၊ တုတဖန်မှ၊ ပျာသးပျာထီ၊ ယမာတော်အိဉ်ဖြိုင်
 တဖန် အတော်မာဖိဖြိုးစဲ၊ အသး ၂၁ နံဉ်ထီ၊ ပမာသကိး
 တော်မာရ်မးထီ၊ သရုပ်သးပျာတဖန်အိဉ်မှ၊ ဖိုးပျာထီ၊ သရုပ်
 ဝံးတူဉ်သံဖိုးသရုပ်ဒုဉ် ဖံဉ်ဟဲမ၊ တော်ခံနံဉ်ဝဲ၊ ကျ၊ ဖိုးသရုပ်စဲ
 ကြွ၊ ဟဲတု၊ ဖိုးတံးထိုင်မံးရှာဉ်တော်မာထီ၊

ဗ. ၃၁၈၉၀ နှစ်ကိတ်တကူဉ်မံးရှာဉ်အာဉ်ထီ၊ ကပတ်ဖြိုင်စုပတ်
 ကိယထာတော်မာထီအဂီ၊ ထီ၊ တော်အာဉ်ထီ၊ ထာအပျော်အဘိဉ်တ
 ဝဲ၊ ကဟဉ်စု ၂၁ ဘးဂဘျဲဖိုးမာဝံးအိဉ်ထာသနံဉ် အတော်ပျာ
 ထီ၊ မှုမှ၊ တော်အာဉ်ထီ၊ နှစ်ဘဉ် တော်ပတ်ကတိတ်ကွိုင်၊ ဖိုးတော်ကူဉ်
 ထိုင်ကသူဉ်ထိုင် သရုပ်တော်သူဉ်နီဉ်ထိုင်ကု၊ သရုပ်မးမးဝံး
 တူဉ်၊ တ၊ ဖိုးအဖိခွါ၊ ကြွးနားဝံးတူဉ်ထီ၊ တော်အိဉ်ဖြိုင်တိတ်ပတ်အ
 သးထာအကတ္တိဝံးသရုပ်တဖျာဉ် အံတော်သူဉ်ထိုင်အ ခိဉ် ထံး
 လာအိကထဲ၊ အထူဉ်မှ၊ သုဉ်ဖွ၊ ဖိုးကလာဉ်အအါကတော်မှ
 စု ၄၀၀၀၀ လျှိုကလးဘး ဖိုးအလာဉ် အစုကတော် မှ၊ စု
 ၃၀၀၀၀ သကလးဘးထီ၊ အဂုန်အံကိတ်တကူဉ်အတော်အိဉ်
 ဖြိုင်ဖဲသံအနီဉ်ဂံအိဉ်ပျာ ၅၀၀၀ ဝဲအဘျဲတစဲးထီ၊ ပမာ
 တော်အံထာတော် ကိတ်ခဲအပူထီ၊ ကိတ်တကူဉ်ဟိမံးရှာဉ်တော်
 အိဉ်ဖြိုင်ဗုထာယထာပျာကွဲးလံဉ်ပရ၊ ထီ၊ ယဘဉ်ကွဲးထီး
 ဘဉ်သူဉ်ညါဒီပျာဝဲ တဖန်ခဲသံထီထီဒုဉ်တော်ဖိုးယဘဉ်ကူဉ်
 တော်အါအါခိထီးစုနုကအါတကုထီ၊ ဒီပျာဝဲအပျော်အဘိဉ်
 တဖန်တလဲကပတ်ယတော်ဟုဉ်ကူဉ်တဖန်ဘဉ် မာသကိးတော်
 ထာတော်သးသူဉ်အပူထီ၊ ဒီပျာဝဲဒီသရုပ်ထူသုဉ်၊ သရုပ်စီ၊

တု၊ သရုပ်ရွှင်ညိုင်၊ သရုပ်ခံဉ်ဟဲ သရုပ်ခွံဉ်ဘဲ၊ သရုပ်သုဉ်မှ
 သရုပ်စဉ်မဲ၊ သရုပ်နးကွဲး၊ သရုပ်ရွှင်ဆဲ၊ ကသံဉ်သရုပ်စုဖိုး
 အဝဲ၊ တဖန်အါဝဲ၊ အဆာ ကတိတ်ဘဉ်ယာ အဂီဖိုးကု၊ ကု၊
 လဲခဲလာဉ်ခဲကနံဉ် အံသုအဟံဉ်ထာထးနှုဉ်ထီ၊ ပဝဲဒုဉ်ပျာထာ
 အအိဉ်မှ၊ တဖန်ပဘဉ်ဝဲ၊ ပျာမာတော်ထီ၊ ထာထာ အံဖိုးထာ
 ဗ. ၃၀၀၄ နံဉ်၊ အိဉ်ကတိတ်တော် ၂၀-၂၃ ထီနှုဉ်သရုပ်ဘဉ်
 တော်မာဝံးအိဉ်ဖိုးဘဉ် တော်လုထိုင်အိဉ်ထီ၊ သရုပ်အံထာအ
 ဘဉ်တော်မာထိုင်ထီအိဉ်ထာဗ. ၃၀၉၀ နှစ် တုအဝံးဖိုးဘဉ်
 တော်လုထိုင်အိဉ်နှုဉ်မှ၊ တော်အဆာယံဉ် ၁၄ နံဉ်ထီ၊ သရုပ်အ
 လာဉ်ခဲလာဉ်မှ၊ စု ၉၁၇၈၉ ဘး ၁၂ ဘျဲဖိုး ၃ ကး၊ ပျဲထီးတော်
 လာပထိုင်ပတ်အလာဉ်အအါကတော် နှစ်ခဲဘျဲဖိုးအထာလျှိုဘျဲဖိုး
 အဘျဲတစဲးထီ၊ စုအိဉ်ထီ၊ တဲဉ်ဖဲတော်လုထိုင် အနီဉ်နှုဉ်မှ
 ၄၃၉ ဘး ၅ ဘျဲ ၃ ကးထီ၊ တော်အံမှ၊ တော်ဆိဉ် ဝဲ၊ ဘဉ်ပျာ
 ထီ၊ ဖိုးတော်နှုဉ်မှ၊ နီဉ်ခိတစီထီ၊ ထာသးတစီ၊ ဖဲမာထိုင်ထီထာ
 သူဉ်ထိုင်နှုဉ် ကိတ်တကူဉ် အတော်အိဉ်ဖြိုင်ဖဲအိဉ် အနီဉ်ဂံပျာ
 ၅၀၀၀ ဝဲအဘျဲတစဲးထီ၊ မှုမှ၊ ဖဲပထိုင်ထိုင်သရုပ်အနီဉ်နှုဉ်
 ကိတ်တကူဉ်အတော်အိဉ်ဖြိုင်အနီဉ်ဂံအိဉ်ပျာ တကလးဝဲ၊ အ
 ဖိဉ်တစီထီ၊

တော်ထာပဘဉ်တော်ကိတ်တော် ဝဲ၊ တမံးနှုဉ် မှ၊ တော်ကြိမာထိုင်
 တော်ပျာဖဲပမာတော်အဖာရ်ဖိုးဒူးထီ၊ ဖးပျာဖိုးပထံပထကိး တ
 နီဉ်နှုဉ် မှ၊ တော်ထီ၊ စာအထီအိဉ်ထိုင်ထာပကျိထာပသရုပ်
 မံးရှာဉ်နုရ်အဖိထဝဲ၊ မာတော်ကမဉ် ထာပျာကညီအပျော်အဘိဉ်
 ရဉ်တဂဲအပထီ၊ ပျာတနီဉ်နှုဉ်တပတ်တော်အဂုန်နှုဉ် ထာထာ
 အိဉ်ဖြိုင် အတော်သးတော်ကျွဲဒုဉ် ဝဲအပူတဉ်ဖိုးဂုဉ်သွံနှုဉ်ကတိတ်
 တော်ထာတော်အိဉ်ဖြိုင်ရ်ဖြိုင် အပူဖိုးကတိတ်ဟာဝဲ၊ တော် အါမးဝံး
 သးကစီ၊ ကွိုင် အသးဖိုးတမာထုဉ်ထာထာဖိုးတော်အိဉ်ဖြိုင်ဘဉ်
 အဂုဉ်ထီ၊ မှ၊ သနုဉ်ကုအပျော်အဘိဉ်နီဉ်နီဉ်တဖန်တပတ်ဘဉ်တော်
 မာဖိနှုဉ်ထာတော်ကကြိဘဉ်တော်မာအကျွဲဘဉ်၊ ပတ်ကု၊ ဝဲထာတော်

အိမ်ခြံမြေလှည့်တဖန်နှင့်ထပ် စားအပူပေးမီးမီးတော်ဆူညာခြင်းစွာ
စုဖိးဖိးလိ၊ မီးတော်မီးတော်သွပ်ထိပ်နှင့် ဝံဝဲဒ်လှည့်ထိုးအသီး
လိ၊ ယမကစာအတော်မလှည့်ကိတ်ကူ၍ အပူတု၍ခဲကန့်
အံ၊ ၁၉၂၀ အံအိမ်လံ ၄၆ နံနံစာစာစာ ဖဲတော်ကွဲးဘဉ်တော်
မလှည့်အံလိ၊ ထံကိတ်အတော်ထံထိတ်တဖန် လာယသးသမုအ
အပူတေဘျီအံအိမ် အါမးလိ၊ လာယဟဲ ကျဲကျဲကျဲ လာ
၈၈၇၄ နံနံနံကိတ်ပံယံထီးထီးဘဉ် တော်ပာနံးအိယောပံယံ
စိပလဲလိ၊ မုမုလှာ ၁၈၈၅ နံနံအကထာနံနံ၊ အဲကလံးတော်
မိတော်ကမိမေးနံကွဲပံယံ၊ အသးရော်တံးနံပာတဉ် ကိတ်ပံ
ယံဒီကွဲးညါလိ၊ ပံယံစိပ ဝဲဘဉ်တော်ထိ ဖျီးကွဲးအိဒ်ပူ
ကုတ်ဒီအသီးလိ၊ ခဲအံပံယံစိပလဲထံထံဒီးပံယံအဘိအရော်
ကထာကွဲးဝဲလိ၊

ဒီယထဲထံအသီးနံနံ၊ ကိတ်ပံယံကျဲထံခဝဲဒ်ရှာ၍ အိးထိတ်
တော်မလှာ ထိကိတ်ကိတ်မဲလှာပူကညီ အကျိတ်—မလှာလှာ
ပူကစွဲဒ်အကျိမလှာလှာပူဒီဖိပူရော်စိးဖိ၊ တဖန်အကျိ
လိ၊ ကိတ်ကူ၍တော်အိမ်ခြံ မလှာထိတ်သးရ ကစိတ်အတော်
မလှာထံထံကိတ် ထံလှာရော်ယုဒ်ဒီး လှာပံယံထိကိတ်ပူဒီး
ပူကညီကဲကွဲအပျော်အဘိတ် တကျဲးဂလိ၊ ဘဉ်စားကိတ်ပံ
ယံကျဲထံခဝဲဒ်ရှာ၍ အတော်မလှာလှာစာနံ ၁၈၇၄ တု၍ခဲက
နံနံအံ၊ မုတမုတဘဉ်သရဉ် စမံသးပျော်လှာပူကညီထံထံ စိဆု
တော်မလှာအပူ၊ သရဉ်ဘဉ်ဖျိ၊ ကြိတ်ဒီးယံ ယကစာ နံထံ
ဘဉ်ဒီးပူညှိးတော်မလှာအဆိကတော်တဖန်တအိမ်လှာဘဉ် ဒီတ
ဂလိဘဉ်၊ သရဉ်ကွဲးမရဉ်အိမ် လာကိတ်အမုရဲကလ၊ ဒီးပူဂလိတ
ဖန်ဘဉ်တော်ပံဒီနံ ယုတ်အိဒ်ဒီးကစာ အပူစိဆုတဖန်လှာထး
နံလိ၊

ခဲကနံနံအံအဆာအကတိတ်လာပကိတ်ကူ၍ အတော်မအ
ပူအံပူမလှာကစာအတော်မလှာလှာစာစာပျော်ပူအသးစာနံ
ယံလိ၊ ခဲကနံနံအံယကဲထိတ်သရဉ် ဒီးပံ ရအဆိကတော်

ယံကတော်၊ တဂလိလှာသရဉ်ဒီး ပံရတဖန်အကျိလိ၊ ယနံ
အခွဲးလှာ ယမလှာ ဒီးပံရသရဉ်ဒီး ပံရတဖန်ခဲလှာစာ
စာ ဖဲအအိမ်မုတဖန်အံဒီးမလှာကဲးကစာအတော်မလှာလိ၊

ယဟးလာကိတ်ကူ၍အတော်အိမ်ခြံတဖန် အကျိကိတ်ဖုဒီး
ဒီးအိမ်သကဲးအိနံနံယစံးသုစာစာစာလိ၊ တနံနံ အကိတ်ပူယ
ဟးလာကိတ်ကူ၍ အတော်အိမ်ခြံမံးရှာ၍ ကစိပူလှာရော်နံ
မုမုမုပူအကိတ်တုလှာရော်ထိတ် ပကိတ်ဒီးသနီထြပ် အကိတ်ဒီး
လာကလဲးစိးသရဉ်ဝဲတံနံ၊ ဟဉ်သရဉ်ဝဲတံနံ၊ မအူပံပံကိတ်
တုလှာလှာပူအကလဲးထံးပိတ်လဲနံနံတနံနံတဘျီကိးနံ
ဒီးစာစာစာလိ၊ ပကိတ်ကူ၍ အတော်မလှာလိ လာယံကိတ်ရော်
ယုတ်လှာပံယံစိးစိးသထိဒီးခဝဲဒ်ရှာ၍အတော်မလှာကိတ်မဲ
ဘဉ်ဆဉ်ယလဲးအိမ်သကဲးဒီးကွဲးအိတုဒီးလိ၊ ဒီဝဲကိတ်
တကူ၍အတော်အိမ်ခြံဖိတဖန်အတော်ကိတ်ခဲဒီး အတော်ဘိတ်
တော်ညီနံနံတအိမ်တဒါ ဘဉ်ဒီးယံ လာအအါဘဉ် ယသ့ညါ
ဒီးယဆဲးဒီဝဲတဖန်လာကစာအပူလိ၊

တော်ဘဉ်စားဒီးတော်လဲတော်ကွဲလှာလိ တပူဆူထိတ်တပူ
ကျဲထံထံညီထိတ်အါမးလိ၊ လာယဟဲကျဲကျဲ တု ထိကိတ်
အံ၊ ၁၈၇၄ နံနံနံနံတော် လဲလှာစာတကူ၍ဆူရော်နံနံတစိမုထဲ
လာချဲလိ၊ ဆူရော်ထိတ်တစိမုလှာ ထုတ်ဒီးဒိတ်တဖန်လိလာက
ဘိနံနံတော်အဆာကတိတ် ဆာဆာထဘျီလိ၊ ခဲကနံနံအံတဘျီ
အံပုတ်တကူ၍ ဒီးဆူကျဲတဖန်ဂလိဒီးတော်လဲလှာကသုတ်
ထုတ်မိထိတ်ထုတ်၊ ရံးကရိထုတ်၊ ကြိမ္မလုတ်ဒီးလိကဲနံနံမုမု
နံနံအိမ်ကိတ်ကစာဒီးလိလှာပူအလဲတော်ဆူကိတ်ပံယံထီးဒီး
ဆူဝဲပံထံဝဲဒ်ဖိတ်ထဲမုမု ဒီးတော်ထိတ်ဘဉ်စာတဖန်အိမ် ကိး
နံဒီးလိ၊ ကဘိအဒိတ်အဆဲးဒီးမိထိတ်က ဘိယုတ်တော်ထိထိလာ
ရော်ဆါရော်နံလိ၊ တော်တဖန်အံမုမုကစာ ယွအကျဲးပးဒီး
ဘဉ်ပကိတ်အံလိ၊ ယယအိမ် ဒီးယဖိဒီးယလံ၊ ယဖိဒိတ်၊ ယဖိ
ဒိတ်အဖိအလံအါဂလိ၊ ခဲကနံနံအံ ယအိမ်တုထဲထဂါဒီး

ထီးယထံသေသကိးတံနိုကတၢ်ယမါလၢယဒီးဗျိယသးဒီး
အိလၢစာနု. ၁၀၇၄ နံနံနံကုသေဒ်လံယလံ. မ့မ့တၢ်ဖံး
တၢ်မၤအိၣ်နံးလၢယဂီၢ်ထီၤ.

ယမါအတၢ်လဲၤတၢ်ကုသေဒ်ယၤ.-ယလဲၤဟးအိၣ်သကိး
ကွၢ်ကစၢ် အတၢ်မၤလၢဟိမံးရှၢၣ် မၤဝဲၤလၢယံၤကီၢ် ပူဒီးဖဲ
ကုၤတုၤကုၤဟံၣ်တဟါန့ၣ်ယထံၣ်ဘၣ်ယထံၣ်ယထံၣ်သကိးယမါ
လၢအသးပွၢ်တၢ်တဂၤအိၣ်တဆူၣ်တဆူၣ်ဒီးယတၢ်ကွၢ်အိၣ်
ထီၤ. ယကွၢ်အိၣ်ကိးနံၤကိးနံၤခဲးခံနံၣ်ဒီး လၢအကတၢ်လွံၢ်ထီၤ
ယံၤလၢအိၣ်. ယကွၢ်လၢရၢၣ်ခါလၢရၢၣ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲဒ်အိၣ်တၢ်
အိၣ်သန့ၣ်ကုအတၢ်တန့ၢ်ဂံၢ်န့ၢ်ဘါဘၣ်အိၣ်ဘၣ်. ယံၣ်ထီၣ်ဒီးအ
ဖံးအညၣ်စ့ၤလီၤကွံၢ်အိၣ်လီၤ. စ့ၤလီၤစ့ၤလီၤနီၣ်န့ၣ်, အတၢ်တၢ်အ
ဂံၢ်အဘါစၢ်လီၤတုၤလၢလၢမၤဂှး ၁၁ ထီၤဂီၤခိၣ် ၃ န့ၣ်ရံၣ် ၁၀ ဝဲး
နံး ၁၉၁၆ နံၣ်ဒီးအသးသမုဟိၣ်ခိၣ်ဟးသဒ်အဲဒီးကုသေဒ်
ယၤလီၤ. အဝဲဒီးယၤပအိၣ်မၤသကိးကစၢ်အတၢ်မၤလၢပဗျိပသး
ဝဲၤလၢစာနု. ၁၀၇၄ နံနံနံလၢန့ၣ်တၢ် ရၢထီၤဟါဂနံၣ်ရံၣ်စာၣ်စာၣ်
တုၤဖဲအကုသေဒ်ယၤန့ၣ်မ့ၢ် ၄၁ နံနံနံလၢဒီး ၄ ထီၤလီၤ. အၢၣ်
တၢ်ဟါမၤအိၣ်ကတၢ် ဒီးယၤထဲထိးဒီးယထံၣ်သကိးတဂၤ
အဘၢ်လဲၤသဒ်ယၤအံၤလၢယဖိသၣ်ထံၣ်လံၤတုၤယသးပွၢ်. ယ
ခိၣ်ဝါအနံၣ် နွံဆံးနံၣ်စာၣ်စာၣ်. တုၤခဲအံၤတအိၣ်ဘၣ်နီၣ်တ
မံၤဘၣ်. တုၤခဲကနံၣ်အံၤ, ယဟံၣ်ကထီၣ် တၢ်ဗျိပူၤခဲလၢာ်ခဲဆူ
လီၤ. ယထီၤဂၤပုၤအိၣ်တၢ်ဆိတၢ်အထီၢ်ရၢၣ်တအိၣ်တၢ် လၢအ
ဂီၢ်တဂၤလၢဟိၣ်ခိၣ် ဖးလဲၤအဖိခိၣ်အံၤလီၤ. ယပၢ်သံလၢယဖိ
သၣ်ဖဲယအိၣ် ထဲလဲၤဒီး ဒီးယမိၢ်အိၣ်လီၤတၢ်လၢခံတဂၤဒီး
လွံၢ်ဆံနံၣ်အဲၣ်ဒီးကုၤပိၣ်ကုၤယပၢ်အခံလီၤ. ယတဆိကမိၣ်
လၢ ယမိၢ် ဘၣ် တၢ်သ့ၣ် ကိၢ်သးဂီၤထဲန့ၣ် လၢ ယပၢ်တ
အိၣ် မုၢ်ဒီးအိၣ်လၢန့ၣ်ဘၣ်. မ့မ့ခဲကနံၣ်အံၤ-လၢယထံၣ်ယထံ
ကိးလဲၤသဒ် ယၤအံၤဒီးယသ့ၣ် ညါဘၣ်မိၢ်အတၢ်ကိၢ်တၢ်
ဂီၢ်တၢ်ဗျိတၢ်နးထီၤ. နီၣ်ယစံးထံတဘျီန့ၣ်, လၢယဖိသၣ်ဆံးအ

ကတိၢ်န့ၣ်ယမိၢ်ဒီးယၤပဆူၣ် နီၤခံၤလၢဟါတခီတဘျီန့ၣ် ယ
ကိၢ်ထီၣ်ဘၣ်ယပၢ်လီၤ. ယမိၢ်အမဲၣ်ထံပွၢ်လီၤ. ဆူၣ်လီၤ တၢ်န့ၣ်
ခဲအံၤမၤကုၤအသးသၢယၤလီၤ. ယၤလၢယမ့ၢ်ပိၣ်ခွါသး ပွၢ်လံ
တဂၤသန့ၣ်ကုယထူၢ်ဘၣ်တၢ်ကိၢ်တၢ်ဂီၤထဲထိးဒီးယမိၢ်တုၢ်
ဘၣ်ဝဲတဘျီန့ၣ်လီၤ. တုၤဖဲတၢ်ကွဲးတဘျီအံၤအိၣ် လံလွံၢ်နံၣ်အ
ဲၣ်သန့ၣ်ကုယအိၣ်တရၢၣ်ဘၣ်ယဲဘၣ်. ယဖိသၢဂၤ, ယထံၣ်
ဂၤတမၤပွဲၤယတၢ်ဆဲၣ်အမိၢ်ဒီးအဖဲဘၣ်. အၢၣ်, လၢယသးပွၢ်
ဒီးယခိၣ်ဝါအံၤ ဒုၣ်လဲၣ်, ကစၢ်ယွၤ ဇၢလဲၤသဒ်ယၤတဂ့ၤမၤ
စ့ၤလီၤတၢ်တၢ်ယတက့ၢ်. “လၢယသးပွၢ်အဆၢကတိၢ် အံၤပူး
တံၣ်ကွံၢ်ယတဂ့ၤ” ဝဲး ၇၁ : ၆, လၢယသးပွၢ်ယခိၣ်ဝါအံၤ...
လဲၤသဒ်ယၤတဂ့ၤ, ” ဝဲး ၇၁ : ၁၇, ၁၈.

အဆၢ-တဆံး.

တၢ်အိၣ်ဗျုၣ်ဆိဗျုၣ် ၄၁ နံၣ်, ၄ ထီၤ, ၄ ထီၤ.
စာနု. ၁၀၇၄ ထီၤန့ၣ်တၢ် ၇ ထီၤ-၁၉၁၆-မၤဂှး ၁၁ ထီၤ.
“ထံလၢကနဲၣ်ရံၣ်ကိၢ်နီၣ်,
ကိၢ်လၢကနဲၣ်ရံၣ်ကိၢ်နီၣ်,
စအိၣ်ဗျုၣ်လၢစဖိသၣ်,
စဆိဗျုၣ်လၢစဖိသၣ်,
ခံၤလီၤဖးထံခံကွံၢ်,
သုတဗျိယၤပွၢ်တမ့ၢ်,
ထံလီၤထီၣ်ဖဲအံၤဖဲအံၤ,
ကိၢ်လီၤလးဖဲအံၤဖဲအံၤ,
ကထူၢ်လၢဖိအိၣ်ပၣ်လံ,
ကထီၤလၢဖိအိၣ်ပၣ်လံ,
ခံၤလီၤဖးထံခံကွံၢ်,
သုတဗျိယၤပွၢ်တမ့ၢ်,
ပိၣ်ကွံၢ်စုထီၤကဘျီဂီၤ,
မိၢ်ကွံၢ်မိၢ်ကိးဗျုၣ်ဒီးဒီး,

မိၢ်ကွံၢ်စုထီၤကဘျီဝါ,
မိၢ်ကွံၢ်မိၢ်ကိးဗျုၣ်ဒီးနီၣ်,

နီၣ်အစတၢ်မ့ၢ်ဖိသၣ်ရၢၣ်တဂၤ အိၣ်လၢကိၢ်ဟိကတးတခီ
လီၤ. အိၣ်ဗျုၣ်ထီၣ်လၢပံၤယီၤဖိပကၣ် မံၤပၤဘၣ်တၢ်အစါဘၣ်
ထဘၣ်ကမ့ၢ်လၢစာနု. ၁၀၇၄ မ့မ့မ့ၢ်၁၀၇၄ နံနံနံအပူၤအတုၤ
လီၤ. အပၢ်မ့ၢ်ပွၢ်ကညိစကီၤတဂၤအမံၤမ့ၢ်စကီၤရွဲၣ်သၣ်, ဒီး

ကမိအခံမော်နီၣ်ရွှ်အူထီ၊ အပါအဒိဝါဝါတဖၣ် အါတ
 ကျာ်ပိၣ်ရၣ်ထီ၊ ပှၤတဖၣ်န့ၣ်မော်ရွှ်သၣ်၊ စၣ်လူအမိ၊ နီၣ်မံး
 ကျာ်နီၣ်လွၢ်ထီ၊ နီၣ်သ့ၣ်ဖိမိ၊ နီၣ်စၢ်နီၣ်ဒီးအုၣ် သဒါစီၤစၣ်
 လး (ဖါထံၣ်စၣ်လး-ထဲးဖးထီ) ထီ၊ ရွှ်သၣ် မှၢ်ပှၤဝါကိဒီး
 စၣ်လးမော်အသဒါထီ၊ နီၣ်အုၣ်တၢ်အမိမော်ပိၣ်ရၣ် ဝါကိလၢ
 န့ၣ်အပူၤထီ၊ အပုၣ်တဖၣ်မော်ပိၣ်ခွါခဲလၢၣ်ထီ၊ နီၣ်ရွှ်အူၤစီ
 တၢ်ပုၣ်လျာ်ထံၣ်ဟ့ၣ်လှၢ်၊ တၢ်ရွှ်မိဒီးတၢ်စံၣ်နံတဖၣ်ထီ၊ တၢ်
 ပုၣ်လျာ် ကဲသရၣ်တဘျီထီ၊ ကိၣ်မိၣ်လမ့ၣ်တပူၤ၊ တၢ်ဟ့ၣ်လှၢ်
 (ဟ့ၣ်ကဆီလၢပသံၣ်) ထီ၊ ပှၤတဖၣ်အံၤခဲလၢၣ် ခံၣ်ထီၣ်ခိန့ၣ်ခဲ
 ကန့ၣ်အံၤအကတီၢ်၊ ဝုၣ်တဖၣ်သးပှၤစၣ်လးလၢကိၣ်ထီက
 ထးထဲးဖးထီတဂၤဘၣ်ဒီးတအိၣ်မူၤၤဘၣ်နီတဂၤလၢဘၣ်-
 သံထံကိးဂၤခဲးထီ၊

နီၣ်အုၣ်တၢ်အဒိဝါဝါအိၣ်တဘျီၤဂၤသန့ၣ်ကုဲပထံၣ်ထီၣ်
 ပသးန့ၣ် အတၢ် အိၣ်မူပုၣ်လျာ်ဒီးအိၣ်မူၢ် ထဲသၢဂၤထီ၊ အဝဲ
 ပိၣ်ခွါတဂၤဒီးအုၣ်ပိၣ်ခွါတဂၤထီ၊ နီၣ်အုၣ်တၢ်မှၢ်ပှၤခၢ်သး
 တဂၤထီ၊ ပဘၣ်တၢ်ထဲတၢ် ပှၤ လၢဖဲပှၤအဲကလံးဖိတဲမၤန့ၣ်
 ကိၣ်ပံးထီၣ်လၢခိ ခံဘျီတဘျီထီ၊ ၁၈၅၂ နံၣ်န့ၣ်နီၣ် အုၣ်တၢ်
 အမိအပါဒီးအဖိတဖၣ်အိၣ် လၢကိၣ်ထီကထးကပၢ် သးဒီး
 ဝုၣ်တန့ၣ်ပှၤထီ၊ အမိအပါသံသဒါ ကွံၣ်အိၣ်တဘျီလိစၣ်
 စၣ်ခံၣ်လၢၣ်ထီ၊ ဒီးမှၢ်လၢ အဝဲသ့ၣ်တအိၣ်ဘူးအိၣ်တၢ်ဘၣ်
 ဒီးအရၢ်ဂၢ်ဖါထံၣ်တဖၣ်ဘၣ် အလိအပါစကီ၊ အထံအသ
 ကိးပံးထီၣ်သးပှၤဒိမိဝါခံၣ်လၢၣ်န့ၣ်ကွၢ်က့ၤအိၣ်ထီ၊ မ့ၣ်တုၤ
 သရၣ်မးမးတြးတၢ်ဒီးအဖိရၣ်မးမးမ့ၣ်ရှၣ်(မးမးဂီ)တဖၣ်လဲၤမး
 တၢ်သး ခုကစိၣ်အတၢ်မၤလၢဝုၣ်တန့ၣ်ပှၤထီ၊ ပှၤကညိၣ်ပိၣ်ထီ
 ဖၣ်အကျါန့ၣ်အဝဲသ့ၣ်န့ၣ်ဟ့ၣ်လှၢ် လၢပှၤကညိၣ်ဖိဒိဝါဝါဖိၣ်ဃဲ
 သၢဂၤအိၣ် လၢပံးထီၣ်အကျါထီ၊ သရၣ်မၤထီၣ်သရၣ်သ့ၣ်မ့ၣ်
 မိၣ်န့ၣ်ဒီးပှၤဂၤတနီၣ်နီၣ်လဲၤလံးက့ၤဖိသၣ်ဒီး ဟဲက့ၤမိၣ်အိၣ်ဆူ
 ဝုၣ်တန့ၣ်ပှၤထီသရၣ် မးမးတဖၣ် အအိၣ်ထီ၊ ပံးထီၣ်ဒီးမိဝါ

ခံၣ်ဂၤအံၤအဲၣ်အထီၣ်ပှၤကညိၣ်စကီၤအဖိတဖၣ် အံၤအါမးဒီးပံး
 ကဲဝဲဒ်အဖိဒ် ဝဲအထိးအထိက့ၤဟ့ၣ်လှၢ်ကွံၣ်န့ၣ် အသးတတုၣ်
 တၢ်ဒီးဟိၣ်တၢ် မးအသးထီ၊ မ့ၣ်သန့ၣ်က့ၤ အဝဲသ့ၣ်မှၢ်ပံးထီ၊
 အထီၣ်သရၣ်တပၢ်ဘၣ်ဖိသၣ်တဖၣ်လၢအရူပူၤဘၣ်၊ မ့ၣ်ဟံး
 န့ၣ်ကွံၣ်က့ၤဝဲထီ၊ လၢပာ်-န- ၁၈၅၅-၁၈၅၆ န့ၣ်သရၣ် မးမး
 တဖၣ်န့ၣ်သးအတၢ်မၤအထီၣ်ဆူဝုၣ်ထကူၣ်အပူၤဒီးအုၣ်တၢ်ဒီး
 အဒိဝါဝါပိၣ်ခွါခံၣ်လၢၣ်သၢဂၤလၢၣ်ဟဲတုၤစ့ၢ်ကိၣ်ဝုၣ်တကူၣ် အ
 ပူၤထီ၊ ဒီးတၢ်န့ၣ်မှၢ်ပှၤထံၣ်တၢ်အိၣ်အထိကတၢ်တဘျီထီ၊
 လၢ ခံတန့ၣ်ဒီးအဝဲဒ်ဒီးအုၣ်ပိၣ်ခွါ (သရၣ်ထူ) က့ၤအိၣ်လၢအ
 ရၢ်ဂၢ်-ဖါထံၣ်အကျါလၢဟိကတးန့ၣ်ထီ၊ ဒီးမှၢ်လၢအပါအ
 ဒိဝါဝါတဒိထီ၊ မ့ၣ်အုၣ်တၢ်အိၣ်ဒီးသရၣ် မးမးတဖၣ်ဒီးမၤ
 ထီလံၣ်ထီ၊ လၢအနီၣ်ခံးခံးထံၣ်လဲၤအုၣ်တၢ်ဒူးန့ၣ် အသးလၢအ
 မှၢ်ပှၤကဒုထီၣ်ထံၣ်တဂၤလၢအတၢ်မၤလိအပူၤဒီးအိၣ် ဒီးတကဲး
 ပဝၣ်အဂ့ၤထီ၊ သရၣ်မးမးတဖၣ်အဲၣ်အိၣ်ဖိရၣ် ပှၤကညိၣ်တ
 ဂၤအထိးထီ၊ အုၣ်တၢ်ဒိၣ်ထီၣ် ဒီးမၤထီလံၣ်အဲကလံးဒီးနီၣ်ပၢ်
 ဒီးကတိၤဝဲသ့ၣ်ဂၤကစီဒီထီ၊ အထံၣ်သကိးပိၣ်ရၣ်ဒုဒီးအိၣ်ဒီးမၤ
 ထီသကိးတၢ်ဒီးအိၣ်တဖၣ်လၢပှၤအကျါနီၣ်န့ၣ်အုၣ်နီၣ်မိၣ်မး၊ နီၣ်ပ
 တဲးနီၣ်ရွှ်ခွါ၊ နီၣ်သဲဒီးအဂၤတဖၣ်-လၢ ပါထံးတဒိ၊ နီၣ်ကွၢ်
 ထူ နီၣ်ရွှ်အုၣ်နီၣ်မံးန့ၣ်၊ နီၣ်ခဲလၢဒီးအဂၤတဖၣ်ထီ၊ အထံၣ်
 သကိးတဖၣ်အဲၣ် အိၣ်ဒီးကွၢ်ထီၣ် အိၣ်ဒီးပိၣ်အခဲအဝဲလဲၤထံၣ်
 တပူၤပူၤန့ၣ် ကိးဂၤခဲးထီ၊ ပှၤပံးအိၣ်ပှၤအဒိၣ် တဂၤအထိး
 ထီ-အပါမှၢ်စကီၤတဂၤဒီးစကီၤဖိရၣ်တဂၤန့ၣ် ကဲပှၤအ
 ဝဲၣ်ထီ၊ အထံၣ် သကိးထီၣ်ခွါအကျါတဖၣ် မှၢ်ရွှ်စၣ်လှ
 ဝိၣ်ထူမှၢ်စၣ်သဲးရှၣ်အုၣ်အိၣ်မှၢ်ကွၢ်-မိၣ်ထူၤလၢပံးထံးတဒိဒီး
 ပှၤဂၤဒီးမိၣ်ထံးသးစၢ်ဂ့ၤ သးပှၤဂ့ၤတဖၣ်ထီ၊ ပှၤတဖၣ်အံၤ
 အဲၣ်နီၣ်အုၣ်တၢ်ဒီးယူးယီၣ်ပံးကဲအိၣ်ထီ၊ ပှၤတဖၣ်အံၤဂ့ၤဂ့ၤပှၤ
 ဂၤတဖၣ်ဂ့ၤဂ့ၤတကတိၤကြိကြိဘၣ်အိၣ်ဒီးထီန့ၣ်အတၢ်နီတဂၤ
 နီတဘျီဘၣ်၊ ဝဲအဝဲဒ်အဲၣ်ဒီးတၢ်ထံၣ် ဂ့ၤဂ့ၤန့ၣ်ထံၣ် သကိးတ

ပပ်မိဒ်ခွါဝုပိဒ်မုဒ်ဝုမးနုာ်ဝဲလ္လာအဂီၢ်လ္လာသးရၢ်အပူၤကိးဂးခဲး
 ထီၤန့ၢ်အစတၢ်ဒိၣ်ထီၣ်ဒိၣ်တၢ်ဘၣ်ထၢၣ်ဘၣ်ဆီၤ, အိၣ်ဒီးအ
 ဖံးအညှၢ်ပွဲၤတုၤကနုာ်ဒီးအိၣ်ဒီးခိၣ်သ့ခိၣ်လၢကပျၢၣ်ထူးဝုမး
 ထီၤအဝဲသၣ်နၢၤသၣ်အိၣ်ဖျါသပျၢၣ်တၢ်အိၣ်ဒီးတၢ် ကဟုက
 ညှိၢ်လၢပုၤလၢအရူဒီးအိၣ်တဖၣ်အဖီခိၣ်န့ၢ် အစတၢ်အတၢ်က
 ထီၤကိၢ်ကိၢ်ဂီၤဂီၤလၢ အတံၤ အသကိး သးစၢ်န့ၢ် အိၣ်တ
 ဖၣ်အဖီခိၣ်တအိၣ်ဘၣ်နီတဘျီဘၣ်-မ့မ့ၢ် အဝဲဒၣ်ဆဲးပွၤသး
 စၢ်န့ၢ်အိၣ်တဖၣ်ဒီးကဟုကယၢ်က့ၤဝဲခဲဝဲရၢ် ကဟု ကယၢ်
 က့ၤပုၤတဖၣ်တဂၤအသိးထီၤပုၤလျှၢ်ကုသးပုၤနိသရၣ်သၣ်မ့
 သရၣ်သၣ်အူၤ သရၣ်မိၣ်န့ၢ်, သရၣ်မိၣ်ဒိ, အိၣ်မဲမါသၣ် လုဒီး
 အဂၤတဖၣ်ဆဲးအိၣ် ယူးယီၣ်ပၢ်ကဲအိၣ်ကိးဂးခဲးထီၤ, အဝဲဒၣ်
 ဆဲးပွၤတဖၣ်အံၤဒီးယူးယီၣ်ပၢ်ကဲဝဲကိးဂးခဲးထီၤ, တုၤအဝဲဒၣ်
 ဒိၣ်ထီၣ်ဘၣ်ရၣ်ဘၣ်မၤ ဒီးဘၣ်တၢ်လဲၤ စးအိၣ်ဒီးဆဲးထီၤ ထီၣ်
 အသးဒိအဝၤထီၤ လၢစာ န. ၁၈၆၅ န့ၢ်အတၢ်ဆဲးတီလဲၤမၤ
 ထီထံၣ်လၢကိၢ်အမ့ၢ်ရံကၤ ယုၤနဲးထဲးစတံၣ်, အပူၤထီၤ. ဝဲအ
 တၢ်ဆဲး တီလဲၤမၤထီတၢ်အပၤ ရၢ်န့ၢ်န့ၢ်အစတၢ်လဲၤ မၤစၢၤ
 မးမးဆဲးကလၣ်လၢသ့ဆဲး, ဝဲယီၤမံးရှၢၣ်တၢ်မၤအပူၤစ့ၤ နံၣ်ဝံၤ
 လဲၤမၤစၢၤသရၣ်မးမးဟါရံၢ်တၢ်, ထၢၤ န့ၢ်ကွၢ်ပွၤကညီမံးရှၢၣ်
 တၢ်မၤအပူၤဝဲလၢခံက တၢ်န့ၢ်က့ၤထီၣ် ထီတၢ်လၢ ဝုၢ်ဟီက
 တးတၢ်မၤထီအပူၤဝဲသရၣ်မးမးစဝံၣ်တဖၣ် မၤတၢ် သးရက
 စိၣ်အတၢ်မၤလၢကိၢ် ဟီကတးအဝုၢ်ပူၤန့ၢ်ထီၤ, န့ၢ် အစတၢ်
 တကဒူးကဒ့ၣ်ဘၣ်တၢ်လၢအဘၣ်အိၣ်ဒီးတၢ်အပိဘၣ်- ထၢအ
 သးအတၢ်ဆဲးဒီးအတၢ်ကွၢ်သၢ်တံၤဖီၤအပူၤအဝဲအိၣ်ဒီးတၢ်
 တုၤအတၢ်ဆဲးတီ, သရၣ်ထီၣ်-သၣ်ပွၤမၤထီတၢ်ဝံၤ ဒီးဟဲက့ၤ
 တုၤက့ၤဒီးလၢစာ. န. ၁၈၇၄-လၢန့ၢ်ဝဲဘၢ်ရထီၣ်န့ၢ် ဒီးတုၤဒီးဖျါ
 က့ၤအသးဒီးအဝၤထီၤ, အိၣ်ဒီးတၢ်ဘူးထီၣ်တဆဲးန့ၢ်ဆဲး ဟၣ်
 ထီၤ ဒီးဒီးန့ၢ်ဘၣ်တၢ်လၢအကသုၢ်တီအပူၤဒ်အအၢၢ် ထီၤအသး
 အသိးထီၤ.

တၢ်အိၣ်ဆုၣ်ဆီဆုၣ်စးထီၣ် ရၢ်တနံၤန့ၢ် ဒီးပမၤသကိးက-
 စၢ်အတၢ်မၤထီၤ.
 ထၢတတီၤ.- မ့ၢ်လၢဝုၢ်တက့ၢ်ပကီၤဟဲစ့ၤအပူၤထီၤ. တၢ်ဖံး
 တၢ်မၤန့ၢ် မ့ၢ်ယတၢ်ထီၣ် ထီဖိသၣ်ဒီးစံၣ် တဲၤတဲၤထီၤတၢ်အါ
 တက့ၢ်ကိးန့ၢ်ဒီးထီၤ, တယံၣ်ဘၣ်ဒီးယဘၣ် တၢ်ဆုၣ်ထၢယလၢ
 ယကကဲဝုၢ်တက့ၢ် ဝါဒီအတၢ်အိၣ်ဖျါ အသရၣ်ထီၤ, ယမၤ
 တၢ်ဒိပုၤထီၣ်ထီတၢ်ဒီးတၢ်စံၣ် တဲၤတဲၤထီၤဒ်တၢ်အိၣ်ဖျါ အသ
 ရၣ်အသိးတုၤလၢ၁၈၈၁န့ၢ်န့ၢ်, အတၢ်ပူၤထီၤ- ယမၤမၤသကိး
 တၢ်ဒီးယထီၤ, အဝဲဒၣ်ကွၢ်တၢ်လၢယဂီၢ်ထီၤ ဂၢ်ဒီးမိၢ်တဂၤ
 ထီၤ, ယတရၣ်တခွါ, ယဖီခိၣ်တဖၣ် တဆျးဂၤဟဲမၤထီထီၣ်န့ၢ်
 ဟဲအိၣ်ဒီးပုၤထီၤ, ကျီၣ်ထူၣ်, သၣ်အိၣ်, မိၣ်ယံၣ်, တၢ်ပျါထူၤ
 န့ၢ်လူ (တု), န့ၢ်န့ၢ်မဲၣ် လု, န့ၢ်ဖိသ့, န့ၢ်တျး, န့ၢ်စၣ်အူး, န့ၢ်
 က့ၢ်, န့ၢ်ပိၣ်ထီၣ်, န့ၢ်ဖိယူး, မ့ၢ်န့ၢ်(သ့ၣ်ခိၣ်, တဖၣ်ထီၤ, စၣ်လူ
 တဂၤမၤပနံၣ်တၢ်ကၤဒီးအိၣ်ဒီးပသိးထီၤ, ပုၤမၤစ့ၢ်သကိးတၢ်
 ဒီးယၤ လၢတၢ်မၤထီအပူၤတဖၣ်မ့ၢ်, ယၤယကစၢ်ခဲၣ်ထဲ, သ
 ရၣ်မ့ၢ်စၣ်, ဖိခွၢ်, သရၣ်အိၣ်မဲ, သရၣ်ယၣ်လူး, သရၣ်မုၢ်အံၣ်
 စံၣ်ဘဲလၣ်-တဖၣ်ထီၤ, တၢ်အိၣ်ဖျါသးပုၤမ့ၢ်, ကိၣ်အံၣ်ကဲကိၣ်
 န့ၢ်မိၣ်အိၣ်ဒီးကိၣ်ကလိတဖၣ်ထီၤ, ပုၤဘၣ်ဆးဒီးတၢ်အိၣ်ဖျါ
 ဖိလၢပုၤလျှၢ်ညါန့ၢ်ဟုအမံးအါတဖၣ်မ့ၢ်, လျှၢ်န့ၢ်, သၣ်ထီၣ်,
 စၣ်လးဒီးအဂၤတဖၣ်ထီၤ, ယမၤမ့ၢ်ပုၤပိၣ်ရၣ်ထီၣ်ထီၣ်န့ၢ်တၢ်
 တဂၤသတးဒီးန့ၢ်ပၢ်ဆျၢ တၢ်ဘျၢ်တၢ် ဘါလၢ ပိၣ်ရၣ်တဖၣ်
 အဂီၢ်ထီၤ, ပမၤသကိးတၢ်ရၣ်ရၣ်တုၤလၢ ယဘၣ်တၢ်ကွဲယဒီး
 ယလဲၤထီၣ်ထီတၢ်လၢဝုၢ်တက့ၢ်ဘျၢ်ထံၣ်လဲးတၢ်မၤထီအပူၤထ
 န့ၢ်လၢ ဆံ န. ၁၈၈၁-၁၈၈၂ န့ၢ်ထီၤ. ဝဲတၢ်မၤထီထူၣ်
 အံၤအပူၤယအိၣ်ထဲတနံၣ် ဒီးယမၤမၤစၢၤလၢဝုၢ်မးထီၤ, တုၤန့ၢ်
 အကတၢ်န့ၢ်ယဟးထီၣ်ကွဲထီၤ, တၢ်လၢယဟးထီၣ် အဝုၢ်
 န့ၢ်ယကွၢ်ဒီးထီၤဂၢ်ပုၤလၢယဖီခိၣ်အသးတထီၤယၤအါအါဘၣ်
 ဒီးဆိကမိၣ်လၢယတၢ်မၤကကဲတၢ်မၤတံၣ်တၢ်အိၣ်လၢဘၣ်တ

တပ် ပြုမာလိဘ်ဖိတဖၣ်န့ၣ်န့ၣ်ယၢ၊ အါတက့ၢ်ဒီးမၤတၢ်ဒိယ
 ဆဲၣ်ဒီးအသိးလိၤ၊ လၢတၢ်န့ၣ်အဆိကြါးစတံစရကွဲးန့ၣ်ယထံာ်
 ဒီးလၢတၢ်သံကွၢ်တအိၣ်ဘၣ်န့ၣ် ပျၢ်ကွၢ်ယၢလိၤ၊ ယတၢ်ဝဲး
 ဂဲၤကတိၤတၢ်ဘၣ်၊ ပျၢ်ယၢန့ၣ်ကျဲးတအိၣ်ဘၣ်၊ ဒီးတမ့ၢ်ဝုၢ်ကိး
 တၢ်အဆၢအကတိၢ်န့ၣ်ယတတဲဘၣ်၊ မ့ၢ်ယပျၢ်ဗျးတၢ်မၤသ
 ကိးန့ၣ်ဒီးယသးမ့ၢ်ကစီဒီလိၤ၊ ဖဲယအိၣ်လၢဒိလံးအတၢ်မၤလိ
 တပူၤန့ၣ် ယမၤကွၢ်ယၢဒီးမၤစၢၤယၢဝုၤမးလိၤ၊ ယဂံၢ်ယဘါတ
 ဆူၣ်ဘၣ်လၢအအါဒီးယလဲၤအိၣ်ကသ့ၣ် လၢယမိၢ်အအိၣ် လၢ
 ပျၢ်ဗျးပါတနီၣ်ကိၢ်၊ န့ၣ်တဖိၢ်တလိၢ်လိၤ၊ မ့ၢ်သန့ၣ်က့ၢ်ယအိၣ်
 အါတက့ၢ်လၢဝုၢ်တက့ၣ် အပူၤဒီးစံာ် တဲၤတဲၤလိၤ၊ ကစၢ်အက
 လုၢ်လိၤ၊ ယမၤကွၢ်ယၢဝုၤမးဖဲယဂံၢ်ယဘါတဆူၣ်ဘၣ်အက
 တိၢ်န့ၣ်ဒိမိၢ်တဂၤအသိးလိၤ၊ အတၢ်ကဒုးကဒုၣ်တအိၣ်ဘၣ် နီ
 တမံၤဘၣ်၊ ယဘျီထီၣ်တံာ်လၢယမိၢ်၊ ယဖဲဒီးယဒိၣ်မ့ၢ်(သရၣ်
 တူးကဲအမါ) ဒီးအဖိတဖၣ်ကအိၣ်အဂီၢ်တဗျၢၣ်ဒီးယလဲၤအိၣ်
 ကသ့ၣ်လၢအပူၤလိၤ၊ ဒိယမၤတၢ် ထီၤလံာ်အသးလၢအတၢ်ကမၤ
 ဗျာၣ်တၢ်ဒီး ယၢလၢယတချၢလဲၤမၤလိၤနိး လံာ်လၢကိၢ် အမ့ၢ်ရံ
 ကၤဒေၣ်လဲာ်ဒီးတုၤယဟဲက့ၢ်က့ၢ်ဒီးဒီးဗျီယသး ဝံးန့ၣ်အဝဲဆဲာ်
 ယၢဒီးန့ၣ်ယၢဒီးကွၢ်ယၢလၢတၢ်ကိးမံးဒီးအပူၤလိၤ၊ ပမိၢ်ပပာ်
 ခံဒိသၢ်မ့ၢ်ပျၢ်ဝဲၢ်ကိအဗိ၊ သူးတၢ်ခံဒိသၢ်သန့ၣ်အသးလၢပျၢ်
 ဒီးကိးပျၢ်လၢဝဲၢ်ခဲသၢ်လိၤ၊ လၢစာ-န- ဝဂဂၣ် န့ၣ်ယဘၣ်တၢ်
 ကွဲးဒီးယက့ၢ်မၤသကိးကစၢ် အတၢ်မၤ လၢတၢ်ထီၣ်လိဖိသၣ်
 ဒီးတၢ်စံာ် တဲၤတဲၤလိၤတၢ် အကလုၢ်လၢယထံာ်ယကိၢ်၊ ကိၢ်ပ
 သံာ်၊ အတၢ်မၤလိလၢဝုၢ်ပသံာ်အပူၤတနံာ်လိၤ၊ ဖဲအံၤနံာ်တချၢး
 ထၢာ်ဒီးဒဲာ်လဲာ်န့ၣ် ယကွၢ်ပျၢ်မၤဗျာၣ်တၢ်မၤဒီးယၢဒီးပျၢ်တနီၣ်နီၤ
 အမဲာ်န့ၣ်လိၤဂၢ်အတၢ်သးတမ့ၢ် လၢယလိၤ၊ ဒိလၢအဘၣ်ထီၣ်
 ယစိယကမီၤကလဲၤဆူၣ်ညါအဗိ၊ လၢတၢ်အဝုၢ်တမံၤလၢအတ
 ဘၣ်ဗးယၢသန့ၣ်က့ၢ်လၢယတဲဘၣ်အတၢ်လိၤလိၤအဗိ၊ မၤ
 ယၢဒီးသရၣ်မ့ၢ်စံာ်ပမၤတၢ်အၢၣ်လိၤလၢတၢ်အိၣ်ကရုၣ်ဝံၤလၢ

တၢ်တတဲ ယၢအပူၤဒီးတၢ် ကတိၤထီၣ်လိၤအသး (ယတန့ၣ်
 ဘၣ်) အပူၤစံးလၢအမ့ၢ်တၢ်တထာဘၣ် ဒီးပျၢ်ယၢဒီးယဟဲက့ၢ်
 က့ၢ်ဆူၣ်ယဟဲာ် လၢဝုၢ်တက့ၣ်အပူၤလိၤ၊ တၢ်လၢပမၤတၢ်ဒီးပျၢ်
 ဂၤအသးတတိၤလိၤလၢတၢ်တိထာ် ထီၤဒီးတန့ၣ်လိၣ် ပျၢ်ဒီးမၤ၊
 တၢ်ရုနၢၣ်ခံးန့ၣ်မ့ၢ်တၢ်တမ့ၢ်ဘၣ်တမံၤလိၤ၊ ယတတဲတၢ်နီတ
 မံၤဘၣ် ဒီးယသးယသးကရုဒီးမၤတၢ်စံာ် တဲၤတဲၤလိၤအတၢ်
 မၤလၢကိၢ်တက့ၣ်အပူၤလိၤ၊ ဖဲယအိၣ်လၢဝုၢ်ပသံာ်အပူၤန့ၣ်ယ
 ပျၢ်နံးယထံာ်နီၣ်ဂံၢ်လၢပျၢ်ကညိကျိၣ်၊ တၢ်တဘျီလိၤ၊ လၢယထ
 ချၢးလဲၤဒီးဆူၣ်ပသံာ်န့ၣ် ယပျၢ်နံးယထာ်စံာ် တဲၤတဲၤလိၤ၊ တၢ်၊
 I. ST. Vol. တဘျီလိၤ၊ ယမၤတၢ်စံာ် တဲၤတဲၤလိၤဖဲဝုၢ်တက့ၣ်အ
 ပူၤအံၤဒိပျၢ်ထီၣ်လိၤတၢ်ဒီးလၢခံၣ်ပျၢ်ဟးဝုၤဝီၤလၢတၢ်အိၣ်ဒြိၣ် တ
 ဖၣ် အကျိဒိကိၢ်ညါဒီးသဆဲာ်လိၣ်အခံ၊ စံာ်တဲၤတဲၤလိၤန့ၣ်အိၣ်
 လၢကစၢ် အကလုၢ်ဒိကိၢ်ညါတုၤ လၢယတၢ်ဆဲာ်ဒိၣ်ကတၢ်
 လၢဟီၣ်ဒိၣ်ချၢအံၤယထံာ်ယသကိးယမၤနီၣ်အစတၢ်က့ၢ်သဒေၣ်
 ယၢတဘျီဖဲယသးသမူဟီၣ်ဒိၣ်အိၣ်ဖဲန့ၣ်အဘျီၣ်ၣ် ဝနံာ်စာၣ်
 စာၣ်ဖဲပမၤဗျာၣ်ကစၢ်အတၢ်မၤဒီးအိၣ်ဗျာၣ်တပူၤဗိၣ်ၣ်ၣ် ၄
 လၢဒီးၣ်ထီၣ်န့ၣ်လိၤ၊ ယတၢ်သ့ၣ်နီၣ်ထီၣ်ကဒါက့ၢ်ပတၢ်လဲၤဗျာၣ်
 က့ၢ်ဗျာၣ်၊ ပတၢ်အိၣ်ဗျာၣ် တပူၤဗိၣ်ၣ်ၣ်ကတိၢ်ညါန့ၣ် မ့ၢ်တၢ်လုၢ်
 ဒိၣ်ပျၢ်ဒိၣ်ကတၢ် မးလိၤ၊ ကစၢ်ယွၤကွၢ်ပျၢ်ဒီးဆိၣ်ၣ်ၣ် ပျၢ်လိၤ၊
 ပအိၣ်ဒီးဖိဗိးဂၤလိၤ၊ က့ၢ်ပတၢ်လၢအမိၢ်အမဲာ် ညါလၢအသးစၢ်
 နီၣ်ဆဲးန့ၣ်လဲၤဂၤလိၤ၊ အိၣ်လိၤတဲာ်သၢဂၤ၊ ဆဲးထာၤမ့ၢ်ဒီးကျိးစဲး
 လိၤ၊ ယမၤအံၤဆဲာ်အဖိတဖၣ်ဒီးဆဲာ်အဖိဒိၣ်စံာ် လံာ်တဖၣ်ကိး
 ဂၤဒီးလိၤနီၣ်စံာ်အူးတဂၤ၊ ဟံးန့ၣ်ကွၢ်က့ၢ်ဝဲလၢအတၢ်အမိၢ်သံ
 သဒဲာ်အိၣ်၊ အနီၣ်ဆဲးဒီးန့ၣ်ဒီးကွၢ်က့ၢ်ဝဲဒိဖိမ့ၢ်တဂၤ၊ ဝံးကွၢ်ဗျာၣ်
 ဝဲစံာ်အူးအဖိမ့ၢ်ခံၣ်အဖိခွါခံၣ်တုၤ၊ အတၢ်ဒိၣ်ထီၣ်တမ့ၢ်လိၤ၊
 အပျၢ်ဒီးအမဲာ်အဖိဒီးအထံၤတဖၣ်ကွၢ်ဝဲၤမၤစၢၤ ဝဲလၢတၢ်မၤလိ
 မၤဒီးအပူၤလိၤ၊ လၢတၢ်ဝုၢ်အပူၤသန့ၣ်က့ၢ်အဝဲဒဲာ်ကွၢ်က့ၢ်ဟံာ်အ
 တၢ်အိၣ်တၢ်အိၣ်ဒီးနီၣ်ပျၢ်ဒီးကတိၢ်နီၣ်ဝံၢ်ခံသုတဂၤန့ၣ်အဟံာ်ဖိတ

ဘဉ်ဘဉ် ထာ်ကီထာ်ခဲနီတံဝဲဘဉ်. မ့မ့အိဉ်ဘဉ်အိဘဉ်က
စီဒီထီ. လာအတၢ်ကွၢ်ကတဲာ်ကတီထာ် ဝဲဒီးသ့အစီအစဲ
ဒဉ်မၤန့ၢ်ဟီဉ်ခိဉ်တကတီဒီးသ့ၣ်ထီဉ်ဟီဉ် ကျၢၤတဖျၢဉ်လၢအ
ပျၢၤဟီဉ်ဒိအိဉ်အဂီၢ်ထီ. အာဉ်, “ပျၢၤလၢအန့ၢ်မၤတဂၤန့ၢ်န့ၢ်ဘဉ်
ထာ်ဝဲတံးဒီးဘဉ်ဘျးဘဉ်ပျီဉ်လၢလွၢၤထီ.” ကတီ ၁၀၃ : ၂၂-

“ဒီးဟံဉ်ဒီးထီ, ဒီးထာ်ထူးထာ်ထီန့ၢ် မ့ၢ်ထာ်န့ၢ်သါလၢပာ်
ထီ. မ့မ့ၢ်မၤလၢအကျၢဉ်ထာ်သ့န့ၢ် ဟံးလၢလွၢၤတဒီထီ.” က
တီ ၁၉ : ၁၄.

“ပိဉ်ရၢဉ်လၢအဝဲအဘဉ်န့ၢ် မ့ၢ်အဝဲအခိဉ် သထုဉ်ထီ.”
ကတီ ၁၂ : ၄.

“ပိဉ်ရၢဉ် လၢအကျၢဉ် ထာ်သ့န့ၢ်မၤထီဉ်အဟံဉ်ထီ.” က
တီ ၁၄ : ၁.

ထာ်န့ၢ်မ့ၢ်ထာ်လၢအဘဉ် ယၢဒီးယတံးယသကိး လၢယ
ဆဲဉ် လၢာ်တန့ၢ်ဘဉ်တဂၤအံး, လၢအအိဉ်ဒီးယထီ. ခဲကနီဉ်
အံးတအိဉ်လၢဘဉ်ဝဲဘဉ်, ဒီးမ့ၢ်ထာ်ထီပျီဉ်သးသဘျးအခိဉ်
ကတၢ်လၢယသးပျၢဒီးယခိဉ်ဝါအဆၢကတီၢ်အံးထီ. အတၢ်
သံန့ၢ်ယတယၢၤ ထီဉ်ဒီးကတီ. လၢဘဉ်. မ့ၢ်အတၢ်က့ၤပာ်
လၢယမဲာ် ညါလၢယကက့ၤပိဉ်ထွဲက့ၤအခံတဒီထီ. လၢအသး
ပျၢဒီးအခိဉ်ဝါစၢ်ကတံဉ်န့ၢ်အိဉ်ဘျးက့ၤဝဲထီ. အာဉ်. န အဆဲဉ်
ယၢဒီးအိဉ်ခိးယၢ အါနီဉ်ဝဲ. အိဉ်သကိးဒီးယၢအါနီဉ်အသိးယ
လီကီအိး လၢာ်တသုလၢ ဘဉ်, မ့မ့ၢ်ပျၢပျးဒီးဟီဉ်ခိဉ်ထာ်ပျီဉ်
အံးဒီးဘဉ်ဆိဉ်ဝဲဝဲထီ.

“ဆၢဖိခံခံဂၤနီၤကျၢ,
ဆၢဖိသဉ်ခံဂၤနီၤကျၢ
စထီဉ်သ့ဉ်စဆဲဉ်အဝဲ,
စထီဉ်ဝဉ်စဆဲဉ်အဝဲ,
သါထီဉ်ပျၢလၢအသဗ္ဗ.

ကွၢ်ထီၤသ့ဉ်ခံဘီယုၢ်ယုၢ်,
ကွၢ်ထီၤ သ့ဉ်ခံဘီယုၢ်ယုၢ်,
နီၤသုသဉ်ဂီၤထီဉ်လွံၢ်ပျၢ”
ကုထၢဒီၣ်ထီၤဘဉ်သု,
ထုတတီၤဘုအိဉ်တရၢ်.

ကုတရုဒီၣ်ထီၤဘဉ်သဲ, ကုတရုပျၢကုဉ်ကုဉ်ဒီ,
ဘဲတဖးဘဲအိဉ်တကဲ, သးထီကီဖိကလု

ထာ်ခိဉ်ထံဉ်ဘဉ်ယသးယတံးယသကိး အံးအါမးထီၤထီ,
အတၢ်လဲၤ ဟးထီဉ်ဟးထီၤ, အကွၢ်အဂီၢ် အိဉ်ထီ လၢယမဲာ်
ထံဉ်ထာ်အပူၤ, ဒီးအကလုၢ်အထီဉ်အိဉ်ခိးလၢယန့ၢ်ပူၤထီ. ထာ်
ကီၢ်ထာ်ဂီၤဘဉ်ယလၢယသ့ဉ်န့ၢ်ဘဉ် အိးအံးအါမးထီ. မ့ၢ်
သန့ၢ်ကုန့ၢ် ဒီးယကတဉ် တျၢ်ခိးယဲဒဉ်ထီ. ကစၢ်လွၢၤဒီ, မၤ
စၢၤ ယၢဒီးဆၢယၢတက့ၢ်.

ဖဲယမၤဒီးယၢပမၤသကိး ကစၢ်အတၢ်မၤလၢအခိဉ်ထံးန့ၢ်
ကီၢ်တက့ၢ် ဟံးရှၢဉ် အပျဲၢ်အထီဉ်အိဉ်လၢကီၢ်ဒီဘုဉ်ညါအ
ပူၤတအါန့ၢ်ဘဉ် ပျၢလၢကထီဂၤဘဉ်, မ့မ့ၢ်ဖဲယမၤက့ၤသဒဉ်
ယၢန့ၢ်ကီၢ်တက့ၢ်မံးရှၢဉ်အပျဲၢ်အထီဉ်အိဉ် ပျၢကညီတကလး
ဂၤဆုကဖိခိဉ်တဒီထီ.

အဆၢ-တဆံသၢ.

ထံကီၢ်အတၢ်လဲထီၤ-ထာ်ပၢထာ်-မိနွံဂၤ, နွံဗိၤ.
“လၢထာ်ခံးကျၢၤမံးထာ်ကတီၢ်ဖိဆု,
ဆၢယၢတက့ၢ်.
ရၢ်န့ၢ်ခံးဒီးယဲးယယံးဒီးဟံဉ်,
ဆၢယၢတက့ၢ်
ဟံးဆၢက့ၤယၢထာ်ယံးယမ့ၢ်တထံဉ်,
အတွဲးတအိဉ်. ဆၢယၢတတီၤခဲအံး.

ဒီးယခံးလၢအဆၢတၢ်အပူၤန့ၢ်, ယအိဉ်ပျီဉ်ထီဉ်လၢကီၢ်ပထံဉ်
ထာ်ထီ, ကဉ်က့ၢ်ထီး လၢဆ.န. ၁၀၄၂, လါအိးကတီဘၢ်
၂၀ ထီ, ပံးယီၤနီဉ် ၁၂၀၄ ဆံးဆၢဉ် လါပျဲၤတုၢ်ထီ ၉ ထီရၢ်
ယံးနီၤလၢဂီၤတဒီထီ. ထာ်ပၢထာ်ဂြးမ့ၢ်ပံးယီၤမိအံး, သဉ်ရၢဉ်
ဝထံဉ်. ထီ. လၢခဲန့ၢ်အစဲခဉ်ဘဉ် ထာ်တုၢ်ထီကွံဉ်ဒီး, ပကဉ်မိ
ပၢက့ၤကီၢ်ထီ. အဆၢအကတီၢ် ဖဲယအိဉ်ပျီဉ်ထီဉ်န့ၢ်, လၢဉ်

ခါနီးကီၢ်ဒီးကီၢ်သနီၣ်တြီၣ်တဖၣ်တဖၣ်လၢတၢ်တၢ်ပံၤယီၤဒိၣ်တၢ်
 ကီၢ်လၢတၢ်လၢအဲၣ်ကလံးကၤ တၢ်ကရၢဒီးပံၤယီၤ တၢ်ပတၢ်
 ပြးအံၣ် ထီၣ်ထီၣ်အသးဒီးတၢ်ဒုးတၢ်ယၤအိၣ်ထီၣ်ကီၢ်ပံၤယီၤဒီး
 အဲၣ်ကလံးတၢ်ပတၢ်ပြးအတၢ်စၢၤလၢစၢၤန့ၢ် ၁၈၂၄ န့ၣ်အဲၣ်က
 လံးမၤန့ၢ်တၢ်ဒီးတံးန့ၢ်ကွံၣ်ကီၢ်ခံၣ်သ့ၣ်န့ၣ်လၢပံၤယီၤတၢ်ပတၢ်
 ပြးအိၣ်ထီၣ်ကီၢ်ပသံၣ်ကီၢ် တကူၣ်, ဟီၣ်ကတး, ဖျၢၣ်, ပကိ,
 မိၣ်တမး, တီၣ်အူဒီးဆူထးတဒိခဲလၢတၢ်ခဲဒ်တၢ်ပံၤ ယီၤတၢ်
 ပတၢ်ပြးအကီၢ်တဖၣ်ခံးထီၣ်လၢ ၁၈၄၂-၁၈၅၂ န့ၣ်တၢ်အ
 န့ၣ်တဆံၣ်အတီၢ် ပူၤန့ၣ်ယအိၣ်လၢပံၤယီၤတၢ်ပတၢ် ပြး, သၣ်
 ရၣ်ဝဲတံၣ်မိ, ဒီးပကဲၣ်မိ, မ့ၢ်ပုၤတၢ်တဖၣ်ထီၣ်တၢ်ကီၢ်တၢ်ခဲ
 တၢ်ကီၢ်တၢ်ဂီၤတၢ်ပုၤထံၣ်မိကီၢ်မိ, မ့ၢ်ခဲတၢ်ပုၤကညီတဖၣ်,
 အါမးထီၣ်ပံၤယီၤတပၣ်ကဲတၢ်ပုၤကညီကလုၢ်လၢတၢ်နီၣ်တမံၤ
 တၢ်သတးဒီးမၤကီၢ်မၤဂီၤအီၤထီၣ်, ပဲဒ်ပုၤဒီးပုၤဒ်ပုၤဝဲ ယ
 ဖါတံၢ်, ယမုၢ်ဂၢ်အဆံးတဖၣ်ပတၢ်သ့ၣ်ညါန့ၢ်ပၢ်တၢ်ပဲတၢ်
 တၢ်လၢယသ့ၣ်ညါတမံၤ န့ၣ်မ့ၢ်ပုၤ ကညီတၢ်ပုၤပံၤ ယီၤထီၣ်
 လၢယနီၣ်ဆံးဒီးဒီးပုၤကညီန့ၢ်ဟူထီၣ်ကတၢ်အုၣ်က့ၤဒိၣ် က့ၤအ
 ဝှၢ်ဒီးကဲက့ၤယုၣ်ရှူးစရံးအဖျါအဘိၣ်န့ၣ် ပုၤကညီတဘါတၢ်
 ယုၤမုၢ်မုၢ်နီၣ်နီၣ်အိၣ်ပျါတၢ်, လၢကစၢ်အမုၢ်န့ၢ်ပဲတၢ်တုၣ်တၢ်
 ဘါအဆၢအကတီၢ်န့ၣ် တုၤပုၤအိၣ်ဒြီၣ်တဖၣ်ထံၣ်တၢ် ပံၤယီၤ
 ဟဲထီၣ်ဆူသဝီအိၣ် ဒီးပုၤလဲၤတၢ်တဆံၣ်ခဲဆံၣ်န့ၣ် ပုၤဂီၢ်ရၢ်
 ပျါတၢ်ဒီးစံၣ်ထီၣ်ပးအိၣ်ခူသ့ၣ်ကွံၣ်ထီၣ်, လၢပမၤလိလံာ်အဆၢ
 အကတီၢ်န့ၣ်တုၤထံၣ် မိထီၣ်ပံၤယီၤဟဲလၢပျါပုၤထီၣ်ပသဝီ, အ
 အနီၣ်ဂံၢ်အါတစံးဒီးပဲတၢ်ပုၤတၢ်ဒိၣ်မးထီၣ်, သရၣ်ဒီးပုၤမၤ
 လိလံာ်မိခဲလၢတၢ်စံၣ် ထီၣ်က့ၤက့ၤ ဆူထံၣ်လၢတၢ်တဒၢ ပုၤပုၤ,
 ထီၣ်, ထံကီၢ်တဖျါတဖျါတဖၣ်အိၣ်ဒ် တၢ်ထီၣ်ထီၣ်, သ့ၣ်
 တီၣ်ဝဲတီၣ်, တပိၢ်ရၣ်တပိၢ်ဖါအိၣ် အါဒီးတၢ်ထီၣ်ပျါအိၣ်စ့ၢ်အ
 ဃီၤ, ဆၣ်ဒိကီၢ်မိ, တၢ်မံၤလၢတံၣ်, တၢ်ဒုတၢ်ဃီၤ တဖၣ်အိၣ်အါ
 အါဂီၢ်ဂီၢ်ထီၣ်, တၢ်ဘါတၢ်ပုၤဒီးထီၣ်ခဲကန့ၣ်အံၣ်တအိၣ်လၢအအါ

တၢ်တုၤတကယၤ တီၣ်အပူၤမ့ၢ်စ့ဝါခံအသး တရွဲၤတရွဲၤထဲၢ်
 ဘးန့ၣ်မ့ၢ်အအါကတၢ်ထီၣ်, ပနၢ်ဖါတံၢ်အကီၢ်တုၣ်န့ၣ် တန့ၣ်
 အပူၤမ့ၢ်စ့ဝါခံအသး ၅ ဘးထီၣ်, လၢပဖိသၣ် အဆၢကတီၢ်န့ၣ်
 ပထံၣ်ပံၤယီၤလဲၤလဲၤထီၣ်အညှိပံၤယီၤဖးထီၣ်, ဖွဲၣ်ဝါ, တကၣ်ထံ,
 ကီၢ်ထီၣ်ကလဲၣ်, ကီၢ်လဲၣ်န့ၢ်, ဒီးတၢ်ဂၤတဖၣ်ထီၣ်ထီၣ်, ပုၤတ
 ပုၤတၢ်လၢစ့လၢအအါတၢ်, စ့တဖၣ် မ့ၢ်ခဲတုၣ်န့ၣ်ထီၣ်, တၢ်ကိး
 မိၣ်ဒဲးတၢ်လဲၤလဲၤထီၣ်အီၤ လၢတုၤထီၣ်, တၢ်ထုၣ်ထီၣ် ပွဲၤမ့ၢ်ခဲ
 ခဲကန့ၣ်အံၣ်အသးထီၣ်, ပုၤထုၣ်ခဲလၢတၢ်မ့ၢ် လၢပနၢ်တဖၣ်ထီၣ်,
 ဖဲပအိၣ်အထီၣ်န့ၣ်ပတၢ်တံၣ်တၢ် ပုၤထုၣ်ခဲလၢ ကျီၢ်နီၣ်အန့
 တၢ်, ကျီၢ်အိၣ်တၢ် ဆၣ်အဲၣ် သ့ၣ်အ ဝဲၣ်အဘါတဖၣ်ထီၣ်ပနၢ်
 တၢ်ဒီးတုၢ်တၢ်ချၢ, ကပံၣ်ထီၣ်တန့ၢ်တၢ်အဖိပုၤကညီတမၤ
 တဆၢတၢ်အီၤတၢ်

ပအိၣ်လၢပဖိသၣ်တုၤလၢကီၢ်လၢဝါဟဲဒုးကီၢ်ပံၤယီၤခံၣ်ထီၣ်
 ဘျီၤလၢစၢၤ, န့ၣ်၁၈၅၂ ဖဲယသးအိၣ်တဆံၣ်န့ၣ်န့ၣ်ဒီး, မၤန့ၢ်ပံၤယီၤဒီး
 တံးန့ၢ်ပတၢ်ကီၢ်ပံၤယီၤလၢဒိကီၢ် တကူၣ်ပသံၣ်, ဟီၣ်ကတး,
 ဖျၢၣ်, ပကိ, မိၣ်တမး, တီၣ်အူထုၤ, လၢပံၤမုၢ်မုၢ်, လၢ ဖျၢၣ်တဒိထုၤလၢ
 မ့ၢ်တဲးဒီးတၢ်ပတၢ်ပြးဆီလဲထီၣ်အသးလၢပံၤယီၤန့ၣ်ဆူအဲၣ်က
 လံးအဖိထီၣ်ထီၣ်, ယအိၣ်ဒီးဒီး ပတၢ်က့ၤ ယသးလၢအဲၣ်ကလံး
 တၢ်ပတၢ်ပြးအဖိထီၣ်, ဒီးပုၤပတၢ်တၢ်မ့ၢ်န့ၢ် ပၤမုၢ်, ပံးထီၣ်
 ရံၢ်အလီၤပကဲၣ်မိတၢ်မၤန့ၢ်ဒီးအထီၣ်ထီၣ်တံၣ်ဒီး, မံၣ်တုၣ်,
 ပတၢ်က့ၤကီၢ်ပံၤယီၤလၢထးဒိတဒိထီၣ်, မ့ၢ်ပုၤ ပတၢ်ကီၢ်
 ပံၤယီၤလၢဒိဒီးလၢတၢ်ခါနီးကီၢ်ဒီးကီၢ် သနီၣ်တြီၣ်န့ၣ်ခဲဒိၣ်မံးရှၢၣ်
 န့ၢ်တၢ်အါသၢၣ်, ဖဲအန့ၢ်ထီၣ်လၢပုၤအဲၣ်ကလံးဖိပတၢ်တီၢ်တ
 တၢ်အံၣ် အဖိထီၣ်ယဒီးန့ၢ်တၢ်အဆၢကတီၢ် လၢယမၤလိတၢ်
 လံၣ်ပုၤကညီ, ပံၤယီၤဒီးအဲၣ်ကလံးကျီၢ်တဖၣ်ထီၣ်.
 လၢစၢၤန့ၢ် ၁၈၆၅ န့ၣ်ယလဲၤ ဒီးမးမးအဲၣ်ကလံးဆူကီၢ်အပုၤ
 ရံၢ်ကၤ ဒီးမၤလိကဒီးထံၣ်ဖဲန့ၣ် တုၤထီၣ်တဆံၣ်န့ၣ် ဆၣ်စ့ၣ်ထီၣ်,
 လၢယလဲၤထီၣ်လၢ ကီၢ်အမ့ၢ်ရံၢ်ကၤန့ၣ်ပုၤတၢ်အခိၣ်တၢ်

ယအိဉ်လၢယတၢ်မၤအပူၤ ဒီးယလဲၤ ဟးအိဉ် သကိးတၢ် အိဉ်ဗျီတဖၣ်ထီၤ

န့ၢ်တၢ်လၢ ကဝီၤ-တဘျီဖဲထီၤယုၤ လံဆူလါအိး ကတိ တၢ်အပူၤန့ၢ်ယလဲၤဆူရၢ်န့ၢ်ပုၤန့ၢ်ကီၢ်ဝံၤယဟဲက့ၤတုၤက့ၤ ယဟံၣ်န့ၢ်, လၢယတဆဲကမိၢ်ဘၣ် အကတိၢ်, ယထံၣ်လံာ်ပ ရၢဟဲလၢကီၢ် အမ့ၤရံကလၢ ယဂီၢ်တဘျီ အိဉ်ဒီး တၢ်ကွဲး လၢအဖိခိဉ်, "Rev. T. Thanbyah, D. D." ထီၤ. ယအိးထီဉ် လံာ်ပရၢ တဘျီအံၤ ဒီးယထံၣ်ဘၣ်လၢ ယချးစမ့း အမံၤဘဲ ကုမံၤဖိလစုဉ်, Banjimin Folsom, လၢတၢ်အထီၢ်ဖဲစ့ၤန့ၢ်, ခါ လၢဖီနံၤအဉ်, Pasadana, California န့ၢ်ထီၤ. ပတနၢ် ဟူထီဉ် အဉ်ပရၢ နီတဘျီဘၣ်အိဉ်လွံၢ် ဆံဒီးန့ၢ်န့ၢ် ညါထီၤ. ဓမ္မာ်အ လံာ်ပရၢ တဲဝဲလၢ အဝဲဒုဉ်ဒီးသရၣ်ဒီးကထီဉ်စကြိအသးဒီးထီး ထီဉ်ထီၤ ပထီဉ်ဒီး အဝဲသ့ၣ်တဲ ဘၣ်ရီ ခွဲးစထီ ဉ်ယုးနံး ဝံၤစ တံာ်လၢ ယတၢ်မၤ အဂ့ၢ်ဒီး ယချး စမ့းဝံထံၤ အဉ်, C. M. Williams အဉ်ထီၤဒီးဒ်ကြး စတံအဉ်ထီၤ အထိးအဝဲဒ်စရူတ ဂၤ ကွဲးထီၤအမံၤဒီးတၢ်မၤလိဟ့ၣ်လၢကဝီၤယလၢတၢ်အမံၤ, နိဉ်, နိဉ် D. D. ထီၤ. တၢ်အံၤထၣ်တၢ်မၤဒီးတဲဖျါထီဉ်အိးဖဲတၢ် မၤလိဟ့ၣ်အရၢနံၤ, လါယုဉ် ၁၉ ထီ ၁၉၁၀နံၣ်အနံၤ န့ၢ်ထီၤ. လၢ ခံထယံာ်ဘၣ် ဒီးယန့ၢ်ဘၣ်လံာ် နိဉ်ဖျါမ့ၣ်, တၢ်အုဉ် အ သးတဘျီလၢ မံးစထီဉ်ဖဲန့ၢ်ထီၤပူၤနံးတၢ် ဟဲစိာ်ဝဲဒီးလံာ်ပ ရၢလၢဝံထံၤ အဉ်အအိဉ်တဘျီ ဒီးလၢတၢ် မၤလိအခိဉ်, ဖြဲစး ခဲၤရံအအိဉ်ထီၤ. တၢ်မံၤလၢသဉ်ကဝီၤ နိဉ်န့ၢ်ယတရၢ် လၢဘၣ် ဒီးယထံၣ်ညါလၢတၢ်ကဟ့ၣ်ယၤ ဘၣ်. မ့ၢ် သန့က့ၤပုၤ လၢ တၢ်ဖျါပူၤအတၢ်ကွၢ်စံာ်ညီဉ်တၢ်ထီၤ. ဒီးကအိဉ်နိဉ်ထီၤ. ဓမ္မာ် တမံၤ န့ၢ်ယဃုဘါထုကဖၣ်လၢကစၢ်ယွဲၤ ကမၤစၢၤ ယၤ ဒီး ဟ့ၣ်ယၤ ဒီးတၢ်သ့ၣ်ညါန့ၢ်ပၢၢ်လၢ ယကကြးကဘၣ်ဒီးတၢ် ဟ့ၣ်ယၤ ကဝီၤနိဉ်ထီၤ. ကစၢ်ယွဲၤမၤစၢၤ ယၤဒီးထီး ဖဲန့ၣ်ပာ် မုးဒီး ယၤအံၤယမၤတၢ်ကဘၣ်န့ၢ်သးတက့ၢ်.

ယကွၢ်ကဗါက့ၤတၢ်ဆူယထီၢ်ခံဒီး, ယမ့ၢ်ပုၤ တဂၤလၢအ ဘၣ်ဘျးအါန့ၢ်ယပုၤကလုာ်ခိဉ်ယဲတက့ၢ်ထီၤထီး ဂၢ်နိဉ်ထီၤ. ယအိဉ်ဖျါထီဉ်လၢစံာ်ဖျါပူၤလၢ တၢ်ခံးတၢ်န့ၢ် အကီၢ်. တၢ်တ သ့ၣ်ညါ ယွဲအဂ့ၢ်အကျိ သန့က့ၤယန့ၢ် ဟူက့ၤတၢ်သးခုက စိဉ် ဒီးယကဲက့ၤ ယုဉ်ရှုး ဃရံးအသ့ၣ် အထီဉ်, ယမၤလိဘၣ် တၢ်လၢကီၢ်ဘူးဒီးကီၢ်ယံၤဒီးလဲၤ ဖျါတၢ်မၤလိ အတိၤဆိန့ၢ်ယ ပုၤကလုာ်ခိဉ်ယဲကိးဂၤဒီးထီၤ. ယန့ၢ် ဘၣ်ထံၣ်အုဉ်လၢ ညါက တၢ်လၢပုၤကညီအကျိ, ယန့ၢ်ဘၣ်, အဉ်မၤအုဉ်းလၢညါ, ယန့ၢ် ဘၣ်. နံၢ်နီၤလၢ ညါကတၢ်ထီၤ. ဒီးဒ်သရၣ် ကံလမိဉ်လၢဒိထီး စံးဝဲ "န့ၢ်ပုၤကညီန့ၢ်ဘၣ်ဆိနီၤ. နံၢ်လၢညါကတၢ် တဂၤလၢလိ ဝဲအသ့တမ့ၢ်အကတၢ်တဂၤ ထဂ့ၢ်" တၢ်အံၤဝံၤဒီးလၢ ခံတနီဉ် အဘျးန့ၢ်. သရၣ်မ့းစၣ်, ဖိခွဲဉ်န့ၢ်ဘၣ်နီၤ. နံၢ်စၢ်ကိးထီၤ.

ခဲကနီဉ်အံၤ ဖဲယကွဲးတၢ် တဘျီအံၤယအိဉ်ဘူးထီဉ်န့ၢ်ခံဒီး ဃီနီၢ်လံထီၤ. ဆူညါတဒိယအိဉ်လၢကစၢ်ယွဲၤအရူပူၤထီၤ. ခဲက နီဉ်အံၤယတသးပုၤနီဉ်ဘၣ်ယတံၤယသကိးသးပုၤ (မုၢ်ကနီၤ ဘၣ်ယၤ) နီတနံၤနီတန့ၤဘၣ်, ယအိဉ်နိဉ်ပုၤအတံၤ အသကိးတ အိဉ်ဘၣ်လၢဟီဉ်ခိဉ် ချၢအံၤတဂၤအထိးထီၤကစၢ်ဖၢ, ဆွာန့ၣ်န့ၣ် ပုၤဆူညါတက့ၢ်

- အဆၢ- တဆဲလွံၢ်,
- ယံာ်လၢယလွဲးဒီးပုၤနံးအိၤတဖၣ်.
- ၁- တၢ်စံာ်တဲၤထီၤ. ကကြူၢ် ၁ Vol II
- ၂ တၢ်စံာ်တဲၤထီၤ. ကကြူၢ် ၁ Vol. II.
- ၃ ပုၤကညီအလံာ်နီၢ်ဂံၢ်,
- ၄ ပုၤကညီအလံာ်ဖး
- ၅ ပုၤကညီအလံာ်ဟီဉ်ခိဉ်, အိဉ်ဒီးပုၤကညီဒီးဆဲ ကလံး ကျိဉ်
- ၆ လံာ်ဟီဉ်ခိဉ်ဘၣ်စးကီၢ်ဝံၤထီၤ, (ထူးထီဉ်)

- ၇ ကိ်အံခပ်အပ်အလံဟိပ်ခိပ် (ထူးထိပ်)
- ၈ ပွကညိအထူးအထံးဒီးအထါ
- ၉ ပွကညိဒီးအထံးတပ်ကိ်ဘနိဂီ၊
- ၁၀ ပွကညိဒီးအထံးဒိပ်ထိပ်အါထိပ်၊
- ၁၁ တပ်ကွာ်သဠိ၊သျှာထံ၊ဖွံထံ၊ဒီးရိမု၊ခဲသလံး·
- ၁၂ ရိ၊ဘု၊ရုန်ခြူစိပ် (အဖျပ်၊ထူးထိပ်)
- ၁၃ ကစာ်ယုန်ရူးစာရံး၊အသးသမူထာ်ဟိပ်ခိပ်ချ၊
- ၁၄ ကစာ်ယုန်ရူးကဟဲခဲဘျီထဘျီ·
- ၁၅ ထံထံထံထိပ် တံမဲဒ်ဖံးခိပ် (တံထိပ်ဟိပ် ခိပ်မဲဒ်ဖံး ခိပ်·
- ၁၆ လံာ်ဃရံးဖိခဲတိ၊တတိ၊(ထူးထိပ်)
- ၁၇ တံသံကွာ်တပ်ဃးဒီးတံတုတံဖျိ·
- ၁၈ လံာ်တံဒုးစိဆု(လံာ်ကွဲ· ထူးထိပ်ထာ်ကပူန်နံးအဂိ်)
- ၁၉ ခံထါထာ်ထါကိ်ပူ၊(လံာ်ကွဲးထာ်ကပူန်နံးအဂိ်·)
- ၂၀ မီးဗိလူးကွဲးနု၊ပွ၊ဖဲထံးပံးဖိ(လံာ်ကွဲး)
- ၂၁ တံကွဲးအသးသဘာ်
- ၂၂ လံာ်ပွ၊ကညိအနိ်ဂံာ်အထံးစံးဆါ
- ၂၃ တံစံာ်စိ၊ထဲစိ၊အဖျပ်ထာ်လံာ် စိဆုထံထံထံဒီးလံာ်စိ ဆုအထိအဘာ်စါ၊
- ၂၄ ပွ၊တမံ၊တဂ၊တသမူ(လံာ်ကွဲးထာ်ပူန်နံးအဂိ်)
- ၂၅ လံာ်စိဆုအဆါတနီ၊နီ၊(လံာ်ကွဲးထာ်ပူန်နံးအဂိ်)

တနံာ်ဗိလူ၊သရပ်သးပွ၊ကသံနုန်အစဲခိန်နုန်လဲ၊ဟးကွာ် နံးတံထိ်တံကျဲသ၊ကျ၊ ထံခေ့ရှာ်ကထိ၊ အထိ်ထာ်စု၊မါ တထုပူ၊နုန်နံးထိ၊လဲ၊ကွာ်ကိ်ဗုာ်ပံးထိ၊ မိအဂု၊ခိပ်-မါတထု ရှာ်ထိပ်ဒီးယဲကွဲ၊ ဒီးကထိ်ထိးကထိပ်တပ် စု၊ကိ်စု၊ပကပ် ထိ၊ ဝဲအဆါကထိ်အံ၊မါအထံးအိပ်ဗျိပ်အထံးဖံးတံမဲ၊ အ မဲဒ်ညါကျဲးစါ၊ကွဲးဝံ၊အလံာ် “တံကွဲးအသးသဘာ်” တပ်ဘု

နုန်ဝဲအချဲးတဒိပ်တဆံးအခါနုန်ထိ၊အစဲမဲထိကိ် တကွာ်ဟိ မံးရှာ်အသရပ်သမါတဖပ်လဲ၊ခဲကတံ၊တဘျီဒီးထါညါအထိ် ပူ၊ထာ်လံာ်ရှ၊မူ၊အထူးထိ၊ထံထိ၊ဆဲးဝံ၊ပျ၊ကွံာ်တံမဲထိထာ် မု၊ထဲ၊နံ၊ဟါဒီးတနု၊ဗိထူးမု၊ကဆုန်ထိပ်ကမု၊ သာနုန်ရံာ် စပ်စပ်ယနု၊ဟူထာ် အကိ်ထိပ်ပွ၊ဟံာ်ဖိတဘျုးဂ၊ အမဲ၊ ကိ်စု၊ကိ်ထဲထိ၊ ယလဲ၊ဃုာ်ဗိ၊ဒီးမဲ၊စါ၊အိ၊ထာ်အထံးထူး တံဆါဖးဒိပ်ထာ် အမိပ်ထိပ်ကွံာ် အသးသမူနုန်ထိ၊ တု၊အ တံဆါထိကထြုာ်တစဲးစံးဘာ်ယ၊အစဲအံ၊မု၊တံပနိ်အခိပ် ထံးတဘျီထိ၊ မု၊တဟါထာ် အကဆါထိပ်နုန် ယထံာ်အကွဲး တံတဘျုးမဲ၊ထိးဂံာ်ထာ်အမဲ၊ဝံ၊ကွံာ်အထံးမဲ၊ခဲထာ်ထိ၊

တမု၊ထဲအမဲ၊ဝံ၊ကွံာ်အထံးဖံးတံမဲထာ်အခိပ်တဖပ်တပ်မ့ မု၊တံမဲ၊ အဆံးတဖပ်ခိပ်လဲာ်တသးပွ၊ နိပ်ဝဲတပ်တု၊အဆါ အိပ်ထထိခဲထိနုန်မဲ၊ ယလဲ၊ဃုကု၊အထူးအလဲထာ် ခဲကတံ၊ တဘျီသ၊သရပ်စံးကွံာ်အအိပ်ဒီးတု၊ယဟဲကု၊ မိပ်အထူးအလဲ ဒီးဟုန်ထိ၊အိ၊ နုန်တဟံးနု၊ဝဲဒိပ်တပ် ကွာ်ထိပ် ယမဲဒ်ဒီးထွပ် ကွံာ်ယရထာ်ယဒိပ်စားအထူးအလဲနုန်ထိ၊ ယဟုန်အိ၊ ခဲဘျီဒီး မဲ၊ဝဲနုန် ခဲဘျီထိထိ၊ တံနုန်တဘျီလံာ်လံာ် ယနု၊ပာ်အိ၊ ထာ်အမဲ၊ယဟဲဝဲနုန်ထာ်ကရုန်ထိ၊ကွံာ်အိ၊အဂိ်ထိ၊ ဒီး စု နုန်တပ်တံသုစဲးအိ၊နုန်ထိ၊ ထာ်နုန်အမဲဒ်ညါ အထံးက စံးကစိးဖိတဖပ်ခဲထာ် ဟုန်နီ၊ထိ၊ ဝဲဆုအဖိဒီးအထံးတဖပ် ခဲထာ်ဝံ၊ဒီးတံာ်ထိ၊အမဲဒ်ဒီးတစိပ်ထိပ်ဝဲထာ် ဟိပ်ခိပ်ချ၊ အံ၊ နီတဘျီထံ၊ထာ်·

ထု၊ထိပ်တံဆါစးထိပ်ထာ်အိကုထိတံ၊ ၂၂ ထိးဆံးဆပ် ထါထိပ် ၁၄ ထိ ၁၉၂၀ နုန်မု၊ယဲ၊နံ၊မု၊နု၊ဒီးထု၊ထာ်အိးက ထိတံ၊ ၃၁ ထိဆံးဆပ်ထါပွဲ၊တု၊ထိ၊ ၄ ထိအိပ်ထံးနံ၊ဂီ၊ဒီး ၁နုန်ရံာ်၄၅ မံးနံးဒီးအသးသမူပပ်တု၊ကွံာ်အစဲထိပ်ခိပ်ထာ်အ သးပွဲ၊ထိပ်နွဲဆဲးထိးနုန်ဒီးထံာ်ထာ်ပွဲ၊တု၊ထိ၊အကထိ်ထိ၊